

TE VAHINE MO'A O TE MAU MAHANA HOPEA NEI

TE VAHINE MO'A O TE MAU MAHANA HOPEA NEI

Buka Haapiiraa Niu na te Mau Vahine, Tuhaa A

Haapararehia e

Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei

Salt Lake City, Utah

Nene'iraa faaapîhia i te matahiti 2000

To outou mau mana’o e te mau mana’o tauturu

Te haamauruuru atu nei matou i te mau mana’o e te mau mana’o tauturu no ni’a i teie nei buka. Ia haponohia te reira i:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150 3200
USA

Imere: cur.development@ldschurch.org

A papa’i i to outou i’oa, te vahi nohoraa, ta outou paroita e ta outou tifi. A faaite i te upoo parau o te buka. A faaite atoa mai i to outou mau mana’o e te mana’o tauturu no te mau tuhaa maitai e te mau tuhaa e ti’a ia haamaitaihia.

© 1979, 1980, 1986, 1993, 1996, 2000 na Intellectual Reserve, Inc.

Faturaa paruruhia
Nene’ihia i te Hau Amui no Marite

Parau faati’a no te reo peretane: 1/99

Parau faati’a no te iritiraa: 1/99

Iritiraa no *Latter day Saint Woman: Basic Manual for Women, Part A*
Tahitian

TE MAU TABULA HAAPIIRAA

Omuaraa	v
Te Mesia Ora: Te Iteraa papû o te Mau Aposetolo	viii
Te Utuafare: E Poro'i i to te Ao nei	x
Te Poro'i a te Sotaiete Tauturu	xi

Te mau parau tumu e te mau parau haapiiraa o te evanelia

1. Te faaroo ia Iesu Mesia	2
2. Te tatarahapa	13
3. Te bapetizoraa: hoê fafauraa tamau	24
4. Te horo'araa i te Varua Maitai	32
5. Te iteraa papû	40
6. Te haapaeraa maa	47
7. Te faatura	53
8. Te here, te aroha, e te taviniraa	61
9. Te viivii-ore e te peu mâ	66
10. Te faaipoiporaa mure ore	73

Te vahine i roto i te Ekalesia

11. Te faufaa no te autahu'araa	84
12. Te mau oro'a o te autahu'araa	90
13. Te vahine e te autahu'araa	99
14. Te vahine no te mau mahana hopea nei	106
15. Te aparauraa e te utuafare fetii	118
16. Te pureraa pô utuafare	126
17. Te mau putuputuraa a te Ekalesia	134
18. Te ohipa misionare e te aupururaa	142
19. Faaineineraa e te faaitoitoraa i te mau misionare	151

Te mau ohipa no te oraraa utuafare

20. Te faatere-maitai-raa i to tatou utuafare	160
21. Te mau faufaa a te utuafare	166
22. Te maa e au no te utuafare	174
23. Te maa e au i te metua vahine e te aiû	180
24. Te mau rave'a no te arairaa i te ma'i	186
25. Te tanuraa maa i te utuafare	192
26. Te mau tao'a hamanihia i te utuafare	203

Te tupuraa o te taata iho e o te utuafare

27. Te faafaufaaraa i ta tatou mau taleni	216
28. Te titauroa i te tahi mau ite no te toro'a	225
29. Haapii i ta tatou mau tamarii i te faufaa no te ohipa e te auraa no te hopoi'a	234
30. Te titauroa e te haapiiraa i te haavî ia'na iho	243
31. Te faatupuraa i te hi'oraa maitai i te pae varua i roto i to tatou mau utuafare	252
32. Te haapiiraa i te evanelia i roto i te utuafare	264
33. Te faaineineraa no te haapii	274
34. Haapiiraa na roto i te mau papa'iraa mo'a	283
35. Haapiiraa na roto i te mana e te faaururaa a te Varua Maitai ...	291
Te mau peresideni o te Ekalesia	298
Faahororaa	302
Te mau hoho'a	312

OMUARAA

Te faaohiparaa i teie buka haapiiraa

I roto i teie buka haapiiraa, te vaira e 35 haapiiraa no te mau parau tumu o te evanelia e te mau hopoi'a a te tuahine no te mau mahana hopea nei. I raro a'e i te arata'iraa a te Varua, e faaineine e e haapii te mau feia faatere e te mau orometua i te mau haapiiraa, o te pahono i te mau hinaaro no te pae varua, no te pae emotionare e no te pae tino o te mau melo o ta ratou mau amaa e o ta ratou mau paroita.

E faaohipahia teie buka haapiiraa ei buka arata'i na te Sotaiete Tauturu e te Feia Apî Tamahine i te vahi tei reira te Ekalesia aita a râ te buka a *Te mau haapiiraa a te mau peresideni o te Ekalesia* e te mau buka haapiiraa a te Feia Apî Tamahine i nene'ihia'tura i roto i to ratou mau reo. Mai te mea o te reira te huru, e mea ti'a ia vai nahonaho noa teie buka ia fana'o te feia faatere e te mau orometua o te Sotaiete Tauturu e te feia faatere o te Feia Apî. E mea ti'a ia tai'o te feia faatere i *Te mau haamaramaramaraa na te feia faatere o te autahu'araa e o te mau pŷpŷ tauturu i ni'a i te faanahoraa haapiiraa* no te haapapû i te talena no te faaohiparaa i te Tuhaa A e aore râ, i te Tuhaa B no *Te vahine mo'a o te mau mahana hopea nei*.

I roto i te mau ti'ahapa o te Ekalesia te vai ra te buka *Te mau haapiiraa a te mau peresideni o te Ekalesia*, e te mau buka a te Feia Apî Tamahine, a faaohipa i teie mau buka no te mau haapiiraa no te sabati matamua e te maha a te Sotaiete Tauturu e aore râ, no te mau putuputuraa no te haamaitai i te utuafare, e te taata iho; (2) a faaohipa atoa i te reira ei mau haapiiraa no te Feia Apî Tamahine; e (3) mai tei faaitetia i ni'a nei, no te pŷpŷ Sotaiete Tauturu, « Te mau Haapiiraa no to tatou Anotau » i te sabati maha. I roto i teie mau ti'ahapa a te Ekalesia, e titauhia te feia faatere e te mau orometua ia fana'o i teie buka, (Sotaiete Tauturu, Feia Apî Tamahine, e te Autah'araa a Melehizedeka). Taa ê noa'tu te reira, e faaitoito te feia faatere i te mau tuahine ia hoo mai i teie buka na ratou iho no te faaohipa no ta ratou iho mau tai'oraa, e no te mau haapiiraa no te utuafare.

Te faaineineraa i te haapiiraa

Te mau tauturu taa ê no te faaineineraa haapiiraa i roto i teie buka:
Faaineineraa a te orometua, te mau uiraa o ta te orometua e nehenehe e faaohipa, te tahi mana’o no te haaparaparau i te mau piahi e te mau tautururaa no te faaohipa i te mau hoho’a e te mau hoho’a fenua. Hau atu i teie mau tauturu i ni’a nei, e ti’a roa i te mau orometua ia faaohipa i te tahi atu â mau rave’a no te faaanaanatae, e no te haaparaparau i te piha haapiiraa. I te mau taime atoa e titauhia ia faaohipa i te iri papa’i e te pua papa’i; no reira, ia vai ineine noa te pua papa’i (no te mau taime haapiiraa atoa). E rave rahi mau tauturu mai te mau hoho’a rarahi, e ti’a roa ia papa’ihia i ni’a i te iri papa’i. Te tahi atu â mau tauturu e itehia i roto i te *Buka arata’i haapiiraa* (34595) e te buka ra *Haapiiraa, aore Piiraa Teitei Atu* (36123).

Ia faaitoitohia te mau piahi, ia faaineine ia ratou no te mau tau’araa parau na roto i te tai’oraa i te haapiiraa i te roaraa o te hepetoma hou te mahana haapiiraa. E faaitoito-atoa-hia ratou ia hopoi mai i ta ratou iho mau papa’iraa mo’a.

Te faaanaanataeraa i te mau melo e fifi taa ê to ratou

I te tau a haapii ai te Mesia i te fenua nei, ua haere oia i te mou’a piri i te miti no Galilea.

« E e feia rahi tei haere mai ia’na ra, i te hopoi-atoa-raa mai i te piri’o’i, e te matapo, e te vava, e te paruparu, e te mau ma’i êê atoa e rave rahi, e ua tuu maira i te pae avae o Iesu; faaora ihora oia ia ratou.

« Maere ana’e ihora taua feia rahi ra, i te iteraa ratou i te vava i te parauraa, e te paruparu i te oraraa, e te piri’o’i i te haereraa, e te matapo i te hi’oraa; haamaitai atura ratou i te Atua o Iseraela » (Mataio 15:30–31).

Ua faaite mai te Faaora, nahea tatou i te tauturu-aroha-raa i te mau taata e fifi taa ê to ratou. I To’na haereraa e farerei i te Ati Nephi a ti’a-faahou mai ai Oia, teie Ta’na i parau atu:

« Inaha, ua î To’u aau i te aroha ia outou.

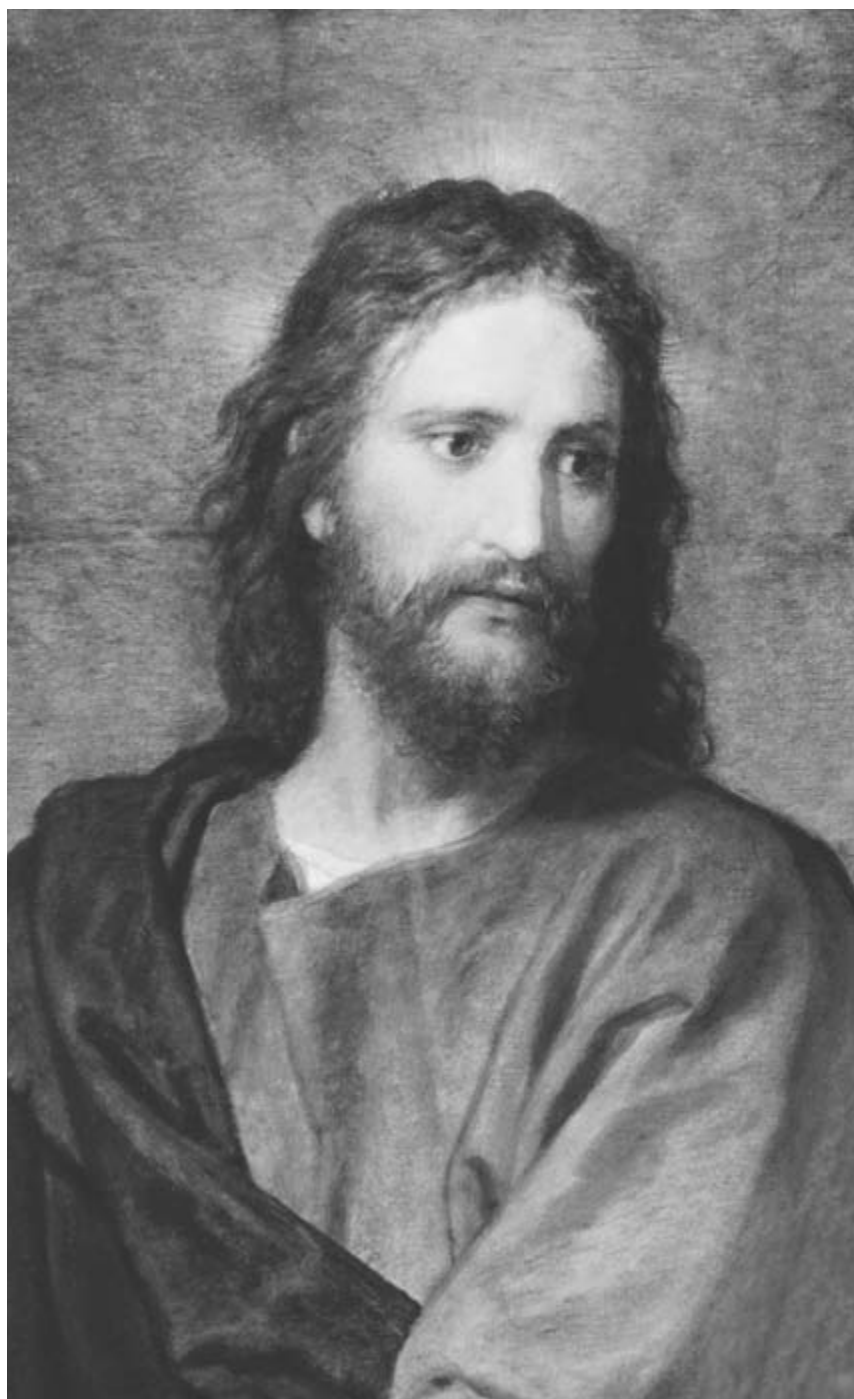
« E feia ma’i to outou, a hopoi mai i ô nei. E piri’o’i anei to outou, e matapo, e lepera, e hapepa, e vava, e feia roohia i te tahi huru ma’i? A hopoi mai ia ratou i ô nei, e Na’u nei e faaora ia ratou, e aroha ho’i To’u ia outou na; ua î To’u aau i te aroha » (3 Nephi 17:6–7).

No te mea e orometua oe i roto i te piha haapiiraa a te Ekalesia, tei roto oe i te hoê ti’araa teitei no te faaite i te aroha. Noa’tu e aita outou i farii i te mau haapiiiraa no te hopoi i te tauturu i te feia e mau titauraa taa ê to ratou, e nehenehe râ oe ei orometua, e imi i te mau rave’a, ia haro’a-ro’a, e ia ite nahea i te haapa’o i teie huru tamarii haapii i te taime no te

haapiiraa. Te mau tamarii haapii e fifi taa ê to ratou, e huma i te pae o te feruriraa, i te pae tino, i te pae emotionare, e te tahi atu â mau ma'i, e titau mai ratou ia haapa'o-atoa-hia ratou, ia au i to ratou huru e to ratou puai. Na teie mau arata'iraa i muri nei e tauturu ia outou ia tauturu i te melo tata'itahi:

- A imi papû oe i te mau hinaaro e te mau aravihi o te melo tata'itahi o te piha haapiiraa.
- Farerei na mua i te taime haapiiraa, i te hoê piahi no te tai'o, no te pure, e te tahi atu a mau tuhaa ohipa no te taime haapiiraa. Teie te tahi mau uiraa: « Eaha to oe mana'o ahani e, e faaineine mai oe hoê tai'oraa i roto i te piha haapiiraa? » e aore râ « E nehenehe anei oe ia pure i roto i te piha haapiiraa? » Mea maitai roa'tu ia farerei i te mau feia faatere autahu'araa, te mau metua, e te mau melo o utuafare no te ite i te mau hinaaro taa ê o te mau piahi.
- A tamata i te faarahi e i te haamaitai atu â i te apitiraa e i te maramarama o te mau melo huma.
- A hi'opo'a e te hamani maitai ra te mau melo o te piha haapiiraa te tahi i te tahi na roto i te faatura.
- Ia faaite noa i te huru maitai, i te huru autaea'eraa e te itoito. E hinaaro te mau tamahine a te Atua i te here e ia taahia mai ratou.

Ei mau orometua haapii i roto i te Ekalesia, a haamana'o e, te vaira te ite o te melo tata'itahi noa'tu eaha to'na huru i te pae tino, i te pae o te feruriraa, i te pae emotionare e sotiare, ia tupu paari e tae noa'tu i te faateiteiraa. E hopoi'a na outou te mau orometua, ia tauturu i te tamarii tata'itahi, i roto i ta oe piha ia haapii mai i te mau parau tumu no te Evanelia. Haamana'o i te parau a te Faaora e: « O outou i na reira i te hoê taea'e iti ha'iha'i roa i roto i tau mau taea'e nei, ua na reira mai ia outou Ia'u » (Mataio 25:40).

TE MESIA ORA

TE ITERAA PAPU O TE MAU APOSETOLO

TE EKALEZIA A IESU MESIA I TE FEIA MO'A I TE MAU MAHANA HOPEA NEI

A faahanahana ai tatou i te fanauraa o Iesu Mesia a piti miliniuma i teie nei, te pūpū atu nei matou i to matou iteraa papu no ni'a i te huru mau o To'na oraraa faito ore e te mā e te mana mure ore o Ta'na tusia taraehara rahi. Aita atu e mana tei haaputapu hohonu i ni'a i te mau taata atoa o tei ora a'e na e o te ora ā i ni'a i te fenua.

O Oia taua Iehova Teitei roa o te Faufaa Tahito, te Mesia o te Faufaa Apī. I raro a'e i te arata'iraa a To'na Metua i te Ao ra, o Oia tei hamani i te fenua. "Na'na i hamani te mau mea atoa nei, aore roa e, e ere oia i te hoē mea i hamanihia" (Ioane 1:3). Noa'tu e aita Ta'na e hara, ua bapetizohia ra Oia no te faatupuraa i te parau ti'a atoa. Ua haere noa Oia ma te "hamani maitai" (Te Ohipa 10:38), noa'tu ra, ua faahapahia Oia no te reira. Ta'na evanelia o te hoē ia poroi no te hau e te hamani maitai. Ua titau Oia i te taato'araa ia pe'e i To'na huru. Ua haere Oia na ni'a i te mau e'a o Palesetina, ua faaora Oia i te feia ma'i, ua ite te matapō, ua faati'a i tei pohe. Ua haapii Oia i te parau mau no te ora mure ore, i te huru mau o to tatou oraraa na mua a'e i teie oraraa, i te tumu o to tatou oraraa i ni'a i te fenua nei e i te faufaa no te mau tamaroa e te mau tamahine a te Atua no te oraraa amuri a'e.

Ua haamau Oia i te oro'a ei haamana'oraa i Ta'na tusia taraehara rahi. Ua tape'ahia Oia e ua faautu'ahia i ni'a i te mau pariraa haavare no te haamauruuru i te hoē pūpū taata iino e ua faautu'ahia ia pohe i ni'a i te satauro i Kalavari. Ua horo'a Oia i To'na ora no te faaore i te mau hara a te taata nei. O Oia te horo'araa rahi roa a'e no te feia atoa o te haere mai e ora i ni'a i te fenua nei.

Te haapapu maitai nei matou e To'na ora, ua faatumuhia ia i ni'a i te aamu o te taata nei, ua haamata anei i Betelehema e aore rā, ua hope anei i Kalavari. O Oia te Fanau Matamua a te Metua i te Ao ra, te Tamaiti Hoē roa i roto i te tino, te Faaora o to te ao nei.

Ua ti'a mai Oia mai roto mai i te menema ia "riro ei matamua no te feia i mairi i te taoto ra" (I Korinetia 15:20). Ei Fatu tei Ti'a faahou mai, ua haere Oia i rotopu ia ratou o Ta'na i here i roto i te oraraa nei. Ua haere atoa Oia i rotopu i Ta'na mau "mamoe ē atu" (Ioane 10:16) i te fenua Amerika tahito ra. I roto i teie anotau apī nei, ua fā mai Oia e To'na Metua i te tamaiti ra ia Iosepha Semita, te haamataraa ia o te tohu maoro e, "Ia tae i te tu'uraa parau i te hope'araa mau o te mau tau ra" (Ephesia 1:10).

Ua papa'i te Peropheta Iosepha no te Mesia Ora: "Mai te ura auahi ra To'na na mata; te rouru o to'na upoo ra e mea teatea roa ia mai te hiona mā roa ra; ua ana'ana maira to'na mata e ua hau a'e i te ana'ana o te mahana; e o to'na reo ra mai te taheraa ia o te pape rahi, oia te reo o Iehova, i te na oraa mai e :

"O vau nei te matamehai e te hope'a ra; o vau nei hoi oia o te ora nei, o vau nei oia o tei tapanahia; o vau nei hoi to outou arai i te Metua ra" (PH&PF 110:3-4).

Ua parau ā te Peropheta No'na ra: "E i teie nei, i muri mai i te mau parau faaite e rave rahi o tei horo'ahia no'na ra, o teie hoi te parau faaiteraa hope'a roa ra, o ta maua e faaite atu nei no'na ra; Oia hoi te ora nei oia!

"No te mea ua ite mata'tura maua ia'na, i te pae atou hoi no te Atua; e ua faaroo maua i te reo i te faaiteraa mai e o oia ana'e te Fanau Tahī ra no te Metua—

"Na'na, e na roto ia'na, e no'na hoi, te mau ao i hamanihia nei e i hamanihia na hoi, e te mau taata hoi no reira e mau tamaiti e mau tamahine fanau hoi ratou no te Atua ra" (PH&PF 76:22-24).

Te faaite nei matou na roto i te mau parau u'ana oia hoi, ua faahoihia mai To'na autahu'araa e Ta'na Ekalesia i ni'a i te fenua nei—"patuhia i ni'a iho i . . . te mau aposetolo e te mau peropheta, e o Iesu Mesia iho te tihī rahi" (Ephesia 2:20).

Te faaite papu nei matou e e hoi mai Oia i te hoē mahana i ni'a i te fenua nei. "E faaitēhia mai te hanahana o Iehova, e ite paatoa te taata" (Isaia 40:5). E faatere Oia ei Arii no te Mau Arii e e parahi mai ei Fatu no te Mau Fatu, e e pi'o hoi te mau tūri o te mau taata atoa i raro e e fai hoi te mau vaha atoa i roto i te haamoriraa i mua Ia'na. E ti'a tatou tataitahi ia haavahia e A'na mai te au i ta tatou mau ohipa e te mau hinaaro o to tatou mau aau.

Te faaite papu nei matou, ei Mau Aposetolo Na'na i Faatoro'a-mau-hia e—o Iesu te Mesia Ora, te Tamaiti tahuti ore a te Atua. O Oia te Arii rahi o Emanuela o te ti'a i teie mahana i te pae atou o To'na ra Metua. O Oia te maramarama, te ora, e te ti'aturiraa o to te ao nei. To'na haere'a, o te e'a ia o te arata'i i te oaoa i roto i teie oraraa e i te ora mure ore i roto i te ao e haere mai nei. Ia haamauruuruhia te Atua no te horo'a faito ore o Ta'na Tamaiti hanahana.

TE PERESIDENIRAA MATAMUA

Joseph M. Wilcox
Thomas M. Monson
James E. Faust

TE PŪPŪ NO TE TINO AHURU MA PITI

Bonnie C. Jensen
J. Brent Wilson
Doreen L. Young
Neal A. Maxwell
Russell M. Nelson
Dellin H. Oaks

M. Russell Ballard
Joseph B. Wirthlin
Richard G. Scott
Robert D. Hales
Jeffrey R. Holland
Henry B. Eyring

Te 1 no Tenuare, matahiti 2000

TE UTUAFARE

E PORO'I I TO TE AO NEI

TE PERESIDENIRAA MATAMUA E TE TINO AHURU MA PITI APOSETOLO NO TE EKALESIA A IESU MESIA I TE FEIA MO'A I TE MAU MAHANA HOPEA NEI

TE FAAITE PAPU ATU NEI MATOU, OIA TE PERESIDENIRAA MATAMUA e te Tino Ahuru Ma Piti Aposetolo o te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei e, ua haapaohia e te Atua te faaipoiporaa i rotopu i te tane e te vahine e ua riro te utuafare ei pū no te opuaraa a Tei Hamani no te hopea mure ore o Ta'na ra mau tamarii.

UA HAMANIHIA TE MAU TAATA ATOA—te tane e te vahine—i te hoho'a o te Atua ra. Ua riro te taata taitaitahi ei tamaiti varua herehia e ei tamahine varua herehia a na metua i te ra'i ra, e no reira, tei roto i te taata taitaitahi te huru atua e te ravea ia riro ei atua. Ua riro te apeniraa tane e te apeniraa vahine ei tuhaa faufaa rahi roa no te ihotaata e no te tumu o te taata taitaitahi i roto i te ao na mua a'e, i roto i te ao tahuti nei, e i roto hoi i te ao a muri atu.

IROTO I TE AO NA MUA A'E, ua ite e ua haamori hoi te mau tamaroo varua e te mau tamahine varua i te Atua ei Metua Mure Ore no ratou e ua farii i Ta'na opuaraa e tia ai i Ta'na mau tamarii ia roa mai te ho'e tino i'o e te ivi e ia roa mai hoi te ite i nia i te fenua nei no te haere i mua e tae atu ai i te maitai-roa-aa, e tae atoa atu ai hoi i to'na hopea hanahana ei taata ai'a no te ora mure ore. Auaa a'e te ravea rahi oaoa e tia ai i te mau aufetiiraa ia vai tamau noa i muri a'e i te pohe ra. Na te mau oro'a mo'a e te mau fafauaraa mo'a o tei itehia i roto i te mau hiero e faatia i te taata taitaitahi ia ho'i faahou atu i mua i te aro o te Atua e e faatia hoi i te mau utuafare ia taati-mure-ore-hia.

TE FAAUERAA MATAMEHA'I ta te Atua i horoa ia Adamu raua o Eva, no to raua ia riroraa ei metua na roto i te tiaraa ei tane faaipoipo e te vahine faaipoipo. Te faaite papu atu nei matou e, te faaueraa a te Atua i Ta'na mau tamarii ia fanau e ia rahi e ia faai i te fenua, te mana noa nei ā ia. Te faaite atu nei ā matou e, ua faaue mai te Atua e, te mana mo'a no te hamaniraa i te taata, ia faaohipahia ia i rotopu i te tane e te vahine ana'e iho, o tei faaipoipohia, mai te au i te ture, ei tane faaipoipo e ei vahine faaipoipo.

TE FAAITE PAPU ATU NEI MATOU E, te ravea e hamanihia ai te oraraa tahuti, ua haapaohia ia e te Atua. Te haapapu nei matou i te huru mo'a o te oraraa e te faufaa rahi no te reira i roto i te

EHOPOIA MO'A TA TE TANE FAAIPOIPO E TE VAHINE FAAIPOIPO no te here e no te haapao ia raua iho e i ta raua atoa ra mau tamarii. Te tamarii ra, e tufaa ia no ò mai ia Iehova ra' (Salamo 127:3). Tei te mau metua te hopoia mo'a no te aupuru i ta ratou

mau tamarii i roto i te here e te parau-tia, no te haapao i to ratou mau hinaaro pae tino e pae varua, no te haapii ia ratou i te here e i te tavini te tahi i te tahi, no te haapao i te mau faaueraa a te Atua e no te riro ei feia faatura i te mau ture o te fenua e faeahia e ratou. Te mau tane faaipoipo e te mau vahine faaipoipo—te mau metua vahine e te mau metua tane—e tia ratou i mua i te aro o te Atua ia haavahia mai te au i to ratou haapaoraa i taua mau hopoia ra.

UA HAAPAOHIA TE UTUAFARE e te Atua. E tuhaa faufaa rahi roa te faaipoiporaa i rotopu i te tane e te vahine i roto i Ta'na opuaraa mure ore. E mea tia roa ia fanauhia te mau tamarii i na metua o tei faaipoipohia e ia aupuruhia ratou e te ho'e metua tane e te ho'e metua vahine o te faatura ma te tuutuu ore i te mau fafauaraa no te faaipoiporaa. E mea papu a'e te oaoa i roto i te oraraa utuafare ia faatumuhia te reira i nia i te mau haapiiraa a te Fatu ra a Iesu Mesia. Te mau faaipoiporaa e te mau utuafare tei hau i te manu'a, ua faatumuhia ia e ua haamauhia i nia i te parau tumu no te faaroo, te pure, te tatarahapa, te faaoereraa hara, te faatura, te here, te aroha, te ohipa, e te mau faaoaoaraa maitai. Mai te au i te opuaraa a te Atua, e faatere te mau metua tane i to ratou utuafare na roto i te here e te parau-tia e tei ia ratou te hopoia no te haapaoraa i te mau mea tumu o te oraraa e no te parururaa hoi i to ratou ra utuafare. Te ohipa matamua a te mau metua vahine o te aupururaa ia i ta ratou mau tamarii. I roto i taua hopoia mo'a ra, e titauhia i te metua tane e te metua vahine ia tauturu raua te tahi i te tahi ei hoa aifaito i roto i te hopoia. E riro te ma'i huma, te pohe e aore ra te tahi atu ati i te titau i te tahi faanahonahoraa taa ē. E tia atoa i te mau fetii piri ia paturu mai, ia hinaaro-ana'e-hia.

TE FAAARA ATU NEI MATOU i te taata atoa o te ofati i te mau fafauaraa no te viivii-ore, o te hamani ino i to ratou hoa faaipoipo e aore ra i ta ratou mau tamarii, e aore ra hoi o te ore e faaoti i ta ratou mau hopoia utuafare, ia tae i te ho'e mahana e tia mau ā ratou i mua i te aro o te Atua ia haavahia. Oia atoa, te faaraa nei ā matou e, na te vavahiraa o te utuafare e hopoi mai i nia i te mau taata taitaitahi, te mau oire, e te mau nunaa i te mau ati rahi i tohuhia a'ena e te mau peropheta i tahito ra e i teie nei anotau.

TE TIAORO ATU NEI MATOU i te hui raatira parau-tia e te feia toro'a o te hau i te ao atoa nei, ia paturu i taua mau ravea ra i faataahia no te haamau e no te faaetaeta i te utuafare ei niu no te sotaiete.

Ua tai'ohia teie nei poro'iraa e te Peresideni Gordon B. Hinckley ei tuhaa no ta'na a'oraa i te Amuiraa Rahi o te Sotaiete Tauturu tei tupu i te 23 no Setepa 1995, i Salt Lake City, Utah.

TE SOTAIETE TAUTURU A TE EKALEZIA A IESU MESIA
I TE FEIA MO'A I TE MAU MAHANA HOPEA NEI

*E*mau tamahine

varua herehia tatou e te Atua e, e auraa, e tumu,
e e arata'iraa ta to tatou oraraa i farii. I roto i te tiaraa
tuahine no te ao nei, ua tahoêhia tatou i roto i to tatou
horo'araa i to tatou aau ia Iesu Mesia, to tatou Faaora e ta
tatou Hi'oraa. E mau vahine tatou no te faaroo,
no te viivii ore, no te ite orama, e no te aroha, o tei:

*F*aatupu i te rahi i to tatou mau iteraa papu no Iesu Mesia,
na roto i te pure e te haapiiraa i te papa'iraa mo'a.

*I*mi i te puai pae varua na roto i te peeraa i te
mau faaûrûraa a te Varua Maitai.

*H*oro'a ia tatou iho no te haapuairaa i te mau faaipoiporaa,
te mau utuafare, e te mau nohoraa.

*I*mi i te teitei i roto i te tiaraa metua vahine e te
oaoa i roto i te tiaraa vahine.

*O*aaoa i roto i te taviniraa e te mau ohipa maitai.

*A*u roa i te oraraa e te haapiiraa mai.

*T*i'a no te parau mau e te parau ti'a.

*P*aturu i te autahu'araa ei mana no te Atua i nia i te fenua nei.

*P*opou i roto i te mau haamaitairaa o te hiero, o tei maramarama
i to tatou vahi i faataahia i te ra'i ra, e o te tutava nei no te faateiteiraa.

TE MAU PARAU TUMU E
TE PARAU HAAPIIRAA
O TE EVANELIA

TE FAAROO IA IESU MESIA

H a a p i i r a a 1

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia haapuui i to tatou faaroo ia Iesu Mesia.

Eaha te faaroo?

« E ere te faaroo i te ite i te mau mea e vai nei; e no reira e faaroo to oe e tiai ia oe i te mau mea itea orehia ra, o tei ti'a » (Alama 32:21).

- Eaha te faaroo? I teie mahana, nahea outou i te faaohiparaa i to outou faaroo?

E mea ti'a ia tatou ia haapii mai i te parau mau

No te faarahi te faaroo ia Iesu Mesia, e titauhia tatou ia ite o vai mau Oia. E ore to tatou faaroo e roaa No'na maoti râ, ia ite tatou e o vau mau Oia. E ore to tatou faaroo e roaa No'na maoti râ, ia ite tatou e, e parau mau te mea o ta tatou i ite No'na.

Mea iti te taata i ni'a i te fenua nei tei ite i te Faaora. E rave rahi o tatou o te ore i ite Ia'na i teie oraraa tahuti nei area râ, e tuhaa e e hopoi'a na tatou, ia haapii mai te parau mau no ni'a Ia'na. E nehenehe tatou e farii te tahi atu mau ite no ni'a Ia'na na roto i te faaiteraa a te varua. Te iteraa i te parau mau no ni'a i te Faaora, e tauturu mai te reira ia tatou i te ti'aturi Ia'na, haapa'o i Ta'na faaueraa, e titau i Ta'na tauturu noa'tu te vai ra to tatou aravihi no te tauturu ia tatou iho.

- No te aha e mea faufaa ia haapii mai i te mau mana'o tano e te parau mau no ni'a ia Iesu Mesia?

« Aore e faaroo ra e ore roa oia e mauruuru: o te haamori i te Atua, e faaroo oia e, e Atua, e ti'a'i, e o oia te faautua i te feia i imi papû Ia'na ra » (Hebera 11: 6).

Te haapii mai nei tatou e rave rahi mau parau mau no ni'a i te faaroo, i roto i teie irava: e au mai te Atua ia outou, (1) mai te peu e ti'aturi tatou Ia'na, (2) mai te peu e ti'aturi tatou e, te ora nei Oia, e te (3) mai te peu e ti'aturi tatou e, e pahono mai oia ia tatou ia tutava puai tatou no te haapii mai no ni'a Ia'na e aore râ, no te farii i te tauturu no ô mai Ia'na ra.

1-a, Hoê vahine e tai'o nei i te mau papa'iraa mo'a no te tuatapapa no ni'a ia Iesu Mesia

1-b, Te haapii nei te mau misionare i te evanelia i mau taata i te ao atoa nei.

- A ani i te mau tuahine ia faati'a, e mea nahea te haapiiraa i te mau parau tumu papû no te Evanelia i te horo'araa ia ratou te hau e te oaoa.
- Faaite te mau hoho'a 1 a, « Hoê vahine e tai'o nei i te mau papa'iraa mo'a no te tuatapapa no ni'a ia Iesu Mesia », 1 b « Te haapii nei te mau misionare i te Evanelia i te mau taata i te ao atoa nei » 1 c, « Te tai'o amui nei te hoê utuafare i te mau papa'iraa mo'a ».

No te haapii mai i te parau mau no ni'a ia Iesu Mesia e ta'na Evanelia, e tuatapapa ia tatou i roto i te mau papa'iraa mo'a e e faaroo i te mau iteraa papû o te mau tavini a te Fatu i ni'a i te fenua nei. Mai te peu te vaira te haehaa, te hinaaro mau e te varua pure i roto ia tatou, e nehenehene tatou iho eite e, o Oia te Fanau Tahiti a to tatou Metua i te Ao ra, e te ora nei Oia i teie mahana, e te here nei Oia ia tatou tata'itahi, ma te hi'o ore i to tatou mau huru. E haapii mai tatou e, ua ite Oia i te mau parau mau atoa. E heheu mai Oia i teie parau mau ia ratou atoa o te haa nei no te imi atu. E haapii mai tatou e, e Atua parau ti'a Oia, e e faautu'a Oia i te mau taata iino area râ, e Atua aroha atoa i te mau taata atoa o tei tatarahapa. E haapii atoa mai tatou, e ua pohe o Iesu no ta tatou mau hara, e ua faati'a ia tatou tata'itahi ia ti'a-faahou mai. Te faaroo ia Iesu Mesia, e rahi oia i roto ia tatou, ia papa'ihia teie mau parau mau i roto i to tatou 'aau, ei reira te mana'o feaa e te mana'o taia e haere ê atu ai.

- Nahea te tai'oraa i te mau papa'iraa mo'a e tauturu ai ia tatou ia mono i te feaa e te mana'o taia i te faaroo? Eaha atu â te tahi mau mea e tauturu ia tatou i roto i te paturaa i to tatou faaroo?
- A ani i te tahi tuahine ia faati'a poto mai e, e mea nahea ratou i te paturaa i to ratou faaroo ia Iesu Mesia.

E mea ti'a ia tatou ia faahipa i to tatou faaroo

E haapii mai tatou i te parau mau na roto i te tai'oraa i roto i te mau papa'iraa mo'a, na roto i te haapaeraa i te maa e te pure, na roto i te faarooraa i te mau iteraa papû o vetahi ê. Area râ, te ti'aturi-noa-raa i te parau mau, eita te reira e haapapû mai e, te faahipa nei tatou i te parau no te faaroo. Te vai nei te feia o te ti'aturi nei e o Iesu te Faaora, e e parau mau te evanelia area râ, aita roa ratou e haapa'o nei i ta'na mau faaueraa. Aita atoa e faahipa nei i to ratou faaroo. E titauhia ia apiti te faaroo e te ohipa, ia ti'aturi tatou ia Iesu Mesia no te tauturu ia tatou ia haapa'o i Ta'na mau faaueraa.

E haapii te mau papa'iraa mo'a ia tatou e:

« E ti'aturi ia Iehova ma to 'aau atoa ra, eiaha ra e ti'aturi i to oe iho haapa'o.

« Eiaha e haamo'e ia'na i to oe atoa mau haerea; e na'na e faaite ia oe i to oe ra mau haerea » (Maseli 3:5-6).

1-c, Te tai'o amui nei te hoê utuafare i te mau papa'iraa mo'a

E taata apî hi'oraa maitai o Nephi, tei faaohipa i to'na faaroo e ua ti'aoro i te Fatu ia tauturu ia'na i te haapa'oraa i te mau faaueraa. Na roto i te arata'iraa a te Fatu, ua faaue te metua tane o Nephi ia'na e i to'na mau taea'e ia haere e e rave mai te mau papaa a to ratou nunaa ia Labana ra, te hoê taata mana e te ino rahi atoa. E mata'u rahi to ratou ia Labana. Oia mau, a anihia ai ratou i te rave i teie opuaraa fifi mau, ua faaite o Nephi i to'na faaroo i te Fatu. Ua parau oia, « e haere atu vau, e rave ho'i i te mau mea ta te Fatu i faaue maira, ua ite ho'i au e, e ore te Fatu e tuu mai i te hoê faaue i te mau tamarii a te taata maori râ, e faaineine Oia i te hoê rave'a no ratou, e ti'a ia ratou i te rave i te mea Ta'na i faaue mai ia ratou ia rave » (1 Nephi 3:7).

- No te aha Nephi i titau ai ia haapa'o i te parau a te Fatu?

E rave rahi mau melo o te Ekalesia i teie mau mahana, te feia apî e te feia paari atoa, o te ora nei i te parau o te faaroo mai ia Nephi. Teie te aamu i faahitihia e te tuahine Sachito Hotta no Nagoya, i te fenua Tapone:

« Hou to maua faaipoiporaa, ua faaoti ta'u tane e o vau nei e, te mea faufaa roa i roto i to maua oraraa maori râ, o te Ekalesia ia e no reira e faaohipa maua i to maua taime, e ta maua mau taleni no te tavini i te Ekalesia. Area râ, e mea ohie roa ia parau e ere râ i te mea ohie ia rave.

« I muri mai i to maua faaipoiporaa, ua faaea maua ta'u tane i roto i te fare tarahu huru atea i te fare pureraa. Hoê hora e te afa ia taahi i te pereoo taataahi e tae atu ai i te tape'araa pereoo auahi, mai reira a tere atu ai i te oire piri mai e rave atu ai i te pereoo mataeinaa e tae atu ai i te fare pureraa, e roahia hoê hora e te afa; e no reira ia mairi oe i te pereoo auahi matamua e tia'i ia i te pereoo i muri mai e hau atu ia i te piti hora te maoro. E mea fifi mau no te peresideni amaa ia horo'a mai i te hoê hopoi'a na maua. Hau atu a, e toru ava'e i muri mai i to maua faaipoiporaa ua pohehia ta'u tane i te ma'i, e titauhia oia ia faaea i te fare ma'i, e no te reira ua haere au e imi i te hoê ohipa, no te tauturu i to maua oraraa. I te mau mahana atoa, ia faaoti ta'u ohipa, e haere au i te fare ma'i e farerei i ta'u tane, e tamata atoa vau i te haere i te fare pureraa i muri mai area râ, eita e rava'i te hora i roto i te mahana hoê.

« Ua haape'ape'a te reira ia'u, e ua ite au e ahiri e mea piri rii atu to maua faaeearaa i te fare pureraa e nehenehe ia vau e farii i te hoê piiraa. Ua ite râ vau e, eita te reira e tupu area râ, [te haapii ra te mau papai'iraa mo'a ia pure tamau noa e faaroohia mai oe]. (A hi'o Luka 18:15). No reira, ua pure tuutuu noa vau. Aita vau i ite e nahea te Fatu ia pahono i te hoê titauraa ti'a ore; no reira ua pure noa vau. I muri rii noa mai, ua opua to'u paino tane i te faatea i to'na fare 13 noa minuti ia haere i te fare pureraa, e ua pûpû mai i to'na fare nehenehe ia maua. Ua ite au e, ua faaroohia ta'u pure. Ua oaoa roa maua, no te mea e ti'a ia maua i te rave i te ohipa i roto i te Ekalesia. Mai te reira taime, ua ho'i mai ta'u tane i te fare e ua nehenehe ia maua ia haere amui ei utuafare i ta maua mau pureraa.

« I muri mai i to maua tauraa i te faaearea, ua faaara te Ekalesia e e patuhia te hoê fare pureraa i Nagoya, e ua haamata atoa te taata tata'itahi i te rave puai i te ohipa e te haaputu i te moni no te paturaa fare. Hou râ teie ohipa paturaa, ua faaoti ta'u tane e haamata i ta'na iho taiete. E tunuraa faraoa. E faahou a, e moni ha'ihahi'ia roa ta maua, ua faaohipa maua i te taato'araa o ta maua moni haaputu no te haamata i teie taiete, e ta'u moni ava'e no to maua oraraa. Aita maua i ite nahea maua i te tauturu i teie moni no te paturaa fare, taa ê atu, ua hapu vau e no reira eita e maoro e faaea vau i ta'u ohipa. Noa'tu ua tere te taiete a ta'u tane, aita râ maua e rava'i roa i te moni no to maua oraraa, e aufau ho'i i te tuhaa no te paturaa, e te faaineineraa no ta maua aiu apî. Ua rave maoro au i te ohipa ia farii atoa vau i ta'u moni haamaururu no te hopea matahiti, e ua tuu i te reira i te hiti no ta maua aiu. O teie noa ta maua moni haaputu.

« I te hoê pô, ua niuniu mai te peresideni amaa ia maua e ua parau mai e, e toe rii ra te hoê tuhaa iti e pee roa'tu ai te moni no te paturaa, e ua ani mai, e nehenehe anei ta maua e tauturu. Te moni e toe ra, na te aiü, e ua fatata ho'i au i te fanau, e teie ana'e ta maua moni, o ta maua atoa e nehenehe e horo'a atu. I te reira ahiahi ua hopoi atu maua i teie moni i te peresideni amaa. Ua rava'i no te faati'a i te tuhaa a te amaa no teie fare pureraa apî.

« Aita roa maua i haape'ape'a i muri mai, i hea ra maua e tii ai i te moni no te mau haamauaraa no te aiü, ua ite papû roa maua e, e tauturu mai te Fatu ia matou. E horuhoru rii au i te tahi taima, e ia feruri au no te reira, e farii au i te hau.

« I te ava'e i muri iho, ua tihepuhia ta'u tane no te hoê ohipa tamau i roto i te oire no Nagoya. Aita roa maua i ite te vai nei teie ohipa. No teie moni ohipa apî ta'na, ua rava'i roa maua no te aufau i te moni fare ma'i ia fanau mai ta maua tamarii. Teie te parau a te Atua, e mea ti'a ia outou ia rave i ta outou tuhaa, e i muri mai, a vaiiho atu ai i te Fatu ra. Ua ite au e parau mau teie parau » (« Two hours from the chapel », *Ensign*, Atete 1975, 64–65).

- I muri mai i te pure faaroo a te tuahine Hotta ia nehenehe oia ia tavini i roto i te Ekalesia, e mea nahea to te Fatu haamaitairaa i to'na utuafare? Nahea to te Fatu haamaitairaa i te taea'e e i te tuahine Hotta no to raua horo'araa i te moni i te Ekalesia o ta raua i haaputu no te aiü?

Ua faaite te tuahine Hotta i te hoê hi'oraa maitai no te faaroo. Te auraa ia vai te faaroo, o te haapa'oraa ia i te mau parau tumu o te evanelia, noa'tu e, e ore e ti'a. Ia rave tatou i te mau mea'toa ma te faaohipa i te faaroo, ua fafau te Fatu e tauturu Oia ia tatou.

E vai ora noa te faaroo na roto i te haapa'o

Te faaroo e hoho'a ia no te hoê raau ora, e e pohe oia mai te peu eita tatou e atu'atu e e paruru ia'na. Te rave'a no te tape'a-ora-noa-araa i to tatou

faaroo, o te haapa'oraa ia i te mau parau tumu no te evanelia a haapii mai ai tatou. « Te faaroo, e horo'araa na te Atua, tei faahereherehia ei haamau-ruururaa no te faaea parau-ti'a-noa-raa. » (Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2raa o te nene'iraa 1966, 214). Ia haamata tatou i te ofati i te mau faaueraa a te Atua, te haaparuparu ra ia tatou i to tatou faaroo. E faaohipa Satane e rave rahi mau rave'a no te tamataraa ia tatou ,ia tau'a ore i te mau faaueraa a te Atua e e na reira i te haaparuparu i to tatou faaroo.

- Hoho'a tauturu 1 d, « Te avau nei o Nephi i to'na mau tuane no ta ratou peu iino ».

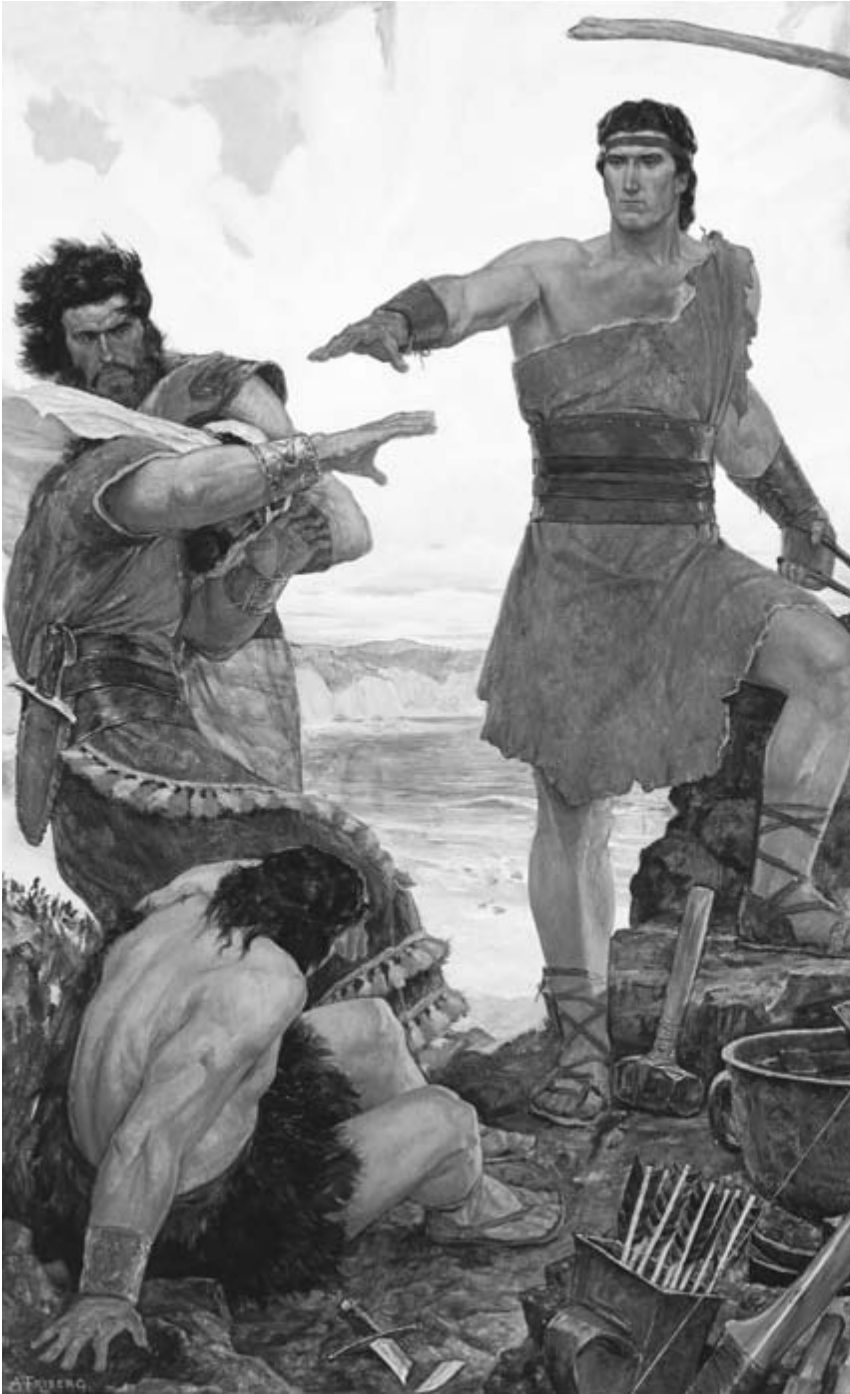
I roto i te Nephi 1, e tai'o tatou i te aamu o Lamana e o Lemuela, te mau taea'e o Nephi. Ua haapiihia raua e rave rahi mau parau mau na to raua metua tane, na Nephi e te mau melahi iho. Aita râ raua i faatupu i te faaroo no te mea, ua mana'o ratou e, e mea fifi roa ia farii i te mau mea o ta Lehi e o ta Nephi i haapii, e ua maiti ratou eiaha e haapa'o i teie mau parau tumu mau. Ua amuamu raua i te mea e, e mea eta'eta roa teie mau faueraa ia haapa'o. Ua faahapa raua i to raua metua tane e i to raua taea'e. Ua pato'i raua i te rave i te mea o tei titauhia mai. Ua topa oioi roa raua i roto i te hara.

Taa ê atu i te reira, ua rave o Nephi i te mau mea tei faauehia ia'na, e ua ti'aturi oia ite Fatu. Ua haamaitai mai te Atua ia'na no to'na faaroo, e e rave rahi semeio tei tupu i roto i to Nephi oraraa. Ua ti'a roa ia'na i te hamani i te hoê pahi noa'tu aita oia i ite i te ohipa hamani pahi. Ua horo'ahia ia'na te puai taa ê noa'tu to'na iho mau aravihi, e ua upooti'a i te mau faanahoraa iino a to'na mau tuane. Ua horo'ahia ia'na te mau orama e ia aparau i te hoê melahi a te Atua. No to'na haapa'o, ua haamaitaihia e ua puai atu â to'na faaroo. No to'na faaroo, ua farii i te mana o te Atua i roto i to'na Oraraa.

Tatou atoa, e nehenehe to tatou faaroo e vai puai noa na roto i to tatou haapa'oraa. E nehenehe tatou e aupuru i to tatou faaroo na roto i te haapaeraa i te maa e i te pure, te tai'oraa i te mau papa'iraa mo'a, te haereraa i te mau pureraa a te ekalesia, e te raveraa i te mau titauraa a te mau feia faatere o te ekalesia. E vai puai noa to tatou faaroo ia ore tatou e faahapa, e ia ore e amuamu.

- No te aha te faahaparaa e te amuamuraa e haaparuparu ai i to tatou faaroo?

E tamata tata'itahihia to tatou faaroo. E ti'aturi paha tatou i te tahi taima e, aita to tatou Fatu e tau'a nei i to tatou faaroo e i to tatou haapa'o. E mana'o tatou e, e mea atea roa Oia ia tatou, aita e ite mai nei i to tatou tamataraa, i ore ai e pahono i ta tatou mau pure. Ia tae mai taua taima ra tatou e ite ai e, ua tamata-mau-hia to tatou faaroo. Mai te peu e rohi noa tatou ma te faaoroma'i e ma te tamau noa i te rave i te maitai, e horo'ahia ia

1-d, Te avau nei o Nephi i to'na mau tu'ane no ta ratou mau peu iino

tatou te puai ia upooti'a i roto i te mau tamataraa. E haamauruurua tatou no to tatou faaroo e no to tatou haapa'o.

Ua haapii o Moroni e: « te faaroo nei, o te ti'aturi ia i te mau mea aore i hi'ohia; no reira, eiaha outou e maro i te mea aore i hi'ohia e outou; e ore ho'i outou e tae i te ite e ia oti te tamataraa i to outou faaroo » (Etera 12:6).

E teie ta te Fatu i parau, « ia tamatahia Ta'u mau taata i te mau mea atoa e ti'a ai, ia ti'a ia ratou ia vai ineine noa no te farii i te hanahana o te vai nei Ia'u nei no ratou ra, oia te hanahana no Ziona; e o oia o te ore e haamahu i te ta'iriraa e ore oia e au i To'u basileia nei » (PH&PF 136:31).

Opaniraa

E mea faufaa no tatou ia faaamu i to tatou faaroo na roto i te haapaeraa i te maa e i te pure, te haapa'oraa i te mau faaueraa a te Atua, te tai'oraa i te papa'iraa moa, te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia e te raveraa i te mau mea i titauhia e te mau feia faatere o te Ekalesia. Ia na reira tatou, e farii tatou i te puai e au no te upooti'a i roto i to mau tamataraa o to tatou nei oraraa.

Titauraa

A feruri e nahea oe i te haapuairaa i to oe faaroo. A papa'i i ni'a i te hoê apî parau, ei faahamana'oraa ia oe ia tai'o ia Alama 32:17–43 e Moroni 7:33–39 i te roaraa o te hepetoma.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Mataio 8:5–10 (faaoraraa na roto i te faaroo)
- Mataio 17:20 (aore ohipa e ore e ti'a na roto i te faaroo)
- Mareko 9:23 (e ti'a te mau mea atoa na roto i te faaroo)
- Luka 8:43–48 (faaoraraa na roto i te faaroo)
- Ioane 20:24–29 (e haamaitaihia o ratou tei ti'aturi)
- Roma 10:13–17 (no te farii ite faaroo, e ti'a ia tatou ia faaroo i te parau a te Atua)
- 2 Korinetia 5:6–7 (e haere matou ma te faaroo)
- 1 Nephi 3 (te faaroo o Nephi)
- 1 Nephi 4 (te mana na roto i te faaroo)
- Alama 32:17–43 (te a'oraa a Alama no ni'a i te faaroo)
- Moroni 7:33–39 (e titauhia te faaroo no te faatupu i te mau semeio)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'atu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 11, « Te Oraraa o te Mesia, e te pene 18, « Te faaroo ia Iesu Mesia ».
2. A tai'o 1 Nephi 3–4 e Alama 32:17–43.
3. A ani i te mau melo no te piha haapiiraa, ia faaineine i te tahi mau aamu, te mau irava' e aore râ, te tahi mau faahitiraa mana'o o ta oe e hinaaro.

TE TATARAHAPA

H a a p i i r a a 2

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia papû e ia faaohipa i te parau tumu no te tatarahapa.

Eaha mau te auraa ia tatarahapa?

Tei roto tatou tata'itahi i te hoê tere i roto i teie oraraa e fano nei i te hoê tipaeraa mure ore. A tere ai tatou, e faaroo tatou e piti reo e pii ia tatou. Hoê, te reo o te Fatu, te faaûrû nei ia tatou ia rave i te maitai; te tahi, te reo ia o Satane, te tura'i nei ia tatou ia rave i te ino. E ti'amâraa to tatou no te maiti i roto i teie na reo e te ohiparaa no tatou iho.

- Tai'o 2 Nephi 2:16, 27–29.

I te tahi taima e hahi ê atu tatou i teie na reo. E mana'o tatou e te ohipa tano nei tatou teie râ, ua faahemahia tatou. A haapii ai tatou i te evanelia a Iesu Mesia, e ite tatou e, aita tatou e maiti maitai nei. E ite tatou e aita tatou i ni'a i te hororaa mau. Mai te mea e tamau noa tatou i ni'a i teie e'a hape, e tapae ihoâ tatou i taua mahana ra area râ, e ite tatou e, aita te ao tiretiera i rae'ahia ia tatou. Te haheraa i te e'a e parauhia ia e, *te hara*. Te faaafaroraa i to tatou tere ia nehenehe faahou tatou ia fano ti'a i te ao tiretiera e parauhia ia e *te tatarahapa*.

Ua fafau mai Iesu Mesia ia tatou e:

« E tupu mai â teie o te mau varua atoa o te faarue i ta'na mau hara ra e o te haere mai Ia'u nei, e o te pii mai i To'u nei i'oa, e o te haapa'o ho'i i Ta'u mau faauerua, e ite mai ia i To'u nei mata e e ite mai ho'i e te vai nei Au;

« E o Vau nei ia te maramarama mau o te haamaramarama mai i te taata atoa o te tae mai i roto i te ao nei » (PH&PF 93:1–2).

« O Vau te maramarama o teie nei ao, o te pee mai Ia'u ra, e ore ia e haere noa i te poiri, e maramarama ora ia to'na » (Ioane 8:12).

- Eaha te auraa « te haere-noa-raa i roto i te poiri »? e te fariiraa i te « maramarama o te oraraa »?

*2-a, Mai te hoê fare mori i roto i te poiri, ua faaite
Iesu Mesia i te e'a e tae ai i te oaoa e te ora mure ore.*

- A faaite i te hoho'a 2 a, « Mai te fare mori i roto i te poiri, e faaite Iesu Mesia i te e'a o te oaoa e te ora mure ore ».

Ua faaite Iesu Mesia ia tatou i te e'a e tae ai i te ao tiretiera e i pihaiho i to tatou Metua i te Ao ra. E au Oia mai to tatou fare mori i roto i te poiri. Mai te mea e, tei ni'a iho tatou i te e'a ti'a mau, te haere ra ia tatou i roto i te maramarama (a hi'o Ioane 8:12). E ite tatou i te e'a mau no te pee atu. Ia hahe ê tatou i te e'a mau e ihu haere tatou i roto i te poiri. Mai te hoê pahi tei ihu haere i te avei'a i horo'ahia e te fare mori e tei tere na te hiti o te mua ofa'i atâta e i roto i te tai hahano, ua vaiiho tatou ia tatou iho i roto i te herepata o te hara o ta Satane i faataa no tatou. Ua hinaaro oia i te tape'a ia ore tatou ia tipae i te vahi i faataahia no tatou. Eita râ te oraraa i roto i te hara e arata'i ia tatou i te oaoa ia hope to tatou tere. Te hohonu o to tatou toparaa i roto i te hara, o te puai ia o te mana o Satane i ni'a ia tatou iho. No reira Iesu i parau ai ia tatou e, « O te mau i te parau iino ra, e tavini ia no te ino » (Ioane 8:34).

E oaoa roa Satane ia rave tatou i te hara. E hinaaro oia ia tape'a ia tatou i raro a'e i to'na mana. E parau mai to'na reo e: te hape ta tatou i rave e mea maitai ia. E parau mai oia e, ua tano mau outou i te na reira raa, e faati'amâhia tatou i te raveraa i te hara (A hi'o 2 Nephi 28:8, 21–22). Te hinaaro nei oia i te parau ia tatou e, e ere te hara i te mea ino roa. Ua ite oia e, mai te mea e imi tatou i te mau aperaa i ta tatou mau hara, eita ia tatou e tatarahapa roa.

Ua ite Iesu Mesia e te ohipa nei Satane mai teie te huru. No reira oia i haamaitai ai ia tatou i te maramarama o te Mesia, e parauhia i te tahi taima e to tatou *feruriraa paari*. E tauturu te maramarama o te Mesia ia tatou ia ite i te taa-ê-raa i rotopu i te maitai e i te ino. (a hi'o Moroni 7:15–16). E faaurû mai te reo o te Varua ma te faaara ia tatou ia tatarahapa e ia ho'i i ni'a i te e'a ti'a.

Ua a'o Iakoba na roto i te mana o te Atua, ma te imi i te faaara i te mau taata. Ua faaara oia ia ratou no ta ratou mau hara ma te parau e:

« E au mau taea'e here e, a faarue na outou i ta outou mau hara; a ueue na outou i te fifi nana, na tei hinaaro i te tape'a tamau ia outou, a haere mai na i te Atua oia te pâpâ o to outou ora.

« E faaineine i to outou varua no... te mahana haavaraa ra, ia ore outou ia rurutaina ma te matau ri'ari'a ra; ia ore outou ia haamana'o ma te papû rahi i ta outou mau hara ri'ari'a ra; ia ore outou ia parau, i te na ôraa tu e: Ua mo'a, Ua mo'a, ta oe ra mau faahapa e te Fatu, e te Atua Mana Hope. Ua ite râ vau i tau nei hapa, ua hara ho'i au i ta oe ra ture; na'u iho nei tau mau hapa; ua riro vau i te diabololo, e ua riro ho'i au ei tao'a pau no ta'na mauui ri'ari'a ra ».

« Inaha ra e ta'u mau taea'e, e mea ti'a anei ia faaara'tu vau ia outou i te ite i te reira mau mea ri'ari'a ra? E faaaehuehu anei au i to outou varua mai te mea, ua mâ to outou 'aau? E parau papû anei au ia outou i te haapapûraa i te parau-ti'a, mai te mea aita a outou hara?

« Inaha ra, ahiri outou e feia mo'a, e parau atu vau ia outou i te mau mea mo'a ra; e ere râ outou i te feia mo'a; ua faariro outou ia'u ei orometua, e haapii ai au ia outou i te utu'a a te feia hara » (2 Nephi 9:45–48).

Ia ite tatou i te ino rahi o ta tatou hara, e maiti tatou i te tamau noa e aore râ, e farii tatou i to tatou e e faaafaro i te reira. Mai te mea e maiti tatou i te faaea tamau noa i roto i ta tatou hara, e nati ia Satane ia tatou ma te tuu ore e tae roa'tu i te taime e mo'e roa ia tatou te hinaaro ia tatarahapa. Ia maiti tatou i te tatarahapa, e tauturu to tatou Metua i te Ao ra e o Iesu Mesia ia tatou ia upooti'araa i ni'a i ta tatou mau hara, ei reira ia tatou e farii ai i te mau haamaitairaa no te oaoa e no te hau.

- A tai'o Alama 34:32–35. No te aha e mea paari ore te faataereraa i ta tatou tatarahapa?

E titauhia tatou paato'a ia tatarahapa

- A tai'o Roma 3:23.

E titauhia tatou paato'a ia tatarahapa no te mau mea o ta tatou i rave, mai te haavarereraa, te faainoraa, te faahiti-faufaa-ore-raa i te i'oa o te Fatu. E mea ti'a atoa ia tatou ia tatarahapa no te *oreraa* e rave i te mau mea *i titauhia* ia tatou i te rave, mai te aufauraa i te tuhaa ahuru, te pure pinepineraa, te haamo'araa i te mahana sabati, te faahoaraa e aore râ, i te rave faaotiraa i ta oe hopoi'a. E mea ti'a ia tatou ia ite i te faaurûraa a te Varua o te Fatu ia upooti'a i ta tatou mau hape e te peeraa i teie mau faaurûraa.

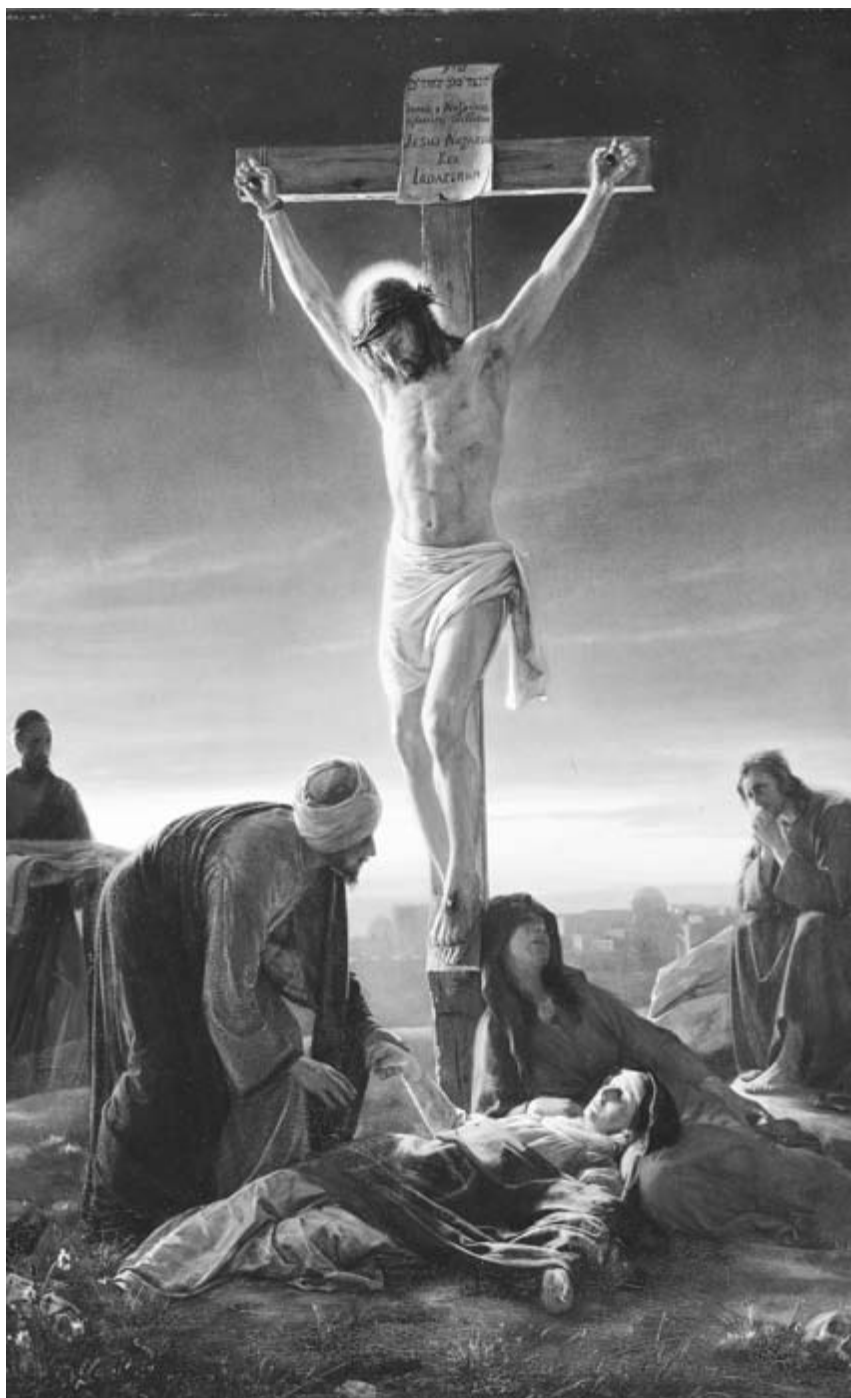
« Teie te iteraa papû o te hoê taure'are'a: 'Te feruri nei au i te mau iui rahi o ta'u i faatupu i ni'a i to'u na metua e i ia'u atoa nei no to'u feruri-ore-raa e, eita te hara e hopoi mai i te oaoa. Ia hope ta'u tau haapiiraa tuarua, ua vaiiho vau i to'u utuafare e ua haamata i te inu, i te puhipuhi i te avaava, e te rave i te mau raau taero. Ua feruri au e mea au oaoa roa no'u area râ, i teie nei te ite nei au i to'u ati.

« 'I te hoê mahana ua faaea vau e ua feruri, « eaha râ, ia ite mai to'u na metua ia'u i teie nei? Eaha pa'i ia to raua feruriraa? »

« 'I te reira taime, ua haamata vau i te tau i to'u oraraa... E ore au e manuia ahiri e aita te tahi mau hoa taure'are'a maitai e te hoê episekopo maramarama e ahiri ho'i aita te tauturu a te Varua Maitai. Na roto i ta ratou tauturu i ti'a i ia'u ia tatarahapa. I teie nei au i ite ai i to'u oaoa ore. Te faaite papû nei au e, e hopoi mai te tatarahapa e te oraraa parau-ti'a i te oaoa. Ua ite au e, e parahi tamau mai te Fatu no te tauturu ia tatou ia tau i to tatou oraraa, mai te mea e faati'a tatou Ia'na' » (Faahitihia e Jay A. Parry i roto i te « Miracles Today »? *Ensign*, Tenuare 1978, 56).

2-b, To Iesu Mesia pureraa i roto i te ô i Getesemane

2-c, Ua pohe te Mesia no ta tatou mau hara mai te mea e tatarahapa tatou.

Ia tatarahapa tatou i ta tatou mau hara, te piri atura ia tatou i te e'a ti'a mau. Ia vai tatou i ni'a i te ara ti'a mau e tae atu ai i te basileia tiritiera, e maramarama ia tatou e, e mea faufaa te taato'araa o te mau ture a te Atua. E riro mai ia tatou mai ia Iesu Mesia, e e hio tatou i te hara mai Ia'na atoa ra. Eita tatou e hi'o noa'tu i ni'a i te hara ma te faati'a i te reira (A hi'o PH&PF 1:31). Oia ia, eita tatou e faaoroma'i i te huru o te hara. O ta tatou ia fâ. Noa'tu e e ere tatou i te mea maitai roa, e ti'a râ ia tatou ia haamana'o noa i ta tatou fâ e ia ohipa no te reira.

- A tai'o Etera 12:27.

Mai te mea e pure tatou ma te haehaa, ma te ani i te Fatu ia faaite mai i to tatou mau paruparu e ta tatou mau hara, e na reira mau Oia. E tauturu atoa Oia ia tatou ia upooti'a i ni'a i to tatou mau paruparu na roto i te tatarahapa.

E hoi mai te tatarahapa mau i te faaoreraa hara

Ia ite tatou e e mea au-ore ta tatou mau hara i mua i te aro o te Fatu, e ite tatou i te « oto e au i te Atua » no te reira (2 Korinetia 7:10). Eita tatou e haamana'o i te reira ma te farii ore i te mauui o te hapa e o te tatarahapa. E faateimaha te reira ia tatou e e riro hoi ei zugo teiaha mau. E haamata ia tatou i te ite i te hoê tuhaa iti o te oto rahi o ta Iesu Mesia i farii a mauui e a pohe ai Oia no tatou. (A hi'o Alama 36:12–13).

- A faaite i te hoho'a 2 b, « To Iesu pureraa i roto i te ô i Getesemane ».

E mea ti'a ia vai to tatou aau mehara i te mea e, eita tatou e amo tamau noa i teie zugo i te mau mahana atoa. Na roto i te tatarahapa ua ti'amâ tatou i te zugo o te hara. No to Iesu Mesia here rahi ia tatou, ua mauui, ua tahe To'na toto, e ua pohe no ta tatou hara ia ore tatou ia mauui mai te mea e tatarahapa tatou. (A hi'o Te Mau Parau Tumu o te Evanelia pene 12, « Te Taraehara ».)

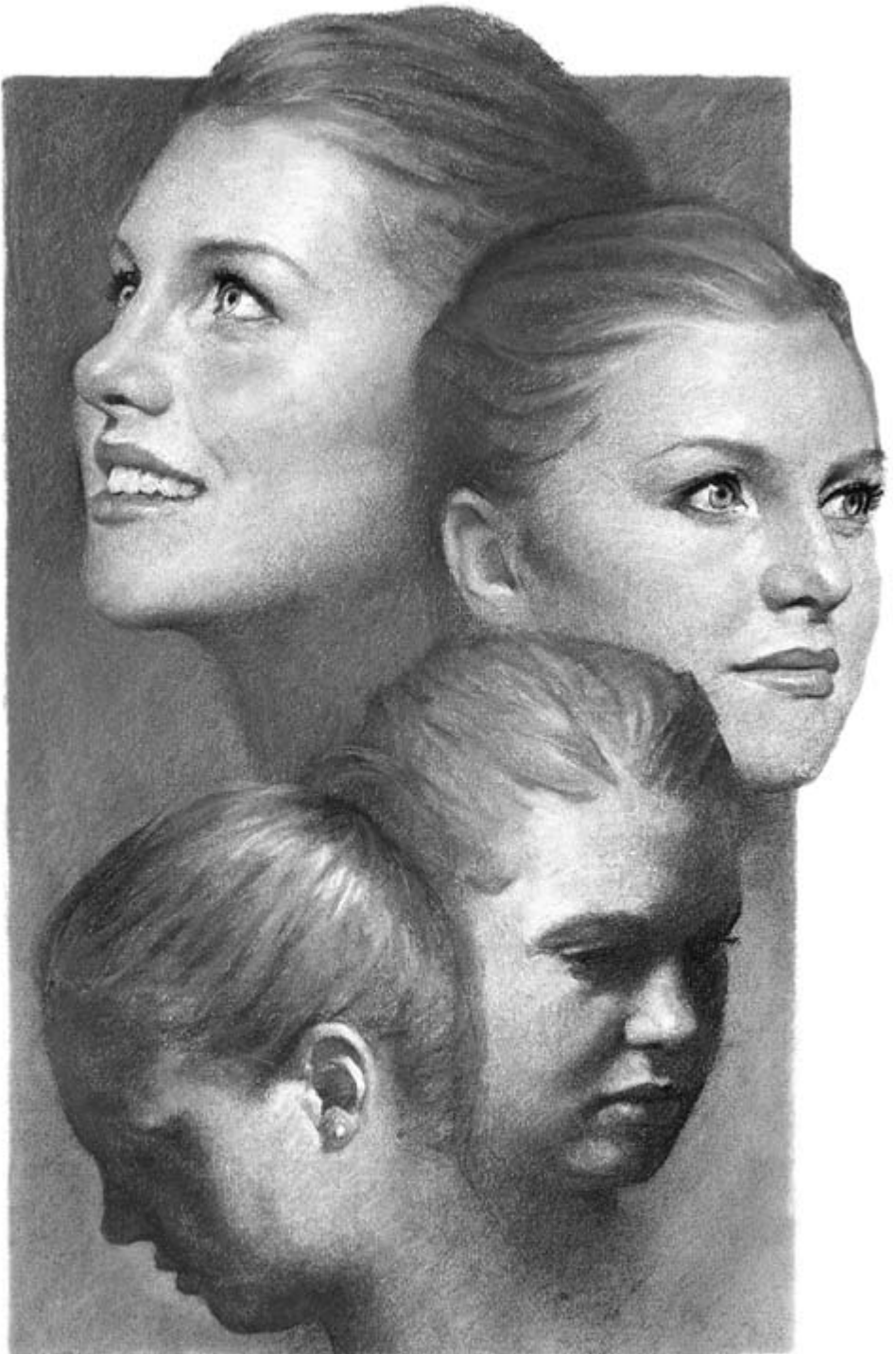
- A faaite i te hoho'a 2 c, « Ua farii te Mesia ia pohe no ta tatou mau hara mai te mea e tatarahapa tatou ».

Ua parau Iesu:

« No te mea inaha, ua faaoroma'i Au, o te Atua, i teie nei mau mea no te taato'araa, ia ore ratou ia roohia i te mamae mai te mea e e tatarahapa ratou;

« Tera râ mai te mea e aita ratou e tatarahapa ia roohia ratou i te mamae rahi e ti'a ia au i Ta'u i faaoroma'i ra;

« Na te reira mamae rahi i faatupu i roto Ia'u, oia o te Atua, o tei hau a'e i te mau mea atoa ra, i te rurutaina... E ua tahe maira te toto na te mau poa'toa e ua mauui i te tino e te varua atoa ho'i » (PH&PF 19:16–18).

2-d, E hopoi te mau taahiraa o te tatarahapa ia tatou na roto atu i te oto i te oaoa o te haapa'oraa i te mau faaueraa.

No te faatupu i te tatarahapa, e mea ti'a ia tatou ia pee i te tahi mau faanahoraa. Ua tatarahia teie faanahoraa i roto i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 19, i te mau apî 123–126.

- A faaite i te hoho'a 2 d, « E arata'i te mau taahiraa o te tatarahapa ia tatou mai te oto e au i te Atua i te oaoa no te haapa'oraa i te mau faaueraa ».
- A aparau no ni'a i na tuhaa e hitu o te tatarahapa i faaitehia i roto i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 19. Mai te mea e nehenehene, a faaohia i te mau tuahine. A faaite i te hoê apî parau rahi no te tabula i muri nei e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'iraa ereere.

1. A farii e ua hara
2. A oto no te hara
3. A faarue i te hara
4. A faaite i te hara
5. A faatupu i te faaho'iraa
6. A faaore i ta vetahi ê hara
7. A haapa'o i te mau faaueraa a te Atua

No te mea ua aufau Iesu no ta tatou mau hara, tei Ana ia te mana no te faaoreraa i ta tatou hara. Ia pee tatou i te faanahoraa no te tatarahapa, e fafau mai ia te Fatu e, e faaore Oia i ta tatou mau hara e e ore roa Oia e haamana'o faahou mai i te reira.

- A tai'o PH&PF 58:42.

Na roto i te tatarahapa mau e riro faahou tatou ei mea mâ e te viivii-ore. E nehenehe tatou ia fariu e ia ite i to tatou huru tahito e ia haamana'o i ta tatou mau hara ma te oto ore. Inaha, e ite tatou i te hau. Ua faati'a te hoê misionare i te hoê aamu no te faahoho'a i te parau no te faaoreraa hara o ta tatou tata'itahi e farii ia tatarahapa mau tatou.

Ua feaa te hoê tamahine apî o te faaineinehia ra i te bapezito i te mea e, ua farii a nei te Fatu i to'na tatarahaparaa no te mau hapa o ta'na i rave i to'na apîraa. Ua tamau noa oia i te pure ia roaa te haapapûraa e, ua faaorehia ta'na mau hara. I muri mai i to'na bapezitoraa, ua farii oia i te horo'a o te Varua Maitai. Ua faati'a te Elder e:

« I te taima a tuu ai au i to'u na pu'e rima i ni'a i to'na upoo, e a parau ai ia'na ia farii i te Varua Maitai, ua haruhia vau e te uira e aore râ, e au mai te uira tei tere i roto i to'na tino. Ua hiti mahuta roa vau i taua taima ra e

ua ho'i faahou mai te hau i roto ia'u e ua faaoti au i ta'u pure. No te mea e, e peu matarohia i roto i te Ekalesia, pi'o ihora vau no te haapopou ia'na, ua ite au e mata'u rahi to'na. Ua tapiri noa to'na na mata e ua mairi te pape mata i ni'a i to'na papari'a. Ua rae'ahia e pae minuti to'na vairaa mai te ra te huru, i reira iho, ta'iriiri ihora i to'na upoo e ti'a maira i ni'a e haere atura i ni'a i to'na parahiraa.

« No to'u hinaaro ia ite i teie ohipa taa e tei tupu i te taime o to'na haamuraa, ua ani au i te haamaramaramaraa i muri mai. Ua faaite mai oia i te ho'e ohipa nehenehe, te ma, te huru au tei tae i roto i to'na tino mai te ho'e mea nehenehe, haumaru, ho'e Varua tamâ o ta'na i ore na i ite i roto i to'na oraraa taato'a ».

E hopea maere mau to teie nei ohipa. I roto i na mahana e toru, ua tau i to'na hoho'a mata. Ua teatea e ua hau to'na huru e ua maru mai to'na mata. Teie ta te Elder i parau: « Ua riro mau te ohipa i tupu ei iteraa papu rahi no to'u hoa misionare e no'u nei i te iteraa e e mea nahea te Varua o te Fatu ia tau i te ho'e taata o tei tatarahapa mau, i te pae varua e i te pae tino, ia nehenehe teie taata ia riro ei taata maitai e te nehenehe. E parau mau roa te mana tamâraa o te Varua Maitai i te taime o te bapetizoraa » (A hi'o « Cleansed at baptism », Margie Calhoun Jensen, haaputuhia i roto, *When faith writes the story* [1973]], 18–19.

Teie te ho'e aamu maere no ni'a i te mana o te Varua o te Fatu ia tamâ ana'e ia tatou. Noa'tu e e mea iti to tatou e farii i te ho'e iteraa taa e mai teie te huru, e nehenehe tatou paato'a e farii i te huru maru e te teatea o te aau.

Opaniraa

E faaohipa tatou i te parau tumu no te tatarahapa i roto i to tatou oraraa no te faatea ia tatou iho i te hara e no te faafariuraa i to tatou e'a i te basileia tiretiera. E haamaitairaa rahi roa ia ite e ia tatarahapa mau tatou e faaore te Fatu i ta tatou mau hara ma te ore e haamana'o faahou i te reira.

Titauraa

A hi'opo'a i to oe oraraa i teie hepetoma i mua nei ia ite e nahea oe ia tatarahapa. Tai'o Mosia 27 e Alama 36. A hi'o atoa *Te mau Parau Tumu o te Eoanelia* Pene 19.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 2 Korinetia 7:8–11 (te oto e au i te Atua, e horo'a mai i te tatarahapa)
- 1 Ioane 1:8–9 (ua hara tatou atoa)
- Enosa 1:1–8 (e faaorehia te mau hara na roto i te faaroo)

- Mosia 26:29–31 (a fai i ta oe mau hara e a faaore atu i ta vetahi ê)
 - PH&PF 42:18–29 (haapa’o i te mau faaueraa)
-

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo’a ai i teie haapiiraa:

1. A tai’o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* Pene 12, « Te Tara’ehara », e pene 19, « Te Tatarahapa ».
2. A tai’o Mosia 27 e Alama 36.
3. A faaineine i te api parau rahi tei opuahia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa’i i te haamaramaramaraa i ni’a i te iri papa’i ereere.
4. A faataa i te tahi mau melo o te piha haapiiraa no te faaineine i te tahi mau aamu, te mau papa’iraa mo’a e aore râ, te tahi mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

TE BAPETIZORAA: TE HOÊ FAFAURAA TAMAU

H a a p i i r a a 3

Te opuaraa no teie haapiiraa, te faaitoitoraa ia ia tatou i te ora tamauraa i te mau fafauraa ta tatou i rave i te taime o te bapetizoraa.

E faatupu te bapetizoraa i te hoê haamataraa apî

Ua hinaaro te Metua i te Ao ra ia roaa to tatou faaroo i roto Ia'na e i Ta'na Tamaiti o Iesu Mesia, e ia tatarahapa i ta tatou mau hara. I muri mai i to tatou tatarahaparaa, e bapetizohia tatou i roto i te Ekalesia a te Mesia. E mea titauhia te bapetizoraa no to tatou ora. Eita râ e rava'i noa te bapetizoraa ana'e. E haamata tatou i te hoê oraraa apî i te taime o te bapetizoraa area râ, e mea ti'a ia tatou ia haere tamau noa i mua i te maitai-roa-raa.

Ua ani te peropheta Alama i to'na feia i muri i to ratou bapetizo-raa-hia e: « Ua fanau-varua-hia anei outou i ta te Atua ra? Ua roaa anei ia outou to'na ra hoho'a i to outou mata na? Ua itea anei ia outou taua faahuru-ê-raa rahi ra i roto i to outou aau na? » (Alama 5:14). Ua ite anei tatou paato'a i to tatou aau i te tauraa e i te fanau-apî-faahou-raa o to tatou varua? E mea ti'a ia tatou ia tutava ia farii i teie mau iteraa i muri mai i to tatou bapetizoraa i roto i te Ekalesia a Iesu Mesia.

Ua riro te bapetizoraa ei haamataraa no te « faahuru-ê-raa rahi », o te ti'a ia tatou ia ite ia nehenehe tatou ia ho'i atu i to tatou Metua i te Ao ra. (A hi'o Alama 5:13–14 e Mosia 5:7–9). A haapa'o ai tatou i ta tatou mau fafauraa, e taui to tatou mau hinaaro e ta tatou mau ohipa e riro ia tatou mai to tatou Metua i te Ao ra. Ia bapetizohia tatou e utuhihia tatou i raro i te pape. Ua faaau te mau papa'iraa mo'a i te reira mai te hoê tanuraa e aore râ, mai te vaiiho-roa-raa i muri to tatou huru tahito (a hi'o Roma 6:4; PH&PF 76:51). Ia haere mai tatou i rapae i te pape, ua tamâhia tatou i te hara e e haamata tatou i te hoê oraraa âpi. E haamata teie oraraa âpi na roto i te hoê parau faaau mure ore e te Atua; e mai te peu e rave tatou i ta tatou tuhaa, e na reira atoa ia Oia. A haapa'o ai tatou i Ta'na mau parau, e tauturu Oia ia tatou ia taui e e faaho'i Oia ia tatou i mua i To'na aro.

Rave rahi taata e popou i te faaururaa varua i te taime o to ratou bapetizoraa. Teie te faaiteraa a te hoê melo « E ore roa e mo'ehia ia'u, te mea o ta'u i ite i roto i to'u varua; ia mâ e ia haamata mai te hoê tamarii rii a te

3-a, Hoê tamaroa apî o te bapetizohia ra

Atua ra te huru... E huru taa ê mau! « (papa'ihia e Hartman e Connie Rector i roto i te *No More Strangers*, 4 buka. [1971 90], 3:175).

E faahoho'araa to tatou baptizoraa no te tauiraa faufaa i te tupu i roto ia tatou. No te mea ua tatarahapa tatou, e tamâ ia te baptizoraa ia tatou ma te horo'a ia tatou te hoê rave'a no te haamata i te hoê oraraa apî. E mea ti'a ia tatou i te haamana'o i te mâ, te hau o ta tatou i farii i te taimo o te baptizoraa.

- A ani i te hoê e aore e piti tuahine ia faaite i te mea o ta raua i farii i to raua baptizoraa. A ani e mea nahea to raua oraraa i te tauiraa mai to raua mai â baptizo-raa-hia.

Ta tatou fafauraa o te baptizoraa

- A faaite i te hoho'a 3 a, « Hoê tamaroa apî o te baptizohia ra ».

Te hoê fafauraa o te hoê ia faaauraa e aore râ, te hoê tapu i rotopu e piti e aore râ, rave rahi taata. I te taimo o te baptizoraa, e faaoti tatou i te hoê fafauraa faufaa roa e te Atua. Teie ta te peresideni Spencer W. Kimball i parau, « Te baptizoraa o te tomoraa ia i roto i te hoê fafauraa ... e te Atua ... no te rave, ... no te raveraa i te ohipa i roto i te parau ti'a e no te aperaa i te ino » (*Te Semeio no te Faaoreraa Hara* [1969], 94).

- A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia tai'o Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 20:37. Eaha te mau tauraa o te baptizoraa i roto i teie irava? A horo'a i te taimo i te mau tuahine no te pahono; e a faaite i te apî parau rahi o te tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere:

1. Ia haehaa.
2. Ia vai te aau oto e te varua tatarahapa.
3. A faaite e te hinaaro nei oe i te rave i ni'a iho ia oe te i'oa o Iesu Mesia.
4. Ia faaoti no te tavini ia Iesu Mesia e tae atu i te hopea.

- Eaha te auraa, te raveraa i te i'oa o Iesu Mesia i ni'a ia tatou?

Te raveraa i te i'oa o Iesu Mesia i ni'a ia tatou o te parau-raa-hia ia e, te mau tamarii na te Mesia (a hi'o Mosia 5:7-8). Ia rave tatou i te i'oa o te hoê taata, e hopoi'a ia ta tatou i te reira taata. Mai ta tatou hopoi'a e amo nei no te i'oa o to tatou opu fetii, e hopoi'a atoa ia ta tatou ia Iesu Mesia ia rave ana'e tatou i To'na i'oa i ni'a iho ia tatou. E mea ti'a ia ia tatou ia ora atoa mai Ia'na ra.

3-b, Te faaapî ra te hoê tamahine apî i ta'na fafauaraa no te bapetizoraa na roto i te raveraa i te oro'a.

- A faaite i te hoho'a 3 b, « Te faaapî nei te hoê tamahine apî i ta'na fafauraa o te baptizoraa na roto i te raveraa i te oro'a ». A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia tai'o i te Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 20:77.

E faâpi tatou i ta tatou fafauraa no te baptizoraa na roto i te mau fafauraa i ravehia ia rave ana'e tatou i te oro'a. A haapa'o ai tatou i ta tatou mau fafauraa no te haamana'o ia Iesu Mesia e no te haapa'o i Ta'na mau faaueraa, ua fafauhia te hoê haamaitairaa na tatou.

- Eaha ta to tatou Metua i te Ao ra i fafau no ratou o tei haapa'o i teie mau fafauraa? Nahea te fariiraa i To'na Varua i roto ia tatou i te tauturuurua ia tatou ia tavini la'na e i te haapa'oraa i Ta'na mau faaueraa?

To tatou nuuraa i muri mai i te baptizoraa

Te haapii nei te evanelia a Iesu Mesia e, te baptizoraa i roto i te Ekalesia a te Mesia o te hoê ia haamataraa. Eita râ te baptizoraa noa e rava'i. E mea ti'a ia rave tatou e rave rahi mau mea i muri mai i te baptizoraa no te tauturu ia tatou ia roaa te ora mure ore.

- A ani i te hoê melo o te piha haapiiraa ia tai'o Moroni 6:4–9. Eaha ta tatou mau titauraa i muri mai i te baptizoraa? A horo'a i te taimi i te mau tuahine ia pahono; e a faaite atu i te hoê apî parau rahi no te tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'iraa ereere:

1. A pure i te Metua i te Ao ra.
2. A haapae no te mau hinaaro taa ê.
3. A haere e a amui atu i roto i te mau purerua a te ekalesia.
4. A rave tamau i te oro'a.
5. A haape'ape'a i te vai maitairaa o vêtahi e.
6. A tatarahapa i ta tatou mau hara.
7. A pee i te arata'iraa a te Varua Maitai.

- A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia imi i ni'a i te tabula tei piahia i ni'a te iri papa'iraa e a ui ia ratou iho, « Nahea au i te haamaitai e i te haapa'oraa i te mau fafauraa no te baptizoraa? »

I te taimi o te baptizoraa, e haamata tatou i te hoê fanauraa âpi i te pae varua. E mea ti'a ia haere tamau tatou i mua i roto i teie oraraa âpi na roto i te raveraa i te mau mea o ta Moroni i faaite. A rave ai râ tatou i te mau ohipa mai te atu'aturaa i to tatou mau utuafare e te mau vahi nohuraa, te haereraa i te haapiiraa, te faotiraa i ta tatou mau hopoi'a

o te mau mahana atoa, e riro tatou i roto i te mau fifi o te ao nei e i te tahi taime, e mo'ehia ia tatou ta tatou mau fafauraa.

I te tahi taime e rave tatou i te hape. E mea ti'a ia tatou ia tatarahapa no te haapa'oraa i ta tatou mau fafauraa no te bapetizoraa. Ia farii tatou ma te huna ore e ua hara tatou e ua tatarahapa (a hi'o haapiiraa 2, « Te Tatarahapa »), e nuu faahou tatou i te maitai'-roa-rra. Ia titau tatou ma te aau tae i te arata'iraa a te Varua Maitai na roto i te pure, e farii tatou i Ta'na arata'iraa no te tauturu ia tatou ia upooti'a i te mau hape e i te oreraa e tapiti faahou i te reira i te mau tau i mua.

- Nahea ia faarahi i to tatou pae varuaraa e ia haapa'o i ta tatou mau fafauraa o te bapetizoraa?

Te e'a i te maitai-roa-rra

E nehenehe anei ta tatou e rave faaoti roa i te taato'araa o ta tatou mau fafauraa o te bapetizoraa? Eiaha paha i teie oraraa nei e mea ti'a râ ia tatou ia hamaitai tamau i to tatou oraraa, te tauraa i te mau peu ti'a ore ei peu maitai. Ua parau te peresideni Spencer W. Kimball: « Te e'a i te maitai-roa-rra oia ia te tauraa i te oraraa o te hoê taata no te monoraa i te ino i te maitai i te mau tupuraa'toa. E tupu maitai te tauraa ia rave i te hoê tuhaa i te taime hoê... Mai te mea e aufau te hoê i ta'na tuhaa ahuru i te matahiti hoê, ua maitai roa ia oia i roto i taua tuhaa ra. E ere i te mea fifi te riroraa ei mea maitai roa na roto i te faaru'e-roa-rra i te ohipa tuhi, no te mea ia tapiri te hoê i to'na vaha i te mau parau tuhi, tei ni'a ia oia i te e'a no te maitai-roa-rra i taua tuhaa ra. Mai te mea e tai'o te hoê i te mau papa'iraa mo'a ma te hinaaro mau e te anaanata'e, te piri atura ia oia i te maitai-roa-rra i taua tuhaa ra » (« Be ye Therefore Perfect, i roto i te *Speeches of the Year, 1974* [1975], 241–42).

Ua parau te peropheta o Nephi e « ia haere ti'a'tu tatou i mua » e « ma te tape'a ho'i e tae atu i te hopearaa ». Ua fafau mai te Fatu i te ora mure ore no tatou i pihai iho Ia'na a faaite ai tatou i to tatou here na roto i te haapa'oraa i Ta'na parau e i te tape'araa i ta tatou mau fafauraa o te bapetizoraa. (A hi'o 2 Nephi 31:19–21). E roaa te oaoa mau i te fenua nei e te oaoa mure ore i muri nei na roto ia i te oraraa i te mau fafauraa ta tatou i rave e te Fatu.

Ua faataa te peresideni Joseph Fielding Smith mai teie te huru:

« Te hoê o te mau opuaraa faufaa roa a te ekalesia mau, o te haapiiraa ia i te mau taata te mau mea e ti'a ia ratou ia rave i muri i to ratou bapetizoraa ia roaa te mau haamaitairaa atoa o te evanelia...

« E mea ti'a ia tape'a tatou e tae atu i te hopearaa; e mea ti'a ia haapa'o tatou i te mau faaueraa i muri i te bapetizoraa; ... e mea ti'a ia ora tatou ia roaa te mau taape o te atuaraa, e ia riro mai ei nunaa o te nehenehe e popou i te hanahana e te mau mea maere o te basileia tiretiera » (« The Plan of Salvation », *Ensign*, Novema 1971, 5).

Ua faaite mai te hoê paretenia Katorika tei faafariuhia i roto i te Ekalesia i te auraa mau o to'na baptizoraa:

« Ua faahoruhoru mau te mau mea o ta'u i ite e o ta'u i faaroo i roto i te Ekalesia ia'u nei. Te mahanahana e te here, oia'toa te mana'ona'o o te mau melo tata'itahi no te tahi mau melo, tei haaferuri ia'u e, te vaira te hoê mea taa ê i roto i teie ekalesia...

« Ua feruri au e ... ua noho na vau i roto i te hoê ekalesia hape e o te Ekalesia ana'e a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei te Ekalesia mau i teie nei ao. Ua ite atoa vau e mea ti'a ia'u ... ia faafariuhia i reira ».

« E ere te tuiiraa i to'u ti'araa paretenia Katorika ei melo no teie Ekalesia i te mea ohie tera râ, te mea o tei paturu ia'u i roto i teie iteraa o te faa-apîraa ia i te mau fafauraa o to'u baptizoraa i te mau hepetoma atoa i roto i te pureraa oro'a oia te raveraa i te i'oa o te Faaora i ni'a ia'u, e i te haamana'o â Ia'na, ma te haapa'o maitai i Ta'na mau faaue, e te fafauraa a te Fatu ra, mai te mea e haapa'o vau i teie mau fafauraa, e vai noa ia To'na Varua i roto ia'u e a muri noa'tu...

« I muri mai, ua haamana'o vau i to'u baptizoraa e i to'u utuhi taato'araa-hia i raro i te pape. E faahoho'araa te reira ia'u i te pohe o te pipiri e o te hara e i te ti'araa mai i roto i te hoê ora apî ei tamarii na te Atua. E tapa'o atoa te baptizoraa, ia mana'o vau, no te hoê faahoho'araa i te e'a o ta to tatou Metua i te Ao ra e hinaaro ia tatou ia ora no te upoo-ti'araa i ni'a i te pipiri e te aroraa i te faahemaraa. No reira e 'haamo'e' tatou ia tatou iho e i te hara e e ti'a-faahou mai no te nuuraa i mua i te mau mahana atoa i ni'a i te e'a ho'iraa i mua i to tatou Metua.

« Na roto i te faatura, ua faaapî au i ta'u fafauraa i te rave i te i'oa o Iesu Mesia i ni'a iho ia'u, ma te parau Ia'na e te faaapî nei au i te fafauraa ia farii Ia'na, i te mau parau tumu o te evanelia, e i Ta'na mau haapiiraa; te fariiraa i te Ekalesia e te patururaa i te peropheta e i te tahi atu mau hui mana faatere o te Ekalesia, o ratou ho'i te mau ti'aaui tei piihia no te arata'i ia tatou na roto i te i'oa o te Atua. Na roto i ta'u pure aau, ua faahiti atoa vau e faaapî au i te fafauraa no te haamana'o-noa-raa Ia'na e a muri noa'tu, mai teie te huru, te haamana'oraa e tei pihaiho noa Oia ia'u, i te mau taime taa ê ihoa râ o te mahana e i roto i te mau taime o te faahemaraa e aore râ, o te paruparu. Inaha, ua faaapî atoa vau i te fafauraa ia haapa'o i Ta'na mau faaueraa, ma te haro'aro'a e, ia rave au i te reira ma te faaroo, e vai noa ia To'na Varua i roto i te ia'u» (faahitihia e Hartman e Connie Rector i roto i te *No More Strangers*, 4 buka [1971, 90] , 3:154, 157, 159).

Opaniraa

I te taime o to tatou baptizoraa, e tupu te hoê « tauraa o te aau » ia tatou. E faaoti tatou i te mau fafauraa no te rave i te i'oa o Iesu Mesia i ni'a ia tatou e i te haapa'o i Ta'na mau faaueraa. Ia tamata tatou i te mau mahana tata'itahi i te rave i teie mau mea, e vai noa ia To'na Varua i roto ia tatou. E tauturu To'na Varua ia tatou ia riro mai Ia'na ra te huru.

Titauraa

A hi'o eaha tei tupu i roto i to oe oraraa mai to oe mai â baptizo-raa-hia. A faahipa i te mau uiraa i uihia i roto i te Alama 5:26–31. Mai te mea te hinaaro ra oe i te haamaitai atu â, a haamata i teie mahana i te tatarahapa e i te faatiti'aifaro i te mau mea hape.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Galatia 3:27–29 (e riro tatou ei hoê i te Mesia na roto i te baptizoraa)
- 1 Petero 3:21 (baptizoraa e te ti'a-faahou-raa)
- Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 27:2 (te raveraa i te oro'a)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Eavnelia* pene 20, « Te Baptizoraa ».
2. A hi'o faahou i te haapiiraa 2 i roto i teie buka haapiiraa, « Te Tatarahapa ».
3. A faaineine i te mau api parau rarahi tei opuahia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere.
4. A faataa i te mau melo no te piha haapiiraa ia horo'a i te tahi mau aamu, te mau papa'iraa mo'a e aore râ, te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE HORO'ARAA I TE VARUA MAITAI.

H a a p i i r a a 4

Te opuaraa no teie haapiiaraa o te tautururaa ia ia tatou ia maramarama i te mau haamaitairaa rahi o te tae mai na roto i te horo'araa o te Varua Maitai.

No te aha tatou e hinaaro ai i te horo'araa i te Varua Maitai?

Hou to tatou bapetizo-raa-hia e to tatou haamau-raa-hia ei melo no te Ekalesia, ua tae mai te Varua Maitai ia tatou i te tahi taime. Mai teie te huru: mai te mea te haapiihia ra tatou e te mau misionare, e horo'a mai te Varua Maitai i te aau farii i te evanelia, e e tauturu ia tatou ia maramarama e ia farii i te evanelia. Aita râ tatou i farii i te Varua Maitai ei apiti tamau e tae atu i te taime ua bapetizohia e ua haamauhia tatou. I te reira noa taime e farii ai tatou i te horo'araa a te Varua Maitai na roto i te mana o te autahu'araa a Melehizedeka.

Te Varua Maitai, o te hoê ia o te mau horo'a rahi roa'e ta tatou e popou i te fenua nei. Ua parau te peresideni Lorenzo Snow e, « mai te taime e farii tatou... i te horo'araa i te Varua Maitai, ua roaa ia to tatou hoa » (i roto i te Conference Report, Atopa 1899, 52).

- I teihea taime te Varua Maitai e riro ai ei apiti au?
- A faaite i te hoho'a 4 a « Te hoê tamahine apî o te haamauhia ra ei melo no te Ekalesia e te farii ra i te Varua Maitai na roto i te tuuraa o te rima ».
- A ani i te mau melo o te piha haapiiaraa ia tai'o Ioane 14:16–17, 26 e 16:13. Eaha te tahi mau tumu e titau ai tatou i te Varua Maitai ei apiti au no tatou? A horo'a i te taime i te mau tuahine no te pahonora, i muri mai a faaite i te api parau rahi no te tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere:

4-a, Te hoê tamahine apî o tei haamauhia ei melo no te Ekalesia e o tei farii i te Varua Maitai na roto i te tuuraa rima.

1. E tauturu Oia ia tatou ia haapii e ia farii i te Evanelia.
2. E tauturu Oia ia tatou i te haamana'o i te mau mea.
3. E paruru Oia ia tatou i te ino.
4. E faara Oia ia tatou ia roahia tatou i te fifi.
5. E faaite Oia ia tatou i te mau mea'toa o te ti'a ia tatou ia rave.
6. E mana tamâ e e mana haamo'a To'na.

Teie o ta Elder LeGrand Richards i parau: « E mea au a'e na'u ia popou ta'u mau tamarii e te mau tamarii a ta'u mau tamarii i te apitiraa o te Varua Maitai i te tahi noa'tu faahoaraa i roto i teie ao no te mea, ia pee ratou i te muhumuhu a te Varua, e arata'i ia Oia ia ratou i roto i te parau mau atoa e ia ite atu ia ratou ia ho'i ma te fifi ore i mua i to ratou Metua i te Ao ra i te ra'i » (i roto i te Conference Report, Eperera 1966, 112; e *Improvement Era*, Tiunu 1966, 540).

E mea hinaaro-roa-hia te Varua Maitai ei apiti au. E mea ti'a ia faaitoito tatou i te raveraa i te mau mea'toa no te tape'araa mai Ia'na ei hoa no tatou.

- A tai'o 2 Nephi 32:5. Eaha ta teie irava e haapii mai nei ia tatou no ni'a i te Varua Maitai ei apiti au no tatou? I roto i teihea atu mau vahi te Varua Maitai i hinaaro-roa-hia'i ei apiti au mau?

Nahea ia tape'a i te Varua Maitai i pihai iho ia tatou

E tauturu te haapa'oraa i te mau faaueraa ia tatou ia tape'a mai i te Varua Maitai i pihai iho ia tatou. I rave tatou i te oro'a i te mau taime atoa, e fafau tatou ia haapa'o i te mau faaueraa a te Fatu. Ia tape'a tatou i ta tatou fafauaraa, ua fafau mai te Fatu e, « e vai noa To'na Varua » i roto ia tatou e a muri noa'tu. (A hi'o PH&PF 20:77).

Ua ani atoa mai te Fatu ia tatou ia vai mâ noa i te pae morale. Ua faaite Oia ia tatou e, e hiero to tatou tino. A faatura ai tatou ia vai mâ e ia vai viivii-ore noa to tatou tino i te mana'o, i te parau, i te ahu e i te ohipa, e parahi mai te Varua Maitai i pihai iho ia tatou. (A hi'o 1 Korinetia 3:16–17). E mea ti'a ia ape tatou i te mau huru ino atoa, e tae noa'tu i te mau faahoho'araa rau o te ino.

E nehenehe tatou e faainoino i te Varua Matai no « te mau mea rii » i au-roa-hia e tatou.. I roto i te 3 Nephi 11:29 e ite tatou e, no ô mai te amahamaha i te diabololo ra. Te auraa o te parau amahamaha o te oreraa ia tatou e tahoê e aore râ, e au maitai. Mai te mea e mārô e e maniania tatou, e faarue mai te Varua Matai. E ere paha te mārôraa i te hoê tane,

i te hoê tamarii e aore râ, i te hoê taea'e e aore râ, i te hoê tuahine i te hoê hara ino, e faatea râ te reira i te Varua Matai.

Eita te peropheta Iosepha Semita e farii i te faaûruraa a te Varua mai te mea aita to'na e mana'o maitai i roto ia'na no te tahi atu mau taata. I te hoê po'ipo'i, ua riri rii oia no te hoê ohipa ta ta'na vahine i rave. A tamata ai Iosepha i te iriti i te hoê tuhaa o te Buka Moromona, aita e nehenehe, no reira ua haere oia i te uru raau no te pure. I muri mai, ua ho'i mai oia e ua ani ia Emma ia faaore i ta'na hapa. I reira noa, ua nehenehe faahou ia'na ia iriti. (A hi'o i te parau a David Whitmer, 15 no Setepa 1882, i roto i te B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 1:131).

Ia hape ta tatou mau tamarii, eiaha tatou e iria atu. E vaiiho tatou i te Varua Maitai ia arata'i ia tatou no te faatiti'aifaro i ta tatou mau tamarii. (A hi'o PH&PF 121:43).

- Eaha te tahi mau mea o ta tatou e rave no te faataupupuraa i te Varua Maitai ia riro ei hoa no tatou? Eaha te mea e ti'a ia tatou ia rave ia vai noa Oia ei apiti no tatou? A tapa'o i ni'a i te iri papa'i ereere te mau pahonora i roto e piti tuhaa.

Teie ta te peresideni Joseph Fielding Smith i parau:

« Eita te Varua Maitai e parahi i roto i te taata o tei ore e hinaaro e faatura e e haapa'o i te mau faaueraa a te Atua... Eita te Varua Maitai e hinaaro i te tomo i roto i taua huru varua ra.

« E farii tatou i teie horo'a rahi na roto i te faahaehaaraa, te faaroo e te haapa'o...

« Ua faaea anei outou i te hoê taima no te feruri i te fana'o rahi i fariihia e tatou i te rirora te hoê melo no te Atuarua ei hoa no tatou? Ua feruri anei outou mai te reira te huru? E fana'oraa rahi teie no tatou, mai te mea e haapa'o tatou i te mau faaueraa o ta te Fatu i horo'a ia tatou » (« Fundamental Gospel Truth Balance Education for Students at BYU », *Church News*, 4 Novema 1961, 14).

Nahea te Varua Maitai ia tauturu ia tatou

Ia faaite tatou na roto i to tatou faaroo e te hinaaro nei tatou ia riro te Varua Maitai ei hoa no tatou, e tauturu mai Oia ia tatou na roto i te mau rave'a e rave rahi.

E tauturu Oia ia roaa to tatou utuafare oaoa a'e

E faauru te Varua Maitai, « i te peu maitai, i te maitai, i te here, i te faaoroma'i, i te haehaa e i te aroha mau » (Parley P. Pratt, *Key to the Science of Theology*, 100). Ia faatupu tatou e te mau melo o to tatou utuafare i teie mau peu maitai, e rahi atu te aurua i roto i to tatou utuafare.

E faaite Oia ia tatou i te mea e rave

E nehenehe te Varua Maitai e tauturu ia tatou ia rave i te mau faaotiraa faufaa e ia ite eaha ta tatou e rave.

- A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia tai'o i Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 6:15 e 8:2. E mea nahea te Varua Maitai ia faaite ia tatou i te mea e rave?

E tauturu Oia ia tatou ia tupu i te rahi i roto i te Ekalesia

Ua faaite Elder Franklin D. Richards e mea nahea ta te Varua Maitai arata'iraa ia'na: « Ua faaroo vau i te reo iti ha'iha'i e te mārū e aore rā, te muhumuhu o te Varua, ia aparau vau ia outou, to'u mau taea'e e to'u mau tuahine; ia faatoro'a vau i te mau tane i te autahu'araa, ia faataa vau i te mau tane e i te mau vahine i te mau piiraa i roto i te Ekalesia; ia horo'a vau i te mau haamaitairaa i te feia ma'i; ia faaite au i to'u iteraa papū i te mau melo ore e tae noa'tu i te mau melo iho; ia horo'a vau i ta'u a'oraa, e e rave rahi atu mau taime» (i roto i te Conference Report, Eperera 1973, 171–172; e aore rā, *Ensign*, Tiurai 1973, 117).

E faaara Oia ia tatou

I te tahi mau taime e faaara te Varua Maitai ia tatou i te fifi e aore rā, i te tamataraa. Ua faati'a Elder Franklin D. Richards i te iteraa o te hoê metua tane âpi:

« Ua faarahia oia i te hoê pô e te hoê reo o tei parau ia'na ia ti'a e ia pou i te tahua i raro. Ua haapa'o oia i teie faaararaa, e i to'na taeraa i te piha tunuraa maa, ua ite oia i te hoê papa'i te uraraa. Horo vitiviti atura oia e faaara haere i to'na utuafare, taniuniu i te aupūpū tupohe auahi e na roto i te tautururaa a to'na utuafare, ua arai i te auahi ia ore ia rahi roa e tae noa mai te aupūpū tupohe auahi.

« Aita e uiuiraa i tupu i roto i to'na feruriraa e teie faaararaa o te hoê ia faaururaa no te parururaa ta te Varua Maitai e horo'a i te feia o tei faaau i to ratou oraraa i te Varua » (I roto i te Conference Report, Eperera 1973, 171; e aore rā, *Ensign*, Tiurai 1973, 117).

- Mai to outou â fariiraa i te horo'araa a te Varua Maitai, ua farii anei outou i te hoê iteraa i To'na faaararaa ia outou i te hoê faahemaraa e aore rā, i te hoê ati?

E tamahanahana Oia ia tatou

Rave rahi feia tei faaite papū i te tamahanahanaraa a te varua o ta ratou i farii i te mau taime no te mau iui e no te oto. Ua tauturu te Varua Maitai ia ratou ia imi i te hau e i te maramarama.

Ua faati'a Elder Franklin D. Richards i te mea i muri nei: « Ua oaoa vau i te farereiraa e piti na vahine maitai, e nau hoa tapiri, ua pohe ta raua na

tane i roto i te hoê ati manureva. Ua farerei anei au ia raua i roto i te oto e te mauuii rahi? Aita ra vau i ite a'e nei i te hoê itoitoe e te puai rahi mai te reira te huru. Ua faaite raua toopiti i te iteraa mau i te tamahanahana-raa a te Varua, ... e ua papû ia raua e, eita raua e to raua na utuafare e roohia i te fifi ia faaea piri noa ratou i te Ekalesia e ia haapa'o i te mau faaueraa a te Fatu » (i roto i te Conference Report, Eperera 1973, 171; e aore râ, *Ensign*, Tiurai 1973, 117).

Ua faaite te Peresideni Heber J. Grant e, e mea nahea to te Varua Maitai horo'araa i te ite e te tamahanahanaraa i te mau melo o to'na utuafare:

« Hoê hora na mua i te poheraa ta'u vahine, ua pii au i ta'u mau tamarii i roto i to'na piha, e ua faaara vau ia ratou e e pohe to ratou metua vahine e no te farereiraa hopea ia'na. Parau maira te hoê o te mau tamahine na'i-na'i ahuru ma piti matahiti e: 'E papa, aita vau e hinaaro ia pohe to'u mama. Ua haere na taua i te fare ma'i ... e ono ava'e te maoro; e i te mau taima e roohia'i mama i te pe'ape'a, ua haamaitai oe ia'na e ua mârû to'na mauuii e e ta'oto oia i muri mai. Te hinaaro nei au ia oe ia tuu i to oe na pu'e rima i ni'a i to'u mama e ia faaora oe ia'na.

« Ua parau vau i ta'u tamahine iti e, e pohe tatou paato'a ia tae i te hoê taima, e ua papû to'u aau e, ua tae i te hora no to'na metua vahine. Ua haere oia e te toe o te mau tamarii i rapae i te piha.

« I reira, ua tuturi au i pihai iho i te ro'i o ta'u vahine (i te reira taima, ua mo'e roa to'na hiro'a) e ua parau vau i te Fatu e, ua ite au i To'na rima i roto i te taima o te ora, i te taima o te pohe, i te taima o te popou, i te taima o te oto, i te taima o te auhune e aore râ, i te taima o te ati. Ua haamauruuru au Ia'na no te ite e vai ra ia'u e, na'u mau teie vahine e tau noa'tu i te ao e a muri noa'tu... Area râ, ua parau vau i te Fatu e, ua ere au i te puai no ta'u vahine tei faaru'e mai e no te reira ua haape-ape'a teie pohe i te faaroo o ta'u mau tamarii ...; e ua taparu haehaa vau i te Fatu ma to'u puai atoa ... [ia] horo'a i ta'u tamahine iti te ite e, Na'na teie faaotiraa e teie hinaaroraa ia ti'a i to'na mama ia pohe.

« I roto noa hoê hora te maoro, ua faaru'e mai ta'u vahine, e ua pii faahou vau i te mau tamarii i roto i to'na piha. Ua ta'i onoono ta'u tamaiti iti pae matahiti e te afa e aore râ, e ono matahiti e na ta'u tamahine iti ahuru ma piti matahiti i rave mai ia'na i roto i to'na rima ma te parau e: 'Eiaha e ta'i, eiaha e ta'i puai e Heber; i to tatou haereraa i rapae i teie piha ua faaite te reo o te Fatu ia'u e, « i roto i te pohe o to oe mama i tupu ai te hinaaro o te Fatu » (*Gospel Standards*, haaputuhia e G. Homer Durham [1941], 361).

E faaite Oia i te parau mau

E mea na roto i te Varua Maitai e farii ai tatou i te iteraa papû no te Evanelia.

Te hoê vahine Ati Iuda tei anaanatae i te haapiiraa no ni'a i te Ekalesia, ua haere i te fare vairaa buka e tii i te buka *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* tei papa'ihia e Joseph F. Smith. A tai'o ai oia i teie buka ua tupu te hoê hiaai ia ite atu â. Ua opua oia e haere i te fare pureraa a te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei. Teie ta'na i parau:

« No te mea ua faaipoi pohia vau i te reira taime, ua ani vau i ta'u tane ia faahoro ia'u i te fare pureraa momoni. Te haamana'o nei au e, ua feaa vau i te uputa o te fare pureraa i to'u ri'ari'a ia ite atu i te hoê satauro. Aue te oaoa tei manii i ni'a ia'u, i to'u tomoraa i roto e i to'u iteraa i te hoê fare pureraa tei i te feia maitai. I roto i te pureraa Haapiiraa Sabati taato'a, ua tupu te mana'o i roto ia'u e, ua ho'i mai au i te utuafare i muri i te hoê tere maoro.

« I muri mai i te pureraa ua faaitehia ia matou e te vai nei te piha haapiiraa no te mau taata tata'itahi, e ua anihia matou ia haere i roto i te hoê piha o tei faaitehia ia'u e, te piha na te mau melo imi. Te parau tumu o te haapiiraa i taua sabati ra, o te faanahonahoraa ia o te Ekalesia. A faaitehia'i te piiraa o te hoê episekopo, ua haapapû mai te orometua e, te mana'o nei au ma te faatura i ta'u tane e ia'u iho nei, e au te hoê episekopo mai te hoê Rabi. I muri mai, a haamata'ita'i ai oia ia matou i te fare pureraa, parau atura vau ia'na, « Te ti'aturi nei au e, eita oe e inoino mai ia parau vau ia oe e, e ere te episekopo i roto i ta oe ekalesia i te hoê Rabi. E orometua te hoê Rabi area to oe episekopo e mana to'na no te Atua.

« Ua hitimahuta roa vau i to'u faahitiraa i teie parau. O te haamataraa noa teie. I taua taime ra aita roa vau i feruri e no hea mai teie 'ite'. Oia mau, no tai'o noa maira vau i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* eita râ e roaa te hoê ite rahi i te tai'oraa i roto i na mahana e piti, 543 api o te mau mana'o apî. I muri mai, ua haapii mai au e, na te mana'o o te aau tei haapapûhia mai e te Varua i huri i te ite i roto i te maramarama » (Renée Pool Vorhaus, « The God of My Fathers », *Ensign*, Febuare 1978, 20).

Na roto i te Varua Maitai, e ite ai tatou e te heheu mai nei te peropheta a te Atua i te parau mau. Teie ta te peresideni J. Reuben Clark Jr. i haapii « E nehenehe tatou e ite e, ua faaûruria te taata a'o e te Varua Maitai, mai te peu ua faaûru-atoa-hia tatou iho e te Varua Maitai » (*Church News*, 31 no Tiurai 1954, 9). E mea faufaa ia ora tatou ia nehenehe i te Varua Maitai ia riro ei hoa tamau no tatou e ia tauturu ia tatou ia ite i te parau mau.

E parau mau te mau haamaitairaa a te Varua Maitai. E farii tatou i teie mau haamaitairaa, ei melo no te Ekalesia mai te mea e imi tatou na roto i te parau-ti'a.

- A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaite i te taime ratou i ite ai i te faahoaraa o te Varua Maitai.

Opaniraa

Te horo'araa i te Varua Maitai, o te hoê ia haamaitairaa rahi. E horo'ahia ia ia ratou o tei haamauhia ei melo no te Ekalesia. E mea faufaa teie Varua no tatou no te faaoti ma te manuia i ta tatou misioni i te fenua nei. E tauturu mai te Varua Maitai ia tatou i te mau tuhaa atoa o to tatou mau oraraa mai te mea e faaea ti'amâ tatou i To'na apitiraa.

Titauraa

A imi i te apiti o te Varua Maitai i roto i to tatou oraraa o te mau mahana atoa. A faatupu i te hoê fâ no te haamaitai hoê e aore râ, rave rahi atu mau rave'a i muri nei.

1. A tamata i te haapa'o i te taato'araa o te mau faaueraa
2. A pure tamau
3. A faaite i to oe here no te Faaora
4. A tavini ia vetahi ê
5. A tape'a viivii-ore noa i to oe mau mana'o e i ta oe mau peu
6. A haamaururu i te Fatu no Ta'na mau haamaitairaa e no te horo'araa i te Varua maitai

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Te Ohipa 5:32 (te Varua Maitai, te hoê ite)
- 1 Nephi 10:17 (ia hi'o, ia faaroo, ia ite na roto i te mana o te Varua Maitai)
- 2 Nephi 31:13 (te parauraa i te reo o te mau melahi ia farii ana'e i te Varua Maitai)
- Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 107:56 (te ite atearaa na roto i te Varua Maitai)
- Mose 6:61 (te Faao)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a atu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 21, « Te horo'araa i te Varua Maitai ».
2. A faaineine i te hoê api parau rarahi tei opuahia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'iraa ereere.
3. A faataa i te mau melo no te piha haapiiraa ia horo'a i te tahi mau aamu, te mau papa'iraa mo'a e aore râ, te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE ITERAA PAPŪ

H a a p i i r a a 5

Te opuaraa no teie haapiiaraa o te tautururaa ia ia tatou ia farii, ia patu, e ia horo'a i te hoê iteraa papū no te evanelia a Iesu Mesia tei faaho'ihia mai.

Eaha te hoê iteraa papū?

- A himene « Ua Ite Au te Ora Nei To'u Fatu » (a hi'o *himene* no. 69 e aore râ, te mau parau tumu no te Evanelia, 346 47).

Eita te iteraa papū e roaa na roto i to tatou noa iho feruriraa. Ua parau te peresideni Spencer W. Kimball e: « E mau mana'o te mau iteraa papū, e ere noa i te haaputuraa o te mau ohipa » (faahitihia e Margaret Hoopes i roto i te « Community and Communing: The Power of Testimony Meeting », *Ensign*, Tenuare 1978, 50).

Te hoê iteraa papū no te Evanelia « e fariihia ia te reira ia paraparau mai te Varua Maitai i roto ia [tatou]; e tae mai ia faarohia te muhumuhu o te reo ha'ihia'i e te mārū ». E haere mai oia ma te « mārū, ma te papū maitai...

« E toru parau faufaa roa te itehia i roto i te iteraa papū mau atoa:

1. E Tamaiti o Iesu Mesia na te Atua e e Faaora no te ao (PH&PF 46:13);
 2. E peropheta o Iosepha Semita na te Atua e mea na roto ia'na i faaho'ihia mai ai te evanelia i teie tau tuuraa evanelia; e a 3. O te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei 'te ekalesia mau ana'e e te ekalesia ora i ni'a i te ao taato'a nei.' (PH&PF 1:30)
- « (Bruce R. Mc Conkie, *Mormon Doctrine*, nene'iraa 2. [1966], 785–86).

Ua horo'a te Peresideni Joseph F. Smith i te iteraa papū i muri nei: « E to'u mau taea'e, e to'u mau tuahine, te hinaaro nei au i te horo'a'tu ia outou to'u nei iteraa papū; no te mea ua farii au i te hoê faaūruraa tei faa'i i to'u tino taato'a. Ua tae roa i te hohonuraa o to'u aau; e ua faa'i i te mau tuhaa atoa o to'u varua; no reira vau i hinaaro ai i te faahiti i mua i teie feia e... ua heheu mai te Atua ia'u e, o Iesu te Mesia, te Tamaiti na te Atua ora, te Faaora o te ao; e ua riro Iosepha Semita i nanahi, i teie nei, e a muri atu ei peropheta na te Atua, o tei faatoro'ahia e o tei maitihia ei upoo no [teie] tau tuuraa Evanelia... Ua ite au, a ora'i au nei e, e parau mau teie mau

mea, e te faaite nei au i to'u iteraa papû no teie parau mau... Ua ite au e, teie te basileia o te Atua, e o te Atua iho te faatere. Te peresideni nei Oia i ni'a i To'na nunaa. Te peresideni nei Oia i ni'a i te peresideni o teie Ekalesia,... e e peresideni tamau noa Oia i ni'a i te feia faatere o teie Ekalesia e tae roa'itu i te hopearaa o te ao nei. Eita roa Oia e faati'a ia horo'ahia te reira i te tahi atu nunaa e aore râ, ia vaiihohia i te taata nei » (*Te Mau Parau tumu no te Evanelia*, iritiraa 5 [1939], 501–2).

E mau iteraa papû puai mau to te mau peropheta a te Atua no te evanelia a Iesu Mesia. Teie râ, aita te hoê iteraa paututu e horo'ahia i te mau peropheta ana'e. Ua parau te peresideni Brigham Young e, « E hopoi'a, e e titauraa no te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei ia ite e, e parau mau ta ratou ekalesia » (*Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widsoe, [1954], 429).

E titauraa e e hopoi'a na tatou ia imi i te iteraa papû no Iesu Mesia, no Iosepha Semita, e no to tatou peropheta ora. E roaa to tatou te iteraa papû i te parau mau o te Buka a Moromona, te parau tumu no te tuhaa ahuru, te parau paari, e te tahi atu mau parau tumu no te evanelia.

- A ani i te mau tuahine ia faaite i tei hea parau tumu no te evanelia i roaa'i to ratou iteraa papû. Mai te mea e ti'a, a ani ia faaite e mea nahea te roaaraa ia ratou to ratou iteraa papû.

E roaa te iteraa papû na roto i te Varua Maitai

E farii tatou i te hoê iteraa papû ia faaite mai te Varua Maitai i to tatou varua, i to tatou aau, i to tatou feruriraa e e parau mau te evanelia.

- A tai'o i te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 8:2– 3. A faaite e mea nahea te Varua Maitai ia horo'a i te ite. A hi'o i *Te Mau Parau Tumumu no te Evanelia* pene 7, irava « No te Aha e Mea Faufaa te Varua Maitai? »

No vetahi, te fariiraa i te hoê iteraa papû o te hoê ia iteraa puai. Ua tano roa te reira no Heinrich Stilger no Francfort i te fenua Heleman. Ua fare-reihia oia e te mau misionare e ua opua ia bapetizohia oia. Ia piri mai te tai'o mahana, haamata ihora oia i te uiui i ta'na opuaraa. E fifi to'na ia haapa'o i te parau paari e te ture no te tuhaa ahuru. Ua faaoroma'i te mau misionare area râ, eita e ti'a ia ratou ia faahepo ia'na i te hoê tai'o mahana bapetizoraa. Ua haere mai hoê misionare e ani ia'na ia pure no te farii i te hoê iteraa papû. Ua na reira oia. Teie ta te taea'e Stilger i parau i muri mai, « Ua ite au i te hoê hoho'a anaana e ua faaroo vau i te hoê reo o tei parau ia'u e, te parau paari e te ture no te tuhaa ahuru e mau faauerua na te Atua » (*His Testimony came through prayer*, « *Church News*, 17 Tenuare 1970, 6).

No te tahi atu mau taata, e tae mai te iteraa papû na roto i te tahi mea taa ê. Eiaha râ e mana'o e, ere teie mau iteraa papû i te mea faufaa e aore

râ, e ere i te mea puai. Ua farii atoa te mau peropheta e te mau aposetolo o te Ekalesia i to ratou mau iteraa papû mai teie huru. Ua faaite te pèresideni David O. McKay e e mea nahea to'na fariiraa i to'na iteraa papû:

« I to'u tamarii-roa-raa, ua faaroo vau i te hoê iteraa papû no ni'a i te mau parau tumu no te evanelia, te mana o te autahu'araa, te hanahana o teie ohipa. Ua faaroo vau i teie faaararaa e e nehenehe atoa tatou e farii i teie iteraa papû ahiri e pure tatou area râ, i to'u apîraa ua mana'o vau e, eita tatou e farii i te hoê iteraa papû maori râ, na roto i te tahi faaururaa taa ê. Ua tai'o vau i te orama matamua a te peropheta Iosepha Semita, e ua ite au e... te mea o ta'na i farii no ô mai ia i te Atua ra; ua faaroo vau i te mau misionare tei faaroo i te mau reo; ... e no reira, ua mana'o vau e, o te reira te tumu no te mau iteraa papû atoa...

« Te haamana'o nei au i to'u hororaa na te mau aivi i te hoê avatea, a feruri noa'tu ai i teie mau mea e ma te faaoti e, e vahi maitai te hau o te mau aivi no te imiraa i taua iteraa papû ra. Tape'a ihora vau i ta'u puaahorofenua...

« Tuturi ihora vau e no te hinaaro rahi o to'u aau, hohora atura vau i to'u varua i mua i te Atua ma te ani Ia'na i te hoê iteraa papû no teie evanelia. Te vai noa ra i roto i to'u feruriraa e, e tupu te hoê faaiteraa, e riro vau i te farii i te tahi faahuru-ê-raa ia ore au ia feaa.

« Ti'a mai ra vau i ni'a, ta'uma ihora i ni'a i ta'u puaahorofenua e horo atura na te puromu ma te parau ia'u iho e... , 'Aita, aita e tauraa; o vau mau â teie tamaiti tei tuturi iho nei. Aita roa te hoê faaiteraa i tae mai...

« E mea [na roto mai] teie iteraa papû no teie ohipa hanahana... i te haapa'oraa i te hinaaro o te Atua e i te auraa o te fafau a te Mesia e, 'O te hinaaro maite i te haapa'o i to'na ra hinaaro, e ite ia i Ta'u e haapii nei e na te Atua, e Na'u iho (Ioane 7:17) » (« A Personal Testimony », *Improvement Era*, Setepa 1962, 628–29).

Ua faaite te pèresideni Marion G. Romney e mea nahea te roaraa to'na iteraa papû: « I te tahi taima, e mea taere rii te hoê iteraa papû i te tae mai i te hoê taata. Aita vau e haamana'o nei i te hoê iteraa papû tei tae oioi mai ia'u... Aita vau e haamana'o ra, eaha te taima i ore ai au i farii i te hoê iteraa papû. Ua haapuaihia te reira na roto i te mau matahiti aita râ vau e haamana'o ra i tei hea taima i ore ai au i ti'aturi. Tera râ, mai te mea e tae oioi mai te hoê iteraa papû e aore râ, na roto i te tahi atu mau faito, e faatupu râ te reira i te hoê mea i te hoê taata. E tau i te hoê ia farii oia i te hoê iteraa papû » (« How to gain a Testimony, » *New Era*, Me 1976, 11).

Noa'tu e mea nahea te hoê iteraa papû i te tae mai, e haamaitai te reira i to tatou mau oraraa a tupu ai tatou i roto i te evanelia.

E mea ti'a ia faaineine tatou no te farii i te hoê iteraa papû

- A faaite i te hoê api parau rahi no te tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere:

1. A hiaai i te ti'aturi.
2. A tai'o i te mau papa'iraa mo'a.
3. A rave i te hinaaro o te Atua.
4. A feruri hohonu e a pure ma te faaroo i te Mesia.
5. A haapae i te maa e a pure pinepine.

A hiaai i te ti'aturi

Te taahiraa matamua, te hiaairaa i te farii i te hoê iteraa papû, e mea faufaa roa ia.

- A tai'o Alama 32:26–27. Nahea te hiaai ia ite i te parau mau i te haa-papûraa i te mau iteraa o te peresideni McKay e o Heinrich Stilger? Nahea teie huru hiaai i te tauiraa ia Iosepha Semita? (A hi'o Te Aamu o Iosepha Semita Aamu 1:10–20).

A tai'o i te mau papa'iraa mo'a

E tauturu te tai'oraa i te papa'iraa mo'a ia tatou ia farii i to tatou iteraa papû. Eita te iteraa papû e roaa mai te mea eita tatou e tutava no te reira.

- A tai'o i Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 9:7–9. Nahea te tai'oraa i te mau papa'iraa mo'a e tauturu ai ia tatou ia imi i te hoê iteraa papû?

A rave i te hinaaro o te Atua

Ua farii te peresideni David O. McKay i i to'na iteraa papû na roto i te raveraa i te hinaaro o te Atua. E roaa ia tatou tata'itahi te hoê iteraa papû a rave ai tatou i te hinaaro o te Fatu.

- A tai'o Ioane 7:17. Nahea te haapa'oraa i te mau faaueraa i te faaineineraa ia tatou ia roaa te hoê iteraa papû?

A feruri hohonu e a pure ma te faaroo i te Mesia

No te farii i te ite no ô mai i te Varua Maitai, e mea ti'a ia *ani* tatou i te Metua i te Ao ra no te reira. E mea ti'a atoa ia *ti'aturi* e te here nei te Atua ia tatou, e tauturu Oia ia tatou ia ite i te muhumuhu a te Varua Maitai.

- A tai'o Moroni 10:3–5. No te aha te pure i riro ai ei mea faufaa no te imiraa i te hoê iteraa papû?

A haapae i te maa e a pure pinepine

E faarahi te haapaeraa maa i te mana no te pure. E tauturu te haapaeraa maa e te pure ia tatou ia noaa to tatou iho iteraa papû.

- A tai'o Alama 5:45–46. Nahea te haapaeraa maa e te pure i te tauturu ia tatou ia noaa te hoê iteraa papû?

Ua fifi Annette Parkinson, te hoê tamahine apî i te imiraa i te hoê iteraa papû i muri mai i to'na pureraa, i to'na tai'oraa i te mau papa'iraa mo'a, e i to'na haapa'oraa i te mau faaueraa. Teie ta'na i parau:

« Ua haapunihia vau e te mată'u ia hahi, ia haavare vau ia'u iho i te feruriraa e, ua roaa to'u iteraa papû maoti râ, i te farii-mau-raa i te reira na roto i te Varua Maitai. Ua mată'u e ua ri'ari'a vau i te vare-hau-raa'tu i te tahi atu â mea. E mea mată'u ia feruri i te faaohipa i taua ti'aturiraa i te Atua e au mai te ou'araa i roto i te aore e a mana'o atu ai e, e apohia mai au. Ua ite râ vau e, mai te mea e titau vau ia noaa te hoê iteraa papû, e mea ti'a roa ia'u ia rave i te tahi ohipa.

« E ere te imiraa i te faaroo, ia au i ta'u i ite, mai te hoê ohipa e tupu i roto i te hoê pô. Area râ, ua tamata vau ma te haavare ore, ia faaite e ia ti'aturi i te Fatu. A tere ai te tau, ua tupu te hoê ohipa ieie i roto ia'u. I te hoê mahana, te parahira vau i to'u ro'i, ua ite au i te hoê mea i te tupuraa i roto ia'u, o ta'u i ore na i ite i mua'e nei; e ere râ, i te mea apî. A parahi noa'i au, ua haamana'o vau i to'u parauraa i roto ia'u iho e, 'ua pahono te Fatu i ta'u pure! Ua ite au e te ora nei Oia. Ua ite mau vau e, te ora nei Oia!

« E mea hohonu mau teie iteraa, e mea au e te hau. Ite ihora vau e, te ora nei te Atua; e ua oaoa roa vau!

« Oia mau, e ere teie i te hopea o ta'u aroraa. Te hiaai noa nei â vau ia ite o Iesu Mesia mau to'u Faaura, e e peropheta mau anei Iosepha Semita, e e peropheta mau anei te peresideni o te Ekalesia...

« Mai te reira mai taime, ua tupu to'u iteraa papû no te evanelia i te rahi i te hanere, e ua roaa ia'u te iteraa papû no te mau mea e rave rahi » (« Trust, a Key to Testimony », *New Era*, Febuare 1978, 33).

- No te aha i te tahi taime, e mea fifi ia faarahi i te ti'aturi i te Fatu? E mea nahea to tatou hinaaro ia roaa te hoê iteraa papû e aore râ, ia haapuai i to tatou mau iteraa papû ia faaputapu i ta tatou mau ohipa?

E mea ti'a ia haapuai tamau noa tatou i to tatou mau iteraa papû

Ua parau o Elder Heber C. Kimball e:

« No te faaruru i te mau fifi o te tae mai, e mea ti'a ia roaa ia outou iho te hoê ite no te parau mau no teie ohipa...

« E tae mai te tau e ore te hoê tane e aore râ, te hoê vahine e tipee faahou i te iteraa papû o vetahi ê. Na te maramarama e vai i roto ia tatou tata'itahi e arata'i ia tatou. Mai te mea aita râ, nahea ia outou ia ti'a? » (quoted by Orson F. Whitney i roto i te *Life of Heber C. Kimball*, te nene'iraa 3 [1967], 450).

Ua parau te peresideni Harold B. Lee e: « Eita te iteraa papû no teie noa mahana e e vai tamau noa ia outou. E mure te iteraa papû. Mai te fifi ia haru i te hihi ava'e oia' toa ia te iteraa papû. O te hoê mea e ti'a ia haru faahou i te mau mahana atoa o to outou oraraa » (faahitihia e J. M. Heslop i roto i te « President Harold B. Lee Directs Church; Led by the Spirit, » *Church News*, 15 July 1972, 4).

Ua papa'i Elder Georges Q. Cannon e: « Aita â i rava'i to tatou ite i te parau mau o teie nei ohipa i nanahi ra e aore râ, i nanahi atu e aore râ, i te hepetoma e aore râ, i te ava'e e aore râ i te matahiti i mairi a'e nei; e mea ti'a e e mea titauhia ia roaa te oaoa na roto i te iteraa e, e parau mau te reira i teie iho mahana... E nehenehe tatou e tape'a i te iteraa papû no te parau mau i roto i to tatou aau na roto i te ora fatataraa'tu i te Atua » (*Gospel Truth*, maitihia e Jerred L. Newquist [1957], 1:343).

Ua faaau Alama i te iteraa papû i te hoê huero o te ti'a ia atu'atuhia, ia nehenehe ia tupu e ia riro mai mai te hoê tumu raau ruperupe.

- A tai'o Alama 32:37–38. Eaha te mau ohipa o ta tatou e rave ei tumu no te ereraa i to tatou iteraa papû?
- A tai'o Alama 32:41. Nahea tatou ia faaamu i to tatou iteraa papû?

Hoê rave'a e nehenehe ai tatou e patu i to tatou iho e i to vetahi ê iteraa papû, o te faaite pinepine raa ia. E hopoi'a na tatou ia horo'a i to tatou iteraa papû i te mau melo e i te mau melo ore. I te mau ava'e atoa i roto i te pureraa oro'a iritiraa mana'o, e faaite papû tatou e, ua ite tatou e e parau mau te tahi o te mau parau tumu o te evanelia. E haapapû tatou i te huru Atuaraa e i te taraehara a to tatou Faaora, te piiraa o Iosepha Semita ei peropheta, e te piiraa o to tatou peropheta o teie mahana. E tauturu te horo'araa i te iteraa papû ia tatou ia maramarama e ia haafaufaa i to tatou mau mana'o. E tauturu te reira i to tatou iteraa papû ia tupu i roto ia tatou. E tauturu te faaiteraa pinepineraa i te iteraa papû ia tatou ia ite e, te vai mau nei to tatou iho.

Ia horo'a tatou i te iteraa papû na roto i te mana o te Varua Maitai, e farii te tahi pae i te hoê iteraa na roto i te Varua Maitai. Ei reira ratou e ite ai e, e parau mau ta tatou e parauraa e farii ratou i te hinaaro no te faarue i ta ratou mau hara, e ia riro ei taata apî. Na te mau amuiraa faahiahia no te horo'araa i te iteraa papû e huti i te mau melo no te mau paroita e aore râ, no te mau amaa ia amui, mai te huru ra hoê utuafare rahi ratou.

Opaniraa

Hoê iteraa papû, oia te hoê tao'a faufaa rahi no te hoê taata. E mea ti'a ia ora parau-ti'a noa tatou, ia tavini ia vetahi ê, e ia faaite i to tatou iteraa papû. Ia na reira tatou, e puai to tatou iteraa papû e e hopoi mai i te oaoa rahi, i te puai e i te hau i roto i to tatou oraraa.

Titauraa

A imi i te taime tano no te faaite i to oe iteraa papû ia vetahi ê.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 7, tuhaa « No te aha e mea faufaa te Varua Maitai? » apî 42–43.
2. A tai'o Alama 32:26–43 e Etera 12:6.
3. A opua i te haamata i te haapiiraa na roto i te himene « Ua Ite Au te Ora Nei To'u Fatu » (no. 69 e aore râ, *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia*, 346–47)
4. A faaineine i te apî parau rahi tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere.
5. A faataa i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaineine i te mau aamu, i te mau irava, e i te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE HAAPAERAA MAA

H a a p i i r a a 6

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia ite nahea ia faaitoito ia tatou iho e i to tatou utuafare na roto i te haapa'eraa maa.

Te e'a tano no te haapaeraa maa

- A ani i te melo o te piha haapiiraa tei maitihia no te hohora i ta'na toru minuti haapotoraa no te pene 25 o *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* « Te Haapaeraa Maa ».

Faarahiraa i te Varuaraa o ta tatou haapaeraa maa

E tauturu te haapaeraa maa ia tatou ia ite e, tei raro a'e tatou i te mana o te Fatu. Ia haapae e ia pure tatou e faatea ê atu tatou i te mau peu o teie nei ao. E iriti tatou i to tatou aau no te haapii e no te farii i to te Atua hinaaro no tatou e no to tatou mau utuafare. E haapapû atoa te haapaeraa maa i te puai o ta tatou pure.

A faarahi ai tatou i te varuaraa o ta tatou haapaeraa maa, e haamaitai atu â tatou i to tatou fetiiraa i roto i to tatou mau utuafare. E farii atoa tatou i te mau haamaitairaa rahi no te pae varua no te tamahanahana e no te ite.

- Nahea tatou ia haafaufaa i te mau iteraa no ni'a i ta tatou haapaeraa maa?

Ia hinaaro tatou i te tau i te hoê mea iroto i to tatou oraraa, e mea ti'a ia opua tatou, ia faaineine e ia faaohipa i te mau mea o te hopoi mai i te tauraa. E tauturu teie mau parau tumu ia tatou ia haamaitai i ta tatou haapaeraa maa.

A haapae e te hoê fâ

E nehenehe tatou e haafaufaa atu â i ta tatou haapaeraa na roto i te haapaeraa i te maa e te hoê fâ. Rave rahi mau utuafare e mau taata na roto i te pure, e feruri i te hoê tumu hou a haapae ai. E haapae tatou no (1) te haamaitai i te tahi taata (a hi'o Alama 6:6), (2) no te farii i te puai i te pae varua ia upooti'a i ni'a i te hoê fifi, (3) no te farii i te faaururaa e te heheuraa (a hi'o Alama 17:3), (4) a ani i te tauturu e aore râ, i te tamahanahana (a hi'o Helamana 9:10) e aore râ, (5) no te faarahi i te here e te au maitai i roto i te fare.

- Nahea te opuaraa ia haapae no te hoê tumu ia faaohie i te haapaeraa? Nahea teie opuaraa ia faarahi i te auraa no te haapaeraa maa? Eaha te tahi mau tumu i opua ai te utuafare ia haapae?

A tauturu i te mau melo o te utuafare ia haapae

I te na'ina'iraa o ta tatou mau tamarii, eiaha tatou e faahepo ia ratou ia haapae. E faaite râ tatou ia ratou i te tumu no te haapaeraa e ma te tuu ia ratou i roto i ta tatou mau pure ia haamata tatou i te haapae. E nehenehe atoa tatou e tauturu ia ratou ia haapii i te haapae na roto i te aniraa ia ratou ia haapae no te hoê noa tamaaraa. Ia ti'a to ratou matahiti no te bapetizoraa, ua ineine ia ratou no te haapaeraa mau. E ara tatou i te pae no te 'ea e ma te tamata i te imi i te mau rave'a ia nehenehe te mau melo o te utuafare ia haapae.

E nehenehe tatou e tauturu i te mau melo o te utuafare o te haapae ra na roto i te faataa'eraa i te tamaaraa a te mau tamarii na'ina'i. E nehenehe e faaineine i te maa ohie no te mono i te mau maa i matarohia i te tunu e o te opere haere i te hau'a faahema i roto i te fare. E nehenehe tatou e faaineine i te maa no te sabati i te mahana maa ia taimesia tatou no te tai'o i te mau papa'iraa mo'a i te sabati, no te pure, e no te feruri tutonu i te tumu o ta tatou haapaeraa. E faaohipa tatou i te taimie no te tai'oraa i te mau papa'iraa mo'a i ta tatou mau tamarii, no te aparau ia ratou, e no te faarahiraa i to ratou here i te evanelia. Mai te mea te vaira ta tatou mau faaoaoaraa e au no te faai i te taimie i matarohia no te tamaa, e iti ia to tatou mana'ona'o i te maa. Ia poi'a tatou i te taimie no te haapaeraa, eiaha e feruri i te maa. E feruri râ tatou i te faaamu ia tatou i te pae varua. E rave tatou i te reira na roto « i te poupou [raa] i te parau a te mesia » (2 Nephi 32:3). No te mono i te tamaa, e mea ti'a ia tatou ia tai'o i te mau papa'iraa mo'a, ia feruri hohonu, ia faaohipa i te faaroo, e ia pure tamau.

- A tai'o i Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 59:13–15. Eaha te huru e tano ia tatou ia rave a faaineine ai i te maa no te opaniraa i ta tatou haapaeraa? Nahea te peeraa i teie parau faaara tei horo'ahia i roto i teie mau irava i te faarahiraa i to tatou pae varua?

A haapae ma te aau pure

E mea ti'a ia haamata tatou i ta tatou haapaeraa na roto i te pure. I reira tatou e ani ai i to tatou Metua i te Ao ra ia horo'a mai i te puai no te faoti i teie haapaeraa. E faaite tatou i to tatou hiaai no te haapae, te tumu no ta tatou haapaeraa, e to'na faufaa ia tatou. E ani atoa tatou i te tauturu no te farii i te haamaitairaa e hinaarohia.

E faoti tatou i ta tatou haapaeraa na roto i te pure ma te faaohipa i te faaroo no ni'a i te tumu o te haapaeraa. Mai te mea, e apiti mai vetahi ia tatou i roto i te haapaeraa no taua tumu ra, e amui ia tatou i roto i te pure. E mea ti'a ia tatou ia faaite i te varua mehara no te mau tamarii

haapa'o e te faaroo tei titau ia oaoa i te mau haamaitairaa pae varua o te haapaeraa.

- Eaha te mau ohipa o ta tatou e rave i roto i to tatou mau utuafare no te faarahi te pae varuaraa o te haapaeraa no te taato'araa o te mau melo o te utuafare?

Te haapaeraa maa te hoê ia tumu no te mana

Ia farii tatou i te mau tamataraa e titau pinepine tatou i te tahi puai hau atu. E haapae tamau te mau taea'e o te autahu'araa no te faarahi i to ratou aravihi no te faaohipa i te mana o te autahu'araa. Ia titau tatou i te mau haamaitairaa o te autahu'araa, e faaohipa tatou i teie iho parau tumu na roto i te haapaeraa maa. Ua faaite Elder Matthew Cowley i te aamu i muri nei no ni'a i te mana o te haapaeraa maa a te mau metua:

« Matahiti hau i teie nei, ua haere mai te hoê tane e te vahine i ta'u piha ohiparaa e ta raua tamaiti iti. Parau maira te metua tane ia'u, 'ua haapae na ta'u vahine e o vau nei no na mahana e piti e ua hopoi mai maua i ta maua tamaiti iti ia haamaitaihia. Ua tonohia mai maua ia oe nei.'

« Ui atura vau, 'eaha to'na fifi?'

« Pahono maira raua e, ua fanau matapôhia mai oia e te tari'a turi, e te vava ho'i, aita to'na mau i'o e ohipa amui, aita oia e nee i te paeraa o to'na matahiti. Parau ihora vau ia'u iho e, teie mau te tamataraa. 'Eita teie ohipa e tupu maori râ na roto i te haapaeraa e te pure. « Ua titau vau i te faaroo i roto i te haapaeraa e i te mau pure a teie nei na metua. Haamaitai ihora vau i taua tamarii ra e tau hepetoma i muri mai, tae mai nei te hoê rata: 'E te taea'e Cowley, ahiri oe e ite i ta maua tamaiti iti i teie nei. Te nee nei oia. Ia taora maua i te popo i te tahi pae o te piha e tapapa oia ma te nee. E te ite nei oia. Ia tupa'i maua i to maua rima i ni'a a'e i to'na upoo, e ou'au'a oia. E faaroo oia. 'Ua mure te ite o te taote. Na te Atua i faaoti ». (*Miracles*, Brigham Young University Speeches of the year [18 no febuare 1953], 8).

- A faaite i te hoho'a 6 a, « Noa'tu te ati e tupu no to'na iho ora, ua haere Esetera ma te haapae i mua i te arii ».

Ua nehenehe i te hoê vahine, na roto i te oraraa haapa'o, ia haamaitai eiaha ia'na ana'e e to'na utuafare, i te nunaa atoa râ. O Esetera tei vahine, tei faahitihia te aamu i roto i te faufaa tahito. E vahine Ati Iuda Esetera, tei herehia e te arii no Peresia tei riro ei vahine na'na. I roto atoa i teie fenua, te vai nei te hoê taata mana rahi, tei piihia o Hamana, e enemi rahi no Moredekai, te taea'e o Esetera. No te mea ua pato'i o Moredekai i te tahopu i mua i to'na aro, opua ihora Hamana i te haapohe i te mau Ati Iuda atoa. Ia faaroo Moredekai i teie parau ri'ari'a, poro'i atura ia Esetera ia haere i mua i te arii e ani i ta'na parururaa. Tatara atura Esetera i te ture ma te parau e, « e te taata, e tane e te vahine atoa ia haere noa mai i te arii ».

6-a, Noa' tu te ati e tupu no to'na iho ora, ua haere Esetera ma te haapae i mua i te arii. © Providence Lithograph Company.

ra i te aumoa i roto ra, aore i parauhia, e taparahihia ia, ia ore te arii ia faatoro atu i te sepeta auro ia ore: aita râ vau i parauhia mai e haere i roto i ð te arii ra e a toru a'enei ahururaa o te mahana » (Esetera 4:11). Pahono atura Moredekai e, ahiri e aita o Esetera i na reira, e taparahihia te taato'araa, e tae noa'tu i to'na iho utuafare.

Mana'ona'o atura Esetera i ta'na hopoi'a. Pahono atura e, « A tii, a haaputuputu mai i te mau Ati Iuda i Susana nei, e e haapae outou i te maa ia'u nei, eiaha e amu, eiaha hoi e inu e ia ru'i toru a'e, i te ru'i e te ao; e e haapae atoa vau e te mau potii atoa i o'u nei i te maa; e ore noa'tu â te au i te ture, e haere â vau i roto i te arii ra: e ia pohe au ra, pohe noa'tu vau » (Esetera 4:16). Noa'tu e e roohia to'na iho ora i te fifi, ua haapae Esetera i mua i te arii. Faatoro ihora te arii i ta'na sepeta ia haafatata mai oia ma te paruru i to'na ora. No te mea ua tuu oia i to'na ora e i teie fifi i roto i te rima o te Fatu, ua faaorahia oia. Ua poro te arii i te mau Ati Iuda ia faaitoito e ia ora. (A hi'o Esetera 5:2; 8:10–11).

- Nahea te haapaeraa a Esetera e te tahi atu feia i te tautururaa ia'na ia roaa te puai e te itoito? Eaha te tahi mau mea i roto i to outou oraraa e titau i te puai e te itoito? Nahea te haapaeraa i te tauturu ia outou?

Opaniraa

Te puai o te pae varua o te haapaeraa maa e tae mai ia na roto i te haapa'o e i te faaroo. Ia haapae e ia pure tatou, ma te faaohipa i to tatou faaroo, e haamaitaihia tatou i te hoê mana rahi a'e o ta tatou e titau ra. Ia haapae tatou, e tupu te puai o to tatou iteraa papû i te rahi. E hiaai ia tatou i te faaite i te reira i roto i te pureraa haapaeraa maa e i ritiraa mana'o. Ia faaroo e ia ite ta tatou mau tamarii i to tatou here no te evanelia, e tupu atoa ia ratou i te pae varua.

Titauraa

A hi'o e nahea outou ia faaineine no te haapaeraa maa e eaha te mea o ta outou e rave i te Sabati haapaeraa. A tamata i te faarahi i te varuaraa i roto i to outou utuafare. A haamana'o i te faufaa o te huru e o te faaineineraa no te hoê haapaeraa manuia.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Mataio 6:16–18 (nahea ia haapae)
- Luka 2:37 (tavini i te Atua na roto i te haapaeraa e i te mau pure)
- Mosia 27:22–23 (faoraraa i te ma'i na roto i te haapaeraa e i te pure)
- Alama 5:46 (te heheuraa na roto i te haapaeraa e i te pure)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 25, « Te haapaeraa maa ».
2. A faataa i te hoê melo no te piha haapiiraa ia hi'o faahou i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 25.
3. A faataa i te mau melo no te piha haapiiraa ia horo'a i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE FAATURA

H a a p i i r a a 7

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia ite nahea ia haapii i te faatura i roto i to tatou utuafare e nahea ia haamaitai atu â i ta tatou iho faaturaraa.

Te faatura o te hoê ia peu maitai o te Varua

- A faaite i te hoê api parau rahi no Levitiko 19:30 e aore râ, a hi'o i te irava i ni'a i te iri papa'i ereere.

Ua a'o mai te mau peropheta o teie nei anotau ia tatou no ni'a i te faature. Ua parau te peresideni David O. Mc Kay e, « E hi'o vau i te faatura mai te hoê peu maitai teitei roa o te varua » (i roto i te Conference report, Atopa, 1951, 179–80).

Ua papa'ihia te parau i muri nei e te peresideni Spencer W. Kimball no te mau melo o te Ekalesia.

« E nunaa haamaitai-rahi-mau-hia tatou. Ua horo'a mai te Fatu i te mau mea'toa na tatou: te evanelia a Iesu Mesia, te autahu'araa, te mana, te mau parau faaauraa, te mau fafauraa, te mau hiero, to tatou mau utuafare, te parau mau. Ia riro ia tatou ei nunaa oaoa roa'e i te fenua nei. E mea ti'a atoa ia tatou ia riro ei nunaa faatura roa'e tera râ, te feruri nei au e, e mea ti'a ia ui tatou ia tatou iho. E nunaa faatura anei tatou? Te faaite ra anei ta tatou mau ohipa i roto i te utuafare e i roto i te ekalesia i te faatura no tei hamani ia tatou?

« E riro tatou i te tahi taime i te maere. E ite tatou ia haere tatou i te mau pureraa oro'a e i te mau amuiraa i te mau tamarii e ori haere i roto i te mau aroa ma te haavî-ore-hia. I te taime no te pureraa, e ite tatou i te feia paari i te paraparau-noa-raa e to ratou mau hoa, i te feia te taoto ra, e i te feia apî e putuputu i roto i te aumoa. E ite tatou i te mau utuafare taere ia tomo i roto i te mau parahiraa ma te maniania, e te mau pûpû te aparau ra ma te puai i roto i te fare pure i muri mai i te pureraa.

« E huri ti'a to matou feruriraa i ni'a i te mau melo imi, i te mau hoa e i te feia tei paruparu te iteraa papû i te nuu i mua. Ua riro anei ta tatou mau pureraa ei mau mauihaa misionare puai mai tei hinaarohia, i reira

*7-a, E mea ti'a ia tatou ia faatura e ia haapii i ta
tatou mau tamarii ia faatura i roto i te fare pureraa.*

te Varua o te Fatu e parahi mai ai no te haaputapu i te aau? E aore râ, no te fariiraa i te Varua, e mea ti'a ia tatou ia faaore rave rahi mau peu faufaa ore?

« E tuatapapa tatou i te parau no te faatura, eiaha noa no to'na auraa e to'na faufaa i roto i te oraraa o te feia mo'a, i roto atoa râ i te tahi mau rave'a au no te haapii i ta tatou mau tamarii i te faatura e i te haamaitai i ta tatou iho mau tautooraa.

« Te auraa e te faufaa o te faatura

« Ua faaitehia te auraa no te parau faatura mai 'te hoê mana'o e aore râ, mai te hoê tura hohonu, te here, e te faahoruhoruraa no te hoê ohipa mo'a.' Ua tatarahia te reira mai te hoê haamoriraa , faahanahanaraa. E tatara-atoa-hia mai te hoê pûpûraa.

« Rave rahi o to tatou feia faatere tei faaite i to ratou mana'o no te faatura mai te hoê peu maitai teitei roa o te varua, ma te titau i te hoê faaroo mau i te Atua e i to'na parau-ti'a, i to'na hiro'a teitei e i to'na here no te mea mau mea maitai i roto i te oraraa.

« Faaturaraa i te Atua

« I roto i te heheuraa apî, ua faaite mai te Fatu ia tatou i te auraa e te faufaa no te faatura.

« I roto i te hoê irava, te faaite ra e, te faaturaraa i te Metua e i te Tamaiti o te hoê ia peu e aore râ, o te hoê ia huru faufaa roa e titauhia i te feia o te tae i te basileia tiretiera. I roto i te tuhaa 76 o te Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau, tei piihia 'Te Orama', horo'ahia ia Iosepha Semita e ia Sydney Rigdon i te ava'e febuare 1832, teie te hoê tuhaa:

« 'E ua na reira maua i te ite mata'tu i te hanahana o te tiretiera o tei hau a'e i roto i te mau mea atoa ra—e te vahi te Atua, oia o te Metua, e arii nei i ni'a i to'na ra terono e a muri e a muri noa'tu;

« 'I mua i to'na ra terono te pi'o atu nei te mau mea atoa mai te tura e te haehaa ra, mai te horo'a'tu ia'na te hanahana e a muri e a muri noa'tu.

« 'O ratou o tei parahi i mua i to'na ra aro o te Ekalesia ia a te Matahiapo; e te hi'o atu nei ratou mai ia ratou e hi'ohia mai ra, e te ite nei ho'i ratou mai ia ratou i itehia mai ra, no te mea ua farii ho'i i to'na îraa e i to'na ra aroha.

« 'E te faafaito nei oia ia ratou i te mana, e i te puai, e i te hau (PH&PF 76:92–95).

« Faaturaraa i te I'oa o Tei Teitei Roa

« Te faaite atoa ra te tahi heheuraa apî ia tatou ia faatura i te i'oa o Tei Teitei Roa ra; ua parauhia tatou eiaha e haaviivii e e eiaha atoa e faahiti faufaa ore noa i te i'oa o te Metua. (PH&PF 107:2–4).

« E faahaamana’o tatou ia tatou iho i te hoê ture o na ture hoê ahuru i te na-ô-raa e:

« ‘Eiaha oe e faahiti faufaa ore noa i te i’oa o to Atua ra o Iehova; e ore ho’i Iehova e faati’a ia’na i tei faahiti faufaa ore noa i to’na ra i’oa » (Exodo 20:7).

« Ua riro te faaturaraa i te Atua e i To’na ra i’oa ei mau huru faufaa roa o ta tatou e nehenehe e faarahi.

« **Faaturaraa i te fare o te Fatu**

« Ua faaite mai te Fatu i te tahi atoa tuhaa faufaa roa na roto i te heheuraa apî e, e mea ti’a ia tatou ia faatura i To’ na fare mo’a. I roto i teie heheuraa faufaa roa tei horo’ahia ia Iosepha Semita oia te pure haamo’araa i te hiero no Kirtland, ua horo’ahia te hoê arata’iraa no teie e tae noa’tu no te tahi atu mau hiero mo’a i patuhia i te Fatu, ia faaairohia ia ei vahi no te faaturaraa Ia’na. (A hi’o PH&PF 109:13, 16–21).

« To’na auraa mau, ia parauhia te mau hiero mo’a o te Ekalesia, e parau-atoa-hia ia no te mau ‘fare atoa o te Fatu’, noa’tu e e fare pureraa e aore râ, te hoê atu vahi haamoriraa a te feia mo’a e aore râ, te hoê noa’tu fare nohoraa no te feia mo’a.

« **E faatupu te faatura i te oaoa**

« Mai te tahi atu parau tumu o te evanelia, e faarahi te faatura i te oaoa.

« E mea ti’a ia tatou ia haamana’o e, e ere te faatura no te faaite no te hoê noa taima oia te sabati. E faatupu te faatura mau i te oaoa, oia atoa te here, te faatura, te aau mehara e te mätä’u i te Atua. O te hoê ia peu maitai e ti’a ia faaairohia ei huru no to tatou oraraa. E mea ti’a i te feia mo’a ia riro ei nunaa faatura roa’e i roto i te ao atoa nei.

Te faaturaraa i te fare

« Ihea roa te faatura e haamata ai e nahea te reira ia faarahihia?

« Ua riro te fare ei taviri no te faaturaraa, mai te au atoa i te tahi atu mau peu maitai o te huru Atuaraa.

« E haapapû atu vau i te faufaa no te haapiiraa i te mau tamarii ia pure. E mea na roto i te mau pure a te taata iho e a te utuafare e haapii ai te mau tamarii rii ia pi’o i to ratou upoo, ia tapii i to ratou mau rima e ia tapo i to ratou mau mata a ti’aorohia’i te Metua i te Ao ra. Na te haapa’o i roto i te utuafare e faaite i te huru faaturaraa i roto i te mau putuputuraraa a te Ekalesia. Te hoê tamarii tei haapiihia i te pure i te fare e ite oioui roa oia e, e mea ti’a ia’na ia faaea mamu noa i roto i te taima no te pure-raa.

« Oia atoa, ia faaairohia te mau pô utuafare ei tuhaa no te oraraa utuafare, e ite te mau tamarii e te vaira te mau taima taa ê, eiaha noa i te fare pure-raa i te fare atoa râ, ia haapii ana’e tatou no to tatou Metua i te Ao ra e ia hinaaro te taata i te faaite i to’na huru faatura.

« E mea au na te mau tamarii te pehe. Te mau himene e himene pinepinihia i te fare pureraa e riro ia ei mau himene herehia i roto i te utuafare. E fana'ō te mau tamarii rii i te reira mai te mea e tauturu te mau metua ia ratou ia haapii i te mau himene ohie i roto i te utuafare. Na teie rave'a, e faahiaai i te mau tamarii ia himene i roto i te pureraa oro'a e i te tahi atu mau putuputuraa.

« **Faaturaraa i roto i te fare pureraa**

« Te tanoraa mau, e haere te mau metua i te mau putuputuraa o te sabati e ta ratou mau tamarii.

« E rave amui te metua tane e te metua vahine ia riro te faaineineraa no te haere i te pureraa ei ohipa oaoa no te utuafare. E riro te faaineineraa o te taime hopea mai te haaputuputuraa i te mau tamarii, te faahuraa e te tere rû i te pureraa i te haamou i te faatura.

« Ia matau te mau utuafare i teie mau peu, e mea pinepine ratou i te taerehia i te pureraa, e topa mai te tahi mau parau-ti'a ore ma te haamauiui i te mana'ō, e inoino te mau tamarii e e hauti noa i te taime o te pureraa. E mea faatura a'e te utuafare o tei faaineine na mua roa i te hora o te mau pureraa, o te tae vave mai i te fare pureraa hou te haamataraa o te mau pureraa e ia parahi amui no te faaroo i te pehe omuaraa e ia faatea i te mau mana'ō o te ao nei.

« I te tahi mau taime e fifi te mau metua e mau tamarii na'ina'i ta ratou i te faahiaairaa i teie mau tamarii ia here i te pureraa e i te arairaa ia ore ratou e maniania. Te faaoroma'i, te haapaari e te faaineineraa i roto i te utuafare, o te mau mea faufaa ia no te manuia. Mai te mea te hepohepo ra ratou i te faanâraa i ta ratou mau tamarii i te fare pureraa, e mea ti'a ia imi te mau metua apî i te mau iteraa rau e te mau tauturu a te mau metua aravihi o te paroita.

« E mea pinepine, hou a'e e i muri a'e i te mau pureraa, e putu te mau melo o te Ekalesia i roto i te fare pureraa no te mau farereiraa. Te na reira nei vetahi no te mea, e mau hoa tatou e ua riro te sabati ei mahana no te farereiraa, no te aupururaa e no te farerei i te mau taata apî. E mea ti'a i te mau metua ia horo'a i te hi'oraa maitai i ta ratou mau tamarii na roto i te farereiraa i roto i te aumoā e aore rā, i te tahi mau vahi i rapae i te fare pureraa na mua e aore rā, i muri mai i te mau pureraa. I muri i te hoê pureraa, e tauturu te mau metua i te hopoiraa'tu i te varua no te taviniraa i roto i to ratou utuafare na roto i te hoê parau faaitoitōraa, te hoê himene e aore rā, te tahi atu hi'oraa papû no te pureraa e ta ratou mau tamarii.

« **Te hoê tautooraa no te haamaitai i te faatura**

« Ua paraparau tatou i te faufaa no te faatura e ua hi'opo'a i te tahi o to'na mau auraa. Ua pûpû atoa matou e rave rahi mau mana'ō tauturu no te faatupuraa i te faatura i roto i te utuafare e i te fare pureraa. Area rā, e tae mai te maitai mau i roto i te ohipa a te nunaa, ia tahoê ana'e te

feia faatere o te fenua iho e te mau utuafare i ta ratou mau tutavaraa ia upooti'a to ratou mau fifi taa ê no ni'a i te faatura. Te feruri nei matou i te hoê tautoora no te Ekalesia taato'a no te haamaitai i te faatura...

« E huru puai to te faatura mau area râ, e mo'e vitiviti roa te reira i roto i te ao ia faaaano ana'e te puai o te ino i to'na mana. Eita tatou e taa maitai i te mana faufaa e nehenehe râ tatou e faohipa mai te mea e rave te mau milioni melo o te Ekalesia mau a te Mesia i te faatura ei hoho'a. Aita tatou e feruri i te rahiraa o te mau taata o ta tatou e faaitoito atu. Hau atu â i te faufaa, eita tatou e nehenehe e ite i te mana varua e tae i ni'a i to tatou utuafare mai te mea e riro tatou iho ei hoho'a mau no te faatura. E faaitoito tatou i te faarahiraa i te faatura i roto i to tatou oraraa o ta'u ia pure » (*We Should Be a Reverent People* [pamphlet, 1976], 1–4).

- Nahea te mau metua ia tauturu i te mau tamarii ia anaanatae i te mau pureraa a te ekalesia e ia faatura? Ia oti i te pahonora a te mau melo o te piha haapiiraa, a ani i te hoê ia tai'o i te mau mana'o tauturu i muri nei:

« **Mana'o tauturu na te mau metua no te haapii i te faatura**

« E nehenehe te mau metua e tauturu i te mau tamarii ia anaanatae i te mau pureraa a te ekalesia na roto—

« 1. I te haereraa i te Haapiiraa Sabati e te mau pureraa oro'a e ta ratou mau tamarii.

« 2. I te faatupuraa i te faaineineraa au maitai no te mau pureraa ma te rû ore.

« 3. I te taeraa e pae minuti hou te pureraa e haamata ai mai tei tabulahia.

« 4. I te parahi amuiraa mai ei utuafare.

« 5. E aparau no te hoê a'oraa, te hoê parau poro'i, te hoê himene e aore râ, te tahi hi'oraa no te pureraa i muri iho » (Spencer W. Kimball, *We Should be Be a Reverent People*, 4)

- A faaite i te hoho'a 7 a, « E titauhia tatou ia faatura e ia haapii i ta tatou mau tamarii i te faatura i roto i te fare pureraa ».
- Nahea tatou ia haapii i te faatura i te mau tamarii na'ina'i? I muri mai i te pahonora a te mau melo o te piha haapiiraa, a ani i te hoê ia tai'o i te mau mana'o i muri nei:

« E mea ti'a ia tamata te mau metua e tamarii na'ina'i ta ratou ia

« 1. Tauturu i te mau tamarii ia ite eaha te mea e tupu ra.

« E nehenehe te mau tamarii ia haapa'o ia ratou iho ia vai mamû noa na roto i te hoê buka peni aore â, te hoê buka ohipa tera râ, e mea faufaa ia

tauturu ia ratou ia maramarama i te mea o te pureraa. I te tahī taimē, a muhumuhu atu ia ratou te mau parau faaara a te paroita e aore rā, te parau poro'i a te taata a'o e nehenehe e tauturu i te tamarii ia ite i te mea e tupu ra. Teie te hoē hi'oraa, e nehenehe te metua tane e muhumuhu, « Te papa o Gordy tera e paraparau ra. Te aparaura oia no te mau pionie ».

« 2. Haafaufaa i te mau himene.

« E nehenehe te himene o te pureraa e riro ei tuhaa oaoa na te mau tamarii. A faaitoito i te hoē tamarii ia anaanatae i te mau himene na roto i te himeneraa i te mau himene ohie i te fare e na roto i te haapiiraa i te reira i te tamarii. E nehenehe i te taata faatere himene o te paroita ia horo'a i te hoē tabula no te mau himene e himenehia i roto i te mau pureraa i muri nei.

« 3. Haapii i te peu i te utuafae, i te paraimere e i te Haapiiraa Sabati.

« A tauturu i te mau tamarii ia tifene i na rima, ia pi'o i to ratou upoo i te taimē o te pure e ia parahi mamū noa i te taimē o te oro'a. E mea ti'a i te mau tamarii ia ite e ere i te mea tura ia ha'uti i roto i te mau area haereraa e aore rā, te tomoraa i roto e i te haereraa i rapae i te fare pureraa i te taimē pureraa.

« 4. Faaite i te hi'oraa maitai.

« A horo'a i te hoē hi'oraa maitai na roto i te faaiteraa i te anaanatae i te pureraa, e paraparau noa mai te mea e titauhia ma te muhumuhu e a faaitoito i te mau tamarii ia na reira atoa.

« 5. Haapapū e ua ineine te mau tamarii no te mau pureraa.

« E mea ti'a ia haere i te fare haumitiraa e i te inuraa i te pape hou te pureraa e haamata ai » (Spencer W. Kimball, *We Should Be a Reverend People*, 4-5).

Opaniraa

Ia faatura tatou, te faaite ra ia tatou i to tatou here e te faatura i to tatou Metua i te Ao ra e i Ta'na Tamaiti ia Iesu Mesia. Ia faarahi tatou i te hoē huru no te faatura, e roaa ia tatou te hoē oaoa rahi a'e i roto i te oraraa e i roto i te haapiiraa i te Evanelia a Iesu Mesia.

Titauraa

A tabula i te mau mea e ti'a ia oe ia rave ia faatura rahi atu i roto i to oe iho oraraa e ia tauturu ia vetahi ê, i to oe iho â ra utuafare ia faatura rahi atu â.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'tu ai i teie haapiiraa:

A faaineine i te apî parau rahi tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ,
a papa'i i te irava i ni'a i te iri papa'i ereere.

TE HERE, TE AROHA E TE TAVINIRAA

H a a p i i r a a 8

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia here e ia tavini ia vetahi ê.

Ua here te Atua ia tatou i te here mau

Te here mau tei parauhia te « aroha », oia te hinaaro mau o te Mesia (a hi'o Moroni 7:47). Te feia tei farii i teie here, e mea fifi na ratou ia tatara i te reira. Ua faati'a te tuahine Erma Braack no te Hau Amui no Marite i te hoê ohipa tei tupu i ta'na tane ma te here o te Atua:

« Ua faatupu Bert Braack... i te faaeuraa a te Bibilia e, « E ani, e horo'ahia mai ta outou, e imi, e itea ia ia outou e patoto atu, e iritihia mai te opani ia outou' » (Mataio 7:7) e te poro'i ia pure...

« Ua hinaaro mau oia ia ite e, te vai ra anei te Atua. Mai te mea e, eaha ia te huru o te Atua?

« Ua haamata oia i te haere na te mau ekalesia êê e i te tai'o i te Bibilia. Ua faauru vitiviti te mau parau a Mataio ia'na ia ani no'na iho, e no reira,... ma te hinaaro u'ana ia ite i te parau mau, ua pûpû i ta'na pure matamua: 'Mai te peu te ora nei Oe, e te Atua, a faaite mai ia'u e e rave au i te mea o ta Oe e hinaaro ia'u ia rave. E i to'na tuturiraa i raro, ua parau mai oia e, 'ua haatihia vau e te hoê hau rahi, ua ahu to'u aau, e ua hee te hoê oaoa i roto ia'u mai ta'u i ore na i ite. Mai te mea ra e, ua utuhihia vau i roto i te hoê naturaraa varua ».

« Ua vai noa teie naturaa varua i ni'a ia'na no na mahana e toru e i te roaraa o taua taime ra, teie ta'na i parau, 'Aita roa vau e itera e, te taahi ra vau i te repo. Ua mana'o vau e ua haati te here mau o te Atua ia'u e e mea umere mau. I taua taime ra, ua here au i te mau mea atoa. Aita roa'utu vau e tau'a na i te tamarii area i teie nei, ua hee te hoê here rahi mai roto atu ia'u no ratou. Ua faaino vau i te ua; i teie nei, e faarari au ia'u, e mea here na'u te reira. Mai te mea e tamataraa iti teie no te here o te Atua tei faa'i i te basileia tiretiera, eiha e maerehia, e faaea amui te arenio e te liona e aita e mea e haamauui e aore râ, e haamatau mai.' « Ua faafariuhia mai o Bert Braack i roto i te Ekalesia. (A hi'o 'A Small Taste of Love,' » *Ensign*, Atete 1976, 36).

- A ui i te mau melo no te piha haapiiraa te haahamana'ô râ anei ratou i te taime i î ai ratou i te here.
- No te aha e mea ti'a ia tatou ia ite e, ua here te Atua ia tatou iho?

Ua faaite te Faaora ia tatou nahea ia here. Ua hamani-ino-ti'a-ore-hia Oia, aita râ Oia i tahoo i te feia i hamani ino mai Ia'na. Ua feiihia Oia, ua faaho'i Oia i te here no te feii. Ua patitihia Oia i ni'a i te hoê satauro raau e ua faaruehia ia pohe, ua taparu Oia no te hoê faaehau Roma, « e Ta'u Metua, e faaore mai i ta ratou hara, aore ho'i ratou i ite i ta ratou e rave nei » (Luka 23:34). Ua faaoroma'i Oia i Ta'na mau aposetolo, aita ho'i vetahi o ratou i maramarama maitai i Ta'na misioni. E here rahi To'na no te mau tamarii rii. Ua papa'ihia te hoê aamu haaputapu no te here o te Faaora i roto i te 3 Nephi 17.

- A ani i te tuahine tei faataahia ia tai'o i te mau irava o ta'na i maiti i roto i te 3 Nephi 17, tei faaite i te here o te Faaora.

Ua faauehia tatou ia here

Maa hora rii noa hou Oia a faasataurohia'i, ua haapii te Faaora i Ta'na mau pipi e, « E tuu atu vau i te parau apî na outou, E aroha outou ia outou iho, mai l'au e aroha'tu ia outou na, e aroha atoa ho'i outou ia outou iho » (Ioane 13:34).

Ua faaue ia tatou mai Ta'na atoa i aroha i To'na mau taata tupu, e ti'a ia tatou ia aroha te tahi i te tahi. Teie Ta'na i haapii:

« E aroha'tu i to outou mau enemii; e faaora'tu i tei tuhi mai ia outou na; e haamani maitai atu i te feia i riri mai ia outou, e pure ho'i i te feia i parau ino mai e tei hamani ino mai ia outou,

« Ia riro outou ei tamarii na to outou Metua i te ao ra » (Mataiao 5:44-45).

Ua faati'a Elder Marion D. Hanks e mea nahea to te hoê vahine haapiiraa-hia ia faatupu i te here mai te Huru-Mesia: « Te haamana'ô nei au i te hoê vahine huma mai to'na â fanau-raa-hia mai, ... o tei... faaite i te hoê ohipa tei tupu i to'na apîraa. E mau i'oa rau ana'e ta to'na mau hoa e pii ia'na tei... faatupu i to'na oto e te ta'i. Ia tae oia i te fare ua rave mai to'na papa ia'na i roto i to'na na rima puai e ua ta'i e oia'toa a ma te parau ia'na e ... e nehenehe teie [iteraa] e faahotu e e faaoaoa i to'na oraraa. Teie ta'na i parau 'E ta'u tamahine here, ... 'e tua puu to oe area to vetahi e fifi ê atu ia to ratou. E ere râ na oe te hape. E ere atoa na to oe na metua te hape e aore râ, na to oe Metua i te Ao ra... E parau mau ta te mau tamaroa e ta te mau tamahine e parau ra area râ, e ere i te mea tano e i te mea maitai. Mai te mea e tamata oe i roto i to oe oraraa taato'a i te rave i te mau peu au e te maitai i ni'a ia vetahi ê e na reira atoa mai ratou ia oe, ei reira ia oe e oaoa ai, e e î e e faufaahia to oe oraraa' » (i roto i te Conference Report, Atopa 1976, 42; e aore râ, *Ensign*, Novema 1976, 32).

- A faau e i te hoê tuahine ia tai'ō 1 Korinetia 13:2–7. A ani i te mau melo no te piha haapiiraa ia aparau no ni'a i te mana'ō tumu o teie irava. E nehenehe anei te hoê tuahine e aroha to'na, e inoino i te tahi atu nunaa? E nehenehe anei oia e hi'ō ê i te feia ma'i, tei veve e aore râ, tei poia? E pohehae anei oia ia manuïa vetahi? E faaino e aore râ, e faahapa anei oia ia vetahi? No te aha tatou e aro ai no te faarahi i te aroha?

E faatupu te taviniraa mai te Huru-Mesia i te here

Ua parau te peresideni Harold B. Lee e, i te hoê pô, mai te mea ra e « e orama ta'na » i parauhia mai ai oia e: « Mai te mea e hinaaro oe i te here i te Atua, e mea ti'a ia oe ia haapii i te here e i te tavini i te taata. E rave'a teie no te faaite i to oe here i te Atua' » (*Stand Ye in Holy Places* (1974), 189).

Na roto i te mau ohipa taviniraa, te mea aano e aore râ, te mea na'ina'i, e nehenehe tatou e haapii i te here hohonu atu â. Ua faati'a te tuahine Cora Hill Arnold, no te Hau Amui no Marite e, e mea nahea to'na haapiiraa mai i te here na roto i te taviniraa, noa'tu e te ora nei oia i pihai iho i te hoê vahine aita oia e au maitai:

« Ua ite au i te hape i roto i te mau mea'toa e ravehia e ana... Ua faaroo vau na roto i te tahi feia e, mai te reira atoa oia no'u. Mai te huru ra e, ua haavi oia ia'na iho... no te faaite i te taata e, e mea faahiahia roa oia. Aita vau e hinaaro ia'na ia maitai.

« Aita roa oia e au ia'u e aita'toa vau e au ia'na e aore râ, e aroha noa'tu ia'na. '... Ua oto vau i te mea e, no to'u au ore i te hoê taata aita'tura vau i oaoa.

« E i te hoê mahana, ua faaroo vau e ua ma'ihia oia. Eaha ia? Aita vau i haape'ape'a.

« Area râ, ua vai (ei mana'ona'oraa na'u), e aita e mo'ehia ia'u. No te mea e feruriraa ora to'u, haere atura vau i te fare tutu e hamani i te faraoa monamona...

« E ua afa'i au i te reira ia'na!

« Ua anaana to'na mata i te maere e te popou, e ua hee te mahanahana i roto i to'u aau, i te tamâraa i te ino o te riri i tupu nâ. I to'u ho'iraa i to'u fare, ua oaoa vau e e mahana maitai ho'i e te nehenehe.

« I teie nei, o oia to'u hoa mau...

« Ua parau te hoê taata e, 'ua riro te feii ei here hape. E feii tatou i te feia o ta tatou i here na' » (« Shall I Deem Her My Enemy? » *Relief Society Magazines*, Atete 1970, 595).

- A ui i te hoê tuahine ia faaite i te hoê ohipa tei tupu ia'na mai teie te huru e i te hereraa i te hoê taata. Nahea tatou ia faatupu i te autaea'eraa hohonu, oia'toa i te mau melo o to tatou iho utuafare, na roto i te taviniraa?

Ua fafau tatou i te tavini te tahi i te tahi

I to tatou bapetizo-raa-hia, ua fafau tatou i te Fatu « ia hopoi i ta outou mau hopoi'a; ... ia oto e te feia oto ra; ... e ia haamahanahana ia ratou o tei au ia haamahanahanahia ra » (Mosia 18:8–9) E hopoi'a na tatou i te imiraa ia ratou o tei roohia i te ati. E hopoi'a ia na tatou i te tauturu-raa ia ratou, noa'tu aita tatou i faahepohia e aore râ, i faauehia. (A hio PH&PF 58:26–29).

Ua fafau tatou ia tavini i te feia tei roohia i te ati, mai ta te Mesia i tavini i To'na mau taata tupu. Eita paha te taviniraa Huru-Mesia e titauhia mai. E hinaarohia mai paha e te hoê taata tei mataro-ore-hia e tatou ma te faaho'i ore. E mea papû e au ore tatou e e titau te reira i te hoê tautooraa rahi. E hinaarohia mai paha i te hoê taima e fifi tatou ia horo'a. Eita roa paha tatou e aruehia e aore râ, e haamauruuruhia mai. E tavini râ tatou no te mea ua here tatou i te mau tamarii a to tatou Metua i te Ao ra e ua hinaaro tatou i te tauturu ia ratou ma te hiaai rahi o to tatou aau.

E vahine 'ivi o Emma Sommerville McConkie te mama ruau o Elder Bruce R. McConkie no Moab i Utaha. Ua papa'i te metua tane o Elder McConkie i roto i ta'na buka aamu te mau iteraa rau o ta to'na mama i faati'a:

« 'E peresideni o mama no te Sotaiete Tauturu no Moab. J____B____ [e melo-ore oia o tei pato'i i te Ekalesia] e tei faaipoipohia i te hoê tamahine momoni. Rave rahi a raua mau tamarii; e aiu apî ta raua i teie nei. E mea veve roa ratou e ua haere o mama i te mau mahana atoa e atu'atu i teie tamarii e e hopoi i te mau 'ete maa, e rave rahi atu â. E ma'i ho'i to mama iho e e mea fifi ia'na ia ho'i mai i te fare i muri mai i te raveraa i te ohipa i o J____B____ .

« 'I te hoê mahana, ua ho'i mai oia ma te rohirohi e te paruparu. Ua taoto i roto i to'na parahiraa. Ua moemoeahia oia e te faahopu ra oia i te aiu e inaha, o te Mesia iho teie tamarii. Mana'o iho ra oia e, aue ia tura i te taviniraa i te Mesia! A hii ai oia i teie aiu i roto ia'na, ua î roa oia. Mana'o ihora oia e, o vai atu â tei hii na i te Mesia Iho? Aita e parau e tano ia parauhia no te oaoa i faa'i to'na tino taato'a. Ua î oia i te hanahana o te Fatu. Mai te mea râ te tahe ra te mau puo i roto i to'na mau ivi. No to'na oaoa rahi, arahia mai nei oia. I to'na araararaa mai teie te mau parau tei faahithia ia'na, 'outou i na reira i tei haehaa i to'u mau taea'e ra, ua na reira ia outou ia'u nei (Faati'ahia e Bruce R. Mc Conkie i roto i te 'Charity Which never Faileth,' *Relief Society Magazine*, Mati 1970, 169).

- A tai'o Mataio 25: 34–40. A ani i te mau tuahine ia aparau i te mau rave'a e nehenehe ai ratou ia tavini ia vetahi ê (a hi'o *Te Mau Parau Tumua o te Evanelia* pene 28, « Te Taviniraa »).

Opaniraa

Ua parau te peresideni David O. McKay e:

« Ua rahi atu â ta tatou hopoi'a i teie nei i mutaa ihora ia faaite i to tatou mau utuafare i to tatou mau hoa tapiri i te here, te mau hopoi'a a te oire e te parau-ti'a. Ia ite ratou e ia faaroo i te reira...

« E tauturu te Atua ia tatou ei mau melo... no te Ekalesia, ia faaite... ia here... ia aroha... e ia tavini! » (Radiation of the Individual, « *Instructor*, Atopa 1964, 374).

Titauraa

A maiti i te hoê taata e fifi to oe i te hereraa ia'na, e i te tamataraa i te faatupu i te hoê auraa maitai e te reira taea'e e aore râ, tuahine. Ia imi nahea oe ia horo'a i te tauturu ia'na e ia vetahi ê.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 28, « Te taviniraa », e te pene 30, « Te Aroha ».
2. A faataa i te hoê melo no te piha haapiiraa ia maiti e ia faaineine no te horo'a 2 e aore râ, e 3 irava no roto mai i te 3 Nephi 17 o tei faaite i te here o Iesu.
3. A faataa i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaite i te tahi aamu, mau irava e aore râ, te tahi mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE VIIVII-ORE E TE PEU MÂ

H a a p i i r a a 9

Te opuaraa no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia haapa'o i te ture no te viivii-ore e ia haapii i ta tatou mau tamarii ia na reira atoa.

Te ture no te Viivii-ore

I roto i tatou tino, ua horo'a mai te Atua i te hoê mana mo'a. Oia te mana no te hamaniraa i te tahi mau tino ia ti'a i te ora ia vai tamau noa i te ao nei. No te tauturu ia tatou ia paruru i te mo'araa o teie mana e i te faaohiparaa ia'na ma te paari, ua horo'a mai te Atua ia tatou te ture no te viivii-ore.

- A horo'a i te tuahine tei faataahia ia te tai'o i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 39, te tuhaa « Eaha te Ture no te Viivii-ore? » Eaha mau te ture no te viivii-ore?

Te auraa no te viivii-ore o te aperaa atoa ia i te mau mana'o e i te mau ohipa o te faahiaai ia tatou ia rave i te mea tano ore (a hi'o Mataio 5:27–28). Eiaha tatou e faati'a i te mau faito o te hoê ao viivii ia faahema ia tatou.

Te faufaa no te ture o te viivii-ore

E mea faufaa te haapa'oraa i te ture no te viivii-ore no te mea e faaue-
raa te reira na te Atua. Te faaite ra te mau papa'iraa mo'a ia tatou e
o te viivii-ore o te « i te hau ê e tei hinaarohia hoi i te mau mea atoa »
(Moroni 9:9) Ua parau te Fatu e: « Ua oaoa ho'i au, o te Fatu te Atua,
i te vahine tai'ata ore ra. E e mea faufau te faaturi i mua ia'u nei, tena
reira maira te Fatu sabaota ra » (Iakoba 2:28).

E hopoi mai te haapa'oraa i te ture no te viivii-ore i te mau haamaitairaa
rahi no ô mai i te Fatu. E tauturu te reira ia tatou ia faatura ia tatou iho e
faati'amâ ia tatou i te hoê feruriraa hape. E tauturu oia ia tatou ia ape i te
mau ma'i pee o te mau ma'i puomu e te mamae no roto mai i te reira.
Hau atu i te reira, e tauturu te haapa'oraa i te ture no te viivii-ore ia tatou
ia vai ti'amâ i te mana'o ti'aturi o vetahi ê oia atoa i te arata'iraa a te
Varua Maitai. Rahi atu i te faufaa, ia vai viivii-ore tatou a tomo ai i roto i
te hiero e ia faaipopohia no teie tau e no te tau amuri atu. E tauturu te

viiv'ii-ore, ia tatou ia oaoa i te hoê oraraa utuafare oaoa i te fenua nei. E tauturu atoa ia tatou ia vai ti'amâ ia tamau noa to tatou oraraa utuafare e amuri noa'tu.

- A ani i te hoê tuahine tei afai mai i ta'na aiũ i roto i te piha haapiiraa ia faaite mai i te oaoa ta'na e ta ta'na tane i farii no te riroraa ei utuafare.

Te ofatiraa i te ture no te viivii-ore, e hara rahi ia. E hopoi mai te reira ia tatou te oto, e haamou i to tatou faatura ia tatou iho. E taamu te reira ia tatou i te hara. E faatupu te viivii, i te ti'aturi ore o te mau melo o te utuafare, e i te ti'aturi ore o te utuafare. E faaairo te viivii i te hoê taata ei mea ti'a ore i te arata'iraa a te varua maitai. E hopoi mai te reira i te mau tamarii i roto i te ao nei i rapae mai i te faaipoiporaa. Te mau melo o te Ekalesia, tei ofati i te ture no te viivii-ore, ua ofati ia i te mau fafauraa mo'a e te Atua. Te faaohipa tano-ore-raa i te mana mo'a no te hamaniraa i te taata, na roto i te mau rave'a atoa, e faaere ia te reira ia tatou i te faufaa taa ê no te haereraa i mua e amuri atu.

I rapae atu i te faaipoiporaa, te apitiraa te tane e te vahine, e riro ia ei hara rahi, tei haamou i te mau oraraa o ratou te rave i te reira. E nehenehe teie haamouraa e faaorehia na roto i te tatarahaparaa ana'e (a hi'o i te haapiiraa 2 o teie buka, Te tatarahapa). Te tahi mau taime e hape na tatou hou a ite papũ ai i te mau faauerua a te Fatu no ni'a i te viivii-ore. Mai te peu o te reira mau, e mea faufaa roa ia farerei tatou i te peresideni amaa, te episekopo e aore râ, te peresideni misioni no te reira. E a'o oia e e tauturu ia tatou no te faaoti i to tatou tatarahaparaa. Ua ineine te Fatu no te faaore i ta tatou hara, ia tatarahapa tatou. Teie Ta'na i parau, « inaha, o oia o tei tatarahapa i ta'na ra mau hara, ua faaorehia ia te reira, e ore ho'i au, o te Fatu e haamana'o faahou â i te reira » (PH&PF 58:42).

Nahea ia haapii i te viivii-ore i te mau tamarii

- A faaite i te apî parau no te tabula i muri nei e aore râ, te parau i ni'a i te iri papa'i:

1. A tauturu i te mau tamarii ia ite i te natura e te mo'araa o te mau melo o te tino.
2. A faaite i te here i te mau tamarii.
3. A horo'a i te mau peu tano no te mau farereiraa.
4. A horo'a i te mau faito tano no te ahu.
5. A horo'a i te hi'oraa tano o te mau metua.

*A tauturu i te mau tamarii ia ite i te natura e te mo'araa
o te mau melo o te tino*

E naturaraa hi'opo'a to te mau tamarii i to ratou tino. E nehenehe te mau metua ia tano mau te taime no te faaite ohie atu ia ratou te mau rave'a no te atu'aturaa i to ratou tino. E mea ti'a atoa i te mau metua ia tauturu i te mau tamarii ia ite e no ratou iho to ratou tino, e e mea mo'a, e eiaha e horomirihia ma te ti'a ore e tatou iho e aore râ, e vetahi ê.

- A ui i te mau melo o te piha haapiiraa ia feruri i te mau tumu e ti'a i te mau metua ia haapii i te hoê tamarii ia faatura i to'na iho tino.

E faahoho'a te huru o te mau tamarii i to ratou mau metua. Mai te mea e ata te mau metua i te mau parau tano ore, e mata'ita'i i te mau hoho'a e aore râ, i te mau faanahoraa a te afata teata e aore râ, e vaiiho i te buka e te mau buka hoho'a faufau i roto i to ratou mau utuafare, te haapiiraa ia i te mau tamarii i te mau peu hape. E mea ti'a i te mau metua ia aparau ma te faatura, e ma te parau mau, e te tapitapi ore no ni'a i te tino. Na roto i te faaiteraa te tahi i te tahi i te here haavare ore, e haapii atoa ia te mau metua e, e mea mo'a te hamaniraa i te taata. E mea ti'a atoa ia tatou ia tauturu i te mau tamarii ia ite te mau ohipa o te mau melo tane e te mau melo vahine. Na te reira e tauturu i te hoê tamarii ia au i te huru tamahine e aore râ, huru tamaroa. Te mau metua o tei au maitai i to ratou huru tane e to ratou huru vahine, e faaite ratou i teie huru i ta ratou mau tamarii.

- Nahea to tatou mau hi'oraa, ei mau metua, i te haapii atu â eiaha i te mau parau noa?

E mea ti'a i te mau tamarii ia ite papû e mea nahea te mau aiu i te haamataraa e e mea nahea to ratou haereraa mai i roto i teie oraraa. E mea ti'a atoa ia haapiihia te mau tamarii, e na te Fatu i faaue ia faahereherehia te apitiraa te tane e te vahine i roto i te faaipoiporaa. Eiaha te mau tamaroa, te mau tamahine, te mau tane, e te mau vahine e ofati i teie faaueraa mo'a.

A faaite i te here i te mau tamarii

- A faaite i te hoho'a 9 a, « Te here o te hoê metua vahine o te hoê ia haamaitairaa no to'na utuafare ».

I te na'ina'iraa o te mau tamarii, e nehenehe te mau metua e haapii i te mau peu tano no te faaite i te here. E mea faufaa ia horo'a i te here i te mau tamarii ia ore ratou i imi i te reira na roto i te mau rave'a ti'a ore. Mai te mea eita na metua e haavare e e here noa raua ma te faatupu i te ti'aturiraa o ta raua mau tamarii ia raua. E mai te mea e mau uiraa ta te mau tamarii e aore râ, e fifi to ratou i roto i to ratou oraraa, e opua ihoa ia ratou ia haere e farerei i to ratou mau metua.

9-a, Te here o te hoê metua vahine oia te hoê haamaitairaa no to'na utuafare.

A faaitoito i te mau faito tano no te mau faahoaraa

Ua parau te peresideni Spencer W. Kimball e « e mea tí'a ia vaiihohia te mau faahoaraa e aore râ, te mau taipitiraa tamau i roto i te farereiraa sotiare e tae noa'tu e ua rae'ahia te 16raa o te matahiti e aore râ hau atu » (« The Marriage Decision », *Ensign*, Febuare 1975, 4) Te faaitoitohia nei te mau feia âpi, ia faaea noa i roto i te auhoaraa hapa ore e te nehenehe e tae atu i te taime ua hope te mau misioni a te mau tamaroa.

Ia haamata te taata i te faatupu i te faahoaraa papû, e nehenehe tatou e faaitoito ia ratou ia faarahi i te huru papû e ia imi i taua huru ra i roto i te mau hoa paari. Ua pupu o Elder Richard G. Scott i teie a'oraa: « Ia imi outou i te hoê hoa mure ore, a imi i te hoê taata o te haamahora ra i te mau taïpe faufaa o te hopoi mai i te oaoa: o te here hohonu i te Fatu e i Ta'na mau faaueraa, te hoê faotiraa no te ora i te reira mau faaueraa, hoê o te reira o te iteraa i teie ia, te faaoreraa i te hara a vetahi ê, e te hinaaroraa i te horo'a ia'na iho, e te hiaai ia roaa te hoê utuafare tei î i te tamarii nehenehe e te hoê fafauraa no te haapii ia ratou i te mau parau tumu no te parau mau i roto i te utuafare » (« I roto i te Conference Report Eperera 1999, 31; *Ensign*, Me 1999, 26).

Ua haapapû atoa mai o Elder Scott i te faufaa no te viivii-ore i te taime arapaeraa: « Te raveraa i te hape i roto i te taime no te arapaeraa te tí'a ia ravehia i roto noa i te taamura a o te faaipoiporaa ua ofati ia i te ture. E haamauiui ia teie ohipa i te Varua Maitai, e e faatupu ia i te oto e te mauiuui, o te tapo'i i te mau hoho'a e aore râ, i te mau huru papû, o te faatupu i te marôraa e aore râ, i te mau tama'i i roto i te fafauraa no te faaipoiporaa. E tupu mai te mau huero no te mana'o ino e tae roa'tu i te faataaraa i te faaipoiporaa e i te ereraa i te mau haamaitairaa o te hiero, e ueue-pinepine-hia ia i roto i te ofatiraa i te mau ture o te mâraa o te taata iho. Eiaha e rave i teie hape » (I roto i te Conference Report, Eperera 1999, 32).

- Eaha te mau oti'a tano no te mau farereiraa no te mau melo no te Ekalesia? Na roto i teihea mau rave'a e nehenehe ai te mau metua e haapii i ta ratou mau tamarii i te faufaa no te tape'araa i te mau peu teitei i te roaraa o te arapaeraa?

A faaitoito i te huru o te ahu

Mai te tau mai o Adamu e o Eva, ua ani te Fatu i ta'na mau tamarii ia huna i to ratou mau tino. E tae i te taime ua faahemahia o Eva e Satane i roto i te ô i Edene, aita roa oia e o Adamu i ite e, te vai tahaa noa ra raua. I muri mai i to raua amuraa i te hotu o tei rahuihia, i reira to raua iteraa e ua vai tahaa raua. Ua tamata raua i te huna i te mau tuhaa mo'a o to raua tino i te mau pareu rau'ere suke. Area râ, e faito hau atu â te Fatu no te tura, e ua horo'a Oia ia raua i te mau ahu iri animala no te tapo'i ia raua noa'tu â e o raua ana'e te taata i te reira taime i te fenua nei. (A hi'o Mose 4: 13, 27).

E ere te faito ahu a te Fatu i to te ao nei. Mai te peropheta Iosepha Semita mai â e tae noa mai i te mau peropheta hopea nei, ua ani to tatou mau taata faatere ia tatou ia hamani i te huru o to tatou mau huru ahu e i to ratou mau hoho'a (A hi'o Spencer W. Kimball » A Style of Our Own, « BYU Devotional Assembly, 13 Febuare 1951). Tei te huru o to tatou faito ahu o ta te peresideni Brigham Young i faaite e i te huru hoho'a. Teie ta'na i parau: « Ahiri e e haere mai te hoê melahi vahine i to oe fare e e ite atu oe ia'na, eaha ia te huru o to'na ahu? ... E huru nehenehe to'na e te haviti, e hoho'a hanahana ia to'na, e na to'na purotu a'ia'i e faaoaoa i te aaui o te mau taata mata'ita'i. Aita e mau mea faufaa ore i ni'a ia'na. Aita roa te hoê o to'u mau tuahine e ti'aturi nei e, teie te mau faito ahu auraa ore e te maamaa e peehia i te ra'i. No reira, a faanaho [i to outou mau oraraa] ia au i te mau mea maitai e e vai ra i te ra'i... » (in *the Deseret News [Weekly]*, 30 Eperera 1873, 196).

E nehenehe tatou e hi'opo'a i to tatou faito ahu na roto i te uiuiraa ia tatou iho: Eaha ia to'u huru no to'u mau ahu, ahiri e ua ite au e te haere maira te peropheta i roto i to'u fare? E hi'oraa maitai anei to to'u mau ahu, no te hoê tamahine e aore râ no te hoê vahine no te Ekalesia ia oomo? E mea ti'a ia tatou ia haapiipii i te faito ahu e ta'no i roto i to tatou iho mau utuafare. Oia atoa te mau tamarii, e mea ti'a ia ratou ia ahu atoa i te mau ahu e tano e ia haapiihia i te mau faito no te tura.

E hopoi'a na tatou te hi'oraa o to tatou mau faito ahu i ni'a ia vetahi ê. Te mau faito e horo'a nei i te mau mana'o ti'a ore e aore râ, te horo'araa i te mau hi'oraa ino i mua ia vetahi ê, e ere ia i te mea tura. E mea faufaa mau ia haapii tatou i te mau tamahine apî eiaha e oomo i te mau ahu o te horo'a i te mau mana'o-ti'a-ore i te mau tamaroa apî.

- Eaha te mau faito ahu o teie nei anotau e titauhia ia tatou ia pato'i?

Te tura, e tauturu ia ia tatou ia mau i to tatou viivii-ore. E ti'a ia tatou ia maiti i te hoho'a e au apipiti ia tatou e te Fatu.

A horo'a i te hi'oraa mâ o te mau metua

Te haapa'oraa i te ture no te viivii-ore e te vai mâraa, e mea ti'a i te mau metua ia horo'a i te hi'oraa tano mau.

- A hi'opo'a faahou i na mana'o tauturu e pae i ni'a i te iri papa'i e aore râ, i ni'a i te api parau no te haapiiraa i te mau tamarii ia vai viivii-ore noa. Eaha'tu â te mau rave'a e nehenehe tatou ia tauturu ia tatou iho e i ta tatou mau tamarii ia haapa'o i te ture no te viivii-ore e i te faito mâ o te ahu?

Opaniraa

I to te peresideni Spencer W. Kimball a'oraa i te mau tamahine no te Ekalesia i Mehiko, teie ta'na i parau: « E mau tamahine outou na te Atua... Ua hamanihia outou i te hoho'a o to outou metua vahine i te ao ra... e mea mo'a to outou tino e e mea faahiahia » (in the Conference Report, Mexico City and Central America Amuiraa Area 1973, 108).

E hiero to tatou mau tino i reira to tatou mau varua e noho ai. « E ore te mea viivii e parahi i te Atua ra » (1 Nephi 10:21; a hi'o atoa 1 Korinetia 3:16–17). Te tape'araa ia vai viivii-ore noa to tatou tino e te mâ, o te hoê ia tuhaa faufaa roa no te ho'i faahou e ora e to tatou Metua i te Ao ra.

Titauraa

A hi'opo'a i to oe vairaa ahu ia papû e e mea tura te taato'araa o to oe mau ahu. A tuu i te hoê parahiraa i mua i te hoê hi'o i te fare. A ani i te mau melo tata'itahi o te utuafare ia haere mai e parahi i ni'a i te parahiraa i ia feruri nahea ia vai tura noa i roto i te ahu, e i te huru o ta oe parahiraa. Mai te mea e nehenehe, a tau'aparau e ta oe tane faaipoi i te faufaa no te haapiiraa i te viivii-ore e te vai mâraa i ta orua mau tamarii tamaroa e tamahine.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 1 Korinetia 10:13 (e horo'a te Atua i te hoê rave'a no te ape i te faahemaraa)
- Iakobo 2:22–35; 3:1–3 (e mea au na te Fatu te viivii-ore)
- Alama 39:1–9 (ua avauhia o Korianotona no te haere'a hara e ua a'ohia ia tatarahapa)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 39, « Te ture no te viivii-ore ».
2. A hi'opo'a faahou i te haapiiraa 2 o teie buka, « Te Tatarahapa ».
3. A faaineine i te api parau tei faahitihia i roto i teie haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'i ereere.
4. A faataa i te hoê tuahine no te tai'o i roto i te piha haapiiraa i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 39, te tuhaa « Eaha te ture no te viivii-ore? », api 249.
5. A faataa i te mau melo o te piha haapiiraa no te hohora mai i te tahi mau aamu, irava, e aore râ, i te tahi atu mau aamu ta ratou e hinaaro.

TE FAAIPOIPORAA MURE ORE

H a a p i i r a a 1 0

Te opuaraa no teie nei haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia faanaho e ia faaineine no te farii i te fafauraa o te faaipoiporaa mure ore.

No te aha tatou e titauhia’i ia faaipoipo i roto i te hiero

- A faaite i te hoho’a 10 a, « Te faaipoipohia nei te hoê tane e te hoê vahine i roto i te hiero no teie tau e no te tau e amuri noa’tu ».

Eita te oraraa e hope i te poheraa, eita atoa te faaipoiporaa, tei mana’ohia e hope i te poheraa. Area râ, te faaipoiporaa e ravehia i te tivira e aore râ, e te mau ti’a o te Ekalesia i rapae i te hiero, no teie ia oraraa noa. Te faaipoiporaa mure ore i roto i te hiero oia ana’e te faaipoiporaa e vai i muri mai i te poheraa. Te faateiteiraa i roto i te tuhaa teitei roa o te basileia tiretiera e roaa ia i te feia o tei rave e o tei haapa’o i te fafauraa no te faaipoiporaa mure ore.

- A tai’o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 131:1–4.

I muri mai i to tatou ti’a-faahou-raa, e haere tatou i roto i te hoê o te mau basileia e toru no te hanahana. Titauhia tatou ia faatupu i te mau faotiraa ti’a, ia tatarahapa tamau, e ia pee i te mau faaueraa a te Metua i te Ao ra na roto i te mau tau o to tatou oraraa no te tomo i roto i te basileia teitei roa’e. (A hi’o Spencer W. Kimball, *Te Semeio no te Faaoveraa Hara* [1969], 243–244). Hoê o te mau faotiraa ta tatou e rave oia te faaipoiporaa i roto i te hiero no te tau e amuri noa’tu. O ratou tei rave e o tei haapa’o i te fafauraa no te faaipoiporaa mure ore e tahoêhia ia e to ratou mau utua-fare no teie tau e amuri noa’tu.

- A tai’o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 132:15–17.

Ua haapii Iosepha Semita e , « maoti râ ia tomo te hoê tane e ta’na vahine i roto i te fafauraa mure ore e ia faaipoipohia no te tau amuri atu, ... eita raua e fanau i te mau tamarii i muri mai i te ti’a-faahou-raa » (*History of the Church*, 5:391).

10-a, Te faaipopohia nei te hoê tane e te hoê vahine i roto i te hiero no teie tau e no te tau e amuri noa'tu.

« No te mau melo parau-ti'a ana'e o te Ekalesia a Iesu Mesia te faateiteiraa; o ratou ana'e o tei farii i te evanelia; o ratou ana'e o tei rave i to ratou mau oro'a i roto i te mau hiero mo'a o te Atua e o tei taatihia no teie tau e no te tau e amuri atu e o tei tamau i te ora parau-ti'a noa i roto i to ratou oraraa » (Spencer W. Kimball, *Te Semeio no te Faaoreraa Hara* [1969], 246).

- No te aha e mea ti'a ia taatihia to tatou mau utuafare i roto i te hiero? Eaha ta tatou e rave *i muri* i to tatou taati-raa-hia i roto i te hiero ia vai faaipoipo noa tatou no te tau e amuri noa'tu?

Te mau haamaitairaa no te faaipoiporaa mure ore

Ua haapii te peresideni Lorenzo Snow e: « Ia taatihia e piti na melo no te Ekalesia i roto i te faaipoiporaa, e horo'ahia ia raua te mau fafauaraa no ni'a i ta raua mau tamarii e vai i roto i tera tau mure ore e amuri noa'tu. E fafauhia ia raua e, e farii raua i te mana e te mana faatere no te hi'opo'araa e no te faatereraa i te ora, e te faateiteiraa e te hanahana i ta raua mau huaai, e i te mau ao aita e hopearaa. E te mau huaai aita i fariihia i ô nei, ma te feaa ore, e farii ia raua i muri mai i teie nei oraraa. Eaha tu â ta te taata e hinaaro? I roto i te oraraa i muri nei, te tane e te vahine tei farii i te mau tino tiretiera, e ora ti'amâ ia i te ma'i e te mau ma'ima'i, e ora ia ma te huru hanahana e te purotu aita e faahoho'araa, e e ti'a ia i ropu i to raua huaai, no te faatere, e no te hi'opo'araa ia ratou, no te horo'araa i te ora, no te faateiteiraa e no te hanahana o te mau ao aita e hopearaa » (*Deseret News*, 13 no Mati 1897; faaitehia e Spencer W. Kimball i roto i *Te Mau Semeio no te Faaoreraa hara* [1969], 246).

- A faaite i te hoho'a 10 b, « Hoê piha taatiraa i roto i te hiero no Washinton D. C ».

Aue ia mau haamaitairaa hanahana e! Mai te mea ua taatihia tatou no teie tau e no te mau tau e amuri atu e e ora noa ma te mâ, e vai ia tatou ei mau utuafare e amuri atu. E riro to tatou utuafare i te fenua nei ei utuafare no tatou iho. E nehenehe atoa tatou e faarahi e e faahaere mai i te mau tamarii varua ia amui e to tatou huaai.

- Eaha to outou huru i te iteraa e, e nehenehe outou e farii i teie mau haamaitairaa?

Teie te mau mana'o o ta te taea'e Bo G. Wennerlund no Tuite i faaite i muri a'e i to'na taati-raa-hia i ta'na vahine i roto i te hiero no Tuite:

« E ore roa e mo'ehia ia'u te popou e te oaoa, e te faaotiraa Ia ora i te Evanelia tei faai i to'u varua i muri mai i to'u haere matamuaraa i roto i te hiero. Ua farii au i te ite e te mau auaa o to'u tere i te ora mure ore o ta'u i ore na i moemoea i te matamua. Te mea faufaa roa râ, oia te taati-raa-hia te utuafare taato'a, no teie tau e no te tau e amuri noa'tu.

« Ua hi'ō atu vau i roto i te mata o ta'u vahine na ni'a a'e i te fata, e ua ite atu vau i te pape mata no te oaoa i te taheraa i ni'a i to'na na papari'a. Ua here na vau ia'na i te matamua eiaha râ mai to teie taime. E tamarii tamahine oia na te Atua, oia te metua vahine o ta'u mau tamarii! E au e, aita â vau i maramarama a'e nei i te reira i mua ra maoti râ, i teie taime. I muri mai, e auraa mau ta ta matou mau pure, ua here matou i te Fatu, hau atu i teie nei, e ua here matou i te taviniraa Ia'na.

« Te tamau nei matou i te ho'i i te hiero, no te mea ua here matou i te ohipa e te varua i reira. I te mau taime ia ho'i matou, e faahaamana'ohia matou i te mau fafauraa o ta matou i rave, e na te reira i tura'iraa puai ia matou ia ora i te faanahoraa a te evanelia i teie oraraa nei » (« I Had Never Loved Her Before... » *Ensign*, Atopa 1974, 62).

E mea ti'a ia tatou ia ora ma te ti'amâ ia nehenehe tatou ia farii i te mau haamaitairaa o te hoê faaipoiporaa mure ore. E mea ti'a ia tatou ia rave i te mau faatusiaraa rahi no te farii i te reira.

- A ani i te mau tuahine o tei taatihia i roto i te hiero, ia faaite mai i to ratou mau mana'ō no ni'a i te faaipoiporaa e te utuafare mure ore.

Nahea ia faaineine no te hoê faaipoiporaa mure ore

Hou tatou a haere ai i te hiero, e mea ti'a ia uiuihia tatou e te episekopo e aore râ, e te peresideni amaa e te peresideni tīti e aore râ, e te peresideni misioni. I roto i teie uiuiraa, e ui mai to tatou feia faatere i te tahi mau uiraa no ni'a i to tatou vai mâraa no te tomo i roto i te hiero.

- A faaite i te hoê api parau ma te tabula i te mau uiraa e horo'ahia i roto i teie uiuiraa (a hi'ō i *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 38), e aore râ, a hi'ō i te haamaramaramaraa i ni'a i te iri papa'iraa ereere.
- Mai te mea aita tatou e haapa'ō ra i te mau titauraa no te tomo i roto i te hiero, nahea ia tatou i te faatiti'aifaro i te reira? Eaha te mau tusia e ti'a ia tatou ia rave no te hoê faaipoiporaa mure ore?

E mea ti'a ia tape'a tamau noa tatou i te opuaraa no te faaipoiporaa mure ore. Te hoê rave'a no te faahaamana'oraa ia tatou iho e i ta tatou mau tamarii te faufaa no te oraraa ma te mâ oia ia te faatautauraa i roto i te fare, te hoê hoho'a hiero piri mai i o tatou.

- A faaite i te hoho'a 10 c, « Te hiero no Preston i Peretane ».

Ei mau metua vahine, e nehenehe tatou e tauturu i ta tatou mau tamarii ia ite i te faufaa no te faaipoiporaa hiero. E nehenehe tatou ia haapii ia ratou ia faaroo i te Atua. E mea ti'a ia tatou ia faaitoito i ta tatou mau tamahine ia imi i te mau tane maitai no te arata'i ia ratou ma te parau-ti'a na roto i te mana o te autahu'araa. Te hoê taata no te Atua o te hoê ia tamahanahanaraa rahi no ta'na vahine, i roto ihoa i te mau aehuehuraa e te mau tamataraa o te oraraa. E mea faufaa atoa ia haapii i ta tatou mau

10-b, Te hoê piha taatiraa i roto i te hiero no Washington D. C.

10-c, Te hiero no Preston i Peretane

tamaroa ia imi te mau vahine maitai, ti'amâ o te paturu ia ratou i roto i te Ekalesia, e i te haapii i ta ratou mau tamarii i te mau parau tumu no te evanelia.

Hoê vahine apî no te fenua Marite Ropu, ua ite oia e ua here roa ona i te hoê taata, e ere râ i te melo no te Ekalesia. Ua tamata oia i te poro i te evanelia ia'na aita râ oia i anaanatae mai. Ua ineine oia no te faaipoipo ia'na i farii ai oia i te hoê niuniu no te vahi atea a te tahi o to'na mau hoa papû. Ua mana'oana'o ratou i te faufaa o te oraraa nei, ia taamuhia i te hoê taata, o te paturu ia'na i roto i te mau tamataraa, e o te afa'i ia'na e o oia atoa i te faateiteiraa i muri mai i te pohe. Ua faaroo oia, e ua papû oia i te mau hopea o ta'na ma'itiraa. Ua rava'i oia i te faaitoitoraa no te tauturu ia'na, ia faaoti eiaha e faaipoipo i teie taata. Ua maururu roa oia i te mea e, ua farerei oia i te hoê taata ti'amâ o tei afa'i ia'na i te hiero.

- Eaha ta tatou e haapii i ta tatou mau tamarii ia imi a maiti ai ratou i te hoê hoa?

Titauhia tatou ia haapii i ta tatou mau tamarii, mai te peu e hinaaro mau ratou i te hoê tane e aore râ, i te hoê vahine ti'amâ, e mea ti'a ia vai parau-ti'a e ia vai ti'amâ atoa ratou iho.

- No te aha e mea ti'a ia tatou ia faaineine ia tatou i teie nei ra, no te hoê faaipoiporaa hiero?

O tatou o tei ore â i faaipoipohia e aore râ, o tei faaipoipohia i te pae tivira, e mea ti'a ia ia faaineine no te taati i roto i te hiero i ta tatou mau tane. Mai te mea e tamarii ta tatou, e nehenehe ratou ia taatihia mai ia tatou. Teie râ, eiaha e faataere i teie mahana faufaa. I te taima a faaroo ai tatou e a farii ai i te evanelia, e rave tatou i te mau mea atoa ma to tatou puai, no te farii i teie mau oro'a hiero, a parahi ai tatou i te fenua nei. (A hi'o Spencer W. Kimball, *Te Semeio no te Faaoreraraa Hara* (1969), 246).

« Noa'tu e rave rahi mau feia apî aita â e hiero i teie taima i roto i to ratou iho mau oire, te vaira te mau hiero i te hoê atearaa tano noa...

« To matou ti'aturiraa u'ana... oia ia ia faaineine i ta outou [lune de miel], ia nehenehe outou ia haere i te hoê hiero piri mai ia taatihia no teie tau e no te tau e amuri atu ia nehenehe ta outou mau tamarii ia riro ei mau tamarii na orua iho e o orua ei mau metua no ratou iho» (Spencer W. Kimball, « The marriage Decision, » *Ensign*, Fepuare 1975, 4).

Te tahi mau taata, no te tahi mau tumu i ô atu i ta ratou faatereraraa, eita e ti'a ia tomo i roto i te hiero i teie oraraa. E mea oaoa râ ia ite e, e nehenehe ratou e farii i te oro'a no te taatiraa no teie tau e no te tau e amuri atu i roto i te hiero.

- A ani i te melo tei faataahia ia horo'a i te hoê hi'oraa poto no na tuhaa e piti o *Te Parau Tumū no te Evanelia*, pene 40 (a hi'o « Te Faaineineraa a te Orometua » i te hopearaa o teie haapiiraa).

Titauhia ia tatou ia hinaaro ia faatusia

Ua ite te Fatu i to tatou hiaai rahi no te hoê ohipa, na roto i te faatusiaraa o ta tatou e hinaaro i te rave no te fariiraa i te reira. Mai te mea e hinaaro mau tatou i te hoê faaipoi poraa mure ore, e titauhia ia tatou ia faatusia no te reira.

Ua faatusia te taea'e e te tuahine Vaha'i Tonga no te mau motu no Tonga, no te haere i te hiero ». E ere roa i te mea ohie no te hoê melo no te Ekalesia i Tonga ia haaputu i te moni no te hoê tere mai teie te huru. E rave ava'e no te faaineineraa e no te haaputuraa area râ i te hopea roa, ua putu te moni e ua ravehia te mau faanahoraa ».

Teie râ, ua haere mai te peresideni misioni i te taea'e Tonga, e ua ani ia'na ia tauturu no te paturaa i te hoê fare pureraa i roto i ta'na amaa e ua horo'a i te taato'araa o ta'na moni i haaputu no te haere i te hiero. Ia ore oia e horo'a ra, e tia'i faahou ia e piti matahiti hou teie fare pureraa e patuhia'i. Ua paraparau te taea'e Tonga i ta'na vahine no teie ohipa.

« E mea fifi, ia vaiiho i ta raua moemoea ia haere ia ite i te hiero apî, « area râ, i te mahana i muri mai, ua horo'a raua i te moni i te peresideni misioni ». E i te reira pô, ua parau... [te taea'e Tonga] i [ta'na vahine]: 'E ta'u here, ua fafau mai te Fatu na roto i to tatou mau taata faatere e, mai te mea e haapa'o taua i ta'na mau faueraa, e faaineine Oia i te hoê rave'a, ia nehenehe taua ia tae i te haamo'araa [o te hiero o Niu Terani]. E mau puatoro ta taua, e mau puaa, e te tahi mau puahorofenua, e e mau tauihaa faanehehe fare ta taua e te mau pe'ue. E hoo ana'e i te taato'araa, ia nehenehe taua ia farii i te mau haamaitairaa no te haamo'araa ».

Ua tamata te taea'e Tonga e ta'na vahine i te hoo i ta raua mau animala i te mahana maha e i te mahana pae aita râ te taata i haere mai e hoo. Te poto mai ra te taima. I te monire i muri mai, e reva atu te pahi i Niu Terani. Teie ta te taea'e Tonga i parau:

« I te mahana maa i te po'ipo'i, e toru utuafare tei haere mai, ua hinaaro te tahi i te mau puatoro, i te mau puaa, e te tahi mau tauihaa, e ua roaa ia maua mai te mea ra e \$500 e aore râ \$600 i roto noa afa hora te maoro ». I teie nei te vai ra ta raua moni, e e mea ti'a ia tere.

O te taea'e Tonga e ta'na vahine na taata matamua i taatihia i roto i te hiero no Niu Terani. Area ra aita te aamu i hope i reira ra. Ua parau te taea'e Tonga e:

« 'I to'u e to ta'u vahine taati-raa-hia te tahi i te tahi, ua putapû roa to'u aau. Aita ta maua mau tamarii i pihai iho ia maua, ua tahe to'u roimata.

I to maua ho'iraa i te fare, ua fafau vau i ta maua mau tamarii e maha, mai te peu e tauturu mai ratou, e nehenehe matou e ho'i amui i te hiero. Ua uiui au i roto ia'u iho, « Nahea vau ia parau ia ratou e, a faairi o ia oe ei tamaroa maitai, e aore râ, ei tamahine maitai, mai te peu e aita vau i taatihia ia ratou i roto i te hiero? » Ua farii au i teie mana'o e, e ere ia ratou na'u.

« 'I te roaraa no na matahiti e piti, ua faatusia matou i te mau mea'toa. Ua vahihia au i ta'u moni e roaa i te fare haapiiraa no matou paato'a, e ua haaputu i te reira. Area râ, e aufau matou i ta matou tuhaa ahuru e ta matou mau moni haapaeraa. E e toe mai ia e 70 pene... i te ava'e hoê no na matahiti e piti te maoro. E ora matou i ta matou mau maa i tanu... Eita e nehenehe i ta'u mau tamarii ia hoo i te monamona e aore râ, i te tiaa e aore râ, e haere i te teata no te mea te haaputu ra ratou no te tere i te hiero...

« 'No te taraniraa i te moni no ni'a i te faura'o, e taahi au i to'u pereoo taataahi no te haere i te mau apooraa mataeinaa... hitu maile i te atea (hoê ahuru ma hoê kilometa) i te atea... E haamata te rahiraa o ta matou mau apooraa mateinaa i te hora 6 i te po'ipo'i, no reira e faaru'e oioi roa vau i te fare i te po'ipo'i.

« 'I te taima no te te tai'oraa i ta matou moni,... ua parau mai na tamaroa paari e, fatata e \$235 ta raua. I muri mai i te haaputuraa no na matahiti e piti te maoro, te tamarii na'ina'i (e pae matahiti ia to'na) ua haaputu ia oia \$65 tara. Ua haaputu vau e \$1.300 no to'u utuafare.

« 'Na roto i te faatusiaraa, ua nehenehe ia maua ia afa'i i to maua utuafare i Niu Terani no te taati i roto i te hiero. Titauhia ia matou ia rave i te tahi mau ohipa taa ê ia manu'ia ta matou mau opuaraa, ua riro râ te reira ei haamaitairaa rahi no matou » (a hi'o « We lived on 70 cents a month for the temple », *Ensign*, Fepuare 1976, 30–31).

Opaniraa

Ia taatihia tatou na roto i te faaiipoiporaa hiero, e ia ora ti'amâ noa, e riro tatou ei mau utuafare e amuri noa'tu. I roto i te oraraa i mua nei, e tamau noa tatou i te tupu i te rahi, na roto i te hopoiraa mai i te tahi atu mau varua i roto i to tatou utuafare. Mai te mea, aita tatou i faaiipoipohia i roto i te hiero, e mea ti'a ia faaineine tatou ia tatou iho na roto i te oraraa i te hoê oraraa parau-ti'a no teie haamaitairaa mure ore.

Titauraa

A paraparau no ni'a i te faufaa no te faaiipoiporaa mure ore e to oe utuafare. A opua i te haere i te hiero. A tuu i te hoê hoho'a no te hiero i roto i to oe fare no te faahaamana'oraa ia outou.

Faaineineraa a te Orometua

Hou a faatere ai i teie haapiiraa:

1. A tai'ō i *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 38, « Te Faaipoiporaa Mure Ore », e te pene 40, « Te Ohipa Hiero e te Aamu Utuafare ».
2. A tai'ō i te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 132:14–20.
3. A faaineine i te api parau tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa i ni'a i te te iri papa'iraa ereere.
4. A faataa i te hoê melo o te piha haapiiraa ia horo'a i te hoê haapotora no na tuhaa e piti o *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 40: « E Taati te Mau Oro'a o te Hiero i te Mau Utuafare e Amuri Noa'tu » e « te Aamu Utuafare, Nahea Tatou ia Haamata, ia Tauturu i to Tatou mau Tupuna ».
5. A faataa i te mau melo no te piha haapiiraa ia faaite i te tahi noa'tu aamu, mau papa'iraa mo'a e aore râ, i te mau faahitiraa o ta outou e hinaaro.

TE MAU VAHINE I ROTO I TE EKALESIA

TE FAUFAA O TE AUTAHU'ARAA

H a a p i i r a a 11

Te opuaraa no teie nei haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia marama-rama eaha te autahu'araa e e mea nahea te reira ia tauturu i to tatou utuafare ia roaa te faateiteiraa.

Te autahu'araa, te mana no te ohiparaa i te i'oa o te Atua

Te ohipa a te Atua o te « faatupuraa i te tahuti ore e te ora mure ore o te taata nei » (Mose 1:39) Ua horo'a te Atua e o Iesu Mesia, i te mana e te tura i te mau tane no te rave i ta Raua ohipa i te fenua nei ». [Te autahu'araa] o te mana ia o te Atua aita i hau atu, aita ho'i i iti mai, tei horo'ahia i te taata nei, e na roto i te reira e nehenehe ai oia e ohipa i te fenua nei no te faaoraraa i te utuafare o te taata nei, i te i'oa o te Metua, e no te tamaiti e no te Varua Maitai e te ohiparaa ma te ti'a » (Iosepha F. Semita, *Gospel Doctrine*, nene'iraa 5 [1939], 139–140).

- A faaite i te hoho'a 11 a, « To Petero, Iakobo, e to Ioane horo'araa i te autahu'araa a Melehizedeka ia Iosepha Semita e ia Oliver Cowdery ».

Ua fâ mai o Ioane Bapetizo ia Iosepha Semita e Oliver Cowdery i te 15 no Me 1829, e ua faatoro'a ia raua te autahu'araa a Aarona. Aita i maoro i muri mai, ua faatoro'a Petero, Iakoba, e o Ioane ia raua i te autahu'araa a Melehisedeka. No reira i te 6 no eperera, ua faatoro'a o Iosepha Semita e o Oliver Cowdery i te tahi mau peresibutero i te autahu'araa.

E horo'ahia i te mau melo tane ti'amâ o te Ekalesia te autahu'araa. Mai ia Iosepha Semita e Oliver Cowdery, e nehenehe raua e faatoro'ahia i te hoê toro'a i roto i te autahu'araa. I muri mai i te horo'araa i te autahu'araa a Aarona, e mea ti'a ia faatoro'ahia i te toro'a diakono, haapii, e aore râ, ei tahu'a. I muri mai i te horo'araa i te autahu'araa a Melehisedeka, e nehenehe raua ia faatoro'ahia ei peresibutero e aore râ, ei tahua rahi; e nehenehe te mau tahua rahi e faatoro'ahia, na roto i te hoê piiraa taa ê, mai te ti'araa episekopo, patereareha, hitu ahuru e aore râ, ei Aposetolo. Teie mau ti'araa, e mau piiraa ana'e ia i roto i te autahu'araa, e e mau hopoi'a taa ê ana'e to ratou.

*11-a, To Petero, Iakobo, e Ioane horo'araa i te autahu'araa
a Melehizedeka ia Iosepha Semita e ia Oliver Cowdery*

Ia mau te mau tane i te autahu'araa, e nehenehe ratou e rave i te mau oro'a mo'a no te evanelia, mai te bapetizoraa, te haamauraa, te faatereraa i te oro'a, e te tahi atu â. (Te haapiiraa 12, « Te mau oro'a o te autahu'araa », ia paraparahia teie tumu parau).

E tae mai te mana o te autahu'araa na roto i te oraraa parau-ti'a

Ua haapii Iosepha Semita i te hoê parau tumu faufaa roa no te autahu'araa: « Ua haamau-roa-hia'tu te mau ti'araa no te autahu'araa i te mau mana no te ra'i ra, e e ore roa e ti'a ia faaterehia te mau mana no te ra'i ra e ore roa atoa ho'i e faaohipahia maori râ na roto i te parau tumu no te parau-ti'a » (PH&PF 121:36).

Ua faahoho'a te peresideni N. Eldon Tanner i te faufaa no te oraraa parau-ti'a e te mana no te autahu'araa i roto i te aamu i muri nei:

« I to'u riroraa ei episekopo, e ono a'u tamaroa i roto i te paroita, ua ti'a te matahiti ia faatoro'ahia ei peresibutero. E nehenehe ia'u ia faanuu e pae noa o ratou, no te mea aita hoê o ratou i ineine. Ua paraparau noa na maua no te reira e rave rahi taime, e ua faahiti oia ia'u e, 'e ere au i te mea ti'amâ'. Aita oia i oaoa no te reira area râ, aita oia i titau ia faanuuhia oia... Ua haere mai to'na metua fetii e farerei ia'u e parau maira, 'Eita e ti'a ia oe ia tape'a i teie nei tamaiti e ia faanuu i to'na na hoa e pae. 'E ua taparu maira oia ia'u ia faanuu i teie nei tamaiti. Teie ta'na i parau, 'te tiahi atura ia oe ia'na i rapae i te Ekalesia.' »

« Ua faataa vau i teie taata, 'te autahu'araa o te mea faufaa roa ia o ta tatou e nehenehe e horo'a i teie tamaiti. Te hoopate ra ia tatou i te autahu'araa... Teie tamaiti e o vau, ua maramarama maua te tahi e te tahi, e aita oia i ineine no te faataaraa ia'na ei peresibutero. E eita ona e faanuuhia. »

« Tau rii matahiti i muri mai, ua haere au i te amuiraa rahi... , e ua haere mai hoê taata apî e farerei ia'u e parau maira, e te 'peresideni Tanner, aita oe e ite ra e o vai ra vau. O vau te tamaiti o ta oe i ore i tuu ia faatoro'ahia ei peresibutero. 'A toro mai ai oia i to'na rima, parau maira teie taata e, 'te hinaaro nei au e haamaururu ia oe no te reira. E episekopo vau i teie nei i Kalifonia. Ahani oe i tuu i to'u i'oa a vai ti'amâ ore noa'i au, e mea papû eita roa vau e ite i te auraa mau no te autahu'araa, e eaha te titauraa i te taata, e mea papû eita roa vau e riro ei episekopo i teie mahana' » (Conference Report, Eperera 1973, 122; e aore râ, *Ensign*, Tiurai 1973, 94).

- No te aha e mea maitai a'e no teie taata apî ia tia'i no to'na faataaraa e tae roa'tu i te taime ua ineine oia?

Ua parau te Fatu, e farii te mau tane i te haamaitairaa o te autahu'araa, na roto noa i te hoê oraraa parau-ti'a. E titauhia te mau tane ia faatura i te mau piiraa o te autahu'araa na roto i te rave faotiraa i te mau tiaauraa o te autahu'araa. E mea ti'a atoa ia ratou, ia arata'i i to ratou mau utuafare, na roto i te here, te maitai, e te faaoroma'i. (A hi'o PH&PF 121:41-42).

Ua faati'a te tuahine Yu Kum Ok no Korea i te aamu i muri nei no ta'na tane, o tei faatura i to'na autahu'araa i roto i to ratou utuafare:

« E vahine noho fare au e hoê tamaiti e e piti tamahine. E toru ahuru ma maha o'u matahiti. Ua faaipoihia vau i te matahiti 1964. E hinaaro nei au ia faaite i to'u iteraa papû.

« Ua baptizohia vau i te 14 no tetepa 1974, e ua oaoa vau no ta'u tane, oia te hoê melo mau no te Ekalesia i Korea nei. Noa'tu e ua baptizohia oia a maha matahiti i mairi a'e nei, te mana'o nei au e, e taata rahi mau teie; ua faaoti oia ia riro mai ia Iesu te huru ... Aita roa vau i ite a'e i te auraa no te ora. E mau uiraa ta'u, mai teie te huru, No hea mai tatou? Eaha te tumu tatou i tae mai ai i ô nei? E haere tatou ihea? Ua feruri au e, aita e Atua, e e taata noa o Iesu. Te mea i vai i roto i to'u feruriraa, o te tautururaa ia i ta'u tane e i te haapuairaa i ta'u mau tamarii ia tupu maitai. Aita roa vau i haape'ape'a noa'e i te parau no te ora, tei parau-atoa-hia e, te ora mure ore.

« Area râ i teie nei, e mea taa ê roa vau. Ua ite au i te auraa mau no te ora. Na roto i te mau ohipa e te mau parau a ta'u tane, ua tae mai te ite ia'u eaha mau te Momoni. Aita roa ta'u tane e inu, e puhipuhi i te avava, aita e inu i te taofe e te tî, e ho'i mai i te fare i muri noa iho i te faaotiraa o ta'na ohipa. Aita roa ona e riri e mea au nana i te hauti e te mau tamarii, horoi i te mau mereti, tamâ i te fare, aita e haavare, e parau oia i te mau parau mârû, e e rave i te mau ohipa no te utuafare e nehenehe ia'na ia rave. Na to'u iho mata i ite i teie mau mea. Aita vau e mana'o ra e, te vai atura te tahi mau semeio mai teie. Ua tauihia ta'u tane i roto i te hoê atu taata.

« I muri a'e i te faafariuraa o ta'u tane, ua uiui au eaha te tumu i riro ai oia ei taata taa ê roa. Inaha i muri mai ua taa ia'u. Na te Buka a Moromona o ta'na e tai'o tamau noa. Ua faaoti au ia faaô i roto i te hoê piha haapiiraa evanelia no te haapii no ni'a i te Buka a Moromona, e ua tau'a parau vau e te mau misionare Marite ta ta'u tane i haafarerei ia'u. I te hoperaa, ua baptizohia vau e ta'u tane here. Ua feruri au, teie ihoa te mana varua tei faairi i ta'u tane ei taata taa ê roa, i teie nei te ume e te haamaitai atoa ra ia'u.

« I teie nei te hinaaro nei au i te ora no teie tau e no te tau e amuri atu, e ta'u tane e te mau tamarii i roto i te utuafare no te hanahana tiretiera. Te hinaaro nei au ia riro ei melo itoito no te Sotaiete Tauturu, ei metua vahine maitai, e ei vahine maitai o te paturu tamau i te mau ohipa a te taata e mau ra i te autahu'araa, oia ta'u tane » (A Real Latter day Saint » in the Leon Hartshorn, haaputuhia i roto i te *Inspirational Missionary Stories* (1976), 30–31).

Na roto i to'na iho tauraa ia'na e te faaturaraa i te autahu'araa, ua faa'uru teie tane i ta'na vahine ia riro ei vahine, ei metua vahine, ei tamahine maitai na te Atua.

- Nahea te faaotiraa a teie tuahine no te ora ma te parau-ti'a, i te haapuairaa i ta'na tane e te mau tamarii? E mea nahea te hoê oraraa parau-ti'a ia faaurû i ta outou mau tane e i ta outou mau tamarii? Eaha te hopea o ta teie ohipa e faatupu i ni'a i to outou oraraa mure ore?

E mea titauhia te autahu'araa no te faateiteiraa o te utuafare

E mea ti'a ia tatou ia rave i te tahi mau ohipa no te farii i te faateiteiraa e i te oraraa e to tatou Metua i te Ao ra. Na roto i te tautururaa a te autahu'araa, e nehenehe ia tatou e rave i te taato'araa o teie mau ohipa.

Ua parau te peresideni Brigham Young e: « Rave rahi te parau i parauhia no te mana o te Feia Mo'a. O te feia ana'e tei piihia e feia mo'a, tei ia ratou ra teie mana e aore râ, te autahu'araa? O te autahu'araa; e mai te mea e ora ratou ia au i te autahu'araa, e haamata ia ratou i ta ratou ohipa i ô nei... e ia faaineinehia no te farii i te hanahana, te tahuti ore e te ora mure ore » (*Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe [1954], 131–132).

Ua horo'a mai te Fatu ite mau faaueraa e te mau parau tumu no te evanelia ia tatou. Te haapa'oraa i te reira e mea faufaa no te faateiteiraa o te utuafare. Noa'tu â e nehenehe tatou e haapa'o i te tahi mau faaueraa ma te autahu'araa ore, tei raro a'e i te mana o te autahu'araa te mau oro'a no te faateiteiraa. Tei raro a'e te bapetizoraa, te haamauraa, te faaipoiporaa i roto i te hiero i te mana o te autahu'araa. Ia ore teie mau oro'a, eita tatou e faateiteihia.

E mana'o vetahi o tatou e, e faaerehia tatou no te mea, aita tatou i faaipoipohia e aore râ, no te mea ta tatou mau tane e aore râ, te mau metua tane e ere i te melo no te ekalesia e aore râ, aita e faatura nei i to ratou Autahu'araa. E mea ti'a ia tatou ia faaoroma'i, e ia here ia ratou. E mea ti'a ia tatou ia tamau i te pure ia tae i te hoê mahana e faa'uruhia ratou e te Varua o te Fatu. Taa ê noa'tu, e nehenehe tatou e farii i te mau oro'a na roto i te tahi atu mau taata parau-ti'a o tei mau i te autahu'araa.

« Ua faaohie to tatou Metua i te Ao ra no te mau tamarii a te taata nei, i raro ana'e noa i te rima o te feia tei mau i te mana mo'a, e farii ai tatou i te mana no te riroraa ei melo no te basileia tiretiera » (Georges Albert Smith, in the Conference Report, Eperera 1934, 28).

- A tai'o PH&PF 132:19. Eaha te oro'a no te autahu'araa tei faahitihia i roto i teie irava, e e mea faufaa no te faateiteiraa? Eaha te faateiteiraa? Nahea te mau utuafare ia faateiteihia?

« Te faateiteiraa o te oraraa ia i te faito teitei o te basileia tiritiera e to tatou Metua i te Ao ra. Te hoê tane e te hoê vahine tei ora ma te ti'amâ, e mea ti'a ia ia taatihia i roto i te hiero. Ia fanau ta raua mau tamarii, e riro ia ratou ei tuhaa no teie utuafare. E aore râ, te hoê utuafare tei faafariuhia i te mau tau i muri mai, e o tei faaite i to ratou ti'amâraa e mea ti'a ia farii i te taatiraa i roto i te hiero. I roto i na hi'oraa e piti nei, e mea faufaa te vai ti'amâraa e tae noa'tu i te hopea no te faateiteiraa » (*Learn of me and listen to my words: Laurel Course A* (1977), 118).

Opaniraa

Na roto i te faaho'i-raa-hia mai te autahu'araa, ua horo'a mai to tatou Metua i te Ao ra i te mana ia roaa te faateiteiraa. E mea ti'a ia tatou ia farii i te mau oro'a no te taatiraa e ia ora parau-ti'a noa. E mea ti'a ia tatou ia ora no te tau e amuri noa'tu, eiaha no teie taime ana'e. E mea ti'a ia tatou ia faaitoito ia vai ti'amâ noa e ia farii i te mau oro'a no te autahu'araa o te horo'a mai i te faateiteiraa.

Titauraa

A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 13 e 14 e ia haapii rahi atu â no ni'a i te autahu'araa. Ei tuhaa no te haapiiraa pô utuafare, a paraparau no ni'a i te faufaa o te autahu'araa.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 13 (To Iosepha Semita e to Oliver Cowdery fariiraa i te autahu'araa a Aarona)
- Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 131:13 (te fafauraa apê e te mure ore o te faaipoiporaa)
- Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 132:18–20 (Te faaipoiporaa mure ore)

Faaineineraa a te orometua

Hou a faatere ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 13, « Te Autahu'araa », e te pene 14, « Te faaho'i-raa-hia mai te Autahu'araa ».
2. A faataa i te mau melo no te piha haapiiraa ia faaite i te mau aamu, i te mau irava, e i te tahi atu mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE MAU ORO'A O TE AUTAHU'ARAA

H a a p i i r a a 1 2

Te tumu no teie haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia ite e mea nahea to te mau oro'a o te autahu'araa ia haamaitai i to tatou utuafare.

Te mau oro'a o te autahu'araa

Te mau tuhaa taa ê te mau oro'a o te autahu'araa o te nehenehe e ravehia e te feia o tei mau i te autahu'araa no te haamaitai i te mau tamarii a te Fatu. E nehenehe atoa i te mau tane ti'amâ ia rave i teie mau oro'a no te mau utuafare melo e mai te mea e faati'ahia no vetahi atu.

E mea faufaa te tahi o te mau oro'a o te autahu'araa no to tatou ora e no to tatou faateiteiraa. Mai te bapetizoraa, te horo'araa i te Varua Maitai, te oro'a hiero e te mau taatiraa. Te tahi atu â mau oro'a, mai te mau haamaitairaa no te faaoraraa ite ma'i e aore râ, te mau haamaitairaa taa ê no te tamahanahanaraa e no te arata'iraa i te taata oia ana'e ra e tae mai ia na roto i te autahu'araa no te tauturu ia tatou i roto i to tatou tere o te oraraa.

- A faaite i te hoê api parau no te tabula i muri nei, no te mau oro'a o te Autahu'araa e aore râ, a tai'o i tei papa'ihia i ni'a i te iri papa'iraa ereere.

1. Te bapetizoraa
2. Te horo'araa i te Varua Maitai; e pii-atoa-hia te *haamauraa*
3. Te horo'araa i te autahu'araa (No te mau tane melo)
4. Te oro'a hiero
5. Te faaipoiporaa o te hiero e te taatiraa no teie tau e no te tau e amuri atu
6. Te pureraa oro'a
7. Te haamatairaa tamarii e te toparaa i'oa
8. Te hamaitairaa i te ma'i
9. Te mau haamaitairaa taa ê
10. Te haamaitairaa patereareha

12-a, Te rave nei te hoê taata tei mau i te autahu'araa i te oro'a bapetizoraa

*12-b, Te haamauhia nei te hoê melo apî i roto i Te Ekalesia a Iesu Mesia
i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei, e na toopiti Elder.*

- A faaite i te hoho'a 12 a, « Te rave nei te hoê o tei mau i te autahu'araa i te oro'a bapetizoraa », 12 b, « Te haamauhia nei te hoê melo apî i roto i te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te mau Mahana Hopea Nei, e na toopiti Elder »; 12 c « Te topa nei te hoê metua tane ti'amâ i te i'oa o ta'na tamahine ma te horo'a i te hoê haamaitairaa », e 12 d, « Te faaoraraa i te ma'i ». A paraparau no ni'a i te tumu no teie mau oro'a tata'i-tahi (A hi'o « Te mau oro'a e te mau haamaitairaa o te autahu'araa » i roto i te buka arata'i no te utuafare (31180).
- Eaha te mau oro'a tei fariiha e outou e aore râ, e to outou utuafare?

Te mau haamaitairaa no roto mai i te mau oro'a o te autahu'araa

E haamaitai te autahu'araa i to tatou oraraa na roto i te mau rave'a rau. Ei amui i te mau oro'a tei titauhia no te faaoraraa, ua faahiti te episekopo H. Burke Peterson i te tahi mau rave'a e nehenehe ai te autahu'araa e haamaitai i to tatou oraraa: « Mai te mea e haapa'o tatou i te reira, e nehenehe ia tatou e farii i te hoê mana e horo'ahia ia tatou e to tatou Metua i te Ao ra o te hopoi mai i te hau i roto i te hoê oraraa fifi. E riro to tatou mana i te haamaitai e i te tamahanahana i te mau tamarii rii, e hopoi i te taoto ia ratou o tei ta'i i te hora po'ipo'i ra. E mana to tatou no te tamaru i te riri o te hoê vahine rohirohi. E mana to tatou no te horo'a i te arata'iraa i te hoê taure'are'a... taa ore. E mana to tatou no te haamaitai i te hoê tamahine hou oia a haere ai no ta'na faahoaraa matamua e aore râ, hou to'na faaipoiporaa i te hiero e aore râ, no te haamaitai i te hoê tamaiti hou oia a reva'tu ai i ta'na misioni e aore râ, i te fare haapiiraa tuarua... E mana to tatou no te faaora i te ma'i e i te tamahanahana i tei ora e o oia ana'e » (I roto i te Conference Report, Eperera 1976; 50–51; e aore râ, *Ensign*, Me 1976, 33).

Ei mau vahine, ei mau metua vahine, ei mau tamahine, e ei mau tuahine, e nehenehe tatou e ani i te hoê haamaitairaa i ta tatou mau tane, mau metua tane, mau tuane e aore râ, i te mau orometua hahaere utuafare.

- A ani i te mau tuahine ia feruri i te mau tane o ta ratou e nehenehe e pii no te horo'a i te mau haamaitairaa a te autahu'araa, ia hinaaro noa'tu ratou i te hoê.

Ua farii te tuahine Kyuln Lee no Korea i te tamahanahanaraa no te hoê haamaitairaa a te autahu'araa i roto i to'na utuafare. Ua faati'a ona i te aamu i muri nei:

« Ua tupu teie ohipa a hitu matahiti i teie nei, i te taime... ta'u tane, melo no te Peresideniraa Mateinaa no Korea, a tere ai oia i te mau vahi atea i te mau hopea hepetoma atoa, no ta'na mau hopoi'a no te Ekalesia, e faaea mai ia vau e ta maua tamahine iti o Po Hee. I teie râ hepetoma taa ê, ua tere ta'u tane e 270 maile i Pusan i te mahana maa (e hitu hora ia tere,

12-c, Te topa nei te hoê metua tane ti'ama i te í'oa o ta'na tamahine ma te horo'a i te hoê haamaitairaa.

e hitu hora ia ho'i) e ia oti e ho'i mai i... te amaa no Seoul Hitia o te Râ i te Sabati. E mea rohirohi e e aroha roa vau ia'na.

« E mea maitai roa te ea o Po Hee i te mahana maa e i te sabati, noa'tu e, e mea huru maniania rii oia i roto i te pureraa oro'a, i muri i to maua ho'iraa i te fare, ua inu oia i ta'na tifi e taoto atura . I te hora 9:30 i te pô, haamata ihora i te ta'i. E ta'i puai mai tei ore i matauhia na, e i to'u raveraa mai ia'na, e fiva rahi to'na. Aita vau i ite eaha ra te rave. E te fare ma'i piri mai i to matou faae meta, ua piri ia no te reira mahana. Ua ta'i tamau noa oia no te tahi taime, e inaha, te tomo mai nei ta'u tane, haamata ihora vau i te ta'i, atoa.

« Apa mai nei ta'u tane i te pepe e ia'u atoa, e ui mai nei eaha teie. E mea hepohepo o Po Hee. I to'u faaiteraa i te mea tei tupu, vaiiho ihora i to'na pereue e i ta'na pute, e iriti maira i ta'na hinu tei haamo'ahia. Ua faatahinu ihora i ta maua tamahine. Aita i mau ia'u te taoto'araa o ta'na mau parau area râ, i muri i to'na faahitiraa i te mau parau matamua o te faatahinuraa teie te mau parau o ta'na i faahiti: 'E te Metua i te Ao ra, te maururu nei au no te ora, no ta'u vahine e no ta'u aiû. Te maururu nei au no teie evanelia tei faaho'ihia mai e no te taviniraa. Ua tonu Oe ia'u i raro i Pusan, e i te amaa no Seoul hiti'a o te râ no te rave i te tahi mau ohipa a te Ekalesia. Ua rave maite au i te hopoi'a tei horo'ahia ia'u i nanahi ra e i teie mahana, e i teie nei, e ma'i rahi to ta'u aiû. Ua tauturu Oe ia'u i te mau taime atoa. I teie pô, te taparu faahou nei au ia Oe ia tauturu mai ia'u ».

« Hou oia a faaoti ai i ta'na pure, ua vare'a te aiû i te taoto, e i to'u hi'oraa'tu, te ti'a noa ra ta'u tane ma te ta'i ».

« Tei roto ta maua tamahine iti i te piha piti e mea maitai to'na 'ea e e mea oaoa ho'i » (Our Baby, My Husband, and the Priesthood, « *Ensign*, Atete 1975, 65).

Te vai nei te mau haamaitairaa taa ê a te autahu'araa no te mau melo atoa o te utuafare. Ia fifi te hoê tamarii e nehenehe oia e ani i te hoê haamaitairaa taa ê. Ia hinaaro te hoê vahine e aore râ, te hoê vahine otahi i te tamahanahana e aore râ, i te arata'iraa e nehenehe atoa e ani i teie huru haamaitairaa. Teie râ, e mea ti'a ia haamana'o tatou e, e tae mai rave rahi mau tamataraa na roto i to tatou iho mau iteraa rau. E mea ti'a ia tatou ia iriti i te reira. Ia hinaaro tatou i te tauturu hau atu, e ani tatou i te hoê taata tei mau i te autahu'araa—ta tatou tane iho, to tatou metua tane, te orometua hahaere utuafare e aore râ, te tahi atu taata faatere o te autahu'araa—e ia ani i te hoê haamaitairaa taa ê.

- A ani i te mau tuahine ia faahiti i te mau haamaitairaa ta ratou i farii na roto i te mau oro'a o te autahu'araa.

12-d, Te faaoraraa i te ma'i

Te fariiraa i te hinaaro o te Fatu

I muri mai i to tatou fariiraa i te hoê oro'a o te autahu'araa, penei a'e eita tatou e farii oioi i te mau haamaitairaa o ta tatou i hiaai. I te tahi mau taime, e ore tatou e farii i te mau haamaitairaa, no te mea aita i rava'i to tatou faaroo i roto i te Fatu. Penei a'e, aita tatou e haapa'o nei i te mau faauerua atoa. Ua ani paha tatou i te mau haamaitairaa aita tatou i ineine no te farii.

Eita tatou e upooti'a i te mau tamataraa atoa e tae mai i roto i to tatou oraraa. E haapii maira te tahi o to tatou mau fifi ia tatou ia faahaehaa, ia faaoroma'i e aore râ, ia maramarama. Area vetahi ra, e tauturu ia ia tatou ia faaoroma'i i te mauui. Ua parau te peresideni Spencer W. Kimball e, i te tahi mau taime, e hinaaro nei tatou i te iriti i te mau fifi no te mea aita tatou i ite i te tumu tatou i farii ai i te reira. Mai te peu, ua pahonohia mai te mau pure no oe ana'e e aore râ, e mea ru noa, e vai iti a'e e aore râ, aita roa e mauui, e oto, e tarapaperaa te aau e tae noa'tu i te pohe. Area ra, aita ana'e teie mau iteraa, aita atoa ia e oaoa, e manui'araa, e ti'a-faahou-raa, e ora mure ore, e huru Atuaraa. Ua parau te peresideni Kimball e: « Mai te mea e hi'o tatou i te tahuti ei taato'araa no te oraraa, tei reira mau te oto, te mauui, te ati, e te ora poto e riro ei ahoahora. Area ra, ia hi'o tatou i te oraraa mai te hoê mea mure ore tei haamata i roto i te ao varua hou teie nei ao e o te vai noa i muri mai i te pohe e tae roa'tu i roto i te mau tau e amuri noa'tu, i reira te mau mea'toa i tupu e tuuhia'i i roto i to'na hi'oraa tano mau » (*A hi'o Faith Precedes the Miracle* (1972), 97–99).

Ua haapii te tuahine Edna O. F. Shaw i teie haapiiraa na roto i te aamu i muri nei:

« Ua ma'ihia ta maua tamahine matahiapo herehia, o Carol Jean i te hoê puu. Ua afai maua ia'na i te taote, e ua tonu oia ia maua i Roto Miti no te tahi mau hi'opo'araa. Ua faaitheia mai ia maua e 'e puu to roto i to'na vairaa maa'. No te rahi o to'na mauui, aita oia e nehenehe e tape'a i ta'na maa. Ua faaho'i mai maua ia'na i te fare area râ, no te rahi o to'na mauui, ua faaho'i faahou maua ia'na i te fare ma'i. I reira, ua faaite ratou ia maua e, e « sarcoma » mai te leucémie te huru oia te mariri a'i taata i roto i te toto.

« Aita â vau i pure 'u'ana a'e nei i roto i to'u oraraa. Aita e nehenehe ia'u ia feruri e, te tupu nei teie mea ia maua. Ua faatahinu te mau peresibuteru ia'na rave rahi taime, i to'na vairaa i te fare ma'i. Area râ, noa'tu ta matou tutavaraa, ua faaru'e mai oia.

« Ua faahapa vau ia'u iho, ua mana'o vau e... aita to'u faaroo i rava'i ia ora oia. No reira, ua haamata vau i te tai'o i te mau papa'iraa mo'a. Ei to'u tai'oraa, ua tai'o vau i roto e rave rahi mau irava o Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau tei haapapû mai ia'u » (« If Appointed unto Death », *Ensign*, Titema 1972, 32).

- A tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 42:44, 46, 48. No te aha eita te mau ma'i atoa e faaorahia?

Eita te mau haamaitairaa'toa a te autahu'araa e tupu ia hinaaro tatou. Ua haere mai te hoê vahine ia Vaughn J. Featherstone e melo ia oia no te Episekopora Faatere Rahi i te reira taimē. Ua amuamu oia i te mea e, aita te rahiraa o to'na mau haamaitairaa a te autahu'araa i manuia. E ere to'na 'ea i te mea maitai roa e aita e nehenehe e fanau. Ua faauruhia râ te episekopo Featherstone no te parau atu ia'na e, e taoti'a oia i te taimē o te Fatu. No te mea, aita teie mau haamaitairaa i tupu i muri e pae matahiti faaipoiporaa, ua o mai te mana'o hape i roto ia'na. Ua faaite ra oia ia'na e, « Te fafau nei râ vau ia oe, mai te Atua e noho râ i te ra'i, e tupu mau teie mau fafauraa tei ravehia e te feia parau-ti'a o tei mau i te autahu'araa, i roto i to oe oraraa ». Aita â te taimē tano no teie mau haamaitairaa i tae mai. E mea ti'a râ ia tatou ia ti'aturi i te Fatu. (A hi'o « Acres of Diamonds, « i roto i te *Speeches of the Year, 1974* [1975] 346–49).

Opaniraa

Na roto i te mau oro'a o te autahu'araa, e farii tatou i te ora e te faateiteiraa. E nehenehe tatou e farii i te arata'iraa e te tamahanahanaraa, e paruruhia i te ati, e ia faaorahia i te ma'i. E mea ti'a ia faaineine tatou no te farii i teie mau oro'a.

Titauraa

A aparau e to outou utuafare i te mau oro'a o te autahu'araa o ta outou e nehenehe e farii. A faaineine no te fariiraa i teie mau oro'a.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 3 Nephi 17 (to te Faora faoraraa i te ma'i e te haamaitairaa i te mau tamarii rii)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 14, « Te Faanahonahoraa no te Autahu'araa »; *Te Buka Arata'i na te Feia Faatere o te Autahu'araa*, e *Te Buka Arata'i na te Utuafare*.
2. A faaineine i te api parau tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i ni'a i te iri papa'iraa ereere.
3. A ani i te mau melo no te piha ia faaite i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE MAU VAHINE E TE AUTAHU'ARAA

H a a p i i r a a 13

Te opuaraa no teie nei haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia marama-rama e mea nahea te autahu'araa ia haamaitai ia tatou te mau vahine.

E hopoi mai te autahu'araa i te mau maitai i te mau melo atoa o te Ekalesia.

« [Te autahu'araa] o... te mana ia o te Atua, tei horo'ahia i te tane na roto i te reira oia e nehenehe ai e ohipa i te fenua nei no te ora o te utuafare o te taata » (Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, nene'iraa 5 [1939], 139). Ua horo'a te Fatu i te mau tane te ti'araa faatere no te arata'i e no te peresideni i te mau ohipa a te Ekalesia e a te utuafare. Ei faaho'iraa, e mea ti'a ia ratou ia faahipa i teie mana mo'a ei maitai no te mau melo atoa o te Ekalesia te tane, te vahine, e te mau tamarii. Ua parau te peresideni Brigham Young e:

« E faahipahia te autahu'araa no te maitai o te utuafare taato'a o te taata nei, no te paturaa i te mau tane, te mau vahine, e oia'toa te mau tamarii. Oia mau, aita e faito e aore râ, e apeni taa ê i roto i Ekalesia mau a te Mesia... E ohipa ta te mau tane no te rave, e e faahipa ratou i to ratou mana no te maitai no te taato'araa o te mau melo o te Ekalesia...

« Oia atoa te mau vahine: Ta'na mau horo'araa taa ê e mea ti'a ia ia faahipahia no te maitai e no te faateiteiraa i te nunaa » (faahitihia e John A. Widtsoe, i roto i te *Priesthood and Church Government*, rev. ed. [1954], 92–93).

E mea taa ê te mau hopoi'a a te mau tane i ta te mau vahine area râ, ua aifaito ta raua mau hopoi'a faufaa i roto i te utuafare e i te Ekalesia. E nehenehe te mana o te autahu'araa e tauturu i te taata tata'itahi ia rave i taua mau hopoi'a ra no te maitai o te taato'araa.

Auaa te mana o te autahu'araa i ní'a i te fenua nei i teie mahana, i vai ai te mau haamaitairaa rarahi no te mau melo ti'amâ o te Ekalesia, noa'tu e e mea paari ratou e aore râ, e mea apî, e tane e aore râ, e vahine, e taata otahi e aore râ, e mea faaiipoipo.

- Eaha ta te mau vahine e rave no te faahanahana i te autahu'araa?

E rave rahi mau faufaa e mau haamaitairaa a te autahu'araa, tei aparauhia i roto i te haapiiraa 12, « Te Mau Oro'a o te Autahu'araa ».

Ua faaite Elder John A. Widtsoe i te tahi atu mau maitai o te autahu'araa:

« Aita a te mau tane e titauraa rahi atu i ta te mau vahine no ni'a i te mau haamaitairaa e roaa mai na roto i te autahu'araa e no te apee i to'na mana...

« E mau te tane i te Autahu'araa, e e rave i ta'na mau ohipa no te autahu'araa i roto i te Ekalesia area ta'na vahine râ, e fana'o ia e o oia atoa i te mau mea na roto i te mauraa i te Autahu'araa. E mea papû roa te reira, ei hi'oraa, i roto i te oro'a hiero o te Ekalesia. E tuhaa te mau oro'a o te hiero na te autahu'araa area te mau vahine râ, e fana'o ia ratou i te taato'araa o teie mau haamaitairaa e te mau haamaitairaa teitei roa'e o te hiero, e horo'a-amui-hia ia i te tane e i ta'na vahine » (*Priesthood and Church Government* [1965], 83).

Ua tatara Elder Bruce R. McConkie i te ohipa apipiti a te autahu'araa e a te vahine: « I roto i te arata'iraa mau no te faanahoraa patereareha, e mau te tane i te autahu'araa e o oia te upoo faatere o te utuafare, ... area râ, eita e roaa ia'na te îraa o te oaoa i te fenua nei e aore râ, te haamauruuru-raa mure ore mai te mea o oia ana'e ra. E ti'a te vahine i pihai iho ia'na ei vahine ai'a tuhaa e o oia atoa no te îraa o te mau mea'toa. E faahereherehia te faateiteiraa e te faarahiraa mure ore no'na e no ta'na tane (PH&PF 132:1-4). E ere te huru Atuaraa no te tane ana'e; no te tane e no te vahine apipiti atoa ra (PH&PF 132:19-20) « *Mormon Doctrine*, te iritiraa piti [1966], 844).

- Eaha te mau haamaitairaa ta oe i farii no roto i te autahu'araa?

E mea ti'a i te mau melo tata'itahi ia faahanahana e ia paturu i te autahu'araa

No te mea, e farii te taata tata'itahi i roto i te Ekalesia i te mau haamaitairaa na roto i te autahu'araa, e tuhaa ia na te taata tata'itahi te faahanahanaraa e te patururaa i autahu'araa. Ua faahaamana'o tamauhia te feia o tei mau i te autahu'araa e « ua haamau-roa-hia'tu te ti'araa no te autahu'araa i te mau mana no te ra'i ra, e ore e ti'a ia faaterehia te mau mana no te ra'i ra e ore roa atoa hoi e faaohipahia maori râ, na roto i te parau tumu no te parau-ti'a ra » (PH&PF 121: 36). Ua titauhia i te mau vahine ia faahanahana i te autahu'araa, ia farii ma te aaui mehara i to'na mana, e ia faaite i te faatura ia ratou tei mau i te reira. E hopoi'a atoa na tatou te patururaa i te autahu'araa. Te auraa no te parau paturu oia ia, tauturu, tura'i e faaitoito;... haapapû e aore râ, paruru mai te au e te ti'a » (*Webster's New Collegiate Dictionary*; nene'iraa 10 [1993], . « Support, » 1184).

Teie te tahi mau rave'a no te faahanahana e no te paturu i te autahu'araa ua horo'ahia mai ia i roto i te mau irava i muri nei:

- A faaite i te hoê api parau no te tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i papa'ihia i ni'a i te iri papa'iraa ereere. A tai'ohia'i te papa'iraa mo'a tata'itahi, a ani i te mau tuahine ia faaroo maitai i te mau mana'o no te tauturu ia ratou ia faahanahana i te autahu'araa. I pihai iho i te mau faahororaa tata'itahi a papa'i i te mana'o tauturu i horo'ahia mai.

Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau

19:23: A haapii mai no ni'a ia Iesu Mesia, haapa'o i Ta'na parau, a farii i tei haapiihia

20:33: A haapa'o tamau, a pure i te mau taime atoa

58:26–27: A fafau ma te haape'ape'a i roto i te hoê tumu maitai

64:33–34: Eiaha e fiu i te rave i te maitai

Te auraa o te hoê vahine e te faatereraa a te autahu'araa i roto i te utuafare

E hopoi'a na te tane ia peresideni e ia faanaho i te faatereraa i roto i te utuafare. Teie te tatararaa a te hoê buka arata'i na te pûpû Autahu'araa a Melehizedeka:

« I roto i te hi'oraa a te evanelia, eita te auraa o te parau 'faatereraa' i te titau, i te faaue, e i te faahepo. To'na râ auraa, ia arata'i, ia paruru, ia faaite i te e'a, ia horo'a i te hi'oraa maitai, ia faatupu i te hau, ia faaûru e ia faatupu i te hinaaro no te paturu e no te pee atu. To'na tano mau, na te tane e arata'i i te » (*The Savior, The Priesthood and You* [Melchisedek Priesthood course of study, 1973–74], 172).

No te mea o te metua tane te faatere i roto i te utuafare, « e hoa faufaa roa'e ia ta'na vahine, e vahine faaipoipo e e tauturu hoi » (*Buka Arata'i na te Utuafare* [1999], 2). E mea ti'a ia rave amui raua te tane e te vahine, no te haapuai i to raua utuafare, e no te haapii i ta raua mau tamarii i te mau parau tumu no te evanelia. Na roto i te faaîraa i to'na ti'araa ei tauturu no ta'na tane, e nehenehe te vahine e haapuai i te ti'araa o ta'na tane ei upoo faatere no te utuafare, e te faaitoitoraa ia rahi te hoêraa i roto i te utuafare.

E faatura atoa tatou i te autahu'araa na roto i to tatou faaiteraa i to tatou mata aiai, e te hamani maitai e te here, mai ta'na atoa e faaite ei taata o tei mau i te autahu'araa. Ua a'o te peropheta Iosepha i te Sotaiete Tauturu e « a haapii i te mau vahine nahea ia faaoroma'i i ta ratou mau tane, te faaiteraa i te marû e te here ia ratou. Ia teimaha te hoê taata i te fifi, ia hepohepo oia i te pae no te utuuturaa e i te ati, e mai te mea e faitehia' tu te

hoê mata ataata eiaha râ te hoê maroraa e aore râ, te hoê amuamuraa, mai te mea e fariihia mai oia ma te marû, e tamarû te reira i to'na varua e tamarû i to'na feruriraa; ia topa te mana'ô i roto i te hepohepo, e titau mai te reira i te tamahanahana o te here e te mata a'ia'i » (*History of the church*, 4:606–7).

E itehia te ti'aturi e te tahoêraa i roto i te hoê utuafare, i reira te tane e te vahine e imi ai ma te mana'ô paari i te mau faufaa maitai a'e e te oaoa no vetahi ê. Na roto i te reira, e farii toopiti atoa ra i te oaoa i roto i to raua amui-tahiraa, e e roaa i te tahi e te tahi te mau rave'a no te farii i te mau faahoperaa.

I roto i te hoê heheuraa tei horo'ahia ia Emma Smith, te vahine a te peropheta Iosepha, ua faaineinehia te ohipa a te hoê vahine e to'na auraa e te autahu'araa. Teie ta te Fatu i parau ia'na:

« E vahine maitihia oe, o ta'u i pii...

« E e riro te toro'a o ta oe parauraa no te tamahanahana iä i ta'u tavini ra, o Iosepha Semita, Tamaiti, o ta oe tane faaipoiipo, i roto i to'na mau ati ra, mai te parau atu i te mau parau tamahanahana...

« A tamau noa i te varua haehaa, e a ara noa i te te'ote'ô. Ia oaoa to oe aau i ta oe tane faaipoiipo, e i te hanahana ho'i o te tae mai i ni'a ia'na ra.

« A tamau noa i te haapa'oraa i ta'u mau faauerua, e korona parau-ti'a ta oe e farii » (PH&PF 25:3, 5, 14–15).

- Eaha ta Emma i faauehia ia rave no ta'na tane? Eaha te mau haamaitairaa ei roaa na roto i te haapa'oraa i teie a'oraa i teie mahana?

Te patururaa i te feia tei mau i te autahu'araa i roto i te utuafare

Ei vahine i roto i te Ekalesia, e riro tatou ei faaururaa rahi no te feia e mau nei i te autahu'araa i roto i to tatou utuafare. E nehenehe tatou e paturu, e e faaitoito i ta tatou mau tane, mau metua tane, mau taea'e, e mau tamarii tamaroa na roto i te rave faaotiraa i ta ratou mau hopoi'a o te autahu'araa. Mai te mea, e titau tatou i te hoê haamaitairaa, e i muri iho a faatura ai i taua haamaitairaa ra, te faaitera ia tatou i to tatou patururaa i te autahu'araa. E nehenehe atoa tatou e haapuai i te feia e mau nei i te autahu'araa i roto i to tatou utuafare na roto i te tuuraa ia ratou i roto i ta tatou pure. Ua a'o te peropheta Iosepha Semita i te mau vahine o te Ekalesia, « ia haamau i to ratou faaroo e i ta ratou mau pure no, e ia tuu i to ratou ti'aturiraa i ta ratou mau tane;... e ia faaitoito e ia paturu ia ratou na roto i ta tatou mau pure » (*History of the Church*, 4:604–5)

E mea ti'a ia rohi tamau noa tatou i te haamaitai atu â i to tatou iho huru e te rave faaotiraa i ta tatou mau hopoi'a. Titau-atoa-hia tatou ia faaitoito e ia faahaamana'ô na roto i te mārû i te feia te mau nei i te autahu'araa i roto i to tatou utuafare, ia faatura e ia faaohipa i te mau piiraa o to ratou autahu'araa. E nehenehe i te feia âpi tamahine oia'toa te mau metua

vahine, ia faaitoito i te feia âpi tamaroa, ia haere i ta ratou mau putuputuraa e ia faaineine no te tavini i roto i te mau misioni. Teie ta Elder David B. Haight i parau: « Outou e te feia âpi tamahine, e faaururaa rahi to outou i ni'a i te feia apî tamaroa... E mea faufaa to outou mana i ni'a i te feia apî tamaroa. E faaitoito outou i te mau faito o te Ekalesia, te oomoraa i te faito ahu tano e te hi'oraa tano » (i roto i te Conference Report, Atopa 1977, 85; e aore râ, *Ensign*, Novema 1977, 56–56).

Ia faaite te hoê vahine i te huru maitai no ni'a i te mau hopoi'a a ta'na tane i roto i te Ekalesia, e mea ohie roa ia i ta'na tane ia amo i taua mau hopoi'a ra. Na to'na atoa huru e faaite i ta raua mau tamarii e, e haamaitairaa rahi to te hoê autahu'araa i roto i te utuafare.

- Nahea te hoê vahine ia faanahonaho i ta'na mau ohipa o te mahana ia nehenehe oia e paturu maitai i ta'na tane i roto i to'na mau piiraa o te autahu'araa?

Te auraa o te hoê vahine e to te feia e mau nei i te autahu'araa i roto i te Ekalesia

Mai te hoê vahine parau-ti'a e faaohipa nei i to'na mana no te maitai na roto i te patururaa i te feia e mau nei i te autahu'araa i roto i to'na iho utuafare, e nehenehe atoa oia e haapuai i te Ekalesia ia paturu oia i te feia e mau nei i te autahu'araa i roto i ta'na amaa e aore râ, i ta'na paroita e aore râ, i ta'na titi. E paturu tatou i to tatou feia faatere ia farii ana'e tatou i te mau piiraa i roto i te Ekalesia ma te hinaaro mau e i te rave faaotiraa i te reira ma te faaroo, ma te ite e, e au te hoê piiraa a te autahu'araa i te hoê piiraa no ô mai i te Fatu. E nehenehe tatou e faatura i te a'o a te feia faatere o te autahu'araa, ta tatou mau tane, ta te mau orometua hahaere, ta te mau episekopo e aore râ, ta te mau peresideni amaa, ta te feia faatere o te titi e aore râ, ta te feia faatere o te mataeinaa e ta te Hui Mana Faatere Rahi. E mea ti'a ia ore tatou e faaino i te feia faatere o te autahu'araa, e ia haapii i ta tatou mau tamarii ia na reira atoa. Ua hau atu te patururaa e te atu'aturaa i te autahu'araa i te afa'i-noa-raa i to tatou rima i ni'a e aore râ, te parauraa e te paturu nei matou i te autahu'araa. O te haapiiraa ia, te pureraa, te haapa'oraa, e te taviniraa no te hoê tumu mau.

Ua vaiiho te Fatu i te feia e mau nei i te autahu'araa ia haamau i te e'a no te pee i raro a'e i te arata'iraa a te Fatu. Ta tatou hopoi'a, i reira, o te faaororaa ia e te haapa'oraa i te a'o ti'a mai te huru ra e, na te Fatu iho te reira i horo'a mai. « E te mau mea atoa ta ratou [te feia faatere o te autahu'araa] e parau ra ia ûruhia ra e te Varua Maitai e riro ia ... ei hinaaro no te Fatu, ... ei mana'o no te Fatu, ... ei parau na te Fatu, ... e ei mana ho'i no te Atua e tae noa'itu i te ora » (PH&PF 68: 4).

I to Harold B. Lee riroraa ei peresideni no te Pûpû no te Tino Ahuru Ma Piti, ua horo'a oia i te mana'o tauturu i muri nei i te taato'araa o te mau melo o te Ekalesia no ni'a i te patururaa i te feia faatere o te autahu'araa

e i te peropheta ihoa ra: « E mea ti'a ia horo'a tatou i te tari'a i te mau parau e i te mau faaueraa o ta te Fatu e horo'a mai na roto i Ta'na peropheta, 'mai te noaa ia'na ra, i te haereraa mo'a i mua Ia'u nei; ... mai te mea ra e, no roto i To'u iho nei vaha, mai te faaoroma'i e te faaroo.' »

(PH&PF 21:4–5). Te vaira vetahi mau mea, e ti'a ia faaoroma'ihia e ia vai te faaroo. E mea papû e, eita outou e au i te mau mea e horo'ahia'tu e te hui mana faatere o te Ekalesia. O te faahapa te reira i to outou mau mana'o politita. E nehenehe atoa e faahapa i to outou mau mana'o sotiare. E nehenehe e faaohia mai ma te ti'a ore i roto i to outou oraraa sotiare. Area râ, ia faaroo outou i teie mau mea mai te huru ra e no roto mai i te vaha o te Fatu iho, ma te faaoroma'i e te faaroo, teie ia te haamaitairaa 'e ore roa outou e roaa i te uputa o hade; oia ia na te Fatu ra o te Atua e haapurara ê atu i te mana no te poiiri mai mua atu ia outou, e e faaaueue ho'i i te ra'i ei maitai no outou na, e i To'na ra i'oa ra hanahana ho'i.' » (PH&PF 21:6) (i roto i te Conference Report, Atopa 1970, 152; e aore râ, *Improvement Era*, Titema 1970, 126).

Opaniraa

E haamaitairaa rahi roa te autahu'araa no ô mai i te Atua no te taato'araa o ta'na mau tamarii. E mea ti'a ia faatura te mau melo atoa o te Ekalesia i te autahu'araa e ia faarahi i te mau taipe mai to te Mesia i roto i to ratou auraa te tahi e te tahi i roto i te utuafare, e i roto i te Ekalesia. Te mau vahine o te tamata nei i te faarahi i teie mau taipe, e haapuai ia ratou i te feia e mau nei i te autahu'araa, e haamaitai ia i to ratou mau utuafare e i te Ekalesia. Na te oaoa e te faaururaa o te mau vahine e faarahi a haapa'o e a pee ai ratou i te feia faatere o te autahu'araa.

Titauraa

A faaohipa i teie haapiiraa no te faarahi i to outou iteraa papû no ni'a i te ohipa a te autahu'araa i roto i to outou utuafare.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 1 Korinetia 11:8–12 (te auraa i rotopu i te tane e te vahine))
- Kolosa 3:18–24 (a here te tahi i te tahi)
- 1 Petero 3:5–7 (faatura te tahi i te tahi)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai i teie haapiiraa:

1. A hi'o na faahou i te haapiiraa 12 i roto i teie buka, « Te mau Oro'a a te Autahu'araa ».
2. A faaineine i te hoê api parau tei faahitihia i roto i teie haapiiraa e aore râ, a papa'i i ni'a i te iri papa'iraa ereere.
3. A ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaineine i te mau aamu, irava e aore râ, i te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE TUAHINE MO'A NO TE MAU MAHANA HOPEA NEI

H a a p i i r a a 1 4

Te opuaraa no teie nei haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia maramarama i ta tatou mau hopoi'a e i ta tatou mau haamaitairaa ei mau vahine no te mau mahana hopea nei—ei mau vahine faaipoipo, ei mau vahine ivi e aore râ, ei mau vahine otahi; ei mau metua vahine e ei mau vahine aita a ratou e tamarii.

Te ohipa a te mau vahine

Ua haamaramama mai te peresideni Brigham Young i te ohipa a te mau vahine mai teie i muri nei:

« Teie te hoê parau mau e te ti'aturi nei tatou i te reira e, ua riro te hoê vahine ei hanahana no te hoê tane...

« ... Ia feruri au i te mau ohipa e te mau hopoi'a e amohia ra e to tatou mau metua vahine e to tatou mau tuahine, e te faaururaa e faaohipahia ra e ratou, e hi'o au ia ratou ei tumu faufaa roa e ei tumu no to tatou taeraa mai i ô nei. E parau mau o te tane te matamua... Area râ, i to Eva to tatou metua vahine taeraa mai, ua riro oia ei faaururaa hanahana i ni'a i to tatou [metua tane Adamu].

« [E au mau tuahine], te hinaaro nei au i to outou mana e to outou itoito no te tauturu i te patururaa i [te] basileia » (*Discourses of Brigham Young*, maitiraa na John A. Widtsoe [1954], 199).

Te mau hopoi'a e te mau haamaitairaa a te hoê vahine faaipoipo no te mau mahana hopea nei

Ei mau melo no te Ekalesia, ua maramarama tatou i te auhoaraa o te mau tane e o te mau vahine. « Mai te mea e ani outou i te mau tuahine apî, eaha te tauraa rahi a'e i to ratou riroraa mai ei melo, e pahono mai ratou e, o te huru ia o ta ratou hi'oraa apî i to ratou mau utuafare, i ta ratou mau tane e i ta ratou mau tamarii. I te tahi taime, ua fifi ratou i roto i te tauraa o to ratou huru area râ, ua haapapû maitai mai ratou paato'a i te faufaa no te faaturaraa i te tahi e te tahi e te patururaa i te tane ei patereareha no te utuafare » (Na Anna Lindback faahitihia e Carol Larsen i roto i te » *The Gospel Counterculture*, « *Ensign*, Mati 1977, 26).

E riro te hoê vahine mo'a no te mau mahana hopea nei, noa'tu e e melo e aore râ, e ere, e mea itoito e aore râ, e mea huru itoito rii, e riro oia ei hoa tauturu au no ta'na tane.

Ua parau te peresideni N. Eldon Tanner e: « E te mau vahine, ua riro outou ei puai rahi e ei paturu no te mau tane i roto i to outou oraraa, e i te tahi taima, e titau mai ratou i ta outou tauturu ia ore ratou e manuia. E morohi te anaanatae, te ti'aturi rahi, e te puai o te hoê tane maori râ, ia ite oia e... ua ti'aturi e ua here ta'na vahine ia'na » (i roto i te Conference Report, Oct. 1973, 125, e aore râ, *Ensign*, Tenuare 1974, 8).

- Nahea tatou ia faaite i ta tatou mau tane, e ua here e ua ti'aturi tatou ia ratou? No te aha tatou i titauhia'i ia faaite i te reira i ta tatou mau tane noa'tu e ua mana'o tatou e aita e au no ratou?

Ei mau vahine mo'a no te mau mahana hopea nei, titauhia tatou ia paturu i ta tatou mau tane i roto i to ratou mau piiraa i roto i te Ekalesia. Ia ferurihia hoê tane no te hoê ti'araa apî i roto i te autahu'araa aore râ, i te hoê piiraa, e aparau-atoa-hia te ti'amâraa o ta'na vahine. Titauhia te vahine, ia horo'a i to'na patururaa atoa i ta'na tane. E mea ti'a ia faaau-hia to'na aau eiaha no te mau mea o teie ao tera râ, no te mau mea mure ore. Ei reira ia oia e nehenehe ia e ti'a i pihaiho ma te paturu i ta'na tane (No te tahi mau rave'a taa ê no te patururaa i tei mau i te autahu'araa, a hi'o i te haapiiraa 13 « Te mau Vahine e te Autahu'araa », i roto i teie buka haapiiraa).

Ua faaipoipohia paha vetahi o tatou i te mau melo ore e aore râ, i te mau melo itoito rii. E nehenehe to tatou aau e tarapapehia ia ore ta tatou mau tane e itoito mai i roto i te Ekalesia. E tupu mai paha te hoê semeio area te hoê vahine tei faaohipa i to'na faaoroma'i e i to'na faaroo, e nehenehe ia e ite oioi i teie semeio. No te tahi mau tane, rae'a-roa-hia rave rahi matahiti e itoito mai ai ratou area râ titauhia tatou ia pure tamau noa e ia haapa'o i te mau haapiiraa o te evanelia i roto i to tatou utuafare.

Hoê rave'a no te tauturu i ta tatou mau tane ia itoito atu â i roto i te Ekalesia, o te faatupuraa ia i te faaoaoaraa utuafare i roto i te pureraa pô utufare. E nehenehe tatou e tauturu i te mau tamarii ia faaineine i te mau aamu o te mau papa'iraa mo'a no te faaite i te utuafare, ma te ani manihini i ta tatou mau tane ia amui mai. E nehenehe tatou e faaitoito maite noa ia ratou, ia arata'i te pureraa pô utuafare, e i muri mai ia faatere i te mau haapiiraa. Rave rahi mau tane, e mea au roa na ratou te pureraa pô utuafare i te mau pureraa a te ekalesia. Ia matau ana'e ratou i te mau pureraa i te fare, e mea ohie a'e no ratou ia haere i te pureraa.

« E melo Marilyn de Dolder no te Ekalesia no te paroita piti no LaPlata mai te ivaraa mai â o to'na matahiti. E mea itoito roa oia i te mau mahana atoa i roto i te Ekalesia e ua mau oia rave rahi mau ti'araa. Ua faaipoipo i te hoê taata apî maitai roa e ere râ i te melo no te Ekalesia area râ, ua imi i

te paari no te faaohipa i te mau a'ora e te mau haapiiraa o te evanelia i roto i to'na utuafare. Teie ta'na i parau no teie iteraa, 'E imi oe i te hoê aifaitoraa. 'Ua horo'a ia'na iho ma te mana'o puai e te here i to'na utuafare, i ta'na tane, e i ta'na mau tamarii. I muri mai i te mau pureraa, eita oia e faataere no te paraparau i to'na mau hoa e ho'i vitiviti oia i to'na fare no te rave i ta'na mau hopoi'a.

« Ua melohia mai ta'na tane no te Ekalesia a piti matahiti i teie nei e te tavini nei ei episekopo no te paroita piti no LaPlata » (Carol Larsen, « The Gospel Vcounterculture, » *Ensign*, Mati 1977, 27).

- Eaha ta te tuahine de Dolder i rave no te paturu i ta'na tane e ia faaea itoitito noa i roto i te Ekalesia?

E nehenehe atoa te hoê vahine e tauturu i ta'na tane ia faaoti i ta'na ohipa ei taata faatere i te pae varua i roto i to'na utuafare. Ua faaite te hoê metua tane, te hoê taata mamahu e te te'ote'o ore e, e mea eta'eta ia faaite i te here i to'na utuafare. I te faaûruraa a ta'na vahine, haamata ihora ratou i te faatupu i te pureraa pô utuafare, e ua riro teie mau pureraa ei rave'a na'na ia faahiti i te mau mea o to'na aau. No ta raua tamahine o tei ore i papû i te huru o to'na papa, ua riro ia teie iteraa mai te hoê heheuraa. E mea ohie ta'na mau pure e i te tahi taime, e rate rii te pure area râ, e faarohia oia ia faahiti e 'haamaitai i ta'u tamahine here ia rave i te maitai' ta'na mau pure, e pure rii noa e i te tahi mau taime ma te paari ore e faahiti area râ teie tei te faarohia ia'na ia faahiti, 'Haamaitai i tau tamahine here ia rave e ia pou pou oia » (Ann H. Banks, « The extra Blessing of a Family Prayer », *Ensign*, Tenuare 1976, 37).

- Nahea teie tuahine i te tautururaa i ta'na tane ia riro mai ei taata faatere i te pae varua no to raua utuafare? Eaha te tahi atu â mau rave'a e nehenehe tatou e tauturu i ta tatou mau tane ia riro mai ei taata faatere i te pae varua?

E mau vahine mo'a no te mau mahana hopea nei, e mea ti'a ia tatou ia faatupu i te hoê iteraa pae varua i te fare na roto i te faarahiraa i te faaoroma'i e te huru oaoa. Titauhia tatou ia ohipa no te faarahi i te mau auraa maitai i te utuafare. E mea ti'a ia tatou ia faaohipa i to tatou faaroo i te mau mahana tata'itahi, e te oraraa i te evanelia.

- A tai'o Roma 15:1-5. No te aha te vai faaoroma'iraa e riro ai ei tuhaa no ta tatou hopoi'a ei vahine faaipoipo?

Te mau hopoi'a e te mau haamaitairaa a te hoê metua vahine no te mau mahana hopea nei

Te mau tane e te mau vahine paari, faaipoipohia, e hopoi'a na ratou te afa'iraa mai i te mau tamarii varua a te Atua i te ora i te fenua nei. Ia na reira ratou, e riro ia tatou ei tauturu no te Atua. E hamani tatou i te mau

tino no Ta'na mau tamarii varua—to tatou mau taea'e e tuahine varua. (Hi'o Spencer W. Kimball, *Te Semeio no te Faaoreraa Hara* (1969), 97).

- A faaite i te hoho'a 14 a, « Hoê metua vahine i te pureraa e to'na utuafare ».
- A faaite te api parau no te tabula i muri nei e aore râ, a papa'i i ni'a i te iri papa'i. A tai'o tata'itahi tahi te irava, a ui i te mau tuahine ia faaroo no te mau hopoi'a o te ti'araa metua ia faahitihia. I pihaiho i te irava hoê, a papa'i i te mau hopoi'a i horo'ahia mai.

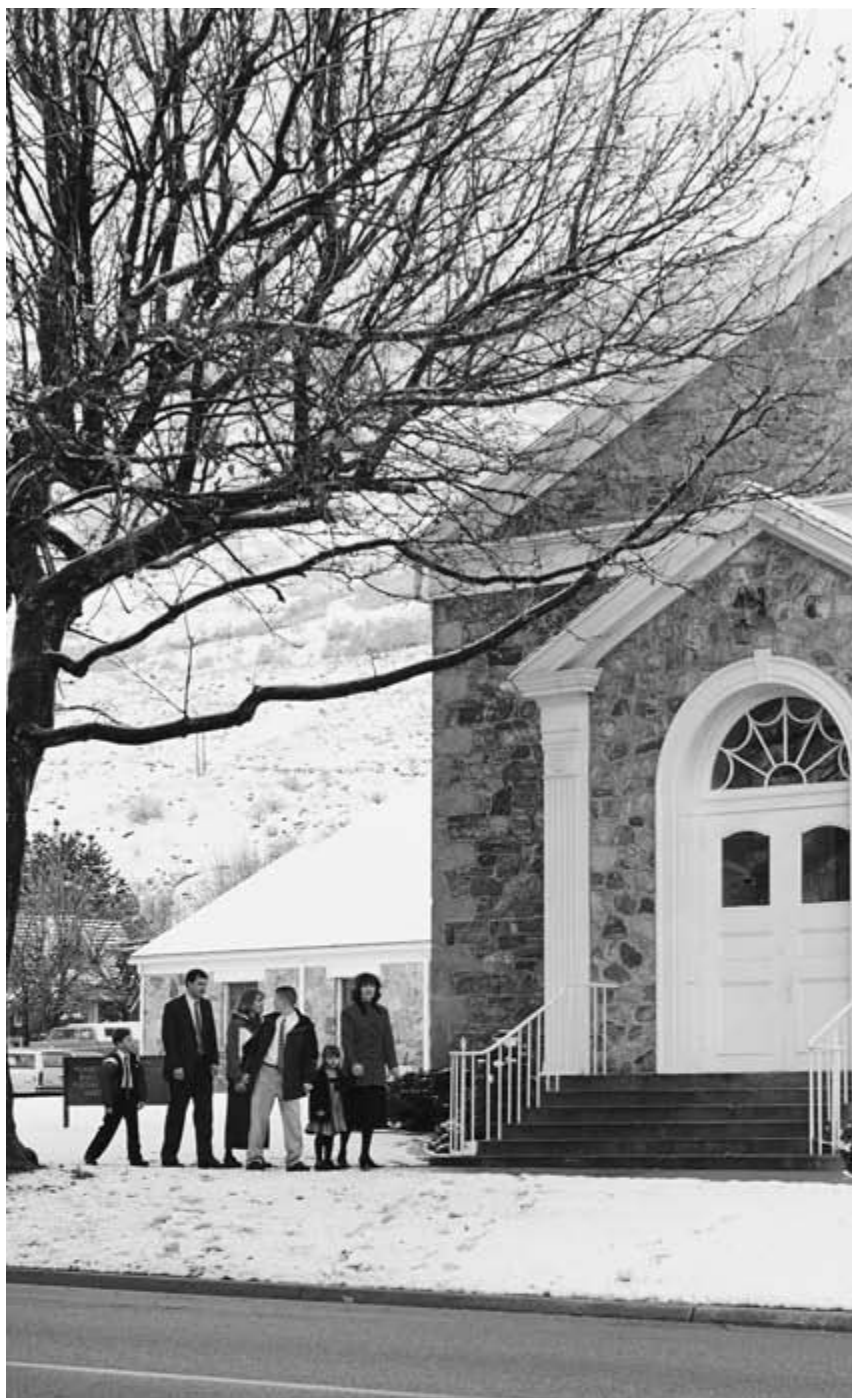
1. Mosia 4:14–15: haapii i te mau tamarii i te haere parau-ti'a e te mārû e te here e te tavini te tahi i te tahi
2. Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 20:70: haapapû e ua farii te mau tamarii i te mau haamaitairaa a te autahu'araa
3. Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 68:25–28: haapii i te mau tamarii i te tatarahapa, te faaroo, te horo'a o te Varua Maitai, te pure, e te parau-ti'a.

Aita tu e hanahana hau atu to te vahine i te tautururaa i roto i te faanahoraa a te Atua ia hopoi mai i te mau tamarii varua i te fenua nei, te haapiiraa ia ratou ia « afaro noa to ratou haereraa i mua i te Fatu ». E farii hoê vahine i te hoonaraa e te oaoa no te riroraa ei metua vahine ti'amâ, e te aupururaa i te mau tamarii maitai. O teie te hoê ohipa tauturu faufaa roa i te taata nei i te tahi atu â toro'a. (A hi'o N. Eldon Tanner, i roto i te Conference Report Atopa 1973, 126; e aore râ, *Ensign*, Tenuare 1974, 10).

Na te ohipa o te mau mahana atoa e faatea i te mau metua tane i te utuafare, e mea papû, aita e rava'i ta ratou mau rave'a no te faaurû i ta ratou mau tamarii mai ta te mau metua vahine e rave. Pinepine te mau metua vahine i te mana'o e, ia farii hoê mana rahi no te tura'iraa i te mau oraraa o ta ratou mau tamarii. (A hi'o Heber J. Grant, *Gospel Standards*, haaputuhia e G. Homer Durham [1941], 152). No reira e mea faufaa roa i te mau metua vahine ia faaea i te fare; ia atuatu ratou iho i ta ratou mau tamarii. E mea ti'a ia ore ratou e vaiiho i ta ratou mau tamarii ei hopoi'a na vetahi ê. Ua ani to tatou mau taata faatere i te mau metua vahine eiaha e rave i te ohipa i rapae i te utuafare maori râ, e mea titau-mau-hia.

« Oia'toa mai te mea, e ani te mau faateiharaa i te mau metua vahine ia rave i te ohipa... eiaha ra ratou e haamo'e i te atuatu e i ta ratou mau hopoi'a o te utuafare, i te haapiiraa ihoa ra o te mau tamarii » (Harold B. Lee, « Maintain your Place as a woman », *Ensign*, Fepuare 1972, 52).

O ratou o te mau vahine na ratou ana'e e atuatu i to ratou iho utuafare e aore râ, ua paari te mau tamarii e ua faaru'e mai te mau tane ia ratou,

14-a, Hoê metua vahine i te pureraa e to'na utuafare.

e mea ti'a ia farii i te tauturu a te feia faatere o te autahu'araa. Ua parau te peresideni Harold B. Lee i te hoê vahine tei fauru'ehia e ta'na e va'u tamarii: « I teie nei, eiaha oe e haape'ape'a no te mea o oe ana'e, e no te mea aita ta oe tane i pihaiho ia oe. A haafatata'tu i to oe na orometua hahaere, e i to oe episekopo. 'Pahono maira oia ia'u ma te ataata, 'e te taea'e Lee tei ia'u nei na orometua hahaere maitai roa i te tahi atu, e aita'tu e episekopo maitai mai ta matou nei. Te haapa'o maitaihia nei matou. Te vaira to matou metua tane papû o te hi'o`tia'i nei ia matou, tei mau i te autahu'araa o tei haere mai i roto i to matou oraraa' » (*Ensign*, Fepuare 1972, 53–54).

Eita vetahi mau vahine e nehenehe e faaamu i ta ratou mau tamarii e tae atu i te paariraa no te mea e pohe ratou i to ratou tamarii rii. Ua haapii te peropheta Iosepha Semita e, rave rahi mau tamarii mâ roa e te nehenehe no te ora i teie fenua viivii nei. Noa'tu, e heva tatou no to ratou mo'eraa, e mea ti'a ia tatou ia oaoa no te mea ua faaorahia ratou i te ino. (A hi'o *Teaching of the Prophet Joseph Smith*, maitiraa Joseph Fielding Smith (1976), 196–97). Ua haapii atoa oia e, o ratou atoa tei pohe na mua i te va'uraa o te matahiti, ua faaorahia ia i roto i te basileia tiretiera (A hi'o PH&PF 137:10) Te mau metua vahine o teie mau tamarii, mai te mea e ora ratou ma te faaroo, e aupuru ratou i ta ratou mau tamarii e tae noa'tu i to ratou paariraa i roto i te mileniuma (A hi'o Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, nene'iraa 5 (1939), 455–6).

Vetahi mau vahine aita ratou e fanau. E rave ratou i to ratou ti'araa metua vahine na roto i te faaamuraa i te mau tamarii e aore râ, i te raveraa i te mau tamarii no roto mai i te mau pû fariiraa tamarii. Te mau vahine, eita roa e fanau, e te mau vahine apî aita â i faaipoipohia, e nehenehe ratou e faatupu i te huru metua vahine na roto i te ohiparaa e teie mau tamarii, na roto i te mau rave'a rau e aore râ, na roto i te raveraa i te tahi mau mea e nehenehe ai ratou e tavini ia vetahi ê. Te mau vahine e rave nei i teie huru ohipa, e farii ia i te oaoa no te reira, e te hopoiraa mai i te oaoa e te faaururaa mâ i roto i te oraraa o te mau tamarii, te mau tamarii ihoa ra o tei ere i te here metua vahine.

Ua tamahanahana te peresideni Brigham Young i te mau vahine tamarii ore, o tei haapa'o ma te faaroo i ta ratou mau fafauaraa o te hiero ma te parau e: « Rave rahi mau tuahine te mau iui nei no te mea aita ratou i haamaitaihia i te hoê huaai. E ite outou i te hoê taime e haaatilhia outou milioni mau tamarii. Mai te mea e haapa'o outou i ta outou mau fafauaraa, e riro ia outou ei mau metua vahine no te mau nunaa. ... A haapa'o, e mai te mea eita outou e haamaitaihia i te mau tamarii i teie tau, e riro râ outou araua'e » (I roto i te *Deseret News [Weekly]*, 28 Nov. 1860, 306).

- Nahea teie mau parau tumu ia tamahanahana i te mau metua vahine tamarii ore o te oto ra? Nahea teie mau parau heheuhia ia faaitoito ia tatou ia ora ma te parau-ti'a?

14-b, Hoê vahine apî te tai'o ra no te faaineine ia'na iho no te mau piiraa i muri mai.

Te ohipa a te vahine otahi

- A faaite i te hoho'a 14 b, « Hoê vahine apî te tai'o ra no te faaineine ia'na iho no te mau piiraa i muri mai ».

Te mau vahine atoa, otahi e faaipoipohia, e mau ohipa e e mau hopoi'a rahi ta ratou i te oraraa tahuti nei. Hoê tamahine aore râ, hoê vahine apî, e fana'oraa rahi to ratou i te apiraa, no te faaineine ia'na iho no to na piiraa ei vahine faaipoipo e e metua vahine. E nehenehe ona e haapii mai i te ohipa utuafare i to'na iho metua vahine, i te fare haapiiraa, e aore râ, i roto i te mau piha raveraveraa rima a te ekalesia. E nehenehe atoa ona e haapii mai ia haere atu i te fare haapiiraa. E titauhia ona ia faaineine ia'na ia riro mai ei orometua i roto i to'na iho utuafare. E ti'a ona ia faaite i te hi'oraa maitai i mua i to'na mau hoa melo e melo ore, e ti'a ona ia vai mâ noa e te viivii-ore.

- Noa'tu e vahine âpi e aore râ e vahine faaipoipo orehia, nahea outou i te faaineine ia outou ia riro mai ei vahine faaipoipo e ei metua vahine? No te aha e mea faufaa ia faaineine ia outou i te pae varua i to outou apîraa?
- A faaite i te hoho'a 14 c, « Hoê vahine, te haapii ra i te hoê piha tamarii ».

Eita vetahi o te mau vahine e faaipoipo oioi i teie oraraa nei. Vetahi, e faaea otahi noa i roto i to ratou oraraa tahuti nei mai te mea aita i itea ia ratou te hoê hoa ti'amâ. Ua fafauhia i teie mau huru vahine te mau tane e te mau tamarii i roto i te oraraa i muri mai i te pohe. Eita roa te haamaitairaa o te fenua nei e hunahia ia ratou.

Ua parau te peresideni Harold B. Lee e: « O outou te mau vahine apî o te haere atura i te paariraa e aita â i farii te hoê aniraa no te faaipoiporaa, mai te mea e faaea ti'amâ noa outou e ua ineine no te haere i te fare o te Fatu e te vai ra te faaroo i teie parau tumu mo'a no te faaipoiporaa mure ore no te tau e amuri atu, noa'tu e aita â te fana'o no te faaipoiporaa i tae mai ia outou i roto i te tahuti nei, e haamaururu mai ra te Fatu ia outou i te taima au mau e eita roa te haamaitairaa e hunahia ia outou. Aita outou e faahepohia ia farii i te hoê aniraa na te hoê taata ti'amâ ore ia outou, oi mata'u i te ere [te fariiraa] i ta outou mau haamaitairaa » (*Ye Are the Light of the world* (1974), 308).

- Nahea teie fafauraa i te afa'i i te tamahanahana e i te ite haapapûraa i te hoê vahine faaipoipo orehia?

Te hoê vahine otahi e faaite nei i to'na huru mai teie te huru:

« Rave rahi mau haamaitairaa hoê roa e te mau fana'oraa taa ê e vai nei no te mau melo otahi...

14-c, Hoê vahine, te haapii ra i te hoê piha tamaraii

« I roto i te horuhoru e vai nei no te faaipoipo, e tau'a ore vitiviti roa tatou rave rahi mau fana'oraa hoê roa no te faaineine ia tatou iho, eiaha noa no te faaipoiporaa hoê roa area râ, no te faateiteiraa mure ore atoa.

« Ei [vahine] otahi i roto i te Ekalesia, ua tia'i pinepine noa vau ia tupu te faaipoiporaa i te hiero tei fafauhia i roto i to'u haamaitairaa patereareha. No reira, ... ua rahi roa to'u ite maitairaa e te mauruuru no te mau haamaitairaa taa ê, te tae mai i te mau melo otahi tei haapa'o.

« E taime e e fana'oraa to tatou no te haapau i te reira mai ta tatou i hinaaro. Area râ, e hopoi'a'toa na tatou te faaohiparaa i teie horo'a faufaa no te taime. E mau melo otahi tatou no te Ekalesia i nehenehe ai tatou... [e hepohepo] no to tatou ti'araa otahi, ... e aore râ, e nehenehe tatou e faaohipa i teie taime monoraa o to tatou oraraa ei [taime] no te ohipa, ei taime no te faatupuraa i te mea e tia'ihia ra. E ua papû roa to'u mana'o e, te huru o to tatou faaohiparaa i teie taime e i teie faufaa hopea oia'toa to tatou haereraa i mua mure ore.

« Hoê feruriraa matamua oia te parau no te toro'a e aore râ, te ohipa... *Vetahi* mau vahine e iteahia ia ratou te oaoa i roto i te uiuiraa no te hoê toro'a... Na roto i te pure e te mau haamaitairaa a te autahu'araa, ua farii au... i te hoê tamahanahanaraa, e te hoê haapapûraa e (ia faaitoito vau i to'u toro'a) te mea o ta'u e rave nei e mea au ia i te mata o te Fatu...

« Te faaite papû nei râ vau e [teie râ,] no ô mai te oaoa rahi mau e te ti'a i te vairaa o to'u nei oraraa i te...mau ohipa mărû, itea-ore-hia o te tauturu aroha... Ua rahi roa to tatou mana'ona'oraa i to tatou iho mau hinaaro e i to tatou mau fifi i riro ai tatou ei mau taata tari'a turi i te mau ta'i e i te mau upoo mauui e haaati nei ia tatou...

« Aita to tatou taime i î a'e nei mai teie nei. E taime to tatou no te haereraa [i te mau piha haapiiraa], ... ia tai'o, mai te mea e imi tatou i roto i te mau buka maitata'i,... ia faahotu i te mau taleni rau e te mau faufaa rau, ... ia haamata i to [tatou] tuatapaparaa... [E nehenehe teie e faaûru] i te taato'araa o te utuafare ia [rave] ... i te mau maimiraa no to ratou aamu [fetii].

« Te mau hoonaraa maitai no te taviniraa tamau, tuutuu ore i roto i te Ekalesia, eita roa ia e ti'a ia aruehia...ua ite au...i te au o te oaoa rahi i te taviniraa ei orometua i roto i te Haapiiraa Sabati o te paroita...

« E taime to tatou ia imi ia vai maitai noa to tatou tino... Te faa'eta'eta tuutuu ore, e faateitei te reira i te varua e te huru o to tatou aau no te haapautuuturaa i te tino.

« E taime to tatou e to to tatou mau utuafare ia haa i roto i te paroita e aore râ, i te amaa, ia riro ei hoa no te mau tamarii rii. Ua ani manihinihia vau ia (faaineine oiioi) ... [i te mau faaoaoaraa na te mau tamarii rii... Na

roto i te puai o to tatou iho hi'oraa maitai, e nehenehe tatou, ma te mārû, e faaitoito ia ratou ia pee i te mau parau tumu no te evanelia, a nuu ai ratou i to ratou taure'are'araa.

« E taimē papû maitai to tatou no te haamaûa i pihai iho i to tatou Metua i te Ao ra. Eita e nehenehe ia'u ia ore e tau'a i te faufaa no te haapaeraa maa e te pure maoro o ta'u i rave i roto i to'u oraraa... Ua [roaa] ia'u te hoê iteraa aueue ore no te here taa ê o te Fatu e te tau'araa i to'u nei huru.

« ... I te taimē o to tatou hinaaroraa, te vai ra te mau rima here e haaatira nei ia tatou no te faateitei, no te faaitoito, e no te tauturu ia tatou. A imi haaati haere. Te fafau atu nei au e tei ô nei ratou.

« E ia teiaha te mau faito o te aau pe'ape'a, ... ua itea ia'u te hoê raau rapaau papû no te ma'i faaitiraa [depression] oia te iteraa e *te hinaaro maira te hoê taata o te oa nei ia'u..* Ia haamaitai i te hoê taata, to'u mau hinaaro e to'u mau fifi ua ama vitiviti roa ia i roto i te mahanahana o te ahu o te iteraa e, ua haamaramarama vau i te oraraa o vetahi e te mea o ta'u i rave ra e mea maitai ia i te Fatu.

« A oaoa ana'e tatou i teie tao'a faufaa, te taimē, e a haamaururu ana'e i te Fatu no teie tao'a horo'a taa ê » (Anne G. Osborn, « The Ectasy of the Agony:How to Be Single and Sane at the Same Time, » *Ensign*, Mati 1977, 47–49).

- Eaha te tahi mau rave'a i roaa i teie tuahine no te haafaufaaraa i to'na oraraa?

Opaniraa

E faufaa rahi to te vahine tata'itahi i roto i te Ekalesia. Mai te peu e ora tatou ma te faaroo, e haamaitaihia tatou i te hoê mahana, i te manu'iaraa ia riro mai ei hoa apiti, ei tauturu au, e ei metua vahine. Mai te mea e tae oioi mai teie manu'iaraa i roto i teie oraraa e aore râ, e taere-rii-hia e aore râ, i teie oraraa i muri nei, e nehenehe tatou e faa'i i to tatou oraraa na roto i te taviniraa ia vetahi ê, e te faaotiraa i ta tatou mau ohipa ei vahine mo'a no te mau mahana hopea nei.

Titauraa

A imi i te mau rave'a ia haamaitai atu â ia oe i roto i ta oe ohipa e aore râ, i ta oe mau ohipa.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Ephesia 6:4 (eiaha e faaoo i ta outou mau tamarii)
- 1 Timoteo 5:3–14 (te mau vahine ivi)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 36, « E Riro te Utuafare ei Mea Mure Ore », e te pene 37, « Te Mau Hopoi'a a te Utuafare ».
2. A hi'o faahou i te haapiiraa 13 i roto i teie buka, « Te Mau Vahine e te Autahu'araa ».
3. A faaineine i te hoê api parau tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i ni'a i te iri papa'i ereere.
4. A ani i te mau melo no te piha ia faaite mai i te tahi mau aamu, mau irava, e te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE APARAURAA E TO TATOU UTUAFARE

H a a p i i r a a 15

Te tumu no teie haapiiraa o te tautururaa ia ia tatou ia haapuai i to tatou utuafare na roto i te aparauraa e ta tatou mau tane e te mau tamarii.

E faatere te metua tane i roto i te fare

- A himene « No te Aroha » (Hi'o *Te Mau Himene* No. 179, e aore râ, *Te Mau Parau Tumū no te Evanelia*, 352–53).

E haamatararaa to tatou mau utuafare i te fenua nei no te mau utuafare i te ra'i ra. Titauhia tatou ia faatupu i te hoê hi'oraa e ti'a ia itehia i roto i to tatou mau utuafare no a muri atu. Ua parau te peresideni N. Eldon Tanner e, « e mea ti'a ia riro te utuafare o te feia mo'a i te mahana hopea nei ei utuafare hi'oraa maitai, ia riro te metua tane ei upoo no te utuafare e ia peresideni na roto i te here e na roto i te faaauraa e te mau hinaaro ti'a o te metua vahine. Ia imi raua toopiti hoê huru mau fâ no te utuafare e ia ite te mau tamarii i te here e te au-maite-raa e vai ra » (« Fatherhood », *Ensign*, Tiunu 1977, 2).

O te metua tane te patereareha e te mana faatere i roto i te utuafare. E hopoi'a nana te faatereraa i te ohipa utuafare. E hopoi'a na te mau metua te faatupururaa i te hoê utuafare parau-ti'a area râ, e ere na te hoê ana'e e rave i te reira. E mea faufaa te mau melo atoa. E mau hoa amui tatou e ta tatou mau tane. E nehenehe tatou apipiti e patu i te mau faaipoiporaa puai e ia faaho'i mai i to tatou mau utuafare i mua i te aro o te Fatu. E mea ti'a ia aparau e ta tatou mau tane ia nehenehe ia oaoa i te Varua o te Fatu i roto i to tatou mau utuafare.

Te faaiteraa i te here e te faatura i ta tatou mau tane

Ei mau vahine, e mea ti'a ia faati'a te tane e te vahine i te hoê fare nahonaho e te here. E haamaitai e e haapuai te hoê hoho'a no te here haavare ore e te aa opere i to tatou faaipoiporaa. E mea ti'a ia pure tamau noa tatou ma te amui e ma te faaite i te here e te faatura te tahi i te tahi, ia tai'o e ia haapii amui i te mau papa'iraa mo'a. E mea ti'a ia haapa'o tatou i te mau faauerua a te Fatu e te mau fafauraa tei ravehia i roto i te faaipoiporaa.

15-a, Hoê tane e ta'na vahine te rave amui ra i te ohipa

15-b, Hoê utuafare i te taime no te pureraa pô utuafare

No te tatararaa i te hoê utuafare maitai roa teie ta te Peresideni Ruben J. Clark Jr. i parau « e haamaitai te here mau... e... e haamo'a i te mana'o e i te mau ohipa atoa » a te tane e a te vahine ». E itehia te faatura e te hanahana i roto i teie utuafare. E tupu te faaroma'i e... te haavare ore o te mana'o e e vai te parau e te ohipa i reira...

« E mea ti'a ia paruru te faaroo i te fare mai te mori mārû ra te huru.

« E arata'i e e haapopou te haapa'oraa i te mau faaueruaa a te Atua ia raua » (« Our homes, « *Relief Society magazines*, Titema. 1940, 809–10).

- Eaha te ti'a ia tatou ia rave no te faaite i te here e te faatura i ta tatou mau tane? Nahea to tatou faaiteraa i te here i te tautururaa ia tatou ia faatupu i te nahonaho i roto i to tatou mau fare?

Te aparau amuiraa

- A faaite i te hoho'a 15 a, « Hoê tane e ta'na vahine te rave amui ra i te ohipa ».

E mea faufaa ia faatupu i te aparauraa au i rotopu i te tane e te vahine. I reira ia tatou e nehenehe ai e ohipa amui no te arairaa i te mau fifi e tupu i roto i te faaipoiporaa. Rave rahi mau fifi e farereihia e o te nehenehe ia tatarahia ia arata'ihia tatou e ta tatou mau tane e te Fatu.

- A tai'o Alama 37: 37. Nahea te aparauraa i te Fatu i te tautururaa ia tatou?

E mea ti'a ia aparau pinepine tatou te tahi i te tahi. E mea ti'a tatou ia tau'a parau i te mau fifi e te mau opuaraa na roto i te pure e ta tatou mau tane. E faaite tatou i to tatou here i ta tatou mau tane na roto i te imiraa i ta ratou arata'i e ta ratou tauturu no te arairaa i te mau fifi o te utuafare. Te mau faaotiraa faufaa no te utuafare, ia rave amuihia e ti'a ai. E mea ti'a ia faataahia te hoê taima tano no te aparauraa e no te imiraa i te mau rave'a e au no te pae faufaa, no te mau tamarii, no te pae o te faaroo, e no te tahi mau fifi taa ê e no te mau fifi o te utuafare. Ia oti te mau opuaraa i te ravehia, e mea ti'a i te mau metua ia tahoê i te amuraa i te reira.

Na te aamu i muri nei, e faaite e mea nahea ta te hoê na taata faaipoipo ia aparau amui:

Ua rava'i to'u na metua i te paari e te ite. E nehenehe te mau opuaraa no te utuafare e rave e te hoê o raua ana'e. Area râ, e parahi amui raua e e aparau i te mau fifi e i te mau rave'a te tahi e te tahi. Hoê taima i te hepetoma, i te pô sabati ihoa ra, e parahi amui raua i te amuraa maa o te fare tutu e e aparau i te mau fifi. I te tahi mau taima, e anihia matou te mau tamarii ia putu atoa mai. Na roto i te aparauraa amui, e roaa ia raua te faaotiraa e mea nahea matou ia faaamuhia. Noa'tu e mea iti roa te moni ohipa a to'u papa, e rava'i noa matou i te moni. Aita vau e haamana'o ra i te hoê taima i to'u faarooraa i to'u na metua i te manianiaraa e aore râ,

15-c, Hoê metua vahine te aparau ra ma te peu ore e ta'na tamahine iti

i te tama'iraa. Te oaoa nei au no teie na metua paari o tei faanaho i te hoê hoho'a no te hoê utuafare tiritiera o ta tatou paato'a e ti'a ia pee i roto i to tatou iho mau fare.

- Nahea te aparauraa amui i te tautururaa ia tatou ia 'ape i te mau mârora e te mau fifi i roto i to tatou mau utuafare? Nahea te aparau amui ia faarahi i te here i roto i to tatou faaipoiporaa?

Te aparauraa e te utuafare

- A faaite i te hoho'a 15 b, « Hoê utuafare i te taime no te pureraa pô utuafare ».

Ia oti te tau'araa parau a te metua tane e a te metua vahine, e mea ti'a ia raua ia amui i ta raua mau tamarii no te aparau i te mau opuaraa e te mau faanahoraa a te utuafare i roto i te hoê apooraa utuafare.

E mea faufaa te hoê apooraa utuafare. E nehenehe te reira e haamaitai atu â i te oraraa utuafare, e faahohonu i te here e i te faarahiraa i te oaoa. E haro'aro'a oiioi roa te mau tamarii i te mau faanahonahoraa a te utuafare. Ia ite te mau melo tata'itahi eaha te mea o ta te tahi e rave ra, e tupu mai ia te nahonaho e te au maitai. E mea ti'a ia horo'ahia te taime i te mau tamarii i roto i te mau tau'araa parau, e e mea ti'a ia ratou ia tauturu i te amora i teie mau opuaraa. Ia aparau tatou e to tatou utuafare, e mea ti'a ia tatou ia faatura i te mau mana'o, te mau fifi e te mau ohipa a te taata tata'itahi.

- Eaha te taime e au no te faatupuraa i te hoê apooraa utuafare? Eaha te tahi mau tuhaa e tano ia aparauhia i roto i te apooraa mai teie te huru?
- A faaite i te hoho'a 15 c, « Hoê metua vahine, te aparau ra ma te peu ore e ta'na tamahine iti ».

Eita ta tatou aparauraa e ta tatou mau tamarii e tupu i te mau taime atoa mai te hoê faanahoraa tamau. Ei mau metua vahine, e mea ti'a ia tatou ia faaroo i to ratou mau fifi. E mea ti'a ia tatou ia ite atoa i to ratou mana'o. Eiaha tatou e ata e aore râ, e haapoto i to ratou mau fifi. Maori râ, e mea ti'a ia tatou ia tamata na roto i te here, ia maramarama e ia a'o ia ratou. E nehenehe atoa tatou e faaitoito i ta tatou mau tane ia aparau e te mau tamarii tata'itahi.

« E mea au ia parahi te hoê metua tane e aore râ, te hoê metua vahine e te hoê tamaiti e aore râ, te hoê tamahine e ia aparau no'na iho fifi... Te vai ra te mau faateimaharaa e te mau umeumeraa... i mua i ta tatou mau tamarii tamaroa e tamahine o te ti'a râ ia faaitoitoia ...

« I roto i teie huru aparauraa vevete [ouvert], e tauturu te mau metua i ta ratou mau tamarii, ia opua i ta ratou mau fâ » (Elray L. Christensen i roto i te Conference Report, Eperera 1972, 43; e aore râ, *Ensign*, Tiurai 1972, 55).

- Ei tamahine apî, eaha ta oe e hinaaro e aparau e to oe na metua? Ei metua vahine, eaha ta oe e hinaaro e aparau e ta oe mau tamarii? E hinaaro paha oe i te faahaamana'o i te mau piahi ia imi tamau i te arata'iraa a te Varua Maitai, ia horo'a e ia farii i te mau a'oraa. E nehenehe te Varua Maitai e tauturu ia tatou ia ite, eaha te ti'a ia parau, e nahea i te faaohipa i te a'o o ta tatou e farii mai.

Ua parau Elder Richard L. Evans a parau ai oia no ni'a i te aparauraa e ta tatou mau tamarii e: « E roaa ia outou e o ratou atoa te manui'araa, te tura, te hopoi'a, no te parahi e no te faaite i to outou mau mana'o e te faaotiraa a te tahi e te tahi, e ia faaturahia orua toopiti atoa ra na roto i to ratou faarooraa, ohiparaa, pureraa e faanahoraa amui no te taato'araa o to orua oaoa tamau e amuri noa'tu » (« As Parents and children Come To Common ground, « *Improvement Era*, Me 1956, 342).

Opaniraa

Mai te taime mai â a ora'i tatou i roto i te hau e te au maitai o te basileia tiretiera, e haamata ia tatou i teie nei ra ia faatupu i te hoêraa e te here. Eita te reira e tupu ta'ue noa. Ua parau te peresideni David O. Mc Kay e: « E nehenehe au e parau e e mea iti, mai te mea e aita roa e mau mea e au ia fariihia i roto i te hoê utuafare i te oreraa te hoêraa e te au maitairaa. I te tahi pae, ua ite au e maite mea te vaira te hoêraa, te tautururaa te tahi i te tahi, e te vaira te here i reira... o te hoê ia tuhaa o te ra'i i te fenua nei » (i roto i te Conference Report, Atopa 1967, 7). Ia aparau tatou e ta tatou mau tane e ta tatou mau tamarii, e nehenehe tatou e haapuai i to tatou mau utuafare. E ite tatou i te here rahi atu â, e te haafatataraa te tahi i te tahi.

Titauraa

Ia haro'aro'a i te mau rave'a no te aparauraa e ta oe tane e ta oe mau tamarii. A faaitoito ia ratou ia faaineine na roto i te pure no teie mau rave'a. A faitoito i ta oe tane ia uiui i ta orua mau tamarii tata'itahi. Mai te mea aita oe i faaiipoiphia, a imi i te arata'iraa a te Varua Maitai i te imiraa i te mau rave'a no te faatupuraa i te au maitai i roto i te utuafare.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 1 Korinetia 13 (te viretu o te aroha)
- Galatia 5:22–23 (te hotu o te Varua)
- Iakoba 2:35 (ua mo'e te ti'aturiraa o te mau tamarii o te mau Ati Nephi)
- Iakoba 3:7 (ua here te Ati Lamana i to ratou mau utuafare))
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 121:36–41 (i muri mai i te tamataraa, a faaite atea'tu i te here rahi)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a 'tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 37, « Te Mau Hopoi'a a te Utuafare ».
2. A haamata i te haapiiraa na roto i te himene « No te Aroha » (a hi'o *Te Mau Himene* no. 179, e aore râ, *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia*, 352–53).
3. A ani i te mau piahi ia faaite i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE PURERAA PÔ UTUAFARE

H a a p i i r a a 1 6

Te tumu no teie haapiiraa o te faaururaa e te tautururaa ia tatou ia manuïa te pureraa pô utuafare.

Na te mau taata atoa te pureraa pô utuafare

E ti'a, i te utuafare tata'itahi, ia faatupu tamau i te pureraa pô utuafare i te hepetoma tata'itahi. Ua faataa te Ekalesia i te pô monire ateatea no te tahi atu mau faaoaoaraa no teie tumu.

- A faaite i te hoho'a 16 a, « Te mau metua o te faaô nei i ta raua mau tamarii i roto i te pureraa pô utuafare », e te Hoho'a 16 b, « Te hoê tane e te hoê vahine paari, te faatere nei i to raua pureraa pô utuafare ».

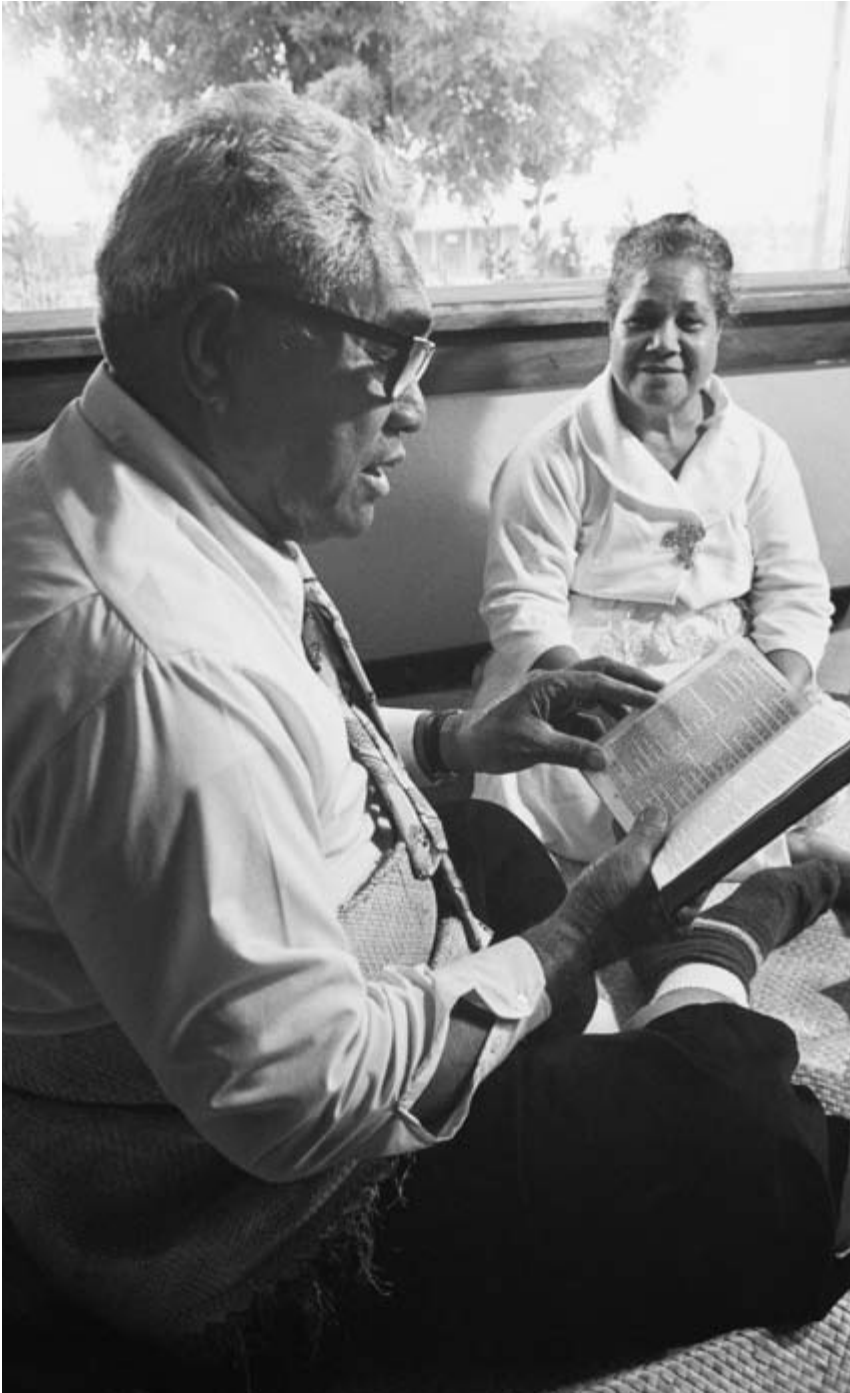
E mea taa ê te tahi utuafare i te tahi. I roto i te tahi mau utuafare, te vai ra na metua e te mau tamarii i te fare; te tahi mau utuafare, hoê ana'e metua e te mau tamarii. Oia'toa, te tahi mau utuafare, aita e tamarii ta te mau metua i te fare. Rave rahi mau feia âpi paari otahi te ora ra oia ana'e aore râ, e te hoê hoa i te fare haapiiraa. Noa'tu te huru o te utuafare, e riro râ te pureraa pô utuafare no te taata tata'itahi. Mai te mea e ora te hoê taata oia ana'e ra, e tane e aore râ, e vahine e nehenehe oia e amui atu e te tahi mau taata no te pureraa pô utuafare. O ratou e noho otahi ra, e riro teie pureraa ei haamaitairaa taa ê.

« Aita e vahi hau atu i te maitai no te haapii i te evanelia maori râ, i roto i te utuafare. I roto noa i te utuafare te mau tamarii e nehenehe ai e haapii i te natura o te oraraa utuafare tei faati'ahia e to tatou metua i te ao ra. I roto i te pô monire te utuafare e amui ai no te faatupu i te hoê varua o te mau iteraa atoa o te utuafare. O ratou atoa tei farii i teie varua i rotopu ia ratou, e ite ia e, teie te pô no to ratou oaoa rahi mau » (*Family Home Evening* [1971], 4).

Te faatupuraa tamauraa i te mau pureraa pô utuafare o te rave'a maitai roa ia no te haapii atu e te haapiiraa mai i te mau parau tumu no te evanelia. E amui te reira i te mau melo o te utuafare i roto i te here e te hoêraa.

16-a, Te mau metua o te faaô nei i ta raua mau tamarii i roto i te pureraa pò utuafare

16-b, Te hoê tane e te hoê vahine paari, te faatere nei i to raua pureraa pô utuafare

- A tape'a i te hoê ruru raau e aore râ, te hoê ruru raau mati i roto i te i to oe rima. A parau i te mau piahi e, e faahoho'araa teie no te mau melo no te hoê utuafare. A iriti i te hoê raau i teie nei ruru e a ofati na te afa-
raa. A faaite i te mau piahi e, mai te mea e ti'a tatou ana'e ra, e ere ia tatou i te mea puai roa ahiri e aita to tatou utuafare. I muri mai a rave i te hoê tuaina e aore râ, te hoê uaua e a taumu amui i teie nei ruru raau. A faaite i te mau piahi e, e faahoho'araa teie tuaina i te mana ruuruu o te mau haapiiraa o te evanelia. I muri iho a faaite e, e mea fifi ia ofati i teie nei mau raau. A faaite e e mea puai a'e tatou ia amui ana'ehia tatou ei utuafare e ia ruuruu amuihia e te parau mau o te evanelia.

Nahea ia faatere i te pureraa pô utuafare

Ei patereareha no te utuafare, na te metua tane e peresideni i te mau pureraa pô utuafare. Ia ore ra te metua tane aore râ, aita e metua tane to te utuafare, e mea ti'a i te metua vahine ia rave i te faatereraa. Mai te mea e nehenehe, e mea ti'a ia faanaho amui te mau metua tane e te mau metua vahine i te pureraa pô utuafare na mua roa. I reira raua e opere ai i te mau ohipa na te mau melo o te utuafare.

I te haamataraa o te pureraa pô utuafare, e mea ti'a ia faatupuhia te hoê apooraa poto noa e aore râ, te hoê apooraa faanahoraa no te hi'opo'a e ua ineine anei te mau faaoaoaraa e ia faanahohia te mau ohipa no teie hepetoma i mua. E tautururaa rahi teie no te feia apî a'e o te utuafare.

« Na te [metua tane] e horo'a i te haapiiraa e aore râ, e horo'a i te haapiiraa i ta'na vahine e aore râ, i ta'na mau tamarii metua tane i te haapiiraa e aore râ, e horo'a te haapiiraa i ta'na vahine aore râ, i te mau tamarii paari a'e... E nehenehe te mau tamarii apî e tauturu i te tahi mau tuhaa mai te arata'iraa i te himene, te tai'oraa i te mau irava, te pahonoraa i te mau uiraa, te tape'araa i te mau hoho'a, te opereraa i te amuamu, e te pureraa...

« Teie te hoê faanahoraa no te pureraa pô utuafare i muri nei:

« Himene haamataraa (na te utuafare)

« Pure haamataraa (na te hoê melo o te utuafare)

« Poema e aore râ, te tai'oraa irava (na te hoê melo o te utuafare)

« Haapiiraa (na te metua tane, metua vahine e aore râ, na te hoê tamarii paari a'e)

« Faaoaoaraa (arata'ihia e te hoê melo no te utuafare, e te mau melo atoa te hauti atu)

« Himene hopea (na te utuafare)

« Pure hopea (na te hoê melo utuafare)

« Te mau amuamuraa

« Rave rau huru raveraa e tano no te hoê pureraa pô utuafare. Noa'tu eaha te faaoaoaraa o te nati i te utuafare, o te haapuai i to ratou here te tahi no te tahi, te tautururaa ia haafatata'tu i te Metua i te Ao ra, e i te faaitoitōraa ia ratou ia ora parau-ti'a noa e riro te reira ei pureraa pô utuafare. Te tahi mau hoho'a no te mau faaoaoaraa oia te tai'ōraa i te mau papa'iraa mo'a, te aparauraa i te evanelia, te horo'araa i te mau iteraa papū, te faatupuraa i te ohipa totauturu, te himene amuiraa, te haereraa i te hoê pique nique, te amuiraa te utuafare i roto i te hoê hauti, e te haere avaaeraa. Ia tuu-atoa-hia te pure i roto i te mau pureraa pô utuafare atoa ». (*Te buka Arata'i Utuafare* (1999), 7).

E nehenehe te mau melo tata'itahi o te utuafare e tauturu ia manuïa mau te pureraa pô utuafare. A tahi, e faanaho i ta tatou mau ohipa ia vata tatou no ta tatou pureraa pô utuafare. Teie atoa, e nehenehe tatou e arata'i i te hoê tabula ohipa e aore râ, e tauturu no te faaineine na roto i te tahi atu rave'a. E nehenehe te mau metua vahine e aore râ, te mau tamarii paari e tauturu i te mau tamarii rii i roto i te hepetoma no ta ratou mau talena ohipa. E mea au na te mau tamarii rii ia faati'ahia te mau aamu i ni'a i te hoê tabula ahu mahanahana [flanelle] e o oaoa ratou ia rave i taua talena ohipa ra na roto i te mau rave'a rau. E nehenehe te mau tamarii tata'itahi e faaō mai mai te mea e vaiiho te metua tane e te metua vahine ia ratou, e ia faaoroma'i i ta ratou mau tautoora. E nehenehe tatou e haamaitai atu â i ta tatou mau pureraa pô utuafare na roto i te pureraa i to tatou Metua i te Ao ra i te tauturu ia faaineine tatou i ta tatou mau tuhaa.

E hoho'a teie i muri nei no te hoê pô utuafare manuïa mau:

Ua topa te utuafare Thompson i ta ratou pureraa pô utuafare « Te aru'i haamaurururaa a te utuafare Tommy » Ua ana'i te mau tamarii e hitu, mai te 17 matahiti mai e tae atu i te 5 matahiti, ua ma'iti i ta ratou mau maa au roa'e no taua pô ra. Ua operehia te maa tei manuïa, e ua horo'ahia te mau « haamaurururaa a te utuafare Tommy ».

Ua oomo papa i to'na ahu maitai roa'e ua taamu i te hoê taamu arapo'a rahi, e au mau oia mai te hoê taata arata'i oro'a. Ua oomo atoa mama i to'na ahu nehenehe roa'e e ua ti'a i pihai iho ia papa, e te tape'a ra i te mau vihi rata tei roto i te reira te i'oa o te mau « taata tei upooti'a ». Ua ani manihinihia o papa e o mama ruau ei nau taata mata'ita'i i te opereraa o te mau parau haamauruururaa. I muri mai i te mau parau maevaraa a papa, teie te faanahōraa i muri nei:

Teie te parau a papa: « Ua maitihia o Albert Einstein e o Paul Thompson ei na ti'a tei manuïa i roto i te tuhaa no te ohipa numera [matematika]. Horo'a mai na te vihi rata ». Ua horo'a atura mama i te vihi rata ia papa e ua tatara oia. E ma te ieie, « Te taata tei upooti'a... o... Paul Thompson! »

Ua haapopou te utuafare ia Paul, i to'na ti'araa mai no te farii i ta'na « Tommy haamauruururaa » (No teie utuafare te mau haamaururu, e mau faahoho'araa hamanihia i roto i te 'urana e ua nana'ohia te i'oa o te tamarii e ta'na rē i mua i taua tao'a ra).

E ua faaterehia tei nei ohipa e tae noa'tu e ua farii te mau tamarii atoa i ta ratou haamauruururaa e te mau faanahanaharaa o te feia tei manuia i te tahi atu mau taata tuiroo o te fenua iho e aore rā, o te ao nei. Ua farii sheri i ta'na haamaurururaa no to'na faahiahia i te pae no te au; o Bryan, no te ohipa 'Scout'; o Michele, no to'na ite i te pae no te pehe; o Michael, no ta'na faito faahiahia i te pae no te taoraraa popo i roto i te ete; o Denise, no te faito maitai no te tai'o; e o Cynthia no to'na aravihi i te faaiteraa i te anaana o to'na utuafare i te mahana no te mau utuafare. E ta'na tao'a faanahanaharaa, e mea taa ê roa ia e parauhia « Te haamauruururaa o te hihii mahana ».

I muri mai i teie ohipa, e hauti mai te hoê tamarii i te hoê faaanaanataeraa o ta'na i faaineine i roto i te hepetoma e ua popo-maitai-hia ratou. I muri mai ua himene mai o Denise e o Cynthia i te hoê himene « Teach Me to Walk in te Light » [A Haapii Ia'u ia Ite i te Maitai (A hi'o i te Mau Himene no. 189 e aore rā, *Te Mau Parau Tumu no te Evanelia*, 374). I muri mai i te pure hopea a Michael, e operehia te amu'amuraa.

E mea faufaa ia faanahonaho i te mau pureraa pô utuafare, ia ð mai te mau hinaaro e te mau titauroa o te utuafare. A rave i te mau ohipa e riro ei haamana'oraa na te mau melo o te utuafare. E *tauturu* te mau pureraa pô utuafare i te utuafare. Te mau pureraa pô utuafare manuia roa'e, o te mau pureraa ohie te raveraa o ta te mau melo o te utuafare i faaineine.

- Eaha te maoraraa o te taima o ta oe e rave no te faaineine i te pureraa pô utuafare? Nahea oe ia haamaitai i ta outou mau pureraa pô utuafare e te hoê faanahoraa maitai atu â?

Teie ta te Peresideniraa Matamua o te Ekalesia i parau: « Ua faataa anei outou i te taima tano ia riro to outou utuafare e to outou vahi nohoraa ei mea manuia mau mai ta oe e rave ra ia tutava oe i te pae sotiare e i te pae o te toro'a? Te pûpû ra anei oe i to oe puai no te faatupuraa i te rave'a i roto i te pûpû faufaa roa a'e o te sotaiete, te utuafare e aore rā, ua riro anei to oe faahoaraa e to oe iho utuafare ei peu matauhia anei, ei tuhaa haamauruuru-ore-hia o te oraraa?

« E mea ti'a ia tuu te mau metua e te mau tamarii i te mau hopoi'a utuafare na mua roa no te faaineine i te utuafare ia tae i te faateiteiraa » (*Family Home Evening* [1973], 4).

- Nahea tatou i te faahipa i te pure no te haamaitai atu â i ta tatou mau pureraa pô utuafare?

Te mau haamaitairaa no te mau pureraa pô utuafare tamau

E farii to tatou mau utuafare i te mau haamaitairaa e rave rahi, no te faatupu-noa-raa i te mau pureraa pô utuafare tamau. E tauturu te rave apipitiraa i te melo ia faarahi i te mau hi'oraa no to tatou iho faufaa. Te topa nei te faito o te mau fifi e te pauma nei i ni'a te faito no te aau parau-ti'a e te au maitai.

Ua parau te tuahine Remde Malloy e metua vahine no na tamarii e pae e: « Noa'tu â e ono ana'e matahiti to ta maua tamarii paari, ua ite râ maua i te taa-ê-raa i roto i te peu maitai o te taato'araa o te mau tamarii mai te taima e faatupu ai matou i te mau pureraa pô utuafare tamau i te mau monire atoa... E mea faahiahia mau ia ite e te apo mai nei ratou e rave rahi mau haapiiraa o ta maua e horo'a nei ia ratou » (« To Be a Woman i roto i te the Church, « *Ensign*, Atete 1973, 38). Mai ta te tuahine Malloy e faaite papû nei, e haamana'o ihoa te mau tamarii i te mau haapiiraa o te mau pureraa pô utuafare.

Alan no Midland e pae matahiti te paari, no te fenua Texas, te hauti ra e to'na papa ruau i ni'a i te mahora, e te haamata nei te tahi mau tamarii o te mahora tapiri i te tatama'i. Ua puai roa mai ra teie tatama'iraa, e te teitei noa mai ra te tahi mau reo tamarii na'ina'i, e te 'u'ana atoa maira te mau toparaa reo riri e ua tura'ira'i e te faahuehueraa. I reira ua tupa'i te tahi i te tahi, e ua tuo no te pato'i. Ua hi'o Alan i teie manianiaraa, e ua parau ma te reo papû, « Papa û e, te mea e hinaarohia e teie mau tamarii maori râ, te pureraa pô utuafare! »

Ua horo'a te Peresideniraa Matamua i teie a'oraa: I te mau matahiti e rave rahi i mairi a'enei... ua ite matou i te... mau puai apî o te diabol o te ohiparaa... [tamataraa] i to tatou nunaa, i to tatou ihoa ra feia apî. Te faanahonahoraa o te pureraa pô utuafare, e to'na puai no te mea maitai, ua riro ei tautururaa rahi no te mau metua... I roto i ta tatou mau Pô Utuafare, e te mau iteraa maitai o te tahi mau utuafare, e nehenehe tatou e faa'i i to tatou mau varua i te mau ohipa a te Atua, no reira, aita e parahiraa no te ino, ia imi oia i te hoê faaearaa no'na i roto i to tatou mau aau e to tatou mau feruriraa » (*Family Home Evening* (1972), 4).

- Eaha te mau haamaitairaa tei tae mai i ni'a ia outou, e to outou utuafare, na roto i te mau pureraa pô utuafare?

Ua parau atoa te Peresideniraa Matamua e: « Faahou â, te haapuai nei matou i te faararaa i te mau metua e, ia haaputupu i ta ratou mau tamarii i pihaiho ia ratou ma te here e ma te faaoroma'i, e ia haapii ia ratou i te parau mau e te parau-ti'a...

« Ua riro te fare ei vahi matamua e ei vahi hau atu i te maitai no te mau tamarii ia haapii mai i te mau haapiiraa o te oraraa » (*Family Home Evening: Walk in the Light* [1975], 3).

Opaniraa

E tauturu te mau pureraa pô utuafare maitata'i e tamau, i te taata tata'i-tahi e amui atu i reira. E faatupu te mau pureraa pô utuafare i te here, e te ti'aturi i to tatou Metua i te Ao ra. E faarahi te reira i te maramaramaraa o te taata tata'itahi no te evanelia. E haapuai oia i te mau auraa utuafare e faaitoito i te taata atoa i te faarahiraa i ta'na mau taleni.

Titauraa

A haamata i te faatupu i te mau pô utuafare tamau. A haamana'o i te tabula faanahonahoraa, te faaoroma'i, e te pure.

A papa'i i te hoê parau tumu no te evanelia o ta outou e hinaaro ia haapii to outou utuafare i roto i te pureraa pô utuafare i mua nei.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. A faaineine i te hoê ruru raau rii e aore râ, te mau raau mati, no te hoê faahoho'araa i te utuafare tahoê.
2. A faataa i te mau melo no te horo'a i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, i te mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

TE MAU PURERAA A TE EKALESIA

H a a p i i r a a 17

Te opuaraa no teie nei haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia marama-rama i te tumu no te mau pureraa e no te faaurû ia tatou ia haere tamau noa i te reira.

Te mau tumu no te mau pureraa a te Ekalesia

Ua parau Iesu, « Ia maitai roa ho'i outou mai to outou Metua i te Ao ra e maitai roa ra » (Mataio 5:48) No te mea ho'i e, e mea rave 'ata ia riro ei mea maitai roa, e tauturu to tatou Metua i te Ao ra ia tatou. Ua faati'a oia i te Ekalesia; ua pii i te mau feia faatere; e ua horo'a ia tatou te mau faaueraa, te mau parau tumu, e te mau oro'a. I roto i ta tatou mau pureraa a te Ekalesia, e farii tatou i te mau arata'i raa no teie mau mea. E ti'a ia tatou ia haapa'o, ia ora ia au i te mau ture a te Atua no te riroraa ei mea maitai roa. Ua parau te Fatu « ia haaputuputuhia mai outou e haapii e e paturu ia outou te tahi i te tahi ia ite outou... i te ohipa i ni'a i te mau faataaraa o ta'u nei ture e te mau faaueraa, ta'u i horo'a tu ra » (PH&PF 43:8).

Rave rau mau pureraa a te Ekalesia e vai nei e aore râ, e ti'a ia tatou ia haere atu.

Te pureraa oro'a

- A faaite i te hoho'a 17 a, « *Te amuraa hopea* ».

Ua parau o Paulo i te feia mo'a no Korinetia e « ua rave te Fatu ra Iesu i te pane i te ru'i i haavarehia mai ai oia ra:

« E oti a'era ia'na te haamaitai i te Atua, vavahi ihora, na ô atura, A rave mai, a amu; o ta'u tino teie e ofatihia no outou nei: e na reira outou ei mana'oraa ia'u.

« E ua na reira atoa hoi i te au'a, ia oti a'e ta'na amuraa, na ô atura, teie nei au'a, o te faufaa apî ia i to'u nei toto, e na reira outou ia inu ei mana'oraa ia'u.

« Ua amu ana'e outou i teie pane, e ua inu ana'e i teie nei au'a, ua faaite â ia outou i te pohe o te Fatu, e tae noa mai oia ra » (1 Korinetia 11:23–26).

*17-a, Te Amuraa Maa Hopea, na Carl Heinrich Bloch
Faaohipahia na roto i te parau faati'a a te National
Historic Museum at Fredericksborgh i Hellerod*

17-b, E haamana'oraa te oro'a i te tino e te toto o te Mesia..

Te opuaraa o te pureraa oro'a oia ia ia rave tatou i te oro'a. Na te reira e faahaamana'o ia tatou i te tusia ta to tatou Fatu i rave no tatou nei. E faaâpi tatou i te mau fafauraa, o tei ravehia i te bapetizoraa, i te taime mau tatou i riro ai ei melo no Ta'na Ekalesia, e i rave ai i ni'a ia tatou To'na ra I'oa... te I'oa o Iesu Mesia.

- A faaite i te hoho'a 17 b, « E haamana'oraa te oro'a i te tino e te toto o te Mesia ».

E tai'o tatou i Te Parau Haapiiraa e te Mau parau Fafau tuhaa 20 « e ti'a i to te Ekalesia ia tairuru pinepine mai ia amu i te pane e te uaina ei haamana'oraa i te Fatu ra o Iesu » (Irava 75). Te pane e te pape o te operehia ia tatou o « na tapa'o no te i'o e no te toto o te Mesia » (PH&PF 20:40) Te raveraa i teie nau tapa'o, o te hoê ia tuhaa mo'a roa. Eita e tano, i te taata ia rave ti'a ore noa i te oro'a (a hi'o 3 Nephi 18:28–29).

- A ani i te tuahine tei faataahia ia faaite i te tuhaa « To Tatou Huru a Rave ai i te Oro'a » i roto i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 23.

No te taato'araa o te mau melo o te utuafare te pureraa oro'a e tae noa'itu i te mau tamarii. No te mea hoi i te rahiraa o te taime, eita te mau tamarii e parahi maniania ore noa i te roaraa o te pureraa, e uiui paha tatou e, te taa ra anei ia ratou te auraa. Teie râ, e varua to te mau tamarii tata'itahi o te nehenehe e haapii mai. Te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia, o te faati'araa ia i te hoê varua tamarii ia haapiihia.

Ua faauehia tatou ia haere i te pureraa oro'a. I to Iesu haapiiraa i te ati Nephi no ni'a i te opuaraa no te oro'a e e nahea ia rave i te reira, teie Ta'na i parau, « E te faaue atu nei Au ia outou ia rave outou i taua mau mea nei. E ia na reira noa outou i te rave, e ao to outou, ua patuhia ho'i outou i ni'a i tau ra pâpâ » (3 Nephi 18:12).

« Ua faaue te Ekalesia ia *faatupuhia te mau pureraa oro'a* i te mau hepetoma i roto i te taato'araa o ta'na mau paroita i faanahonahohia. E mau pureraa teie a te Ekalesia tei hau atu i te hanahana e te mo'a. Ta ratou opuaraa, ia nehenehe te feia mo'a ia faaapi i ta ratou mau fafauraa na roto i te raveraa i te oro'a, ia farii i te arata'iraa no te mau parau haapiiraa o te basileia, ia haamori i te Atua na roto i te himene, te pure, e te aoraa » Bruce R. Mc Conkie, *Mormon Doctrine*, nene'iraa 2 [1966], 661).

Te pureraa haapaeraa maa e te iritiraa mana'o

E faaterehia te pureraa haapaeraa maa e te iritiraa mana'o hoê taime i te ava'e i te Sabati matamua i roto i te pureraa oro'a. I roto i teie pureraa, e vaiihohia tatou ia horo'araa ma te faahepo-ore-hia i to tatou iho iteraa papû. E mea ti'a ia faaite tatou i to tatou faaroo e i to tatou iteraa no te misioni a Iesu Mesia, te mau piiraa e te mana o te mau taata faatere o te Ekalesia, te aau mehara no te aroha o te Fatu. E faateitei teie mau pureraa

i to tatou varua. E rahi atu to tatou faaroo i te Atua e te faarooraa Ia'na. I roto i te pureraa haapaeraa maa e te iritiraa mana'o, e mea tano ia faaohi-pahia te mau oro'a:mai te toparaa i'oa e te haamaitairaa tamarii, e te haamauraa i te mau melo apî o te Ekalesia.

Te pureraa autahu'araa

Teie pureraa, e ravehia i te mau sabati tata'itahi na te mau tane atoa o te Ekalesia mai te 12 matahiti e hau atu o tei mau i te autahu'araa a Aarona e aore râ, i te autahu'araa a Melehizedeka. Te mau hoa o te Ekalesia e te mau melo aita â i farii i te autahu'araa, e mea ti'a ia ani manihinihia ia haere mai.

Te pureraa a te mau vahine

Te mau tamarii, i raro mai i te 12 matahiti, e putuputu ia ratou i te mau sabati tata'itahi i roto i te pureraa Paraimere no te farii i te haapiiraa evanelia. E faaterehia teie haapiiraa i te taime no te Haapiiraa Sabati e te mau pureraa a te autahu'araa e a te mau vahine.

Te haapiiraa evanelia na te mau tamarii

Te mau tamarii, i raro mai i te 12 matahiti, e putuputu ia ratou i te mau sabati tata'itahi i roto i te pureraa Paraimere no te farii i te haapiiraa evanelia. E faaterehia teie haapiiraa i te taime no te Haapiiraa Sabati e te mau pureraa a te autahu'araa e a te mau vahine.

Te Haapiiraa Sabati

E hopoi'a na te Haapiiraa Sabati te haapiiraa i te evanelia i te mau melo o te Ekalesia, mai te 12 matahiti e paari atu â, i te taime o te hoê piha haapiiraa i te mau sabati tata'itahi.

Te haamanu'araa i te mau pureraa a te Ekalesia

Noa'tu â eaha te pureraa, e nehenehe râ tatou e haamaitai atu â.

Ua faati'a te tuahine LaRue C. Longden i to'na iho aamu: « I to'u apî roa raa (ua feruri au e, e mea ite roa vau). Te haamana'o nei au i to'u parauraa'tu i te hoê orometua no te Haapiiraa Sabati e, eita vau e haere faahou mai i te pureraa oro'a no te mea, e mea haumani roa e te fiu...Ua hi'o mai ra te [orometua] ia'u e parau maira, 'Eiaha roa vau e faaroo faahou ia oe ia parau mai te reira te huru! Ua ani manihini te Atua ia oe ia haere i te reira pureraa no te rave i te mau tapa'o o te mau iui o Iesu Mesia e no Ta'na horo'a na oe. E taata faufaaa roa oe i ani manihinihia mai ai oe.

Mai te mea e hopoi atu oe i te varua tano na muri ia oe i taua pureraa ra, e faaho'i mai ia oe i te hoê mea maitai na muri ia oe' » (God has invited you » i roto i te haaputuraa a Leon R. Hartshorn i roto i te *Remarkables stories from the lives of Latter day Saint Women* [1973], 1:97–98).

- Eaha ta te orometua i parau i te tuahine Longden ia rave? Ei faahauraa i te parau te hopoira'a tu i te varua tano na muri ia tatou, eaha tu a te mau mea o ta tatou e rave no te haafaufaa roa tu a te ho'e pureraa? (A papa'i i te mau mana'o tauturu i ni'a i te iri papa'iraa ereere).

No te haafaufaa roa tu a te ho'e pureraa, e mea ti'a ia tatou i te haere ma te aau pure. Na te reira e tauturu ia tatou ia farii i te Varua ia tae tatou i reira. E nehenehe tatou e haere i te hora ti'a e ia haere tamau. E nehenehe tatou e faahoa i te taato'araa. E nehenehe tatou e himene amui e e pure aau noa no te feia e rave nei i te ohipa i roto i te pureraa. E nehenehe tatou e faatura, ma te tape'a i to tatou mau mana'o i te mau mea e parauhia ra e aore ra, e ravehia ra. E nehenehe tatou e pahono ia uihia mai. E nehenehe tatou e haapa'o oioi i te mau muhumuhu a te Varua e ia horo'a i te iteraa papu.

E hopoi'a taa e na te mau metua tata'itahi i te tautururaa na roto i te faaineineraa i te mau tamarii no te ho'e iteraa oaoa e te manuia ia haere ana'e i te mau pureraa. Te faatamaaraa e te faahuraa i te mau tamarii i te hora ti'a ia ore e ru i te mau minuti hopea. Te haamaramaramaraa na roto i te paraparauraa ma te reo maru i te mau mea e tupu ra i roto i te pureraa na te reira e tauturu ia ratou ia maramarama e ia oaoa. Te haapiiraa i te mau himene i te mau tamarii i te fare na te reira e tauturu ia ratou ia himene i roto i te mau pureraa a te Ekalesia.

Ua faahaamana'o mai te peresideni Spencer W. Kimball ia tatou e, « eita tatou e haere i te mau pureraa i te sabati no te faaarearea... E haere ra tatou no te haamori i te Fatu... Mai te mea e riro teie pureraa ei upooti'are-raa no oe, ua upooti'a ore ia oe. Eita te taata e nehenehe e haamori no oe » (« The Sabbath... A Delight, » *Ensign*, Tenuare 1978, 4-5).

E haere mai na te ho'e tuahine tari'a turi i te pureraa oro'a i te mau hepetoma atoa. E faaite oia i te anaanatae i te mau mea e parauhia ra. Teie ta'na i parau: « Te hi'o atea nei ia ti'a atu i rotopu i te feia... o ta'u i here e o tei here i te evanelia. E nehenehe au e amui atu i roto i to ratou varua noa tu e aita vau e faaroo i te ho'e parau, e mai te mea e farii au i te Varua, e na te Fatu e muhumuhu mai i te reira ia'u' » (Faahitihia e Robert K. Thomas i roto i te « Listening with the Spirit, » *Ensign*, Tenuare 1978, 40).

Ia haere tatou i te mau pureraa a te Ekalesia, e nehenehe tatou e horo'a i te puai e te patururaa mai ta tatou e farii mai o mai ia vetahi e ra.

Te mau haamaitairaa no te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia

Ua aparau tatou no ni'a i te mau mea o ta tatou e hopoi i te mau putuputuraa o ta tatou e haere atu. E hi'o ana'e tatou i te mau mea e roaa ia tatou i to tatou haereraa i te pureraa.

- A horo'a i te taime i te mau tuahine no te aparau i te mau haamaitairaa ta ratou i farii na roto i te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia.

E haapa'o atu â vau i te mau
parau o te himene oro'a.

E faaroo maitai au i te
mau pure o te oro'a.

E fafau vau iho e Iesu i te
haapa'o i Ta'na mau faaueraa.

E faaatea vau i to'u feruriraa
i te mau mana'o o te ao
nei e e haamana'o ia Iesu.

Na roto i te raveraa i teie mau mea,
e vai mai To'na Varua i roto ia'u.

17-c, Te mau mana'o no te faariroraa i te oro'a ei taima hau atu i te maitai.

E nehenehe te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia e tauturu ia tatou ia haapa'o i te mau faaueraa a te Fatu. E tauturu te mau pureraa a te Ekalesia i te faarahiraa i ta tatou mau taleni, i to tatou maramarama i te mau haapiiraa, i te mau parau haapiiraa e i te mau parau tumu o te evanelia, e te faatupuraa i te rahi i te faaroo e i te iteraa papû. E haapuai oia i to tatou taamuraa e te mau hoa e i to tatou mau taata tupu o te paturu ia tatou ia ora parau-ti'a noa. E haafatata ratou ia tatou i to tatou Metua i te Ao ra e ia Iesu to tatou Faaora. E tauturu ratou ia tatou ia farii i te Varua o te Fatu. Ua tohu te Faaora e « I te vahi e amui ai e toopiti e tootoru ma to'u nei i'oa, tei rotopu atoa ia Vau ia ratou » (Mataio 18:20).

Opaniraa

E nehenehe te haereraa i te mau pureraa a te Ekalesia e tauturu ia tatou ia arata'ihia e te hau i teie oraraa nei e i te oraraa mure ore i roto i te ao e tae mai. E mau haamaitairaa te mau pureraa no tatou no ô mai i te Fatu.

Titauraa

- A faaite i te hoho'a 17 c, « Te tahi mau mana'o tauturu no te faariroraa i te oro'a ei taime hau atu i te maitai ».

A tai'o i te mau mana'o tauturu i papa'ihia i ni'a i te hoho'a 17 c. A maiti hoê a'e, e a faaohipa i te reira ia nehenehe ia oe ia farii i te mau haamaitairaa o te pureraa oro'a. A aparau e to oe utuafare, nahea te mau pure-raa a te Ekalesia i te riroraa ei mau iteraa hau atu i te maitai no te melo tata'itahi o te utuafare.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Ephesia 4:11–13 (haamaitairaa i te mau feia mo'a)
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 20:45, 55 (te faatere nei te mau elder i te mau pureraa; e e putuputu pinepine)
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 59:9–12 (haapa'o i te mahana o te Fatu)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 23, « Te Oro'a ».
2. A faataa i te hoê tuahine no te faaite i te tuhaa « To tatou Huru ia Rave Tatou i te Oro'a » I roto *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 23, apî 155–56.
3. Ani i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaineine i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, i te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE OHIPA MISIONARE E TE FAAHOARAA

H a a p i i r a a 1 8

Te opuaraa no teie haapiiraa, o te tautururaa ia ia tatou ia vai itoito noa i te imiraa e i te haapiiraa i te mau melo no ananahi o te Ekalesia, oia atoa i te faahoa-maitai-raa i te mau melo âpi.

Te faufaa no te ohipa misionare

Ua faati'a te tuahine Petra G. de Hernandez no Monterrey, i Mehiko i to'na iho aamu:

« Ahuru ma iva matahiti i mairi, ua pohe ta'u tane i roto i te hoê ati pereoo uira. I reira to'u iteraa i te hiaai no te imi i te Atua, ia nehenehe Oia ia tauturu ia'u e to'u utuafare. Hoê ahuru ma hoê matahiti o ta'u tamahine âpi roa a'e.

« I te hoê pô, i roto i te 'u'anaraa o to'u hepohepo, ... Ua pure au i te Fatu mai te huru ra e te parauparau ra vau i te hoê taata. Ua ani au Ia'na ia faaite ia'u i te e'a e rave i roto i teie oraraa. Ua parau vau Ia'na, e ua ite au e te vai mau ra Oia area râ, aita vau i ite e teihea roa. Ua ani au Ia'na ia faaite ia'u nahea e ihea vau e ite Ia'na. Ua na reira vau, na roto i te faaroo rahi mau, e te hinaaro ia ite i te parau mau, e e ore roa e mo'ehia ia'u teie nei pure.

« Aita i maoro roa, ua tae mai te pahonora a i ta'u nei pure. I te hoê po'ipo'i, ua toto mai e piti misionare vahine i to'u uputa, e ua parau mai e e melo raua no te Ekalesia Momoni, e te afa'i mai nei raua i te hoê parau poro'i faufaa roa. Ua faaroo a'e na vau no ni'a i te mau Momoni area râ, aore roa vau i tau'a ia ratou. Ua vaiho au ia raua ia tomo mai, e ua haamata raua i te haapii mai i te haapiiraa matamua. I to'u fariiraa i te haapiiraa matamua, ua ite au e te parau ra raua i te parau mau, e ua faaite au ia raua e te hinaaro nei au ia baptizohia vau e to'u utuafare...

« Mai te mahana mai â vau i farii ai i te Evanelia, ua tauiroa to matou oraraa. Ua papû ia'u i teie nei e e faaroo te Atua i ta tatou mau pure...

« E nehenehe au e parau ma te papû e, e utuafare hoê tatou i roto i te Evanelia e i teie nei na misionare e piti tei patoto i to'u uputa a hoê ahuru ma pae matahiti i mairi a'e nei.

« E tamau noa â vau i te haamauruuru i teie na misionare o tei patoto i to'u opani e ua ite au e te vai nei te mau taata o tei mauruuru i ta'u mau tamarii i te patotoraa i to ratou mau opani no te hopoi atu i te evanelia » (A Missionary's Mother » na Leon R. Hatshorn, haaputuhia i roto i te *Inspirational Missionary Stories* (1976), 123–25).

- A ani i te mau tuahine faafariuhia, ia faaite i to ratou aau mehara no te mau misionare tei haapii ia ratou. A ani i te mau tuahine ia faaite poto noa mai e mea nahea to te evanelia tauraa i to ratou oraraa.

Ua faaite to tatou Metua i te Ao ra i To'na here rahi ia tatou na roto i te faati'araa i te tabula ohipa misionare no te tauturu i te hopoira i te Evanelia i Ta'na mau tamarii i te ao atoa nei. Ua parau te Fatu e, « A poro haere i ta'u Evanelia nei i te *mau* taata atoa o tei ore i farii i te reira » (PH&PF 112:28; ua faahauhia te mau papa'i faaopahia) Mai te faati'a-raa-hia te Ekalesia i te 1830, tauasini Misionare, te mau tane e te mau vahine atoa, tei piuhia no te poro i te evanelia.

Ua parau te peresideni Spencer W. Kimball e:

« Ua haamaramama mai te Fatu na roto i to tatou mau peropheta e e mea ti'a ia tatou ia hopoi i te evanelia i te mau nunaa atoa o te ao nei—ia ti'a i te taato'araa ia haapiihia i roto i to'na iho reo, e tae noa'tu i te mau hopea o te fenua nei. Aita e taata ê atu i te ao nei ia haapiihia maori râ, o tatou iho. E no te mea e mea iti te numera o te mau feia apî tamaroa, e mea ti'a ia riro te mau melo tata'itahi ei misionare... ia au i te faaueraa a te Fatu:

« 'Inaha, ua tonu atura vau ia outou na ia parau i te parau faaite e ia faara hoi i te mau taata, e e mea ti'a roa i te taata atoa o tei faarahia ra ia faara'tu i to'na ra taata tupu.' (PH&PF 88:81) » (« Advice to a Young Man: Now Is the Time to Prepare », *New Era*, Tiunu 1973, 8–9).

- No te aha e mea ti'a ia tatou ia faaitoito i ta tatou mau tamarii ia tavini i roto i te mau misioni? No te aha e mea ti'a i te mau melo tata'itahi atoa ia riro ei misionare?

E hopoi mai te faaiteraa i te evanelia i te oaoa

Ua faahamana'o mai te peresideni Kimball ia tatou i te mau haamaitairaa rahi o ta tatou i farii ei melo no te Ekalesia a Iesu Mesia: « Te vai nei te evanelia a Iesu Mesia, te evanelia no te hau, te evanelia no te oaoa. Te vai nei ta tatou mau parau mau o te nehenehe e haamaitai roa'tu i te hoê taata, ia faatupu atu â, ia faaoaoa e ia faaruperupe i te hoê faaipoiporaa e ia faairi i te mau utuafare ei tuhaa no te ra'i. Tei ia tatou te mana o te autahu'araa o te Atua no te haamaitai i to tatou mau utuafare e i te oraraa o vetahi ê ». Teie te parau a te peresideni Kimball no ni'a i te reira:

« No to tatou mau hoa tapiri melo ore, e te mau taata tei matauhia, ua anihia tatou ia horo'a i ta tatou i farii. 'Ua faaue te Fatu ia tatou ia na

reira. E mea ti'a ia tatou ia faaroo i to tatou mau tuuraa avae, e ia rave i teie nei » (« Always a convert Church », *Ensign*, Setepa 1975, 3).

Ua horo'ahia i te mau melo o te Ekalesia te hopoi'a no te poro i te evanelia ia vetahi ê. Ia rave faaoti tatou i ta tatou hopoi'a, e nehenehe ia tatou e poro na roto i te oaoa o vetahi ê o te haapii i te evanelia na roto i te tutavaraa.

- A tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 18:15–16. A ani i te hoê tuahine o tei poro na i te evanelia, ia faaite e aha o ta'na i ite.

Nahea ia riro ei mau misionare

- Nahea tatou ia riro ei mau misionare?
- A faaite i te hoê hoho'a no teie tabula i muri nei e aore râ, a hi'o i te haamaramaramaraa i ni'a i e tabula ereere:

1. A faaitoito i te ti'araa ei ite.
2. A faaite i te iteraa papû mai tei muhumuhuhia mai e te Varua.
3. A opere i te mau buka a te Ekalesia.
4. A pee i te faaûruraa a te Varua.
5. A faaite i te hoho'a maitai e a faaoroma'i i te huru o te mau melo ore o te utuafare e i te mau hoa.
6. A ani manihini i te mau hoa e tei matauhia e tatou ia haere mai i to tatou mau utuafare e aore râ, i te mau pureraa a te Ekalesia e aore râ, i te mau faaoaoaraa.

Ia itoito i te ti'araa ei ite

Ua parau Elder Gene R. Cook e: « I te tahi mau taime, e mata'u to tatou mau melo ia haapii i te parau mau... [E mea ti'a ia tatou] ia haapii no te Fatu e no Ta'na mau peropheta i te mau uiraa faufaa o teie nei mahana » (i roto i te Conference Report, Eperera 1976, 152–53; e aore râ, *Ensign*, Me 1976, 103). O teie ta tatou hopoi'a ei mau melo bapetizohia no te Ekalesia. (A hi'o Mosia 18:9).

Ua faaite o Elder Cook e mea nahea to te hoê tuahine faaiteraa i te parau mau: « Tei te hoê tamaaraa oia e te tahi o te mau melo o te Ekalesia; e mau melo itoito vetahi area vetahi ra, e mea mauuii ia; e te vai atoa ra te tahi mau melo ore i reira. Ua tae ta ratou aparauraa i ni'a i te haamaruaraa tamarii e te faataimeraa i te fanau, e ua horo'a te hoê melo ore i to'na mana'o no teie nei mau uiuiraa e pae minuti te maoro. Ua horo'a oia i to'na mau mana'o hape e ua parau e aita oia e ite ra i te hoê fifi no ni'a i te haamaruaraa tamarii, e eita roa e ti'a ia opanihia te hoê tane e aore râ, te hoê vahine ia faaiti i te fanau. No reira ua fifi teie nei tuahine maitai o

te Ekalesia i mua i teie nei tamataraa eta'eta e ua feruri e, e aparau anei oia no ni'a i te tauiraa o te mahana e aore râ, i te tahi atu mau tumu parau e aore râ, e e pahono anei oia e e faaite anei oia i te parau mau. Ua maiti ihora teie vahine maitai i te parau i te tumu parau hopea. I muri mai i to'na faataaraa i ta te Fatu parau no ni'a i teie nei mau uiuiraa, ua faaite oia i to'na iteraa papû ia au i to'na iho mau mana'o. Mai ta outou e mana'o ra, ua faaoti oioui roa te tamaaraa. Teie râ, i muri a'e, ua haere mai hoê o te mau vahine mauui i teie tuahine maitai, e ua haapapû e aita roa oia i ite na i mua'e nei i te mau titauraa a te Fatu no ni'a i teie mau uiuiraa, e ua farii i te parau mau tei faahitihia i taua mahana ra » (I roto i te Conference Report, Eperera 1976, 153; e aore râ, *Ensign*, Me 1976, 103).

- Nahea tatou i te ti'a no te parau mau i roto i te mau uiuiraa puai a te pûpû taata?

Horo'a i te iteraa papû tei faaûruhia e te Varua

E nehenehe tatou e rave i te mau rave'a no tatou iho no te poro i te euanelia. Mai te mea e haamata ta tatou parauparauraa e te hoê taata êê, e huri ti'a ta tatou paraparauraa i ni'a i te Euanelia. Na roto i te arata'iraa a te Varua Maitai, e roa'e ohie roa te mau rave'a no te faaite i te iteraa papû.

Alice Colton Smith te hoê tuahine mataru'i o ta te peresideni amaa i amo ia riro ei melo misionare. No te mea e mau melo ana'e to'na mau hoa no te Ekalesia, ui atura oia ia'na, « Nahea vau ia arata'i mai i te hoê noa'tu taata i roto i te Ekalesia? » Teie te toe'a o to'na aamu:

« Pahono atura te peresideni amaa, 'tuahine, mai te mea e faaroo to oe no te raveraa i To'na hinaaro, e faaite te Atua ia oe i te e'a.' »

« I te mau hepetoma i muri mai, ua tere teie tuahine na ni'a i te pereoo auauahi. I roto i teie tere, ua tauturu te mau horo patete i te amuraa i ta'na mau tauihaa e ua pahono i ta'na mau titauraa e i to'na mau hinaaro na roto i te aroha no to'na 'ati. Ua mana'o teie nei tuahine, 'eaha o ta'u e horo'a no te faaho'i i ta ratou?' Ua faa'opa'tu oia ma te parau e, 'te hinaaro nei au e horo'a i te hoê mea na outou no to outou maitai. E tao'a aroha rahi roa mai te mea e farii mai outou.' »

« Ua ataata mai teie mau hoa apî. Aita ta teie vahine e moni e nahea ia oia i te horo'a mai i te hoê tao'a aroha rahi? Na roto i te faatura, haamauruuru atura ratou ia'na e parau atura e aita e pe'ape'a. Ua mārō maira oia. Parau atura râ te hoê o te mau vahine e, 'e oaoa vau i te fariiraa i te reira' »

« Pahono atura teie tuahine melo e, 'teie tao'a, e ere i te moni e aore râ, i te pîru, e tao'a horo'a na te Varua Maitai. Ua ite au e te ora nei te Atua. Ua ite au e o Iesu te Mesia. Ua ite au e te ora nei i te fenua nei i teie mahana, te hoê peropheta na te Atua o te heheu mai ia tatou te parau a te Atua. Te horo'a'tu nei au na outou te tao'a rahi no te ite.' »

« Ui maira te vahine tei anaanata'e, noa'tu i te reira, 'nahea? »

« 'A horo'a mai i to oe vahi faaearea e e tonono atu vau e piti tamaroa apî o te tatara i te reira'. Ua tupu mau atura te reira.

« Ua [faafariuhia mai teie vahine i roto i te Ekalesia] e [oia'toa] e hitu o to'na mau hoa e te mau fetii » (« 'I Have a Great Gift to Give You' » na Leon Hatrshorn, haaputuhia i roto i te *Inspirational Missionary Stories* (1976), 168–69).

A opere i te mau buka a te Ekalesia

E nehenehe te hoê Buka a Moromona, te hoê buka iti na te Ekalesia e aore râ, te hoê noa'tu buka a te Ekalesia e faaineine i te mau taata no te farii i te mau misionare. Ua faati'a Patricia Lett, te hoê orometua haapii tamarii i teie aamu i muri nei e e mea nahea te hoê o ta'na mau piahi faaineineraa ia'na no te farii i te mau Misionare:

« I te hoê mahana i te tau no te faatupuraa raau i mairi, ua tuu o Carol i te hoê (buka no te mau aamu na te mau tamarii no roto i te Buka Moromona) i ni'a i ta'u iri papa'iraa e na o maira, e hinaaro anei au i te tai'o i te reira.

« 'Oia,e Carol, e tai'o vau i te reira ma te oaoa', o ta'u ia parau.

« E no te mea ua piri mai te faaotiraa o te tau haapiiraa e e mea rahi ta'u ohipa, ua mo'ehia ia'u tau buka ra. Aita râ i mo'ehia ia Carol. Aita i maoro roa ua faaroo vau i te hoê reo tamarii i te parauraa e, 'e te orometua Lett, ua tai'o anei oe i ta'u buka?' ...

« Ua tai'o vau i te reira...

« I te mahana i muri mai, ua pūpū mai oia i te hoê Buka a Moromona. Tau mahana i muri iho, ua faaroo faahou vau i teie reo iti ha'iha'i, 'e te orometua Lett, hinaaro anei oe e farerei i te tahi mau taata no ta matou Ekalesia?' ...

« Te mahana pae i muri mai, ua tae mai Elder Grassley e Elder Lott i mua i te uputa o ta'u piha haapiiraa e ahuru minuti na mua'e e hope ai te haapiiraa » (« By Yours Pupils You'll Be Taught » na Leon Hartshorn, haaputuhia e, *Inspirational Missionaries Stories* (1976), 70–71).

E nehenehe te mau tamarii atoa e riro ei mau melo misionare. « Te mahana pae i muri mai, ua tae mai Elder Grassley e Elder Lott i mua i te uputa o ta'u piha haapiiraa e ahuru minuti na mua'e e hope ai te haapiiraa » (« By Yours Pupils You'll Be Taught » na Leon Hartshorn, haaputuhia e, *Inspirational Missionaries Stories* (1976), 70–71).

A pee i te mau muhumuhu a te Varua

E mea faufaa ia faataa tatou i te taime no te rave mai ta te Varua Maitai e arata'i. E nehenehe Ta' na mau muhumuhuraa e riro ei mau mea faufaa ore i te tahi taime, no reira titauhia tatou ia faaroo e ia faaohipa i te reira.

Ua faati'a te tuahine Catherine A. Martin i tei parau no to'na iteraa taa ê a arata'ihia'i e te Varua Maitai:

« Ua haamana'o vau i te taima matamua a ite ai au i teie fare toa iti. I to'u haereraa'tu, ... ua maere roa vau... Mai te mea ra e te parau maira ia'u e, te vai nei te hoê taata e ti'a ia riro ei melo no te Ekalesia. E mea rû râ hoi au, no reira, ua haere ê atu vau... Ua haere pinepine noa vau na mua i teie fare toa e i te mau taima atoa e ite au i te hoê mea taa ê i ni'a ia'u e au e te parau maira a tomo.... I te hoê mahana.... ua haere avae noa'tura vau i teie fare toa e mai te mea ra ua tura'ihia vau i roto e te hoê mana'o arepu-repu no te mea te vaira te hoê faufaa pae varua i reira.

« I to'u iritiraa i te opani, ... Ua ite atu vau rave rau mau vairaa hoho'a...

« I to'u hi'o haaatiraa i te piha, ... Ua haru to'u mata i te hoê hoho'a peni i ni'a i te papa'i. Oia hoê o te mau hoho'a peni o te mau faehau i roto i te mau faito ahu rau. Ua faaite te hoê mea ia'u e o te taata peni iho i teie mau hoho'a o ta'u e ti'a ia haapii i te evanelia!

« Ua ani au i te [taata haapa'o fare toa] ia horo'a mai i te vahi nohoraa o teie taata peni hoho'a. Ua feaa oia e ua parau mai e, ua onoono te taata peni hoho'a ia ore au e horo'a i te haamaramaramaraa i to'na noa'ioa area râ, ua parau mai oia, 'ua ite râ oe, te ite nei au e, eita paha oia e riri. E niuniu vau ia'na ma te horo'a'tu i to oe'ioa e numera niuniu'.

« Ua niuniu mai te taata peni ia'u... e ua faaoti maua ia farerei no te tau'a parau i te ohipa rima i e i te aamu...

« Ua haamana'o vau i to'u parauraa ia'na e, ua ite au i te hoê mea o te ti'a ia'na ia ite—te hoê mea o te nehenehe e tau i to'na oraraa'toa ia maitai atu â. Ua anaanatae oia ia ite noa e eaha mau teie. No reira, no teie hoho'a faaitoitoraa, ua haamata vau i te parauparau ia'na no te faa-ho'i-faahou-raa-hia mai o te Ekalesia a te Mesia i ni'a i te fenua nei. Ua faaite au ia'na i ta'u imiraa i te parau mau, e i te hiaai ia ite au i te mea o ta te Fatu i faataa no'u. I reira ua faaite au ia'na i te mau ohipa maere e te nehenehe, tei arata'i ia'u i ta'u imiraa i te evanelia e i te nehenehe o tei ð mai i roto i to'u oraraa i te reira iho taima...

« Ua faaroo maitai mai oia i te mau mea i parauhia area râ, ua faataa oia i te taima no te haapii mai e no te faaau hou oia a pahono mai ai. Ua iriti [oia] ia'na iho, ma te haavare ore e taata itoito i roto i ta'na tautooraa no te imi i te parau mau, e noa'tu â te mau tamataraa e haaati ra ia'na, ua bapetizohia oia...

« Ua ite maitai te Fatu e ua here ia tatou tata'itahi. Ua ite Oia i te feia o tei ineine i te faaroo i Ta'na mau parau e mai te mea e pure tatou e e rave i ta tatou tuhaa, e arata'i Oia ia tatou i teie feia parau-ti'a. Ua roaa ia'u te tahi mau iteraa rau na roto i te muhumuhu a te Varua, tei riro ei horo'a i horo'ahia i te taato'araa mai te mea e here e e haafaufaa atu â tatou i te

faateiteiraa o vetahi ê mai te mea ra e no tatou iho ». (« Whisperings of the Spirit » i roto i te Margie Calhoun Jensen, haaputuhia i roto i te *Stories of Insight and Inspiration* (1976), 124–25).

- E mea nahea to te Varua faaûruraa i te tuahine Martin i te imiraa i teie taata? Nahea tatou ia fana'o atu â i te mau muhumuhu a te Varua?

A horo'a i te hoê hi'oraa maitai e a faaoroma'i i te huru o te mau melo o te utuafare e to tatou mau hoa

Teie te parau a Elder Adney Y. Komatsu:

« Rave rahi o outou i ô nei o outou te feia matamua tei tomo i roto i te Ekalesia. O outou te mau taata matamua o to outou opu fetii...

« A tau'a parau ai outou e to outou mau metua, mau hoa e mau hoa tapiri, eiaha e haaparuparu ia ore ana'e ratou e faaroo mai e aore râ e maramarama i te mau parau tumu o ta outou e tamata nei i te haapii ia ratou. A faaoroma'i e a haamana'o e e mea faufaa to tatou mau metua, mau taea'e e mau tuahine e mau hoa i roto i to tatou oraraa. Te here nei tatou ia ratou e te hinaaro nei tatou i te mea maitai roa'tu no ratou, oia te evanelia a Iesu Mesia. To tatou iho oaoa e te popou i roto i teie nei ao e i roto i te ao e tae mai o te faateiteiraa ia o to tatou utuafare.

« Mai te mea, e taata otahi oe e te ora noa ra oe i pihai iho i to oe na metua, e i to oe mau taea'e e mau tuahine, e eita ratou e farii i te huru apî o to oe oraraa, a faatura noa, a here noa ia ratou, e na to oe hi'oraa maitai e faaite ia ratou i te parau mau nehenehe o te evanelia » (i roto i te Conference Report, Korea Area Conference 1977, 4).

Aita te ohipa misionare e ravehia no te hopoi mai i te hanahana no tatou iho. E mea ti'a râ ia here tatou i te mau taata o ta tatou i maiti i te tauturu. E mea ti'a ia horo'a tatou i to tatou auhoaraa haavare ore e te mure ore, noa'tu e aita ratou e farii mai i te evanelia e aore râ, e tia'i â rave rahi mau matahiti.

A ani manihini i te mau hoa e i te mau taata matau i to tatou mau fare e aore râ, ia haere i te mau pureraa e aore râ, i te mau ohiparaa

E nehenehe tatou e haafarerei i te Ekalesia i te mau hoa na roto i te ani manihiniraa ia ratou ia amui mai ia tatou i te mau faaoaoaraa a te Ekalesia. E nehenehe tatou e faanaho i te hoê pureraa pô utuafare taa ê e te tahi atu utuafare, e ia titau i te mau misionare ia haere atoa mai. E mea ti'a ia tatou ia ani manihini i to tatou mau hoa melo ore e te mau fetii ia haere mai i te pureraa na muri ia tatou. E haapii ratou no ratou iho no ni'a i te Ekalesia e ia opua e hinaaro anei ratou ia ite atu â.

Ua ani manihini te tuahine Villafranca no San Fernando i Mehiko 50 taata i to'na fare hoê noa piha, i reira to te mau misionare faatereraa i te hoê Haapiiraa Sabati taa ê. I muri iho ua titauhia te mau taata ia faaea mai

no te hoê haapiiraa matamua. Rave rahi o teie mau taata tei bapetizohia, e i roto noa e ono ava'e, ua ti'a mai hoê amaa 200 melo i San Fernando. (A hi'o Glenn V. Bird, « Miracle at San Fernando », *New Era*, Tenuare 1977, 28–29).

- A ani i te hoê e aore râ, e piti tuahine ia faati'a poto noa e mea nahea ratou i te anaanataeraa i te Ekalesia.

Te faahoaraa te tahi i te tahi

Tei ô nei tatou no te tauturu ia vetahi ia tupu i te rahi. Titauhia tatou ia aupuru i te tahi mau tamarii a te Fatu. Teie ta te peresideni Gordon B. Hinckley i parau, « ua papû roa vau e e pau area râ, mea iti roa, mea iti roa o te feia e haere mai i roto i te Ekalesia mai te mea e aupuru tatou ia ratou » (« Find the Lambs, Feed the sheep », *Ensign*, Me 1999, 109).

Ia vai te mau melo apî i rotopu ia tatou, e hopoi'a na tatou ia faaohipa i te mau tautooraa'toa ia faahoa e ia tauturu ia ratou. E huru ê paha ratou. E mea ti'a ia tatou ia faaairo ia ratou no te utuafare. E parauhia te reira tei *aupururaa*. Te auraa no te parau aupuru o te faaitoitoraa e te tauturu-raa te tahi i te tahi ia oaoa i te mau haamaitairaa taato'a o te evanelia. O te faaiteraa ia i te faatura e te maitai, te faiteraa i te mau iteraa rau e te faahauraa i te taviniraa e te here. E aupuru tatou na roto i te riroraa ei hoa e ei taata tapiri maitai.

E tauturu te Ekalesia ia tatou i te raveraa i te reira na roto i te mau rave'a rau. E horo'a mai oia i te mau faanahoraa mai te hahaereraa utuafare, o te faaitoito ia tatou ia tavini ia vetahi ê. E horo'a atoa mai i te mau putuputuraa ia nehenehe tatou ia amui te tahi e te tahi. E horo'a atoa mai i te mau haapiiraa na roto i te mau auraa o to tatou here e to tatou mau mana'ona'oraa.

E mea ti'a atoa ia tatou ia haamana'o i te mau utuafare i rotopu ia tatou e te vaira te hoê metua tane, te metua vahine, te tamaiti e aore râ, te tamahine e ere hoi i te melo. Te hinaaro mai nei teie mau utuafare ia tatou. Na roto i te aupururaa e te horo'araa i to tatou ite e te here, e nehenehe tatou e tauturu i teie afa utuafare melo ia tahoêhia i roto i te evanelia.

- A tai'o Ephesia 2:19–20. Nahea tatou ia faaite i te mau melo apî e ua here tatou e te farii nei ia ratou?

Opaniraa

E hopoi'a na te feia mo'a i te mau mahana hopea nei ia poro i te evanelia i to te ao nei. No te rave i te reira, e mea ti'a ia riro tatou tata'itahi ei misionare. E mea ti'a ia tatou ia faaineine i to tatou mau hoa e mau hoa tapiri ia farii i te mau haapiipiiraa misionare. Aita e faufaa tatou pauroa ia haere na roto i te ao nei area râ, e mea ti'a ia faaite tatou i to tatou mau hoa e mau hoa tapiri i te evanelia. Oia'toa, na roto i te haapa'oraa i te

mau faaueraa a te Fatu, e faaite ia tatou i te feia e haaati nei ia tatou te e'a i te ora mure ore. E nehenehe tatou e tauturu i te mau melo apî na roto i te ani manihiniraa ia ratou ia haere i te pureraa e o tatou. Ia faahoa noa tatou ia ratou i te fare pureraa e i roto i te oraraa amui. E mea ti'a ia tatou ia maeva mai i te mau taata éé o te haere mai i ta tatou mau putu-puturaa.

Titauraa

Na roto i te pure, a maiti i te hoê rave'a no te rave i te ohipa misionare tei aparauhia i roto i teie haapiiraa. A maiti i te hoê hoa e aore râ, i te hoê utuafare melo no te haapii.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'i i teie haapiiraa.

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*; pene 33, « Te Ohipa Misionare ».
2. A faaineine i te api parau rahi tei faahitihia i roto i teie haapiiraa e aore râ, a papa'i i te haamaramaramaraa ni'a i te iri papa'iraa ereere.
3. A faataa i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaite mai i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, te tahi mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE FAINEINERAA E TE FAAITOTORAA I TE MAU MISIONARE

H a a p i i r a a 1 9

Te opuaraa o teie haapiiraa o te haapiiraa ia ia tatou e nahea ia tauturu i to tatou feia apî ia faaineine e ia rave i te hoê misioni.

A faaineineraa i ta tatou feia apî no te misioni

Ua ani mai te mau Peresideniraa o te Ekalesia ia rahi atu â te mau misionare no te hopoia i te evanelia i to te ao nei area râ, ua haapapû mai ratou ia faaineine maitaihia ratou na mua roa. Teie ta te peresideni Kimball i parau: « E mea ti'a i te mau tamaroa atoa e e rave rahi mau tamahine e te mau misionare faaipoi i tavini i roto i te mau misioni. E mea ti'a i te mau taata e au ei misionare ia faaineine i te pae *morare*, i te pae *varua*, i te pae no te *feruriraa* e i te pae no te *moni* i roto i te roaraa o to'na oraraa ia nehenehe ia tavini ma te faaroo, ma te puai e ma te maitai i roto i te faanahoraa rahi no te ohipa misionare » (« Advice to a Young Man: Now is the Time to Prepare », *New Era*, June 1973, 9; ua faahauhia te mau papa'i faaopahia).

Ua haapapû mai te peresideni Kimball e, te hopoi'a no te haapiipii i te mau misionare, e ohipa matamua roa te reira na te utuafare. Ua ani mai oia ia tatou ia faaineine i ta tatou mau misionare ia « maitai atu â, ia ravehia te ma te oioi, ia rave maorohia, ia oioi roa te taata hoê i te faaineine no ta'na misioni ma te oaoa rahi » (« When the World Will be Converted », *Ensign*, Atopa 1974, 7).

- Nahea tatou i te faaineineraa oioiraa i te feia apî no te ohipa Misionare?
- A faaite i te hoho'a 19 a, « Hoê tamaroa apî te tai'o ra i te moni i roto i ta'na farii moni misioni ».

Ua horo'a mai Elder S. Dilworth Young i te tahi mau mana'o tauturu no te faaineineraa i te mau tamarii apî ia tavini i roto i te ohipa misionare. Ua parau oia e mea ti'a ia pure pinepine tatou e ta tatou mau tamarii ma te ani i te Metua i te Ao ra ia tupu mau teie misioni. E mea ti'a ia faati'a tatou i te mau aamu no to tatou iho utuafare misionare iteraa rau. E hinaaro atoa matou ia tauturu tatou i ta tatou feia apî ia tai'o i te mau papa'iraa mo'a, ia haapii i te haapo'o e ia horo'a ia ratou te rave'a no te taviniraa

19-a, Hoê tamaroa apî te tai'o ra i te moni i roto i ta'na farii moni misioni

ia vetahi ê. Ua parau atoa Elder Young ia haapiihia teie mau parau mau i roto i te pureraraa pô utuafare, i te mau taima tamaaraa, hou te ta'otoraa e i te mau taima faaoaoaraa. (A hi'o Conference Report, Eperera 1972, 82–84; e aore râ, *Ensign*, Tiurai 1972, 76–77).

Teie ta Elder Franklin D. Richards i parau:

« I to'u apîraa, hoê o te mau mea o ta'u i hiaai maitai, oia te haereraa e rave i te hoê misioni... Ua papû ia'u e ua riro to'u utuafare ei tuhaa faufaa roa no ta'u opuaraa.

« Te haamana'o nei au i to'u faarooraa i to'u mama ruau, Jane Snyder Richards faati'araa i te mau aamu o to'u papa ruau... Ua faahiahia roa vau ia'na. Ua riro oia ei misionare faahiahia, o tei haere e rave rave rahi misioni i roto i to'na oraraa. Ua papû roa ia'u e na te reira i faaurû ia'u » (« Have a dream », *New Era*, Tenuare 1978, 4).

- A faaite i te hoho'a 19 b, « Hoê metua vahine te faaineine ra i ta'na tamaiti no te oraraa misionare na roto i te haapiiraa ia'na i te faaineine i te mau maa e tano ».

E mea ti'a ia tatou ia tauturu i ta tatou feia apî ia vai itoito i te pae tino ia ore ratou ia paruparu i roto i te ohipa misionare. E mea ti'a ia ratou ia haapii i te faaineine i te mau maa ohie e ia haapii nahea ia hoo i te maa ma te tarani. E mea faufaa te mau peu maitai no te tamaa mai te mea e hinaaro ratou ia tupu maitai noa e ia puai no ta ratou mau ohipa. E mea ti'a atoa ia tatou ia haapii ia ratou i te pua, e i te auri, e ia tafafai i to ratou mau ahu. E mea ti'a'toa ia tatou ia haapii ia ratou nahea ia tamâ i to ratou nohoo. E nehenehe ratou e haapii ia vai ieie i roto i to ratou mau faito ahu e i to ratou mau faanehenehe. E nehenehe ratou e haapiihia ia tarani e ia haaputu i te moni, ia faataime i te arapaeraa papû, ia imi e ia faaite i te iteraa papû, e ia pee i te mau taahiraa no te tatarahapa. E ravehia teie mau mea'toa hou te haereraa i roto i te aua o te misioni.

- Nahea ia faaitoito i te feia apî ia imi e ia haaputu i te moni no te hoê misioni?

A tavini ai Elder M. Russel Ballard ei peresideni misioni, ua ani oia i ta'na mau misionare ia pahono i teie uiraa: « 'Eaha ta to'u mama i rave no te faaineine-maitai-raa ia'u? »

« Ua pahono ratou e: 'Ahiri a'e mama i onoono i te haapiiraa ia'u i te atu-atu i te utuafare—te tunuraa i te maa, te tamâraa, te pu'araa, te haereraa e hoohoo, te tamâraa i te tino, te tafafairaa i te ahu e te tunuraa i te mau maa vitiviti ».

I reira Elder Ballard i horo'a tu ai i teie a'oraa: « E te mau metua vahine e, a haapii i ta outou mau tamarii ia putapu te aau e ia haro'aro'a i te mau hinaaro o vetahi ê. A haapii ia ratou ia ite e ia faaohipa i te mau parau tumu niu no te mau aua taata maitai ... A rave i roto i to outou

19-b, Hoê metua vahine, te faaineine ra i ta'na tamaiti, no te oraraa misionare, na roto i te haapiiraa ia'na i te faaineine i te mau maa tano

mau rima ta outou mau tamarii, e a hi'o ti'a i roto i to ratou mau mata, e a parau ia ratou ia haapii i teie mau ite aravihi no te mea te hinaaro nei outou ia oaoa ratou e ia manuia i roto i ta ratou misioni » (i roto i te Conference Report, Atopa 1976, 130; e aore râ, *Ensign*, Novema 1976, 88).

- Nahea tatou ia tauturu i ta tatou mau tamarii ia ite maitai i te mau hinaaro o vetahi i te fare iho? i roto i te utuafare o te mau hoa? i te mau vahi taata?

No te rave faaoti i to ratou mau piiraa mai ta te Fatu i titau, e mea ti'a i te mau misionare ia haapii i te parau tumu no te ohipa. I roto i te Buka a Moromona, o ratou o te poro i te parau a te Atua ua a'ohia ia haapii « ma te itoitio » e ia rohi « ma [to ratou] puai » (Jacob 1:19) Te misionare tane e aore râ, vahine o te faaitoitio ia'na iho e ia rave ma te itoitio e oaoa e e manuia ia.

Ua faati'a te hoê peresideni misioni ua oti ta'na misioni o Elder Vaughn J. Featherson i teie aamu:

« Ua tupuhia te hoê Elder i roto i ta matou misioni i te hoê fifi i te pae no te ea... I to'u taeraa mai i roto i te misioni, te ta'oto ra oia no te 'ape i te paruparu e i te hota. Ia haere mai oia e tamaa i taua avatea ra, ua ta'oto na oia no na hora e piti ia ore oia e peehia i te hota. Ua riri to'na hoa misionare ia'na e ua niuniu mai ia'u.

« Ua niuniu vau i te taote o teie Elder. Teie ta'na parau, 'e ere to'na huru i te mea maitai area râ, e mea huru au a'e to'na huru i teie nei i to'na ôraa mai i roto i te aua misioni. Eita te reira e tau i rahi atu noa'tu te rahiraa o te hora o ta'na e haa. 'Ua titau vau i teie elder ia haere mai i roto i ta'u piha toro'a e ua horo'a vau ia'na i te hoê mana'o tauturu e, e mea maitai a'e na'u ia tupu-mau-hia oia i te hota i te haape'ape'a noa no te reira. Ua faaite au ia'na te parau tumu no... te haere ohieraa e rave i te ohipa ta te Fatu i pii ia'na i te rave...

« Ua farii oia i teie a'oraa e ua faaohipa i te reira. E ua riro oia ei misionare hau atu i te maitai i rotopu i te mau misionare atoa. Ua ...itehia ia'na nahea ia...rave i te ohipa ». (« Self Denial », *New Era*, Novema 1977, 7).

- Nahea te mau tamahine ia faaurû i te mau tamaroa i roto i ta ratou faaineineraa no te hoê misioni?

Te mau feia tamahine apî e nehenehe e tauturu rahi i te haereraa o te mau feia tamaroa apî. Hoê tamahine apî e ti'a ia horo'a i te mau peu morale teitei i to'na faito ahu, ta'na parau, e ta'na mau ohipa. E ti'a ia'na ia horo'a i te hoê hi'oraa maitai no te parau mau. A aparau ai o Elder David B. Haight i te mau tamahine apî o te Ekalesia:

« Outou, te mau tamahine apî, e tuhaa faahiahia ta outou i roto i te faaineineraa e te arata'iraa i te mau tamaroa apî...

« O oe, hoê tamahine no Ziona, e nehenehe ia riro ei mori anaana, ia faaite oe i te hi'oraa tano. Haapae i te arapaeraa vitiviti e aore râ, te arapaeraa tamau... Faarahi i to oe mau feruriraa e to oe mau huru iho... Outou atoa (tamaroa e tamahine) e taleni ta outou, e ti'a ia faarahi e ia opere atu.

« Tai'o i te mau buka faufaa. Faaroo i te mau pehe maitai. Tuatapapa e aparau i te mau haamaitairaa e vai ra i roto i te parau paari...

« Tai'o i te mau papa'iraa mo'a...

« E nehenehe oe e faaitoito, e ume, e oia'toa paruru hoê tamaroa apî i te hoê taime horuhoru o to'na oraraa... E faaite oe i to oe here i te Fatu, ia tauturu oe i te tamaroa apî, ia tape'a i to'na ti'amâraa e te faaineineraa ia tavini i te Fatu » (i roto i te Conference Report, Atopa 1977, 86–88; e aore ra *Ensign*, Novema 1977, 57–58)

E mea faufaa i te mau feia apî tamahine ia faatura i te mau feia apî tamaroa e ia faaitoito ia ratou ia tavini i te hoê tau misioni. Te tahi atu â mau mana'o no te faaipopora e ti'a ia tia'i e tae i te faaotiraa o te misioni a te feia apî tamaroa.

Tauturu i te mau misionare ia faatupu i ta ratou mau piiraa

E pinepine tatou i te haamana'o i te mau misionare o ta tatou i matau, taa ê iho ra, o ratou o tei aparau matamua ia tatou i te Evanelia. E maururu tatou i ta ratou faatusiaraa e te hi'oraa. E nehenehe tatou e faaite i to tatou aau mehara ia ratou e i to tatou Metua i te ao ra, na roto i te tautururaa i te tahi mau misionare ia faatupu i ta ratou mau piiraa, e ia hau i te maitai. Ia tavini ta tatou mau tamaroa apî e te mau tamaroa tamahine i te mau tau misioni, e hinaaro ratou i ta tatou tautururaa tamau e te patururaa. E nehenehe tatou e pure no ratou, e a haapapû ratou i te faufaa no te pure.

Elder Hugh B. Brown, tei faaite nahea to'na metua vahine i te tautururaa ia'na, i te ti'aturi i te Fatu i ta'na tau misioni i Peretane. Ua parau atu ia'na i to'na faarueraa mai: « 'Hugh, tau tamaiti, te haamana'o anei oe ia to oe tamarii-rii-raa, e pinepine oe te farii i te mau ta'otootoa ino, te mau taoto rereioa, e e pii mai oe ia'u ia taoto vau i te piha tapiri: « Mama, mama, tei hea oe? » Haamana'o ra oe e pahono atu vau, « E, e tau tamaiti, tei ô nei au. A huri noa ia oe e a ta'oto faahou. E mea maitai te mau mea'toa ». 'Ua parau ona, 'e tau tamaiti, e pae tauasini maile e faataa nei ia taua i teie nei, na ropu i te hoê fenua e hoê moana. Eita oe e farii i te mau ta'otootoa ino ana'e i te pô, area râ i te mau taime e rave rahi, i te ao, e hinaaro oe e pii no te tauturu e te tamahanahana. Tau tamaiti, ia haaati te mau fifi ia oe, ia farerei oe i te tamataraa, ia feaa oe, e aita i te faahou e haere ihea, a pii u'ana e aparau e, « e to'u metua, tei ô nei oe? » 'Ua parau atu ona, e tau tamaiti, e fafau atu vau ia oe, e pahono ona i te mau taime atoa e eiha oe e ri'ari'a' (*The Abundant life* (1965), 202–3).

- Eaha te tahi atu â mau rave'a e nehenehe tatou ia tauturu i te mau misionare ia faatupu i ta ratou mau piiraa?

E ti'a ia vai te rata no te utuafare mai. O Elder Gordon B. Hinckley, tei horo'a i teie tautururaa no te papa'iraa i te mau misionare: « E fariu nei to'u aau i te hoê misionare o te ore e farii te rata tamau no to'na utuafare. Tei matauhia, hoê rata i te hepetoma, hoê ture maitai te reira. Area ra i te tahi atu pae, ia rahiroa te rata e nehenehe e faaino i te pae morale o te hoê misionare. No to'na manu'iraa, e titauhia te hoê misionare ia faatea i to'na iho utuafare; no reira te huru o te rata o ta'na e farii, e horo'a i te hoê taa-ê-raa rahi i ta'na ohipa e te huru o to'na aau. Te mau rata o te faananea i ni'a i te mau fifi utuafare, e parau noa i te mau fifi, e haaparuparu ia, i te pae morale o te misionare. Te mau papa'i rata paari, e papû ratou ia aparau noa i te mau mea e faaitoito i to ratou mau huru... Aue, to ratou faaoru i ta ratou misionare i roto i te aua, aue te Fatu i te haamaitai ia ratou no ta'na ohipa i roto i te taviniraa. Teie mau huru rata e haamaitai ia i te oraraa o te misionare » (Faahithia na Brian Kelly i roto i te « A Visit With Elder Gordon B. Hinckley about Missionary Work, » *New Era*, Tiunu 1973, 32).

- Eaha te mau hoho'a rata o ta te mau tamahine apî e ti'a ia papa'i i te mau misionare?

E ti'a i te mau tamahine apî ia papa'i no te mau iteraa pae varua i te mau misionare, oia'toa te mau parau apî maitai no to'na mau hoa e te utuafare.

- Eaha te tahi mau rave'a, e nehenehe tatou i te tauturu i te mau misionare i to tatou vahi?

E nehenehe tatou e haamatau i te mau melo utuafare, melo ore, i te mau Misionare. E nehenehe atoa tatou ia hi'opo'a maitai eiaha ia haamaua i te taima o te mau misionare. Ia ani manihini tatou ia ratou i to tatou utuafare no te mau tamaaraa, e nehenehe tatou ia faatamaa oioi noa ia ratou. I muri mai e nehenehe tatou ia faaitoito ia ratou ia haere ê atu, e ia rave i ta ratou ohipa. Eiaha tatou e titau e aore râ, e faati'a ia ratou ia tauturu mai no te mau mereti repo. Eiaha tatou e ani manihini ia ratou no te mataitai i te afata teata e tatou. E nehenehe tatou ia haapii mai i te mau ture no te misioni e ia tauturu i te mau misionare ia haapa'o i te reira.

Te mau feia apî tamahine, ma te taa ê, e ti'a ia outou ia tape'a i te rave i te taima o te mau orometua no te mau faaoaoaraa faufaa ore. Eiaha roa te tamahine apî ia vai ona ana'e e te hoê misionare, e aore râ, ia faaitoito i te hoê arapaeraa papû e ona. Te mau tamahine apî, eita e ti'a ia papa'i e aore râ, ia taniuniu i te mau Misionare i to ratou vahi.

Mai ta tatou paatoa e faaitera i te faatura i te mau misionare e i to ratou mau piiraa, e tauturura tatou ia ratou, ia poro i te Evanelia ia vetahi ê.

Opaniraa

O Elder Gordon B. Hinckley, tei parau mai e te « ohipa Misionare e ere roa i te mea ohie, e eita te mau haamaurururaa oaoa e nehenehe ia aifaito i te tahi atu iteraa. Aita e mea hau atu i te faufaa mai te Evanelia a Iesu Mesia o te ti'a ia titau i te taato'a o te tutavaraa e te faatusiaraa no te taime e te mau rave'a i faaohipahia no te haapii atu i te reira » (*New Era*, tiunu 1973, 30)

Ei mau tuahine no te Ekalesia, e ti'a ia tatou ia rave i te mau mea'toa no te tauturu i ta tatou feia apî i te faaineineraa e te faatupuraa i te mau piiraa o te misioni. Na ta tatou mau tutavaraa, e faaite i te taa-ê-raa, i te mea e e haere ra e aore râ, eita i te misioni. Na ta tatou mau faaitoitōraa e faaite hoê taa-ê-raa faufaa roa i to ratou mau manuiraa i roto i te aua misioni. E nehenehe tatou e tauturu i to tatou mau misionare ia faaineine ia ite i te oaoa no te hopoiaa i te parau no te faaoraraa i te mau taea'e e te mau tuahine. (Hi'o PH&PF 18:15–16) e ti'a ia tatou ia hi'opo'a pinepine i ta tatou mau tutavaraa, ia farerei i te feia faatere o te Ekalesia, e te tahi atu mau melo no te mau mana'o tauturu, e e ani i to tatou Metua i te Ao ra no te faaûruraa, no te tauturu i to tatou mau misionare ia hopoi i te Evanelia i te ao.

Titauraa

Tai'o faahou teie haapiiraa i te fare. Maiti te tahi mau rave'a no te tauturu i ta outou mau tamarii e aore râ, ia oe iho no te faaineine no te hoê misioni. Faaau i ta oe mau amuiraa i te mau misionare rave tamau e ratou o te faaineinera, e haapapû nahea oe e nehenehe ai ia riro hoê tauturu rahi no ratou. Faatupu i te hoê opuaraa utuafare no te papa'i tamau i te hoê misionare i roto i te aua misioni.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a'i i teie haapiiraa:

1. A tai'o i *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 33, « Te Ohipa Misionare ».
2. A faataa i te mau melo o te piha haapiiraa ia faaite i te tahi mau aamu, mau irava e aore râ, i te mau faahitiraa o ta oe e hinaaro.

TE MAU HOPOI'A NO TE UTUAFARE

TE ATUATU-MAITAI-RAA I TO TATOU FARE

H a a p i i r a a 2 0

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia faanaho i to tatou mau fare e ia faaohipa maitai i to tatou taime.

Te hoê utuafare nahonaho e horo'a mai ia tatou te taime no te rave i te tahi atu â mau ohipa faufaa

O peresideni Brigham Young tei parau: « A haapii mai i te nahonaho e te mâ i roto i ta outou mau ohiparaa rau... A faanehenehe i to outou mau fare, e faa'una'una i to outou mau aau i te maitai o te Atua » (*Discourses of Brigham Young*, maitihia e. John A. Witsoe (1954), 200)

Hoê tuhaa ohipa a te hoê vahine faaea i te utuafare, te riroraa ia hoê tiaau faufaa. Ia vai nahonaho to tatou mau fare, e farii tatou i te hoê mana'o te'ote'o. E maururu tatou no te hoê hoho'a maitai i te fare, ia vai mâ oia. E nehenehe tatou e ite mai te mau mea'toa, i te mau taime atoa e hinaaro tatou i te reira. E mea ohie a'è i te haamau i te hoê fare mâ, nahonaho maitai, i te hoê fare nahonaho ore.

E ti'a ia faanaho, eiaha ra to tatou mau fare ana'e, area râ i to tatou mau taime atoa. Te tahi mau vahine, te haamau'a rahi nei i te taime no te tamâ e te fanahonaho noa i to ratou mau fare. E ti'a ia ratou ia haapii mai nahea ia faaiti i te haamau'a i te taime no te ohipa fare ana'e, e te mana'oraa ia haamau'a rahi atu te taime e to ratou mau utuafare, no te haamaitai i te mau taleni, e te taviniraa ia vetahi ê. Te ohipa utuafare, e mea faufaa, area râ eiaha ia faatea ê atu no te tahi mau ohipa faufaa tu â. Te hoê fare vai mâ noa, eiaha ia riro mai ei opuaraa matamua na tatou; ia riro ra e tuhaa no ta tatou opuaraa ia vai oaoa noa tatou, e to tatou mau utuafare. E hinaaro tatou i te taime no te faarahi i te mau taleni e te haapiiraa mai i te mau parau tumu no te Evanelia. Ia vai te taime no tatou no te tavini i roto i te mau ti'araa o te Ekalesia, tauturu i to tatou mau taata tapiri, e ratou i roto i te hepohepo, e ia riro tatou ei mau misionare maitai. Ia tamâ tatou i to tatou mau fare ma te ore e haamau'a rahi roa i te taime i te ohipa utuafare, e vata ia tatou ia haamau'a rahi atu i te taime no te mau faaoaoaraa utuafare, e te raveraa i te tahi atu mau ohipa faufaa roa.

- Faaiti i te mau hoho'a 20 a, « Hoê utuafare te oaoa amui nei i te hoê arui pehe ».

20-a, Hoê utuafare te oaoa amui nei i te hoê arui pehe

- Ani i te mau tuahine ia feruri no teie mau uiraa: Eaha te opuaraa o to'u oraraa? Nahea vau i te haamau'araa i te rahiraa o to'u taime? No te aha e mea faufaa, ia aifaito tau mau faaoaoaraa, te utuafare, e te ohipa utuafare?

Hoê vairaa no te tauihaa hoê

No te au maitai, e titauhia hoê fare e nehenehe ia faaohipa-ohie-hia. Te taahiraa matamua no te faanaho raa i to tatou mau fare o te faaotiraa, eaha te faaohiparaa o te piha tata'itahi. I reira e nehenehe tatou e tuu i tei hinaarohia e tatou i roto i teie piha, i roto i te mau piha ume faanahonaho maitaihia e te mau pa'epa'e vairaa maa.

- Faaiteteraa tei to oe hinaaro: A tuu te afata tauihaa rau i ni'a i te airaa maa. A rave hoê tuahine, o te hinaaro ia tauturu i te hoê hoa tapiri, no te faanaho i to'na fare. Ani ia'na ia rave mai i roto i te afata, e faa tupu i te mau pana'iraa papû e te rau. I te ana'iraa hoê, e ti'a ia vai hoê â hoho'a tauihaa, e rava'i no te tuu atu i roto i te mau piha ume faanahonaho-maitai-hia e te pa'epa'e vairaa maa.

Te tahi mau taime, aita i rava'i ta tatou mau vairaa tauihaa, vairaa maa, e aore râ, te mau piha ume. Mai te peu aita ihoa, e nehenehe tatou, e aore râ, ta tatou mau tane, e hoo mai e aore râ, e hamani atu.

Noa'tu e mea rahi te mau afata vairaa, e vai te mana'o ia tatou, e aita e rava'i te vairaa no te mau tauihaa atoa. No teie huru, e mana'o maitai te iritiraa i ta tatou mau tauihaa, e te ma'itiraa eaha te faaohipahia e vetahi ê, eaha te nehenehe e faaru'e, e eaha te ti'a ia haaputu i te tahi atu vahi. Mai te peu e faaoti tatou i te haaputu te tahi mau tauihaa, a tuu te reira i roto i te farii tei titiro-maitai-hia. Na teie mau titiro e tauturu ia tatou, ia ite oioi ma te ohie, i te mau tauihaa. Te mau api parau faufaa mai te mau parau tutuu, te mau parau faturaa fenua, te mau parau parururaa, te mau hoho'a utuafare, e ti'a ia faanaho, ia titiro, e ia pana'i-maitai-hia.

Te faanahoraa i to tatou mau fare, e mea ohie mai te peu e ohipa te mau melo atoa o te utuafare. Te hopoi'a no te vai mâ raa e te nahonaho o te fare, e ti'a ia ravehia e te taata tata'itahi. O peresideni Brigham Young, tei ao: « Haapii i te mau tamarii rii, te mau parau tumu no te nahonaho, te tamahine rii te tuuraa i te puromu i to'na vairaa tano... e te tauihaa hoê i to'na iho vairaa. Haapii ia ratou ia vaiho atu i to ratou ahu ma te papû, e te vahi e nehenehe ia iteahia mai... Haapii i te mau tamaroa rii ia vaiho maitai te tapu o te aua, te ope, e te tahi atu â, i te vahi eita ratou e pé i te tutae auri; ... e te hi'opo'araa, e ua haaputuputu ratou i te mau tauihaa o ta ratou i faaohipa, e te faaho'iraa i te reira i te vahi tano » (*Discourses of Brigham Young*, maitihia e. Jonh A. Widsoe (1954), 211)

- Faaitē i te hoho'a 20 b, « Hoê tuahine te haapii nei i ta'na mau tamarii apî no ni'a i te tamâraa e te atuaturaa ». Te tahi mau tuahine, no te faaitē nahea ratou i te haapiiraa i te mau melo utuafare, ia faatupu te peu tumu no te tuu i te mau tauihāa i to ratou vairaa.

Faahie i ta tatou ohipa utuafare

E iti mai te taimē no te rave i te ohipa, mai te peu i faanaho na tatou i te mau rave'a ohiparāa na mua. Te faaineineraa i te mau tauihāa, e tauturu te reira, hou a haamata ai tatou ia ore tatou ia faananea i te tuuraa ava'e, no te rave i te mea e hinaarohia tatou. E nehenehe atoa tatou ia haaputu i te puai, ia tuu i te mau tauihāa e hinaaro tatou i te vahi ohie no te rave mai.

Te tahi atu rave'a no te faahie i ta tatou ohipa, oia ia te tamâraa i muri ia tatou, i muri iho a oti ai ta tatou ohipa. E tae vitiviti mai te huenane. E rave rahi mau mea, o te ore i tia'ihia, e topa mai, i vaihohia te huenane i reira, e aore râ, i te tahi mau vahi ohiparāa. Te mau au'a, pani, e te mau mereti, e mea rave âta i te tamâ, mai te peu i faarue-noa-hia e te maa i roto. Ia oioi atu te tamâ i muri ia tatou, e ohie atoa ia tatou.

Hoê rave'a toru no te faahie i te ohipa utuafare, oia te faotiraa e rave-rahi ohipa i te taimē hoê. Te tahi mau vahine faaea i te utuafare, e omo nei hoê pareu e mau pute to'na. E nehenehe oia e haere na roto i te fare, a faanaho noa ai. Te mau vahine faufaa e faaea ra i te utuafare, e faaau maitai oia i te tahi mau ohipa. Mai teie te hi'oraa, ia parauparau ratou e aore râ, ia opua, e raverave noa toa te mau rima. Te opi ra ratou i te mau ahu, a haapii noa ai i te mau tamarii nahea i te faatere hoê fifi no oe iho, e aore râ, a taniuniu noa ai. E mea arearea i te imi i te mau rave'a no te faahipa maitai i to tatou taimē.

- Ani i te mau melo no te piha ia opere i te mau rave'a, no te faahiparāa te taimē no te ohipa utuafare.

E rave rahi o tatou, te vai ra te mau taimē i te ao, o te haamau'ahia nei no te mea, aita tatou i faanaho na mua no te taimē, nahea i te faahipa te reira.

- Nahea tatou i te faahipa i to tatou mau taimē e vai ra, ia faufaa-rahi-hia te reira?

E nehenehe tatou e faahipa i te taimē tei roaa mai na roto i te ohipamaitai-raa, no te faafaaea e te faaoaoa ia tatou e to tatou mau utuafare, no te tavini ia vetahi ê, e aore râ, no te rave i te mau opuaraa maoro, mai te mau aamu utuafare.

- No te aha oe e hinaaro ia vai te taimē no te rave?

20-b, Hoê tuahine te haapii nei i ta'na mau tamarii apî no ni'a i te tamâraa e te Atuaturaa

Ia opua, e tauturu ia, ia faaoti te mau ohipa

Te tahi mau taata, e mea ohipa ma te tuutuu ore, area râ mai te huru ra e, aita oia i faaoti rahi. E ti'a ia tatou ia maiti eaha te mea faufaa roa e te raveraa i teie mau mea na mua roa.

- Ia horo'a mai hoê tuahine na ohipa faufaa roa e ono o ta'na e rave atu ananahi. Papa'i te reira i ni'a i te iri papa'i. I muri iho, ani ia'na ia ana'i mai te reira, ia au i te faufaaraa. Titau te mau tuahine ia tamata i teie raveraa, na roto i te faanahoraa i ta ratou iho mahana, ia faaoti hoê ohipa hou haamata ai te tahi.

I te tahi mau taime, eita e oti ia tatou te mea tata'itahi ta tatou i opua no te mahana. Mai te peu e rave tatou i te mau mea faufaa a'e na mua, inaha ra, ua faaohipa matai tatou i to tatou taime. Ia opua tatou i ta tatou ohipa, e mea faufaa ia haamana'o ia haaparuparu rii ia tatou. Ta tatou mau opuaraa e mea varavara e mutu atu ia au i ta tatou e tia'i ra. Te mau mea rû na'ina'i e te mea rahi, e haape'ape'a ia tatou i te roaraa o te mahana, area râ mai te peu e ite tatou te haerera tatou ihea, e oti mau ta tatou ohipa. E farii tatou i te oaoa i te hopearaa o te mahana. E rahi te taime no te haapau e to tatou mau utuafare.

Opaniraa

E nehenehe te atuaturaa e hopoi mai i te hau apiti e te auraa i to tatou mau utuafare. E rahi to tatou taime no te faarahi i ta tatou mau taleni e te taviniraa ia vetahi ê.

Titauraa

Haamata i teie hepetoma ia rahi atu te nahonaho. Haamaitai i te faaohi-paraa i te taime

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 88:119 (a haamau na ia outou iho; a faaineine i te mau mea atoa e hinaarohia ra)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai i teie haapiiraa:

1. (Na oe e maiti) Afai mai hoê afata rahi i te mau tauihaa rau no te fare, mai te ahu i te faito rahi rau, te mau tauihaa hauti a te tamarii, te mau tauihaa tamuta, te mau tauihaa no te fare tutu, e te tahi atu â.
2. Faataa i te mau melo no te piha, ia horo'a mai i te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

FAATERE-MAITAI-RAA I TE MAU FAUFAA UTUAFARE

H a a p i i r a a 2 1

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou nahea i te faatereraa i ta tatou mau faufaa.

Faahipa i ta tatou mau faufaa ma te paari

« No Iehova te fenua e te î atoa i ni'a iho; te mau fenua o te ao nei, e te feia atoa e parahi i reira » (Salamo 24:1)

Peresideni Brigham Young, tei parau, e te Fatu « ua horo'a mai i ni'a i teie nunaa, hoê tuhaa maitai...Area ra e ere te reira na tatou, e te taato'araa o ta tatou e rave:o te tamataraa i te imiraa, eaha ta te Fatu e hinaaro ia tatou ia rave, i te mea o ta tatou i farii, e i reira a haere e a rave ». Ua parau atoa o Brigham Young e nehenehe tatou « e rave i te reira na roto i to tatou faaroo, faaoroma'i, e te mana'o paari ». (A hi'o *Discourses of Brigham Young*, maitihia e John A. Widsoe (1954), 305)

- Eaha ta te Fatu i horo'a ia tatou, no te tauturu ia navai to tatou mau utuafare? A feruri e nahea te faufaa o to oe utuafare, tei raro a'e i te mana o te Fatu e ta'na horo'araa, a hamani ai oia i teie fenua.

Ua horo'a mai te Fatu ia tatou, i te îraa o te fenua. Na te taata tahuti nei i hamani i te moni, no te aufau te tahi i te tahi i te mau mea i roaa mai no te fenua. « Te moni e nehenehe e riro i te mea o ta te nunaa e hinaaro ia farii, no te tau i te mau mea o ta ratou e hoo mai e aore râ, no te ohipa o ta ratou e rave » (*World Book Encyclopedia* (1977), 13:588) Te moni e faito ia no te faufaa. Te taato'araa o te mau nunaa êe, e hoho'a ta ratou no te moni. E ti'a tatou ia haapii mai nahea i te faaohiparaa i te moni mai ta te Fatu e hinaaro ia tatou ia rave.

Faanaho nahea i te faaohiparaa i te faufaa

E nehenehe te moni e riro e mauhaa no te faatupu i te maitai. E hinaaro te Fatu ia tatou ia rave i te maitai. E hinaaro oia ia tatou ia haapa'o i to tatou mau utuafare, e te raveraa i ta'na ohipa i te fenua nei. Ia faatere tatou i ta tatou moni ma te paari, faahipa i te reira mai ta'na (te Fatu) i hinaaro, e haamaitai mai oia ia tatou ia rava'i tatou no to tatou mau hinaaro. E ti'a ia haapii mai tatou nahea i te faatere i te moni. E ti'a ia faaineine ia tatou ia haamau'a i te moni ma te paari. Te huru o ta tatou

21-a, Hoê utuafare, te aparau ra no te Tabula Haamau'araa Faufaa

haamau'araa i te moni, e faaite mai i to tatou auraa e te tahi pueraa, e te Fatu, e ta'na ohipa, e tatou iho. E faaite ra i to tatou hoho'a, aau maitai e aore râ, aau miimii, aau haaputu e aore râ, aau hue moni.

- Tai'o Luka 14:28–30. Eaha ta tatou e rave hou a faaohipa ai i ta tatou moni?
- Faaite i te hoho'a 21 a, « Hoê utuafare te aparau ra no te tabula haamau'araa faufaa ».

Mai te mau utuafare atoa, e hinaaro tatou ia faanaho amui nahea tatou i te haamau'a i ta tatou moni. Teie faanahonahoraa e piihia hoê tabula *haamau'araa faufaa*. E horo'a ia tatou te mana hi'opo'a. E tape'a oia ia tatou ia faaohipa i te moni no te mau mea faufaa ore. Te taiete tata'itahi e manuia nei, te faatere ra oia i te tabula haamau'araa faufaa. Oia'toa te Ekalesia, te faaohipa nei i te tabula haamau'araa faufaa.

E tabula haamau'araa faufaa taa ê ta te utuafare tata'itahi. Te mea faufaa no te hoê utuafare, penei a'e e ere i te mea faufaa no te tahi. E hinaaro tatou ia maiti eaha te mea faufaa roa a'e no to *tatou* utuafare. E hinaaro tatou i te faatupu i te mau opuaraa pae moni no tatou iho. E nehenehe tatou e rave i te reira i te fare, i te hoê amuiraa fetii.

Hoê o te mau faaueraa rahi, tei horo'ahia mai ia tatou o te ture ahuru ia. Mai te mau feia moa i te mau mahana hopea nei, e ti'a ia tatou ia ite teie te tuhaa matamua i roto i ta tatou mau tabula haamau'araa faufaa. E haamaitai te Fatu ia tatou, mai te peu e haapa'o tatou i teie faaueraa. Ia aufau tamau tatou hoê i ni'a i te ahuru, o ta tatou mau hau no te tuhaa ahuru, tei ia tatou te ite papû, e e haamaitai mai te Fatu ia tatou, na roto i ta'na iho rave'a. (Hi'o Malaki 3:10; Mataio 6:33) E mea mahanahana ia ite e te tau'a mai nei te Fatu i to tatou vai maitairaa pae tino. E haamaitai mai oia ia tatou mai te peu e ohipa tatou ma te haavare ore, e e faaite atu te hinaaro nei tatou i te tuu i te basileia o te Atua i mua roa.

Te tabula haamau'araa faufaa

- Faaite i te hoho'a 21 b, « Hoê hoho'a no te tabula haamau'araa faufaa ».

Te taahiraa matamua no te faatupu hoê tabula haamau'araa faufaa, o te amuiraa i te taato'araa o ta tatou moni. E hinaaro tatou ia ite, te taato'araa o te faufaa ta tatou e farii mai i te ava'e hoê.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Taato'araa o te moni*

I reira, e faataa tatou 10 i ni'a i te hanere o te taato'araa o ta tatou moni, no ta tatou tuhaa ahuru.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Tuhaa ahuru—10 i ni'a i te hanere.*

Te taahiraa i muri mai, oia te faataaraa i te moni no te mau ô a te Ekalesia, e vai i roto te mau ô no te haapaeraa maa e te mau tuhaa moni no te ohipa misionare.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Te mau ô a te Ekalesia*

I muri mai, a aufau ai tatou i te tuhaa ahuru e te tahi mau ô a te Ekalesia, e ti'a ia faataa tatou i te moni haaputu. Te mau feia faatere o te Ekalesia, tei titau ia tatou ia haaputu i te ava'e hoê i te tuhaa moni e au i ta tatou e aufaura no te tuhaa ahuru—oia ho'i ahuru i ni'a i te hanere. (A hi'o *Relief Society Courses of Study, 1977-78* (1977), 56-57). Mai te peu e fifi ra tatou i te pae moni, e faaiti mai i ta tatou moni haaputu, area râ e hinaaro tatou ia haaputu hoê tuhaa iti i te ava'e hoê. Ta tatou mau moni haaputu, e faaohipahia no te mau taima rû, tia'i-ore-hia, mai te ohipa ore, te ma'i, e aore râ, te ati. E hinaaro atoa tatou ia haaputu no te mau tau misioni, haapiiraa, tere no te hiero, e te tahi mau opuaraa no te tau maoro.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Moni haaputu*

Mai te peu eita e nehenehe ia tatou, ia haaputu rahi i te moni, e nehenehe tatou e faaohipa i te oraraa faaravai i to tatou mau utuafare. E nehenehe tatou, e ti'aturi i ta tatou mau taleni e to tatou mau aravihi. Na teie e tau-turu ia tatou ia haaputu hoê tuhaa faufaa rahi no te moni. E nehenehe tatou e faaapu, e faatupu i te tahi o ta tatou mau maa. E nehenehe tatou e tata'i i te mau ahu tahito, ma te tapu e te niraraa i te hoê faito âpi. E nehenehe tatou e hamani i te tao'a faanehenehe fare apî i te mau tauihaa tahito, e e hamani i te mau hauti apî i te mau afata, tapu raau, pehaa raau, pehaa ahu, pitopito. Na roto i te faaohipa-faahou-raa te mau ahu e te hamaniraa i te mau tauihaa faanehenehe fare, e nehenehe tatou e hamani e rave rahi tauihaa no tatou iho.

- Faaite i te hoho'a 21 c, « Tao'a faanehenehe fare, rave rimahia, e nehenehe e hamanihia i te moni ha'ihai' ».
- Ia faaite te mau tuahine i te mau tauihaa o ta ratou i afa'i mai. Ani nahea ratou i te faatupuraa, e aore râ, i te hamaniraa i te reira.

Te tuhaa i muri mai i ni'a i ta tatou tabula haamau'araa faufaa, oia te mau titauraa matamua no te oraraa nei:maa, ahu, e te fare. Te taato'araa no te haamau'araa, e tau noa, ia au i ta tatou huru taraniraa e te rahiraa o te mau melo o te utuafare fetii. Te mau utuafare, o te hoo mai i te fare toa, te mau maa faaineinehia e tei puohuhia, e haamau'a rahi oia i te moni, ia ratou o te tunu nei i te maa matamua e ano'ihia e aore râ, o te amu ra i te maa no ta ratou iho mau faaapu. Te haapa'o-maitai-raa i te taima hoora, oia ia te hi'opo'araa i te mau hoo, e te hoora mai i te mau mea e hinaarohia, e te aperia i te mau mea unauna rahi. E nehenehe atoa tatou e haaputu i te moni, ia tata'i i te mau ahu tahito, e aore râ, i te

Tabula haamau'araa faufaa

Taatoaraa o te moni

Tuhaa Ahuru—10
i ni'a i te hanere

Te mau ô a te Ekalesia

Moni haaputu

Maa

Ahu

Fare

Haamau'araa no
te rapauraa ma'i

Faura'o

Te tahi mau tuhaa faufaa

Te tahi atu

Te tahi atu

Te tahi atu

**Te taato'araa o te
mau haamau'araa**

21-b, Hoê hoho'a iti no te tabula haamau'araa faufaa

hooraa mai i te ahu i te hoo pateraa, e e hamani tu ai to tatou ahu, eiaha ra i te hoo mai i te mau ahu oti noa. Te tahi mau utufare, te haaputu nei i te moni a ora ai i roto i te mau fare hoo māmā.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Maa, ahu, e te fare*

E hinaaro atoa te mau utuafare ia tapao i te mau mea no te tahi atu mau tuhaa. Hoê o te reira, oia te haamau'araa no te pae ma'i. Te tahi o te mau mea hinaaro amuihia, oia no te utaraa pereoo uira, te tamahanahanaraa, te ito, e te pape. Teie mau tuhaa i muri nei, oia'toa to tatou mau maitai.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Haamau'araa no te ma'i, te faura'o, e te tahi mau tuhaa faufaa*

Ia toe mai te moni, e nehenehe tatou e tabula atu i teie mau mea o ta tatou e faahinaaro noa ia hoo, area râ e ere ra i te mea faufaa roa. Mai te mau taime faafaearaa na te utuafare, te mau ô, teata, e te tahi atu â.

- Papa'i i ni'a i te iri: *Te tahi atu â*

Mai te mea aita e moni toe, e aore râ, mai te peu aita i rava'i no te taato'araa o te mau titaaraa, e ti'a ia tau i te tuhaa moni, tei faataahia i te mau vahi rau. Hoê taime, e faaoti tatou nahea i te haamau'a i ta tatou moni, e pee tatou i te tabula haamau'araa faufaa. A oti ai i te haapau i te moni faataahia no te hoê tuhaa, eiaha tatou e haamau'a atu â, e tae atu ua farii te moni i muri mai. Mai te peu e ati rû to tatou, e nehenehe tatou e tarahu mai i te tuhaa, e ere i te mea faufaa roa, o te tabula haamau'araa faufaa.

Te ava'e muri iho, e ti'a ia tatou ia faaoti hoê tabula taa ê atu i tei faaohipahia tatou i te ava'e matamua. E ti'a ia vai hoê tabula haamau'araa faufaa e au i te mau hiaai o to *tatou* utuafare. Ia faaohipa tatou hoê tabula haamau'araa faufaa, e haapii mai tatou to'na faufaa te tautururaa ia tatou ia faatere paari i ta tatou moni.

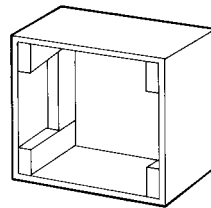
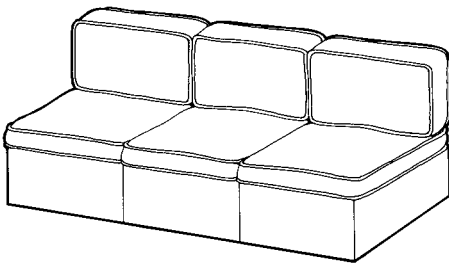
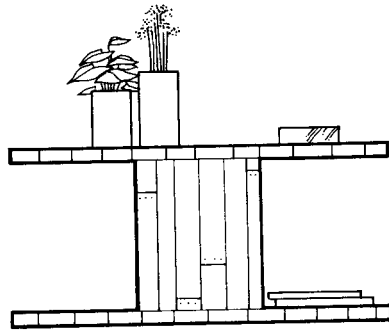
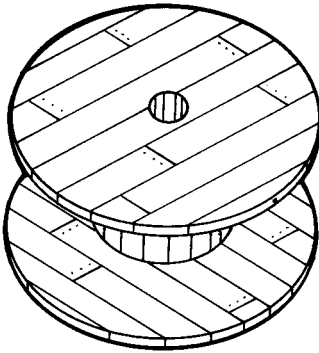
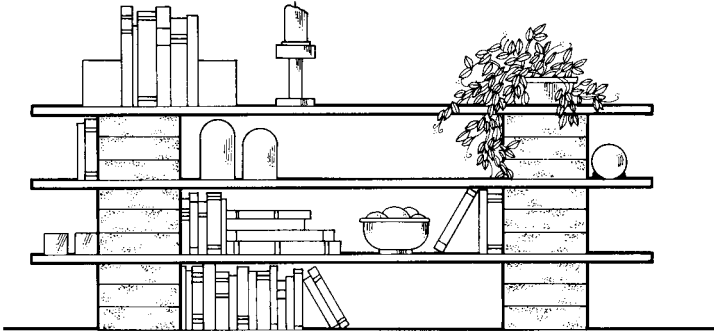
- Eaha te mau haamaitairaa e tae mai, na roto i te peeraa i ta tatou tabula haamau'araa faufaa? No te aha e mea faahiaha te haapiiraa i ta tatou mau tamarii, nahea i te faatereraa i te moni. Nahea tatou i te raveraa te reira?

Ape i te tarahu

- Tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 104:78. I to oe mana'o, no te aha te Fatu i faaue ai ia tatou ia ape i te tarahu?

Ua a'o to'a mai te peresideni J. Reuben Clark Jr. ia tatou:

« Ape tatou i te tarahu mai ta tatou e ape i te ma'i ma'ue; te vahi tei reira tatou i roto i te tarahu, a faatea ê atu i te reira, mai te peu eita i teie nei, ananahi ia.

21-c, Tao'a faanehehe fare, rave rimahia, e nehenehe e hamanihia i te moni ha'iha'i.

« Ora tatou ma te afaro e te etaeta i roto i te faito o ta tatou mau faufaa, e a haaputu maa vahii iti » (i roto i te Conference Report, Eperera 1937, 26)

E nehenehe tatou e faaiti i ta tatou tarahu, ia faairi te reira e tuhaa no ta tatou tabula haamau'araa faufaa. E faaiti tatou i te tuu i te moni i te tahi atu mau tuhaa, area râ to tatou mau peropheta tei a'o mai ia ape tatou i te tarahu. Maori ra no te hoo mai i te hoê fare, e aore râ, i te mau mea faufaa roa, e ape tatou i te hoo tarahuraa. Mai te peu e moni ta tatou, e aufau mai te titauhia, ma te haavare ore i ta tatou mau hooraa e te tahi mau pueraa.

Peresideni N. Eldon Tanner, tei faâra mai ia tatou, no te hoê o te mau fifi tarahu: « Eita [te nunaa] e ora oaoa mai te peu tei roto mau ratou i te tarahu, e aita i ite nahea i te iritiraa mai ia ratou. Na teie e faatupu i te amahamaha i rotopu i te utuafare, te hepohepo e te pe'ape'a, e te tahi mau taimete mau faataaraa (te tane e te vahine), no te mea noa aita te taata e ora ra i te faito o ta ratou faufaa » (A'oraa tei horo'ahia i te apooraa totauturu no te ohipa faaapu i te 9 no eperera 1966; faahitihia i roto i te *Relief Society Courses of Study, 1977-78, (1977) 81*)

- Eaha te mau haamaitairaa e tae mai ia ore tatou e tarahu?

Opaniraa

Ua horo'a mai te Fatu teie ao no tatou, ia nehenehe tatou ia opua no tatou iho. Ua hinaaro oia ia maitai roa tatou. Mai te peu e faatere paari tatou i ta tatou moni, e te tuu te basileia o te Atua, na mua roa, i roto i to tatou mau oraraa, e haamaitai mai te Fatu ia tatou i te pae moni e te pae varua.

Titauraa

Faataa i te taimete no ta oe tabula haamau'araa moni no te ava'e e tae mai nei. Te mau metua tane e te mau metua vahine, e nehenehe e aparau no te tabula haamau'araa faufaa, e ta raua mau tamarii i te taimete no te hoê amuiraa fetii. Mai te peu e tarahu ta outou, maiti nahea i te faaitiraa i te reira. Tamata i te haaputu i te moni i te ava'e hoê.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai i teie haapiiraa:

1. Ani e toru, e aore râ, e maha tuahine ia afai mai hoê tauihaa no te Haaputuraa utuafare, mai te maa hotu no te fare iho e aore râ, te pota, hoê ohipa rima'i mai te ahu, e aore râ, hoê hauti rave rimahia, e aore râ, te tahi tao'a faanehenehe fare.
2. Ani i te mau melo no te piha haapiiraa ia horo'a mai i te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

TE MAĀ E AU I TE UTUĀFARE

H a a p i i r a a 2 2

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia ite i te mau hoho'a maa, e ti'a ia tatou ia amu e ia vai maitai i te pae tino.

E hinaaro to tatou Metua i te a'o ra ia vai maitai tatou i te pae tino

Ua here roa to tatou Metua i te a'o ra ia tatou. No te mea, e hinaaro ona ia farii tatou i te tino maitai i te fenua nei, ua horo'a mai i te mau reni arata'i ia tatou no te mau maa e te tahi mau mea o ta tatou e amu. Teie reni arata'i, e itea i roto i te Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 89, o tei pii-atoa-hia te parau paari. I roto i te parau paari, ua parauhia tatou ia amu i te tahi mau maa o te horo'a mai i te tino maitai. Ua parau-atoa-hia tatou ia ape te tahi mau maa mai te ti, taofe, ava, e te avaava, tei riro e ino no tatou.

Te mau maa rau, e tauturu mai ia tatou ia vai maitai te tino na roto i te mau raveraa rau

- Tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 89:10–11. Eaha te mau huru maa, tei faaitohia i roto i teie mau irava? Eaha te mau maa hotu e te mau pota o ta tatou e nehenehe e amu i to tatou vahi?

Te mau maa hotu e te mau pota, e mea faufaa no te mea te vai ra te mau vitamines, o te tauturu no te parururu ia tatou no te tahi mau ma'i. Te amuraa i teie mau maa e nehenehe e paruru i te tahi mau huru ma'i matapo e te tahi mau ma'i haape, e e tauturu i te mau ma'i mutu ia ora maitai. Teie mau maa, e paruru atoa ia tatou no te tahi atu mau fifi e rave rahi no te ea.

- Tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 89:12–13 Eaha te hoho'a maa tei faahitohia i roto i teie mau irava?

Te i'o animala, i'o manu, te mau huero moa, e te ei'a, e mau tumu maitai no te poroteina, o ta to tatou mau tino e hinaaro ra ia tupu pautuutu oia. Te û, û faahopue (Yaourt), e te û paari, e mau tumu atoa no te poroteina. E faatupu te poroteina i te mau io amui, e e tauturu ia tatou ia tata'i i te tau ma'i. Te mau vahine hapu e te mau tamarii rii, e hinaaro taa ê to

22-a, Te mau maa no roto mai te mau pūpū maa

Te arata'iraa no te maa, hoho'a « Pyramide »

Hoê arata'iraa no te mau maitiraa o te maa no te mahana hoê

Te mau mii, hinu, e te mau maa monamona

AMU FAAITI

Pupu maa: Û, û faahopue (Yaourt), e te pata paari

2-3 FAITO

Pupu maa:i'o animala, i'o manu, ei'a, te mau pipi maro, huero moa, e te mau huero maa « noix »

2-3 FAITO

Pupu maa:pota

3-5 FAITO

Pupu maa hotu

3-5 FAITO

Faraoa, sitona (cereales), raiti, e te « pâtes »

6-11 FAITO

22-b, Arata'iraa no te maa, hoho'a « Pyramid »

ratou i te poroteina, no to ratou tupuraa i te rahi ma te maitai. Teie mau hoho'a maa, e ite-atoa-hia i roto i te mau « minerales », mai te auri, e te materia haapaari i te ivi, « calcium », tei tauturu i to tatou mau tino ia tupu e ia tere maitai.

- Tai'o i te PH&PF 89:14–17. Eaha te huru maa o tei faahitihia i roto i teie mau irava? Eaha ta oe e amu nei, hoê â e teie mau maa?

Te faaite maira te irava 16, e apitihia mai te mau maa huero i te mau maa o te tupu i roto i te aua, mai te mau mereni, mautini, tomati, te mau hoho'a pipi. Teie mau maa, e mau maa huero ana'e, i te mea e tauturu oia i to tatou tino. E horo'a mai oia ia tatou te tahi mau poroteina, « vitamines », e te mau « minerales » e hinaarohia e tatou. Te faufaa rahi atu, e horo'ahia mai ia tatou te mau « glucides » ia, oia te pia maa e te mau tihota no roto i te natura. E faaohipa to tatou tino i te mau « glucides », o te horo'a mai i te puai e faaohipahia na tatou, no ta tatou mau ohipâ o te mahana hoê.

Te mau maa rau, e mea faufaa roa no te hoê tino maitai

Te feruri nei te tahi mau taata aita e pe'ape'a i te maa o ta ratou e amu ra, ia î noa ra te vairaa maa. E mana'o hape teie. Eita te hoê hoho'a maa e mono i te tahi atu hoho'a maa. Te maa tata'itahi e faufaa to'na iho. E hinaaro tatou i te mau « vitamines », i roto i te mau maa hotu e te mau pota, no te paruru ia tatou i te mau ma'i. E hinaaro tatou i te mau poroteina i roto i te mau i'o e te tahi mau maa no te tupuraa. (Mai te peu e maiti te mau melo utuafare, eiaha e amu i te i'o e aore râ, te mau maa no roto i te mau animala, te mau tumu maitai no te Porote'ina oia te mau hoho'a pipi: « haricots, petits pois, e te mau lentilles ».) E hinaaro atoa tatou i te mau « glucides », i roto i te mau maa huero, no te puai. Faaineine i ta tatou mau maa tamaa i te mau pūpū maa e pae e vai ra, e nehenehe e tatuturu ia tatou, ia haapapū mai i te mea o ta tatou e amu ra i te hoê faito maa au maitai.

- Faaita te hoho'a 22 a, « Te mau maa no roto mai i te mau pūpū maa tata'itahi »; e te 22 b, « Arata'i no te maa i ». Ani i te mau tuahine ia horo'a mai i te mau hoho'a maa o te fenua o te tano i roto i te mau pūpū maa tata'itahi.

E hinaaro te taata tata'itahi i te numera papū no te mau faito no te pūpū maa tata'itahi, i te mahana hoê. E hinaaro tatou ia haapapū e ia faanaho tatou i te mau maa tamaa, ma te faaô i te mau faito e rava'i no te maa, e no te melo tata'itahi o te utuafare.

- Faaita i te api parau no te mau hoho'a i muri nei no te mau faito o te pūpū maa tata'itahi, e aore râ, faaohipa tei papa'ihia i ni'a i te iri papa'i:

1 tapu faraoa; 1/2 au'a o te mau sitona âma, raiti, e aore râ,
te « pâtes »a

1 maa hotu au noa (te rahi); 1/2 au'a o te maa hotu no roto
i te punu e aore râ, tei tunuhia

1 au'a rauere pota ota; 1/2 au'a pota ama

1 au'a û; 57 tarama û paari

85 tarama i'o animala tunuhia e te mii ore, i'o manu, e aore râ,
ei'a; afa au'a pipi maro tei tunuhia; 1 huero moa

- Papa'i i ni'a i te iri, te mau maa ta outou i amu inanahi ra. Ua vai anei te mau faito rau no te mau pūpū maa i roto i te maa tamaa hoê? Ua rave anei oe i te mau faito tano no te pūpū maa tata'itahi, i te roaraa o te mahana? Mai te peu, aita, eaha ta oe e nehenehe e rave no te haapapū e ua rave oe i te mau faito e rava'i ai?

I te mana'o ia rava'i te maa tata'itahi, e mea faufaa roa ia hoo mai i te mau maa hoo māmā no te pūpū tata'itahi i te faueraa ia faahipa paari ta tatou moni.

- Eaha te mau maa i roto i te pūpū tata'itahi e mea moni roa? Eaha te mau maa i te pūpū tata'itahi o te nehenehe e mono i te mau maa hoo rahi o te reira pūpū?

Faahipa na tuhaa e pae no te mau pūpū maa i roto i ta tatou mau maa tamaa

E nehenehe tatou e faahipa e rave rahi mea no te faaô i te mau faito e rava'i no te pūpū maa hoê i te roaraa o te mahana.

1. E nehenehe tatou e haamata i te feruri, no te maa tamaa o ta tatou e faaineine atu, i te po'ipo'i roa. I te tahi mau taime, ia tia'i tatou ia tae mai te taime no te faaineineraa i te maa, e ite ai tatou, aita i rau maitai te huru o te maa i te fare.
2. Ia faanaho tatou i te hoê maa tamaa, e nehenehe tatou e haamata e te hoê maa matauhia... raiti e aore râ, to popaa, ei hi'oraa... e a anô'i i te mau maa no te tahi atu mau pūpū.
3. E nehenehe tatou e tabula i te mau maa e hinaarohia tatou, no te tauturu ia haamana'o tatou i te taato'araa o na tuhaa e pae no te pūpū maa, ia haere atu tatou i te matete.
4. E nehenehe tatou e rave hoê faaapu e te faatupuraa i te mau pota e te mau maa hotu. Mai te peu aita e vahi no te faaapu, e nehenehe tatou e tanu te mau maa i roto i te hoê patete (vairaa pape) e aore râ, i roto i te afata raau. Penei a'e, e nehenehe tatou, e faaapu amui i ni'a i te tahi fenua e te mau hoa, e aore râ, te mau taata i matauhia.

Opaniraa

Tatou paatoa, e hinaaro nei i te tino maitai. Te faaineine maitai te maa o ta tatou e amu, ia farii tatou te mau faito tano no te maa hoê o na pŭpŭ maa e pae, e tauturu te reira, ia tatou.

Te mau titauraa

A faafaito te maa tata'itahi o ta oe e amu ra, i te mau pŭpŭ maa tumu. Faanaho te mau rave'a no te ano'i atu te mau maa no te mau pŭpŭ maa o te ere ra i roto i ta oe mau maa tamaa. Haamana'o, e te faanahoraa oioi te mau maa tamaa, e tauturu ia ia oe ia faaô te maa, no te taato'araa o te mau pŭpŭ e pae.

Tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 89 ia nehenehe oe ia haapii rahi mai no ni'a te ture a te Atua no te ea.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, « Te ture a te Atua no te ea ».
2. Tuatapapa Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 89. Tapa'o maori ra te mau irava tei aparauhia i roto i teie haapiiraa.
3. Aparau i te hoê taata haapa'o no te parau o te maa, a te hau e aore râ, te fare haapiiraa teitei « Université », e aore râ, te tahi taata aravihi no te parau o te maa, ia haapii mai eaha te mau faaohiparaa tano no te mau maa i to outou vahi nohoraa, ia roaa mai te maa tano maitai.
4. Faataa te mau melo no te piha, ia horo'a mai te tahi mau aamu, irava, e aore râ, mau tuhaa o ta oe e hinaaro atu.

MAA E AU TE METUA VAHINE E TE AIÛ

H a a p i i r a a 2 3

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia ite eaha te maa e au i te vahine hapu, e te faaote ra te tītī, e eaha te horo'a i te mau aiû

Maa e au i te mau vahine hapu

- Faaita te hoho'a 23 a, « Te tamaaraa maitai e mea faufaa no raua e piti, te metua vahine e te aiû »

Hoê vahine hapu, e tī'a ia haapa'o maitai ona i te mau maa o ta'na e amu ra, e tauturu te reira ia'na e to'na aiû âpi ia vai maitai i te pae tino. Ia papû ona e te rava'i ra te mau faito o te maa tata'itahi o na tuhaa e pae no te mahana hoê. Teie na tuhaa e pae (1) te mau faraoa, e te mau huero mârô; (2) te mau pota; (3) te mau hotu; (4) te û, te pata paari, te û faahopue, (5) e te i'o animala, i'o manu, e'ia, e te maa huero. Ia papû atoa te mau vahine hapu, ia inu faarahi te pape, ia ape te mau fifi no te vai marôraa. Te mau vahine, te ma'iti nei ta ratou mau maa ma te paari, tei matauhia, e mea maitai a'e ratou i te pae tino, e mea pautuutu te mau aiû i te mau metua vahine o te ore e tamaa, ma te au.

- Ia faaita mai te mau tuahine e rave rahi maa no te pûpû hoê; i reira ani ia ratou, ia faanaho mai hoê maa tamaa e au i te mau vahine hapu. Ia papû e tuu oia te maa rau o te mau pûpû maa e pae.
- No te aha te maa tano, e mea faufaa no te metua vahine no ananahi?

« Mai te peu aita te metua vahine e tamaa nei ma te au e aita e amu ra i te mau maa e au i te aiû, ia au i te mau faito tano, eita te aiû e tupu e e rahi mai te au.

« Te faito o te mau aiû pohe, oia te tabula te numera o te mau aiû, e pohe ra i te matahiti matamua no te oraraa, e faito teitei i roto e rave rahi mau fenua o te ao, te haamata ra i te nuu. Te mau faito teitei, no roto mai te taua ore i te ora o te tino, e te parareraa o te mau ma'i haape, e te mau fifi no te rava'i-ore-raa te maa Area ra, oia to'a i roto i te te mau fenua tupu maitai...Tamaa-tano-ore-raa te mau metua vahine no ananahi, te tumu rahi no te faito teitei o te mau aiû pohe. Mai te peu aita hoê metua

23-a, Te tamaaraa maitai e mea faufaa, no raua e piti, te metua vahine e te aiû.

vahine, tamaa maitai i to'na hapuraa, hau atu mai te peu e mea âpi oia, e mea papû roa e faito na'ina'i to'na aiû ia fanau ana'e. Te ati pohe i muri noa mai i te fanauraa, e mea teitei no te hoê aiû faito haehaa. Te maa a te metua vahine no ananahi e mea faufaa roa te reira, e te tumu ia no te ea o to'na aiû. E ti'a ia'na ia amu i te mau maa, te horo'a mai te tauturu no te patu e te paruru te tino o to'na aiû » (1973–74 *Relief Society Courses of Study* (1973), 105)

Te û o te metua vahine oia, tei matau-noa-hia, te mea maitai a'e no te mau aiû na'ina'i

Ua hamani to tatou Metua i te Ao ra te tino o te metua vahine, ia nehe-nehe ia horo'a mai te û. Teie û i hamani-taa-ê-hia no te mau aiû, no te inu. E hau te maitai no te mau aiû i te û animala. Te pape e tahe mai nei, i muri a fanau ai hoê aiû, no roto mai i te tîti o te mama, e mea faufaa atoa. Tei roto i te mau mea e au no te paruru te aiû i te mau ma'i no te mau ava'e matamua.

Te tahi mau taime, no to'na ea, eita te metua vahine e nehenehe e faaote i to'na aiû. Te û o te mau puaatoro e aore râ, te mau puaaniho e aore râ, te û puehu e nehenehe e faaohipahia, area râ e ti'a te metua vahine ia rahi atu te haapa'o-maitai-raa, ia vai mâ noa te û. E faaote hoê metua vahine i ta'na aiû, mai te peu e nehenehe. Te huru o te maa e amuhia te metua vahine, oia te huru o te û ta'na e horo'a atu na te aiû. Hoê metua vahine, e amu tano ra te mau maa e te inu papû ra te pape, tei matauhia, e nehenehe oia e horo'a te û e e rava'i to'na aiû.

- No te aha te tahi mau metua vahine, aita e faaote nei to ratou mau aiû? No te aha te pape e tahe mai na mua i te û e mea maitai no te mau aiû? Hau atu te maa e te arairaa i te ma'i, no te aiû, eaha te tahi mau mea faufaa no te faaoteraa te û?

Te faaohiparaa te mohina titi

Mai te peu eita hoê metua vahine e nehenehe e faaote ta'na aiû, e nehenehe oia e horo'a, i te aiû, hoê atu hoho'a û. Tei matau-noa-hia, teie te auraa te faaamuraa te aiû i roto i te hoê mohina (e muri a'e i roto i te te au'a). Te faaamuraa te aiû i roto i te hoê mohina, e titau ia ia rave teie mau faararaa:

1. Ia vai mâ noa te mohina. Mai te peu e topa i ni'a te tahua, aore e ta'u-hia te oteoteraa e te ra'o e e vaiho mai ai i te mau manumanu, e mea papû e ma'ihia te aiû. Horoi i te mau mohina e te mau oteoteraa i te pape pihaa, te pu'a, e a puoro maitai.
2. Faaohipa te pape viivii-ore. Ia ano'ihia te û e te pape viivii, e nehenehe te aiû e ma'ihia no te mau manu manu o te pape. Mai te peu e pape viivii, haapihaa i te mau taime atoa te pape, 20 minuti te maoro e a vaiho ia mahanahana rii hou a faaamu tu ai i te aiû

3. Mai te peu ua hopue te û, faarue te reira e e faaohipa te û âpi.
4. Tai'ô te titiro i ní'a te mau punu e aore râ, i te mau û puehu, e a faaohipa i te faito tano no te pape. E ma'ihia te mau aiû mai te peu aita ta ratou û i rava'i te tapape, e aore râ, ua rahi roa te pape. Eiaha e faarahi roa te pape no te tarani te û.

Hoê aamu, i faati'ahia te taote James O. Mason, te faahoho'a nei te faufaa no te faaamuraa te mau aiû i te û aita tapape-rahi-hia:

Hoê nau metua âpi tei ani manihini, te taote Mason, i to raua fare no te hi'opo'a ta raua aiû. To te metua vahine iritiraa te ahu o teie tamahine, e ono hepetoma to'na, ua huru ê roa te taote to'na iteraa e mea pararai roa teie aiû. I nehenehe oia e ite te hoho'a o to'na mau ivi. Ua faaite te mau metua ia'na, aita te metua vahine nehenehe e faaote te aiû, no te mea ua ma'i-noa-hia i to'na hapûraa. I te fanau-raa-hia te aiû, ua hoo mai raua te hoê punu û puehu; area râ aita nehenehe ia raua, ia hoo faahou mai hoê punu âpi i te paura te punu matamua. Ua ani te taote, « eaha ta orua e faaamu nei te aiû, teie nei? » Ua faaite mai ra te hoê mohina titi tei faa'ihia te hoê mea tahe e te teatea. Teie mea tahe, e pape tei ano'ihia e te tahi topata û paari no roto te hoê punu na'ina'i. Ua horo'a te taote Mason te moni i te peresideni amaa, no te utuafare, e no te hoo mai te û na te aiû. Ua haapii atoa ona te utuafare nahea te faaineine te û. Noa'tu â te mau tutavaraa a te taote, ua pohe te aiû i muri a'e. Tau mahana muri roa mai, ua ite teie utuafare e te vai nei hoê vahi no te fenua iho, e nehenehe e horo'a mai te û no ta raua aiû. (A hi'ô « For the Health of the Saints », i roto i te *Speeches of the year, 1974* (1975), 153–54).

- A maiti teie faiteitera: Faaite nahea te tamâ-maitai-raa hoê mohina titi e te faaineineraa te û na te hoê aiû.

Te mohina titi, e titauhia hoê utuuturaa papû, area râ te mau aiû tei faaamuhia i te mohina titi, e nehenehe ia ora maitai. E mea faufaa roa a'e ia horo'a te û mama i te hoê aiû, noa'tu â, te tahi taime, e hinaarohia ia horo'a toa te mohina titi, te aiû.

Te tahi mau maa no te mau aiû

Ia tupu te mau aiû, eita ratou e vai maitai, mai te peu e amu te û ana'e. E hinaaro atoa ratou te tahi mau maa. E mea fifi ia ite eaha te maororaa, no te û mama te pahonora te mau hiaai o te aiû; no reira e ti'a te aiû ia haamata te amu te tahi mau maa i te ono o to'na ava'e.

E hinaaro te mau aiû te mau maa no roto teie ihoa pŭpŭ maa e pae, e amuhiara e te taata paari. Te mohina maa na te aiû, oia te hoê rave'a no te tauturu te mau aiû, ia vai te rauraa o te mau maa, no roto mai te mau pŭpŭ maa tumu. I te vahi aita e mohina maa, e nehenehe ia hamani ohie, te maa na te aiû, hoê â e te mau maa e amuhia te mau taata paari. Teie mau maa, e titauhia ia tâma-maitai-hia. E ti'a ia haaperehu e aore râ,

ia nene'i, ia nehenehe te aiû ia amu ohie te reira, oia'toa hou a tupu ai to'na mau niho.

Te mau hotu, e paa to ratou, e rahi atu te mâ te tahi mau hotu. Te mau meia para, ei hi'oraa, e maa maitai roa na te mau aiû. Te tahi mau maa, e ti'a ia tamâ-maitai-hia, e ia tarai te paa e te hoê tipi mâ. Te mau hotu atoa ia raveravehia e te mau rima mâ.

Te mau pota ama, taa ê roa tu, te mau pota rauere, e horo'a mai te maa faahiahia roa no te aiû. E nehenehe ia tapupu-ohie-hia, e aore râ, ia haa-perehuhia, ia ohie te aiû ia amu, e te vai ra te mau « vitamines » i roto e e tauturu atoa, hoê aiû, ia ora maitai.

Te mau sitona e maa maitai atoa no te aiû, no te mea te vai ra i roto i te mau « Glucides » (te mau pia e te tihota no roto te fenua). Area ra aita i rava'i, ratou ana'e. Te mau aiû e hinaaro toa te tahi mau maa mai te mau hotu, pota, huero moa, e te û ia ora maitai e ia tupu tano ratou.

Te tahi mau taata te faaamu nei te tihopu, ta ratou mau aiû. E mea maitai te tihopu no te mea, tei matauhia e mea ama e aita e manumanu. Area ra te tihopu ana'e, eita e tauturu te aiû ia tupu rahi. Te mau aiû, e ti'a atoa ia amu te tahi mau maa no te farii te taato'raa, te mau « Vitamines », « Minerales », poroteina, e te mau « Glucides » e hinaarohia ratou.

E ti'a ia faaô, te mau metua, hoê ana'e maa âpi te taime hoê i roto i te te maa a te aiû. Te tahi mau taime, e tômeahia te aiû te tahi huru maa. E itehia ia piha'e, te ma'i mahaha e aore râ, te ihu, te ma'i hi e aore râ, te ma'i puupuu. Ia faaô hoê maa âpi te taime hoê, e nehenehe te mau metua ia ite eaha te mau maa eita e tano i ta ratou mau aiû ia amu, no te mau tômea.

- Eaha te mau maa, i roto i te mau pŭpŭ maa e pae, e nehenehe te aiû e amu? Nahea te faaineineraa i teie mau maa?
- Ia faaineine te mau tuahine hoê maa tamaa na te hoê aiû. Ia papû e ua tuu ratou, hoê rauraa o te mau maa no roto te mau pŭpŭ maa tumu.
- Faaiteteraa, (ia hinaaro oe): Faaita nahea te faaineineraa, e piti e aore râ, e toru hoho'a maa aiû.

Opaniraa

E ti'a ia maiti tano tatou, te mau maa e amuhia tatou. E mea faufaa te reira no te mau vahine hapu e te mau metua vahine e faaote ra ta'na aiû. E nehenehe atoa tatou e haamaitai te ea o to tatou mau aiû, na roto te maa ta tatou e horo'a ra ia ratou. Te û mama, e mea maitai a'e no te aiû, area râ i roto i te tahi nau ava'e, e ti'a te mau aiû ia amu te mau maa no roto i te taato'araa o na pŭpŭ maa e pae, ia tupu puai e ia ora maitai.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa faahou te haapiiraa 22 o teie buka, « Te maa e au no te utuafare ».
2. (Ia au ta oe ma'itiraa) Afa'i mai hoê mohina titi e te û puehu i roto i te piha no te faaite i te mau tuahine nahea te tâma te mohina e te faaineine te û, na te hoê aiû.
3. (Ia au ta oe ma'itiraa) Afa'i mai te tahi mau maa i roto i te piha, tei au maitai no te aiû. Mai te peu e nehenehe, afa'i te materia no te faaite nahea te faaineine te maa.
4. Faataa te mau tuahine no te horo'a mai te mau aamu, irava, e aore râ, mau tuhaa e hinaarohia e oe.

NAHEA TE ARAIRAA I TE MA'I

H a a p i i r a a 2 4

Te opuaraa no teie haapiiraa, te faahamana'oraa ia tatou ia faaohipa te mau parau tumu no te parururaa i te ma'i, ia vai maitai to tatou ea.

E ti'a tatou ia haapii mai nahea ia vai maitai to tatou ea

I te matamua roa, aita te taata ite te mau tumu no te ma'i. Ua mana'o ratou te ma'i na te mana o te diabolō i faatupu te reira, no te oreraa te mau tusia, e aore rā, te mau pifaoraa e taorahia nei te tahi taata. Muri mai hanere matahiti te tuatapaparaa, ua itea te mau aivanaa, teie nei, te mau tumu, no te rahiraa o te mau ma'i Ua roaa te ite rahi, ia tatou, mai te taime, ua heheuhia mai te Evanelia i te fenua, te matahiti 1830. Mai te reira tau, ua niniihia mai te varua o te Atua i te fenua nei. E mau ite rahi âpi, tei roaa mai e te tauturu nei ia maitai to tatou ea.

Ei mau taata paari, e hinaaro tatou ia ite e ia rave i te mau mea tei tauturu ia tatou ia vai maitai te ea. E ti'a tatou ia haapii teie mau mea i ta tatou mau tamarii. E hinaaro tatou ia haapii to tatou mau utuafare ia vai te hoê ti'araa tano no te maitai o te ea. I te tahi mau nunaa, e parau te mau metua i te mau tamarii, e patiahia ratou ia faaroo ore ana'e. E mea maamaa te reira. Te haapii ra te mau tamarii ia feruri te maitai o te ea e faautu'araa ia.

I roto i teie haapiiraa, e tuatapapa faahou â tatou te tahi mau mea e tauturu ia vai maitai to tatou ea.

Hi'opo'a-maitai-raa te mau manumanu, e tauturu ia arai te ma'i

Te mau manumanu, e mau mea ora e te na'ina'i, e nehenehe e faatupu mai i te ma'i. Te tahi mau manumanu e pee mai te hoê taata i ni'a te tahi. Te tahi atu manumanu, e pee mai ni'a mai te mau animala i ni'a te taata. E faatupu te mau manumanu te mau ma'i taa ê te tahi e te tahi, ia tomo oia i roto i to tatou mau tino. E ora e e tupu maitai ratou i te mau vahi âhu, haumi, e te poiri. E aere ratou i pihaiho te mau animala e aore rā, i roto i te mau tutae animala e aore rā, te mau tutae taata. E titauhia tatou ia faaore te mau huru i reira te mau manumanu e ora ai.

- Eaha ta tatou e nehenehe e rave no te faaore-roa-raa teie mau huru? Tuu te mau mana'o i muri nei, i ta te mau tuahine e horo'a mai:

Tapea te mau manumanu i rapae te fare

Hoê rave'a no te tape'a te mau manumanu i rapae te fare, oia te tamau-raa te paruru no te mau haamaramarama oia toa te mau uputa, te vahi e nehenehe. Teie mau paruru e ti'a ia vai i te huru maitai, taa ê roa tu â i te tau ve'ave'a.

Tamâ te mau vahi e ora te mau manumanu

Te mau vahi i roto i te fare, tatou e tûtû ai, hopu i te pape, e aore râ, pu'a i te ahu, pinepine e mea haumi. Te vai ra te mau rave'a no te tape'a teie mau vahi, ia hau atu te marô. Atira noa'tu e mea ahu te hihi mahana, e tauturu mai ia ore te mau manumanu ia aere.

- Eaha te mau tauihaa e nehenehe tatou e tuu i ni'a i te mahana, te tahi taime, no te faaore te mau manumanu?

Te mau faarueraa tano no te mau tutae animala e te mau tatae taata

E ora te mau manumanu i roto i te mau tutae animala e te mau tutae taata. Ia vai te mau tutae i rapae, e aere te mau ra'o i reira, e e ohi mai te mau manumanu i ni'a te mau huruhuru o to ratou mau ava'e. Ia tau te mau ra'o i te hoê vahi atu, e nehenehe teie mau manumanu e topa.

- Nahea tatou e nehenehe ai ia faarue te mau tutae animala e te mau tutae taata? (Faaohipa hoê fare iti e aore râ, te vahi haumiti no te faarue te mau tutae taata, te tutae animala tuu i roto i te aua. Tanu, i roto i te aua, te mau tutae animala, o te amu i te aihere ana'e. Tapo'i te tutae i te vari, te mau paruru, e aore râ, te mau tapo'i ia ore te mau ra'o ia tomo i reira.

Paruru te maa i te mau manu

Tuu te maa tei ore amuhia i roto i te hoê au'a, eita te mau manumanu e ô atu. Mai te peu e vahi vairaa to'eto'e ta oe, tuu atu te maa i reira. Hoê faa-to'eto'e, afata faatoetoeraa, e aore râ, hoê fare patuhia te vahi hau mārû, e vai to'eto'e noa te maa. No te mea, e nehenehe te tahi mau manumanu e pee na roto i te aore, e ti'a ia tatou ia paruru maitai te maa i te mata'i. I te tahi mau fenua huru mata'i 've'ave'a', e mea maitai roa ia haaputuhia te maa i te hoê vahi papû maitai.

Na te mau patia arai e tauturu te parururaa i te ma'i

E nehenehe tatou e paruru ia tatou e to tatou mau utuafare i te tahi mau ma'i na roto te mau patia arai. No te tahi mau ma'i, e titauhia hoê patiaraa, area râ te tahi atu mau ma'i, e titauhia e rave rahi patiaraa i te area taime tano. Te ma'i 'haaparuparu', hoê ma'i, i te matamua, e mea matau-roa-hia. Tau matahiti mairi a'e nei, ua ite hoê taote aivanaa, hoê rave'a no te paruru i te taata ia ore ia peehia i teie ma'i. Ua faarahi hoê patia arai no te 'ma'i haaparuparu'. Te taata e rave nei te patia arai, e paruru ra ia ratou iho no teie ma'i, o tei haapohe, te matamua, e rave rahi taata, e hau atu tei haaparuparuhia. I te rahiraa o te mau vahi o te ao nei, e nehenehe te taata e farii te mau patia arai i te hoê fare utuuturaa ma'i e aore râ, i te taote.

- Eaha te mau ma'i matauhia i to outou vahi? Eaha te mau patia arai e faahepohia e te mau taote, e aore râ, te mau utuutu ma'i? Ehea taime e ravehia te reira? Eaha ta oe e nehenehe e rave no te faatupu i te mau patia arai e au no te paruru i to oe utuafare? Parau i te mau tuahine ahea e ihea te mau patia arai e horo'ahia ai. Tauturu i te mau tuahine ia faataa hoê taime no te haere e rave te reira.
- Faaita te hoho'a 24 a, « Te tino pautuutu e te patia arai no te ma'i ». Horo'a te taime te mau tuahine no te tuatapapa te parau haapiiraa i roto i ta ratou iho mau buka.

Te mau peu tano no te maitai o te ea, e tauturu ia tinai te ma'i

- Faaita te hoho'a 24 b, « Hoê vahine âpi feruriraa paari, te haapapu ra e ua rava'i ona te taime tano no te taoto, amu te mau maa tamaa maitai, te poromu e te tamâraa to'na mau niho, e piti a'e taime te mahana hoê, e te horoi pinepineraa i to'na nau rima ».

E nehenehe tatou e faarahi te mau peu tumu o tei horo'a ia tatou te hoê ea maitai a'e. Te tahi o teie mau peu tumu oia te rava'iraa te taoto te pô, ia amu te mau maa rau e te tano, e te faaetaetaraa te uua te mahana hoê. E hinaaro atoa tatou te mau peu maitai no te iritiraa te mau tutae taata. Hapu tamau te pape, te uiuiraa e te tamâraa te mau niho i muri te tamaaraa tata'itahi, te tamâraa te mau rima i muri te taime haumiti, e te tapo'iraa te mau ihu, e te mau vaha ia ma'i tihe tatou o te tahi ia mau peu maitai ia haapii mai. I te mau vahi huru matai ve'ave'a, e ti'a te taata tata'itahi ia omo te tamaa e aore râ, te tahi atu mau taa no te paruru i te mau ma'i haape.

- Ani te mau tuahine ia faaita nahea ratou te haapiiraa mai e aore râ, te parauraa'tu te mau melo utuafare ia faaohipa te mau peu maitai, no te hoê ea faahiahia a'e.

I te taime ma'i

Tei matauhia, e faatupu mai te ma'i hoê tauraa i to tatou huru, to tatou hi'oraa e ta tatou mau ohipa. Tauraa taue aore râ, tauraa rahi mau, pine-pine, e horo'a mai hoê tapa'o e te vai ra hoê mea tei ino. Te tahi o te mau tauraa oia te mau tapa'o no te ma'i, mai te mauui, fiva, puta to'eto'e, oreraa e hinaaro tamaa, manu anu, mahe'ahe'a, aniania te upoo, rohirohi, puupu i ni'a i te iri, ma'i maero, ma'i faaoru, ma'i hi.

Mai te peu, e ma'ihia ra tatou, e ti'a ia haere tatou i te fare ma'i e aore râ, e farerei hoê taote ia itea nahea te arairaa te ma'i. E nehenehe te mau haamaitairaa autahu'araa e tauturu atoa mai. E titau te Fatu ia tatou ia ohipa no te farii te mau haamaitairaa. E faati'a atu tatou te taote ia faatere te rapauraa te hoê ma'i; i reira ra e apiti ai te mau peu maitai no te hoê ea

Te tura'iraa e te arairaa te ma'i

Tabula no te patia arai e titauhia

Ma'i

Matahiti

	Mahana fanauraa	1 ava'e	2 ava'e	4 ava'e	6 ava'e	12 ava'e	15 ava'e	18 ava'e	4-6 matahiti	11-12 matahiti	14-16 matahiti	Taata paari
Hepatitis B (HBV)	HBV-1											A, C
		HBV-2 (1 ava'e muri mai '1)			HBV-3 (5 ava'e muri mai '2)					HBV-1, 2, 3 (ratou tei ore a i patiahia)		
Fiva aau, ma'i iriti, hota huti (DTaP e aore ra, DTP)			DTaP-1 e aore ra DTP-1	DTaP-2 e aore ra DTP-2	DTaP-3 e aore ra DTP-3		DTaP-4 e aore ra DTP-4		DTaP-5 e aore ra DTP-5	B, Td patia, te mau 10 matahiti ato		
Hemophilus Influenza type B (HIB)			HIB-1	HIB-2	HIB-3	HIB-4						
Polio			Polio-1	Polio-2		Polio-3			Polio-4			C
Ma'i puupuu, ma'i taria, ma'i puupuu hu'a (ROR)						ROR-1			ROR-2	ROR-2 (mai te peu aita i te matahiti 4-6)		C, D
Variola (ma'i puupuu o te moa) (Var)						Var-1				Var-1 (mai te peu aita i patia oiohia)		C, E
Ma'i hupe (« grippe »).	I te mau matahiti ato. Ratou tei 65 matahiti e aore ra, hau atu. Te mau tutu ma'i e te tahi mau taata e ati teitei. Ratou tei hau atu te 2 matahiti e aore ra, hau atu a e te vai ra te mau ma'i maoro mai te ahopau, ma'i ma'atu, omaha tihota. Farerei te taote. Eiaha ia faatere hia mai te peu tomeahia i te mau huero moa.											
Ma'i mahaha	Ho'e taime aore ra, faahou a 5 matahiti no te taata e ati teitei. Ratou 65 matahiti e hau atu. Ratou e 2 matahiti e aore ra, hau atu e ma'i maoro to ratou, ia au te faaterearaa e te taote; ratou te parahi nei i te mau vahia taa e, i te mau faaeareaa soziale, mai te mau nunaa marite no te fenua iho (te mau initia). Farerei te taote.											
Hepatitis A	Piti faito: '2, 6 ava'e muri '1. Ratou tei 2 matahiti e hau atu no ratou e tere nei na te ara (Hi'o « C » i raro). Taata e ma'i maoro e aore ra, ratou e ati teitei no te Hepatitis A. Farerei te taote.											
A	Te mau tutu ma'i e te mau rave ohipa no te paruru, e te tahi mau taata e ati teitei. Farerei te taote.											
B	Ho'e faito patia muri mai e 5 matahiti, e titauhia no te arairaa i te mau ma'i pepe. Farerei te taote.											
C	Te tahi tere i te ao nei. Farerei te taote aore ra, te fare utuuturaa no to outou vahia faaearea.											
D	Piti faito tei iti a'e, 4 hepetoma faataahia. Farerei te taote. Te mau taata paari fanauhia te 1957 e aore ra, i muri mai e ti'a ia farii tei iti a'e ho'e faito mai te peu aita ho'e faararaa no te patia arai. Te mau taata paari ati teitei (te mau piehi no te fare haapiiraa teitei, te utuutu ma'i, e te tahi atu a). Opanihia, mai te peu e hapu, e aore ra, e nehenehe e hapu mai te toru ava'e i mua nei.											
E	Piti faito tei iti a'e no te 4.. 8 hepetoma faataahia. Taato'araa o te mau taata paari ma'ima'i e te taata ati teitei (te mau utuutu ma'i, te mau orometua no te mau tamarii rii, te mau rave ohipa no te a'o, e te tahi atu a). Ratou e mea papu e tupuhia te ma'i puupuu e nehenehe ia patiahia. Eiaha roa te mau vahine hapu, e aore ra, e hapu mai i roto i te ho'e ava'e.											

*Te mau patia arai, eiaha ia faataerehia no te tahi mau ma'i rii.

24-b, Hoê vahine apî feruriraa paari te haapapû ra e ua rava'i ona te taime tano no te taoto, amu te mau maa tamaa maitai, porumu e te tamâraa to'na mau niho, piti a'e taime te mahana hoê, e te horoi pinepineraa i to'na nau rima.

faahiahia' tu, faaroo, te mau pure, e te mau haamaitairaa a te autahu' araa. Ia rave tatou i teie mau mea, e nehenehe tatou e upooti'a i te mau ma'i e rave rahi.

- Eaha ta tatou e nehenehe e rave, i teie mahana, no te tauturu ia arai i te ma'i?

Opaniraa

E mau rave ohipa tatou na te Fatu i te fenua nei. I te mana' oraa ia tavini papû tatou ia' na, e hinaarohia ia maitai noa tatou i te pae ea. E nehenehe tatou e tauturu no te paturaa ia Ziona, ia maitai tatou iho te pae ea e ia apuru tatou i te mau tamarii tino maitai.

Ua faanaho te Fatu e rave rahi mau rave'a no tatou, ia arai te mau ma'i. E tiai oia ia ohipa tatou ma te paari e ia rave te mea 'toa, e nehenehe tatou. E tiai oia ia haapa'o matai tatou te mau taata tei ma'ihia. Ua tohu mai ia tatou, e na roto te faaroo, pure, e te mana o te autahu' araa, e nehenehe ia faaora tatou te ma'i, ia au i to'na hinaaro. O peresideni Brigham Young tei faahiti: « I reira ra, imi ana'e ia faaaano teie ora i te rahiraa, na roto te haapa' oraa te ture tata'itahi no te ea, e na roto te faafaito maitairaa te ohipa, te tuatapaparaa, te faafaearaa, e te faaoaoaraa, e na reira e faaineine ai no te hoê oraraa maitai a'e. Haapii teie mau parau tumu i to tatou mau tamarii » (*Discourses of Brigham Young*, maitihia e John A. Widsoe (1954), 186)

Titauraa

Faaohipa te mau rave'a tei parauhia i roto i teie haapiiraa no te haapii te mau melo utuafare ia faaohipa te mau peu tumu no te hoê ea maitai a'e. Hi'o faahou te haapiiraa i te hoho'a 24 a.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Farerei te vahi rapaauraa ma'i, ia ite eaha te mau patia arai e vai ra no te taata i to outou vahi. A ui atu eaha te mahana e horo'ahia ai, eaha te mau api parau e afa'i atu, e te tahi atu â.
2. Faataa te mau melo no te piha, no te faaite mai te tahi mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

TANURAA MAA I TE PAE FARE

H a a p i i r a a 25

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou, ia haamata hoê tanuraa maa i te fare aore râ, haamaitai te faaapu e vai ra.

Ua ani to tatou mau peropheta ia vai hoê faaapu

Peresideni Spencer W. Kimball tei pii te mau feia mo'a i te mau mahana hopea nei, i te vahi atoa, ia tanu ta ratou iho maa. I te roaraa o te mau matahiti, ua ani te utuafare tata'itahi ia rave ta ratou iho faaapu. Ua parau: « Te faaitoito nei matou ia outou, ia tanu te huru maa'toa ta outou e nehenehe e faatupu i to outou iho vahi. Te mau maa hotu, te mau vine, te mau tumu raau hotu... tanu te reira mai te peu e tano i to outou huru maitai. Tanu te mau pota e amu te reira, no roto mai ta outou iho faapu. Ratou atoa e ora nei i roto i te mau piha tarahu... e nehenehe atoa e tanu te mau maa 'tupu na'ina'i i roto i te mau farii e te mau afata. Tuatapapa te mau rave'a maitai roa no te faatupu ta oe mau maa. A rave mâ ta outou faapu... ia purotu, oia toa te hotu maitairaa. Mai te peu tamarii ta outou, i te utuafare, faaô ia ratou i roto i teie ohiparaa, ma te faataa ta ratou mau tuhaa ohipa » (i roto i te Conference Report, Eperera 1976, 170–71; e aore râ, Ensign, Me 1976, 126).

I to peresideni Kimball aniraa ia tatou tata'itahi, ia tanu hoê faaapu, ua haamana'o oia ia tatou te mau parau a te Fatu: « Eaha outou i parau mai ai, e te Fatu, e te Fatu, e aore outou i haapa'o i tau parau? » (Luka 6:46)

Te vai ra te mau tumu faufaa no teie a'oraa a te mau peropheta. Mea rahi te mau faufaa no te ohipa faaapu. E faarahi oia to tatou auraa e te natura. E haapii oia te utuafare ia rave amui te ohipa. Ia hotu maitai ta tatou faaapu, eita ia tatou e vai i raro a'e, no te pae maa, te mana'o vetahi ê. E nehenehe tatou e maiti te maa ta tatou e hinaaro e tanu e ia farii te hoê maa tano maitai. Te tanuraa ta tatou iho maa, e horo'a mai ia ia tatou te fana'o no te faatupuraa no tatou iho. E nehenehe atoa tatou e tau e to tatou mau hoa tapiri, haaputu te moni, e tauturu ia ratou e vai ra i roto i te oraraa riirii.

- Ani te mau tuahine ia faaite te mau mea faufaa ta ratou i farii no te hoê faaapu i te pae fare.

*25-a, Ratou e ora nei i roto i te mau piha tarahu e nehenehe
e tanu i roto i te mau faarii e aore râ, te mau afata.*

25-b, Ma'iti e e tanu te mau maa e tupu maitai i to outou huru maitai e te repo.

Haamata e te hoê tabula ohipa

Hou e nehenehe ai tatou e tanu i ta tatou mau faaapu, e ti'a ia ravehia te tahi mau faaotiraa.

Eihea tatou e tanu ai

- Faaiite te hoho'a 25 a, « Ratou te ora ra i roto i te mau piha tarahu, e nehenehe e tanu i roto i te mau faarii e aore ra, te mau afata ».

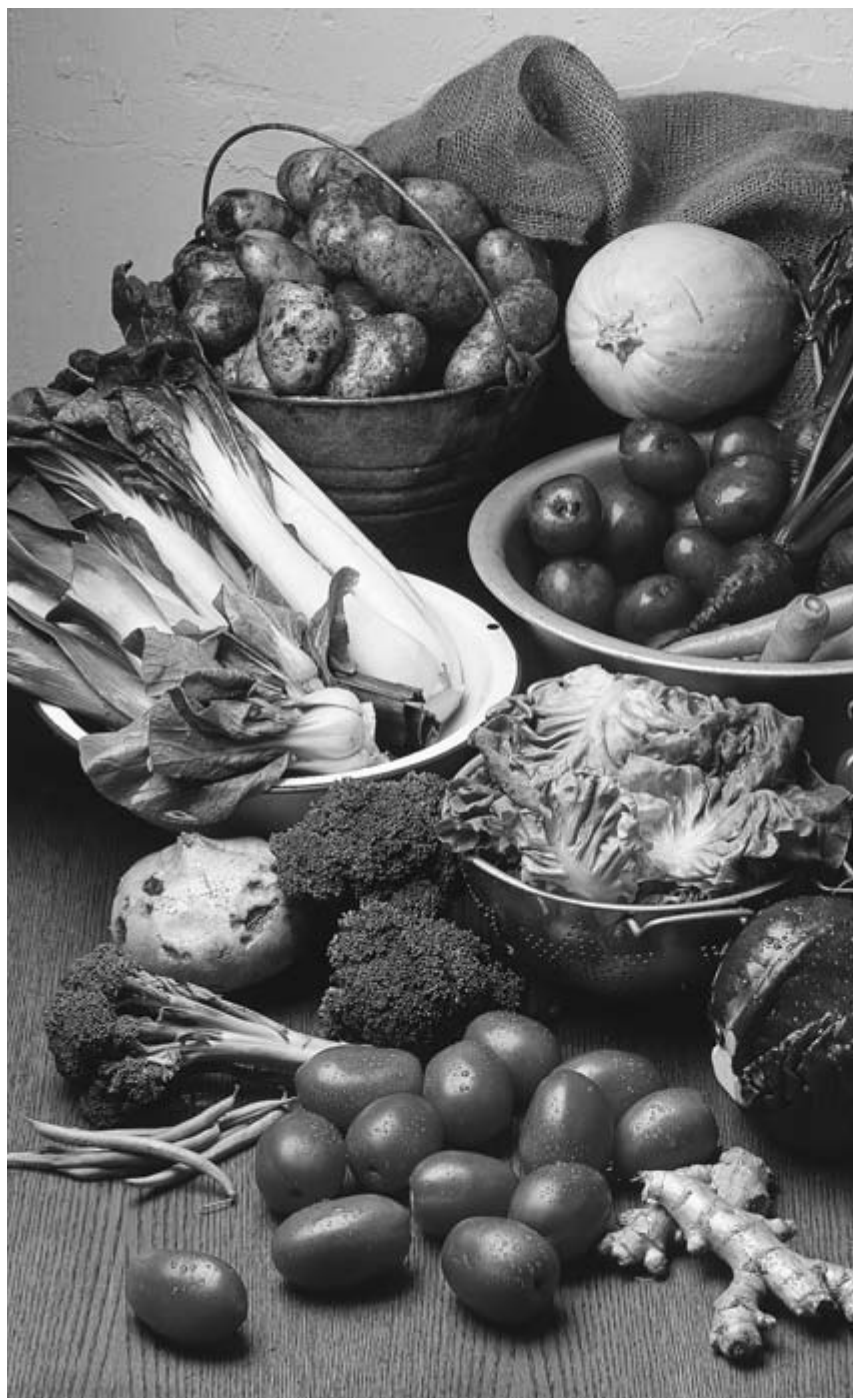
Na mua, e ti'a ia tatou ia maiti ihea e rave ai te faaapu. Hoê faaapu e titau te vahi maitai roa'e e ti'a ai. E riro mai oia ei tuhaa fenua faufaa roa. Maiti hoê vahi hitihia te mahana, i vai e ono hora te mahana hoê i ni'a i te mahana. Hi'opo'a te repo. Te tahi repo, e mea oneone roa e no reira eita e nehenehe e tape'a te pape aore râ, e mea rahi te ara'e e hopuna te pape, e haapue i ni'a, e tahe mârû noa ai. Mai te peu e ano'i tatou te repo maitai (no te fare toa:compost) e aore râ, te tahi atu repo no te haamaitai te araea. E ti'a ia vai te faarii pape mai te peu eita e rava'i te û'a. Ia vai te faaapu i pihaiho te fare, mai te peu e ti'a. Eiaha ia atea roa, e fifi ia haere atu i reira no te ohipa, e rave rahi taime te hepetoma. Maiti hoê vahi e ere te mea mato mato roa; no te mea e faahoro te pape te repo e te mau huero. Mai te peu e faaapu outou te vahi pateitei e pahee, tapu te mau apoo aroteraa ia tapu te vahi pahee, maa vahi iti i ni'a e i raro. Ratou e ora ra i roto i te mau piha tarahu e nehenehe e tanu i roto i te mau faarii e te mau afata.

Ratou te hinaaro ra hoê faaapu rahi atu e nehenehe e huri te mahora e aore râ, te vahi no te mau tiare aore râ, e faaohipa e aore râ, e tarahu mai hoê fenua. E piti utuafare no te fenua Helemanî tei itea hoê rave'a no te hoê faaapu:

« 'E piti utuafare matou no te misioni no Francfort, e faaiite atu matou (na roto i te rata) no ta matou faaapu.

« 'E ere te mea ohie roa ia itea hoê tuhaa fenua, i roto i te oire rahi mai ia Francfort... e faaapu na'ina'i... e to matou tarahuraa te reira, mai te huru ra e medebara, e hoê aua ino roa, hoê fare parari, e te aihere i te vahi atoa. Aita ra oia haaparuparu mai ia matou.

« 'Na mua roa, ua tamau matou hoê aua apî, tata'i te fare, e huri te taato'araa o te mahora. I te tau uaraa tiare, ua tanu matou te mau pota e ua parau mai te mau taata tapiri, eita e tupu. Te vai ra hoê anavai na'inaî, i reira matou e haere atu ai, na ni'a te pereoo taataahi, (e hopoi atoa te mau faarii), e na reira matou i te tieraa mai ta matou pape. Ua pure matou i te Atua, ia haamaitai mai ta matou faaapu. Ua pahono te Atua ta matou mau pure. Ua tupu mai te huru pota atoa. E mea nehenehe mau ia hi'o ta matou mau maa i tupu mai » (faahitihia e Spencer W. Kimball i roto i te Conference Report, Atopa 1976, 5; e aore râ *Ensign*, Novema 1976, 5)

25-c, Hoê hoho'a iti no te mau pota

Eaha te tanu

- Faaitē te hoho'a 25 b, « Ma'iti e e tanu te mau maa e tupu maitai i to outou huru maitai e te repo ».

Te piti o te ma'itiraa ta matou i rave oia eaha te tanu. Te tahi mau faaapu, e mea rahi te mahora; te tahi e mea na'ina'i. Mai te peu e mea na'ina'i te mahora, ma'iti te mau raau e tupu e e haere i ni'a, mai te mau pipi, te mau tomati. Maiti te mau huero tei horo'a mai e rave rahi maa, mai te mau mautini e te mau tomati, eiaha ra te mau maa, mai te mau raiti, tei horo'a mai ho'e ana'e maa e aore ra, pota no te huero ho'e.

Ma'iti papu te mau maa te horo'a mai i to outou utuafare te mau maa tano ta ratou e hinaaro ra. Teie ra e ape te tanuraa te mau maa eita ratou e au e aore ra, e amu. Ma'iti te mau maa, e mea papu, e tupu maitai i to outou huru maitai e e au te repo.

- Faaitē ho'e api parau no te hoho'a o te mau maa hotu taa e, pota, aa, te mau huero te tupu i to outou vahi, e aore ra, tei papa'ihia i ni'a te iri. Eaha te mau raau e horo'a mai e rave rahi hotu i te ho'e vahi faito na'ina'i?

Te papa'iraa ho'e hoho'a no ta oe faaapu te matahiti ho'e, e mana'o maitai, i te taime faanahoraa. Ho'e hoho'a maa, eiaha ia tanu i to vahi noa ra, te mau matahiti atoa. Mai te peu eita e faaohuhia te mau hotu, e pau te maitai o te repo, e eita te mau huero e tupu maitai faahou.

- Faaitē te hoho'a 25 c, « Ho'e hoho'a iti no te mau pota ».

Ahea e tanu ai

Te tahi faaotiraa e ti'a ia tatou ia rave, oia ahea e tanu ai. Te maa tata'itahi e tupu maitai i raro a'e i te mau huru tano maitai. Te tahi mau huero e tupu maitai i te tau paura, area te tahi pueraa e au ia rahi te pape. Te tahi mau hotu... « betteraves, choux, courgettes », e te mau tomati... e tupu maitai i te tau ve'ave'a.

- Faaitē ho'e apu parau, i tabulahia te tau no te tanuraa te mau hotu taa e, te tupu i to outou vahi, e aore ra, faaohia tei papa'ihia i ni'a i te iri.

Faaineine te vahi no te faaapu

Maha e tae atu ono hepetoma hou te tau no te tanuraa, te vahi faaapuraa, tamā te mau aihere, mau tumu raau pe, mau ofa'i, mau pehu, e te mau hu'ahu'a raau. Haamaru te repo e te ho'e ope aore ra, tapu, ia nehenehe te pape ia tere ohie na roto. Ia u'au'a te repo, eiaha ra ia vai paehaa noa i te taime tanuraa.

- Faaitē te hoho'a 25 d, « Faaineine maitai te vari hou a tanu ai ».

Tâmâ te aihere i roto i te te mau faaapu, tumu raau pê, ofa'i, pehu rau, huahua raau.

Huri te repo e te ope aore râ, te hoê tapu.

Anoi te « compost » no te haamaitai te repo.

Faarapu te vari ia afaro hou a tanu ai.

25-d, Faaineine maitai te vari hou a tanu ai.

Teie nei, e nehenehe e haamaitaihia te rahiraa o te repo. « compost », e aore râ, te raau pe e te tutae animala, e haamaitai ia te huru o na repo e piti, te repo oneone e te repo araea. E tauturu atoa ia maitai mai te hoturaraa no te mea e ano'ihia ra te maa tano. Area ra, eita e nehenehe e hamani te compost e ano'ioioi e te repo, te reira ihoa mahana. E nehenehe e roaahia maha e tae atu ono ava'e no te hamani te « compost » tei ineine ia tuu i roto i te repo. No te mea te vai ra teie mea, te tahi mau taata e rave nei te puea « compost » te matahiti hoê e ano'i te reira i ta ratou mau faaapu, te matahiti i mua tu.

E nehenehe oe e haapii mai te hamani ta oe iho puea « compost » na roto te tai'oraa i roto i te mau buka i te fare buka, uiuiraa hoê taata tauturu no te afata faaapu, e aore râ, hoê taata tanu maa.

- Ani te mau tuahine tei hamani te « compost » ia faaite mai nahea ratou te raveraa e te faaohiparaa ta ratou puea « compost ».

Tanuraa i te faaapu

I te mau vahi e poto te tau tupuraa, e hinaaro oe ia haamata ta oe faaapu i roto i te fare, i roto i te faarii e repo to roto. Mai te peu e haamata oe rapae, tanu te mau huero i te mau aroa afaro ia nehenehe oe e huti te mau aihere i rotopu te mau pota. Vaiho te area rotopu te mau huero. Haapii mai ahea e tanu ai te mau huero no te maa tata'itahi, e tanu i te taima mau. Tanu hoê aroa no te hoê hoho'a maa mai te tô popaa, te hepetoma hoê, te maororaa e rave rahi hepetoma. I reira e ooti oe te hoê tau roa te mau maa paari.

E mea rau te faito o te mau huero; mai te peu i tanuhia te taato'araa o ratou i te hoê a hohonu, eita oia e tupu mai. Tanu te huero hoê i te hoê hohonuraa e maha taima te rahi o to'na iho menemeneraa. I reira, taumi te repo ia paari. A vaiho te area e rava'i, e e au i rotopu i te mau aroa, ia nehenehe oe ia faahu'ahu'a te repo e ati a'e te mau tumu, a tupu mai ai oia.

Ia vai haumi noa te fenua ia tanuhia te mau huero. Mai te peu e marô te fenua, eita te mau huero e tupu.

Te atuaturaa te faaapu

Te taato'araa o te tabula, faaineineraa, e te tanuraa e ravehia tatou, e farii hoê hotu na'ina'i mai te peu eita tatou e atuatu ta tatou mau faaapu muri mai. E ti'a ia tatou ia rave te tuhaa i muri nei:

Te pipiraa te pape

Pipi faarahi, te faaapu, hoê taima te hepetoma mai te peu aita e û'a rahi. Ia rari te repo te hoê hohonuraa hitu initi i muri noa mai to'na pipiraa. Te mau mahana'toa, pipi i te taima aita â te mahana i ahu roa, e aita â te repo i mârô.

Te tuuraa te tapo'i

Ia teitei te mau raau, te tahi nau initi, a utaru te mau aihere e vai mai. Tuu te hu'a raau, te mau apî vea faahu'ahu'ahia, te aihere, mau rauere, e aore râ, te papaa iti, e piti e aore râ, e toru initi te teitei, e ati a'e te mau tumu e i ropu te mau aroa. Na teie e tape'a te vari, eiaha ia mârô, e aore râ, ia ahu roa. E rave rahi taata, te faaohipa nei te tapo'iraa, e te ite nei, eita ratou e titau ia hutihuti te rahiraa aihere.

Tanuraa

E e'ia te mau aihere, te pape e te mau maa, no te mau maa tanu. A huti-huti rima te reira, e aore râ, a ô no te iriti mai, e te hoê tapu. Hoê tapo'i me'ume'u e tape'a te mau aihere, ia ore ia tupu, area râ e ti'a ia tau'i te tapo'i i te tahi pae, te hepetoma hoê, e aore râ, ia faarapu te vari e te hoê ope. A tuu faahou te tapo'i ia oti te huriraa te vari.

Hi'opo'a te faainoraa a te mau manumanu

E faaino te mau manumanu i te mau raau e e nehenehe e haamou te mau raau tanu. A pafa'i papu te mau maa paari hou a haamata ai te pê. Mai te peu, eita outou e na reira, e amu te mau manumanu te reira. Iriti atoa te mau raau tanu, ua hope te hoturaa. Iriti rima te mau manumanu, tamâ te taato'araa, e aore râ, faaohipa te raau manumanu. Mai te peu e faaohipa outou te raau manumanu, ia horoi papû te mau maa hou a amu ai te reira.

Te ootiraa te maa tanu

Mai te peu e pafai outou te mau maa hotu e te mau pota, hou a tunu ai, a amu ai, e aore râ, a tapunu ai, e horo'a mai i te auraa e te maa maitai roa a'e. Te tahi mau raau tanu, mai te mau totoma, e hotu rahi oia mai te peu e pafa'i pinepinehia. Eiaha ia vaiho ia pârâ roa, ia oriorio, e aore râ, ia mârô. Ooti te mau pota rauere ia apî noa e ia mârû.

- Faaita te hoho'a 25 e, « E horo'a hoê faapu te mau faufaa e rave rahi no te hoê utuafare ».
- Eaha te mau faufaa e roaa mai no roto i te hoê faapu ia tanu, faaineine, e atuatu tatou te reira?

Opaniraa

E nehenehe tatou e faaita ua here tatou i te Fatu e ua ti'aturi ia'na, ia rave mai ta te mau peropheta i ani ia tatou. E farii tatou tata'itahi te mau haamaitairaa mai te peu e faanaho, e e faaineine tatou te mau faapuraa e te atuaturaa no te reira, e ia vai te nahonaho noa e te hotu maitai. Ua a'o te peresideni Kimball: « Ia vai nehenehe noa ta outou mau aua e te vahi matie. Noa'tu â to outou mau ti'araa, ia iteahia te nahonaho, te a'ia'i, e te oaoa. Faanaho maitai, e a faaohipa ta outou tabula ohipa ma te nahonaho e te rave'a feruri maitaihia » (i roto i te Conference Report, Eperera 1976, 171; e aore ra *Ensign*, Me 1976, 125)

25-e, E nehenehe hoê faaapu e horo'a mai, rave rahi mau faufaa, i te hoê utuafare.

- Tai'ō Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 59:16–19.

Titauraa

Faanaho teie nei ia haamata e aore râ, ia haamaitai ta oe faaapu. Haamana'ō e te taato'araa o te utuafare e nehenehe e rohi amui ia manuia te ohipa faaapu.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai teie haapiiraa:

1. Haapii mai te tabula i raro nei, i roto i te fare vairaa buka, hoê taata no te afata faaapu, e aore râ, hoê taata tanu maa:
 - a. Eaha te mau maa e hotu maitai i roto i te hoê faaapu i te pae fare
 - b. Eaha te tau no te tanuraa no te maa tata'itahi
 - c. Nahea te hamaniraa te hoê puea « compost » maitai no te hoê faaapu i te pae fare
 - d. Nahea te pipi te pape, te utaruraa te aihere, hi'opo'araa te ino a te mau manumanu, te tapo'iraa, e te tanuraa te hoê faaapu i te pae fare
2. Faaineine te mau api parau rarahi tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, papa'i teie mau haamaramaramaraa i ni'a te iri.
3. Ani te mau melo o te piha ia faaineine te tahi mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa e hinaarohia e oe.

TE RAVE'A FAAHOTURAA A TE UTUAFARE.

H a a p i i r a a 2 6

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia haapii mai nahea ia vai ti'amâ na roto i te faahoturaa i te fare iho, te mea e hinaarohia.

Faahoturaa ta tatou iho

Peresideni Spencer W. Kimball tei parau, « te faaitoito nei matou te mau utuafare moa i te mau mahana hopea nei ia vai ti'amâ e faatupu ta oe iho ». (i roto i te Conference Report, Eperera 1976, 170; e aore râ *Ensign*, Me 1976, 124). Hoê tumu faufaa no teie a'oraa. Peresideni Marion G. Romney tei faataa; « 'te ora nei tatou i te mau mahana hopea nei... te ora nei tatou i te tau, na mua noa'e te tae pitiraa mai o te Fatu Iesu Mesia. Ua parauhia tatou ia faaineine e ia ora e ia nehenehe tatou ia vai... ti'amâ i te tahi mea ora 'toa, i raro a'e te basileia tiretiera » (i roto i te Conference Report, Eperera 975, 165). (Hi'o PH&PF 78:13-14)

- Faaito te hoho'a 26 a, « E nehenehe e faaamuu i te mau moa, ei maa i te hoê vahi iti ».

Peresideni Kimball tei a'o mai ia tatou, ia vai ti'amâ no te mea te mau tohuraa i tahito ra te haamata nei te tupu. Ua parau ona: « Te mana'o nei au, teie mahana, te tae maira te tau, e rahi mai ai te mau mauuiui, te mau mata'i vero e te mau pape pue, ...e rahi te mau aueueraa fenua...te mana'o nei au e tupu mai te rahi, e tupu mau â, ia piri atu tatou i te hopearaa, e mea ti'a ia faaineine tatou no te reira (i roto i te Conference Report, Eperera, 1976, 184).

Ua parau atoa o peresideni Kimball:

« E tae mai te mau tau ino, e rahi te ti'aturi e ua i te mau mohina maa hotu atoa e ua tanu hoê faaapu i te aua muri mai, e ua tanu te tahi mau tumu raau e te mau maa hotu, e ua haapue no to ratou iho mau hinaaro.

« Ua faanaho te Fatu ia faahotu tatou na tatou iho, e ia vai ti'amâ i te mea ora toa, area râ te ite nei tatou oia'toa te rahiraa o te mau taata faaapu, e hoo mai nei ta ratou u'i i te mau fare hooraa u'i, e te mau fatu fare e hoo mai nei te mau pota, no ta ratou iho faaapu, i te faretoa. E ia fifi ana'e te mau pereoo uta tauihaa te faa'iraa te mau pa'epa'e o te mau fare toa, e rahi te poia'tu » (i roto i te Conference Report, Atopa 1974, 6; e aore ra *Ensign*, Novema, 1974, 6)

26-a, E nehenehe e faaamu te mau moa, ei maa i te hoê vahi iti.

- Ani te mau tuahine, ia feruri e ua piri te mau fare toa e e ti'a ia ratou ia tai'o i ni'a ta ratou iho no te mau mea'toa. Ani ia ratou eaha ta ratou e hinaaro ia faatupu i te fare i teie mau huru hoho'a.

Nahea tatou e nehenehe ai e faanaho no to tatou mau hinaaro

Te episekopo Vaughn J. Featherstone, tei parau mai ia tatou, eaha te mau aravihi e ti'a ia faarahi ia mana'o e e faanaho no to tatou mau hinaaro: « Teie nei, hi'o ana'e te faahoturaa utuafare: « Faaamu te mau animala ia vai te mau rave'a, e e faati'a te mau ture fenua. Tanu te mau tumu maa hotu, te mau vine, maa hotu, e te mau pota. E faanaho te maa no to outou utuafare, te rahiraa maa e nehenehe e amu i te apîraa. Te tahi maa e tanu oe, e e nehenehe e tapunu e faataa ei tuhaa haaputuraa maa na te utuafare. Mai te peu e nehenehe, hamani te mau mea e titauhia no te oraraa, e ere te maa. Nira e tafaifai to oe iho ahu. Rave aore râ, hamani i te mau mea e hinaarohia. E parau atoa vau, faanehenehe, tata'i, e atuatu te taato'araa o ta oe faufaa » (« Haaputuraa Maa », *Ensign*, Me 1976, 117)

No te apee te mau haapiiraa a te episekopo Featherstone, e ti'a ia haapii mai tatou nahea te faanahoraa no tatou iho, i te mau rave'a i muri nei:

- Faaite te api parau no te tabula i raro nei e aore râ, tuu teie parau faaite i ni'a te iri:

1. Faaamu te mau nânâ animala.
2. Tanu te mau tumu raau maa, vine, e maa hotu.
3. Tanu te mau faaapu pota.
4. Rave te haaputuraa maa.
5. Nira e tafaifai.
6. Hamani e aore râ, a patu te mau mea e hinaarohia.
7. Tata'i e aore râ, a faaherehere ta tatou mau tauihia.

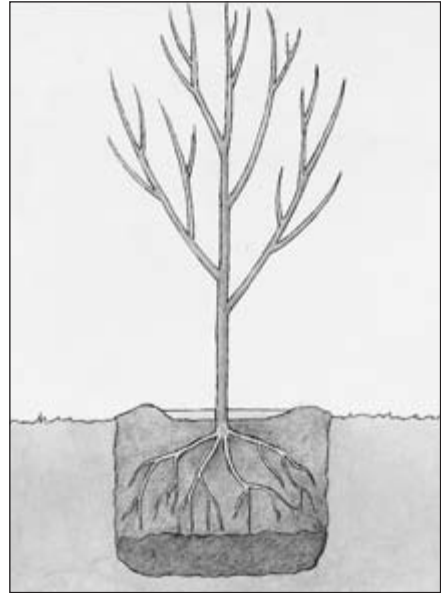
Faaamu te mau nânâ animala

Mai te peu e rava'i tatou te fenua e te ora ra tatou i te vahi e nehenehe e faaamu te nânâ animala, ia au te ture, e ti'a tatou ia faaamu te tahi mau animala. Hou a maiti ai eaha te mau animala e faaamu, e ti'a tatou ia haapii mai no te maa, vahi haapûraa, e te atuaturaa e hinaarohia, ia vai maitai noa te ea. E ti'a ia faaineine tatou no te atuatu i te reira na mua roa. Te tahi mau animala e mea ohie roa te atuatu, oia te mau moa, rapiti, te mau moora, e te û puaniho.

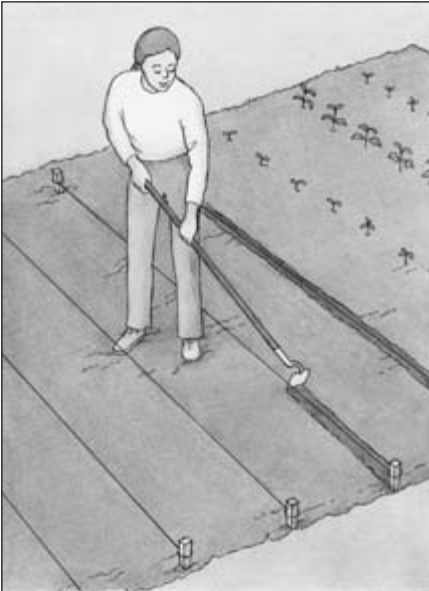
- Aparau te mau huru nana tei matau-rahi-hia i to outou vahi. Aparau no te maa, te vahi haapûraa, e te atuaturaa e titauhia te animala hoê.

Faatarava hoê raau i ni'a te apoo, ia papû te hohonuraa no te hoê tumu raau.

Ano'i te « compost » i te repo no te tauturu te mau aa ia tupu. Eiaha te pape ia tahe vitiviti.

Taamu te taura i ni'a te mau pou, ia nehenehe i faaohipahia no te faaafaro te mau aroa.

Tanu hoê aroa maa i te hepetoma hoê, ia nanea te tau no te ootiraa.

26-b, Te mau faararaa no te tanu te mau tumu raau e te mau pota.

Tanu te mau tumu raau maa, vine, e te mau hotu

- Faaita te hoho'a 26 b, « Te mau faataaraa no te tanuraa te mau tumu raau e te mau pota ».

Te mau tumu raau, vine, e te mau hotu e hoho'a mai te maa te matahiti hoê e aore râ, te maororaa piti matahiti. Eita te reira e tanuhia i te matahiti hoê mai te mau pota. Tera ra eita oia e hoho'a te maa, e nau matahiti te maoro, mai to ratou tanu-raa-hia. E tanu oioi tatou te reira ia nehenehe tatou ia farii te maa i te taime e hinaaro rahi tatou te reira.

Te tumu raau, vine, e te maa hotu tata'itahi e titau oia te faito tano no te pape. E hi'opo'a tatou to ratou mau manumanu e te mau ma'i. Te tahi mau tumu raau e te mau maa hotu, e tupu rahi atu i te tahi mau pueraa. Hou a tanu ai te reira, e ti'a tatou ia haapii mai, eaha te aano e titau ratou ia hou te tupuraa.

- Aparau eaha te mau tumu raau, vine, e te mau maa hotu e hotu maitai i to tatou vahi. Aparau nahea ia tanu te mau tumu raau, vine, e te mau maa hotu e ia atuatu tano te maa tata'itahi.

Tanu te mau faaapu pota

- Faaita te hoho'a 26 c, « Hoê utuafare, te rave amui ra ta ratou faaapu ».

Peresideni Kimball tei ani te utuafare tata'itahi ia tanu te faaapu pota. E hoho'a ia tatou te maa apî oia toa te maa e au no te haaputuraa maa. Haapiiraa 25, « Faaapuraa i te pae fare », e vauvau mai teie parau tumu.

Te haaputuraa maa

- Faaita te hoho'a 26 d, « E nehenehe e haaputu te maa, tapunu; e aore râ, tara'i e e amu ia ore te tau no te maa hotu apî ».

E rave rahi nau matahiti to te mau peropheta aniraa ia tatou, ia tape'a e ia haaputu ta tatou iho maa i te vahi e nehenehe tatou e rave, ia au i te ture. E hinaaro tatou ia haaputu te maa, no te tau e tae mai, e aita e maa faahou. I to Honduras ûraa te mata'i rorofa'i, te hopea no te tau ve'ave'a o te matahiti 1974, ua vai te aau mehara i te mau melo no te Ekalesia, ua haamâro ratou, e ua haaputu ta ratou iho maa. Te tahi nau ava'e, hou te mata'i rorofa'i, ua faaara te peresideni misioni ia ratou, i te mau ati e piri mai ra. Ua titau ia ratou e haamata hoê faanahonahoraa no te haaputuraa maa. Te mau pipi, faraoa ota, e te tahi mau maa tumu matamua o ta ratou i haapue, tei faaora ia ratou te poiâ. (A hi'o Bruce Chapman, « Hurricane in Honduras », *New Era*, Tenuare 1975, 30–31)

No te tape'a e te haaputu ta tatou iho maa, e nehenehe tatou:

1. Haaputu te maa i raro te repo. Teie faanahoraa e mea maitai no te tahi mau pota e aa, e te tahi mau pota matie, e te mau pota rauere, mai te peu te vai ra te faataheraa pape, e eita e u'a rahi.

26-c, Hoê utuafare te rave amui ra i ta ratou faaapu

2. Haamârô te maa. Faaohipa hoê matini tamârô maa e aore râ,, te tau ve'ave'a, taime mahana, tara'i te mau hotu i ni'a te mahana. Te maa e tara'ihia i ni'a te mahana, e ti'a ia paruruhia i te mau ra'o e te tahi mau manumanu, e e ti'a ia tapo'ihia e aore râ, ia hopoihia i roto i te fare, ia û'ahia.
 3. Tamohina te maa. E mea ohie teie rave'a... area râ e mea fifi ia rave-tano-ore-hia. Ia rave tano hia, e rave'a maitai te tamohinaraa no te haaputuraa maa e te tape'araa to'na au. Te tamohina tano e titau oia, te iti a'e, hoê vahi to'eto'e. (Te tauihaa faaohipahia e nehenehe e ohipahia i rotopu te mau utuafare e rave rahi). Teie rave'a, e titau atoa ia paruru te mau mohina, eiaha ia parari.
 4. Tamiti popaa e aore râ, ia vaiho i roto i te pape avaava e te mâ maitai. Teie rave'a, e mea mâmâ no te haaputuraa maa, pota, e te i'o. E titau hoê ana'e tauihaa iti.
- Aparau te mau rave'a tumu no te haaputuraa maa i to outou vahi. Aparau no te mau rave'a apî, e hinaaro te mau tuahine ia haapii mai.

Nira e tafaifai

- Faaita te hoho'a 26 e, « Te mau materia no te mau ohipa utuafare, te niraraa, te tunuraa, e te hamaniraa ».

E ti'a tatou ia haapii mai te nira e te tafaifai to tatou iho ahu. Ia ineine tatou no te hoê taime ati, e ti'a ia tatou ia haapii mai nahea te tafaifai to tatou mau ahu tahito. E mana'o maitai ia haaputu te mau ahu apî no te hamani te ahu, te taime aita roa tu. E nehenehe tatou e haapii mai te hamaniraa te mau mea e rave rahi e e au te ohipa niraraa ahu:te tapo'i roi, te paruru maramarama, e te mau tapo'i tahua, te mau tauera, tauihaa iri tamaaraa, e te mau ahu tapo'i no te tauihaa faanehenehe fare. E nehenehe tatou e haapii mai te tahi mau aravihi mai te ohipa raraa, te ohipa tifaifai, ohipa'tricoter', ohipa'crochet', e te tahi mau ohipa e te nira. Te taato'araa o teie mau ohipa, e nehenehe e faaunauna to tatou ahu e te mau fare.

- Eaha ta tatou e nehenehe e nira e aore râ, e hamani no to tatou mau fare?

Hamani e aore râ, a patu te mau mea e hinaarohia

Mai te peu, ua û tatou i te hoê ati natura, e ti'a ia tatou ia ineine no te tunu te maa, tamahanahana ta tatou maa e te mau fare; ia tâmâ to tatou ahu, mau tino, e ohu a'e iô tatou. E nehenehe tatou ia haapii mai te hamani te pua i te mau materia no te ohipa fare. E nehenehe tatou, ia au i te ture, e haaputu mai te mau hinu mori, ia papû tatou e ua haaputuhia i te hoê vahi papû, e paruru-maitai-hia.

*26-d, E nehenehe e haaputu te maa, tapunu, e aore râ,
e tara'i e e amu ia ore te tau no te maa hotu api.*

I te hoê taimè rû, e titauhia tatou ia ti'a e ia haapa'o te patu-faahou-raa to tatou mau fare, aua, e aore râ, te patu. E mea faufaa ia haapii mai te mau melo utuafare te ohipa no te raau e no te tahi mau materia e te faaohipa te mau tauihaa. I reira e nehenehe ratou e hamani e e tata'i te mau tauihaa.

- Ua ite anei oe te mau aravihi o te taata i to oe vahi? Nahea tatou, e aore râ, te mau melo utuafare, e nehenehe ai e haapii mai teie mau ite?

Tata'i e aore râ, a faaherehere ta tatou mau tauihaa

E hinaaro tatou ia haaputu te taimè e te moni, e ia ape te vairaa i raro a'e ta vetahi ê arata'iraa. No te reira, e nehenehe tatou e haapii mai ia tata'i e ia faaherehere ta tatou mau tauihaa.

- No te aha e mea faufaa ia vai maitai noa ta tatou mau mea?

Haapii mai te mau ite i erehia tatou

Ua faaue mai te Ekalesia ia ravehia te mau piha taa ê no te haapii mai te mau ite no te haapa'o ia tatou iho. Te tahi o tatou i haapii mai te mau ite e nehenehe tatou e haapii atu ia vetahi ê. Mai te peu te vai ra te mau ite i erehia tatou, e imi tatou ia ratou e nehenehe e haapii mai ia. Penei'a'e e nehenehe tatou e haapii mai no roto i te mau buka, e aore râ, te mau 'Magazines', te mau piha faatere faufaa utuafare, te mau rave ohipa no te hau, e aore râ, te mau fanahonahoraa no te fare haapiiraa.

- Ani te mau tuahine ia faaite mai, eaha te mau ite ia ratou ra, e ia faaitoito ratou te haapii te tahi mau tuahine teie mau ite. Faaite eihea e nehenehe ratou e haere atu, i to ratou vahi, e haapii mai teie aore râ, te tahi mau ite. Nahea tatou te tautururaa e te faaitoitoraa ta tatou mau tamarii ia haaapii mai te mau ite faufaa?

Hoê â i te mau tau no te Faufaa Tahito, ua faaitoito te Fatu to'na nunaa ia haapa'o ia ratou iho e ia vai ti'amâ. Maseli 31, te faaite mai hoê haapa'o utuafare maitai, e faaohipa ia ta'na mau ite no te faanaho to'na utuafare:

« Te imi ra i te huruhuru mamoe e te vavai, e te rave ra ta'na rima i te ohipa ma te maitai...

« ... e ua tanu i te ô vine i tei ravehia e ta'na ra rima...

« Te tape'a ra ta'na rima i te pheleke; e te mau ra ta'na apu rima i te kisura.

« E hohora oia ta'na pue rima i te taata rii, e ua faatoro hua i te taata veve ra.

« E ore oia e mana'ona'o i to'na fetii i te tau vero ra:ua tataipiti ana'e ia i te ahu e ati noa'e ratou ra...

26-e, Te mau materia no te mau ohipa utuafare, te niraraa, te tunuraa, e te hamaniraa

« E hi’o oia i te haapa’oraa o ta’na ra utuafare, e aore i amu i te maa i roaa i te faatau ra » (irava 13, 16, 19–21, 27).

Opaniraa

I faanaho te Fatu te mau fifi e te mau tamataraa, ei tuhaa no to tatou mau iteraa te fenua nei. Area ra e aau aroha to’na ia tatou. I faanaho oia te mau rave’a no te faataa teie mau fifi. Na roto ta’na mau peropheta, i ao mai te Fatu ia haapii tatou te faanahoraa no tatou iho. Ia pee tatou ta’na aoraa, eita tatou e feaa te taime ahoaho, no te mea ua ineine tatou. Ua parau te Fatu, « mai te peu ua ineine outou, e ore roa outou e feaa » (PH&PF 38:30)

Titauraa

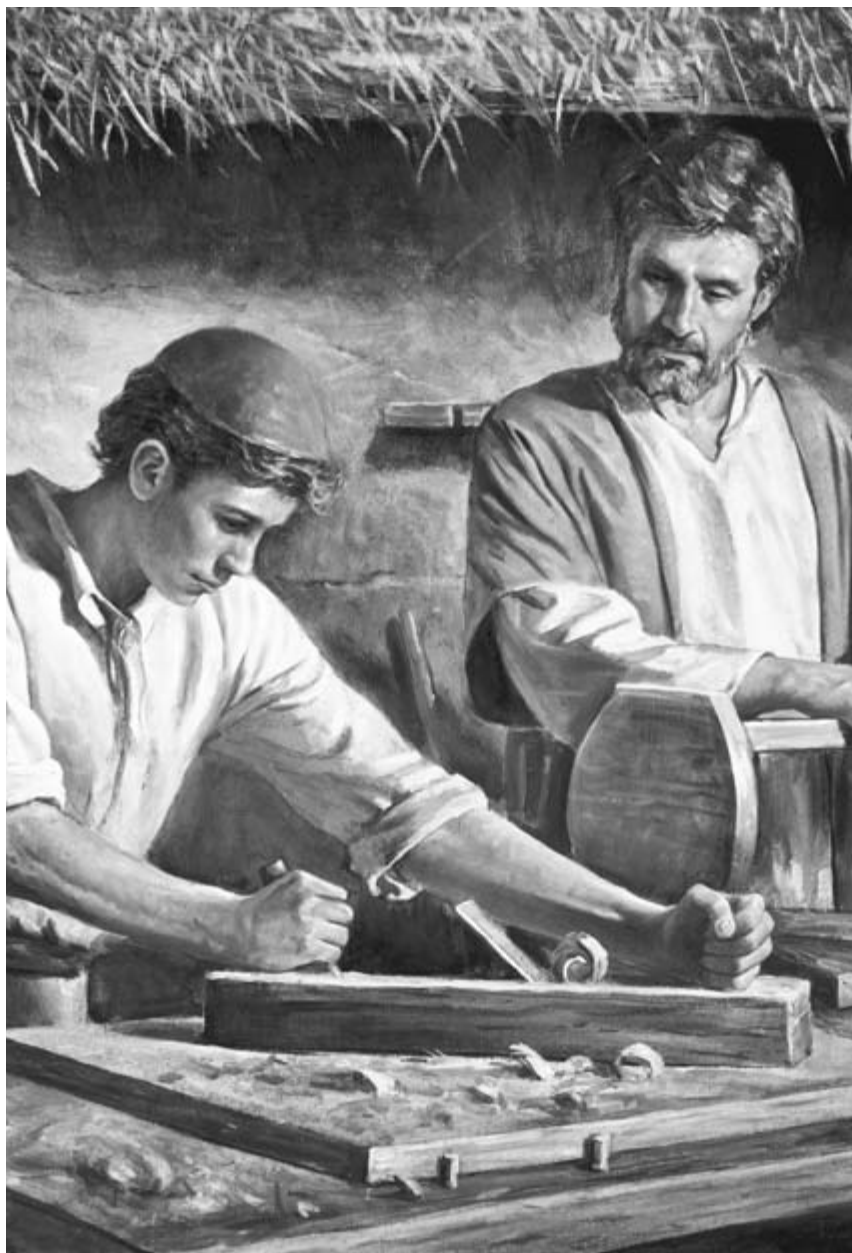
Faaoti eaha te mau ite o oe e to oe utuafare e hinaaro e haapii mai. Haa-mata teie hepetoma ia haapii mai e ia faaohipa, I tei iti, hoê o teie mau ite.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo’a ai teie haapiiraa:

1. Imi nahea te mau tuahine, e nehenehe ai e haapii mai te mau ite no te faahoturaa utuafare, mai te ravehia i roto i te mau piha o to outou vahi e aore râ, i te mau piha taa ê o te Ekalesia i reira te taata aravihi e nehenehe ai e haapii ia ratou.
2. Tutapapa e te hoê rave ohipa a te hau e aore râ, hoê taata aravihi atu ia itea:
 - a. Eaha te hoho’a nana animala i faaamuhia i to outou vahi e te mea ohie a’e ia faaamu.
 - b. Eaha te mau tumu raau, vine, e te mau hotu e tupu maitai i to outou vahi e nahea te atuaturaa.
 - c. Mai te peu e piha te vai ra, no te mau ite no te niraraa. Mai te peu e aita, imi o vai te nehenehe e haapii mai te nira i te mau melo no te piha.
 - d. Mai te peu te vai ra te mau piha no te mau melo utuafare, no te haapii mai nahea te hamani te fare, te tauihaa fare, e te tahi atu mau mea. Mai te peu aita roa, imi te taata e mau ra teie mau aravihi, tei hinaaro e haapii atu
3. Faaineine te api parau faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, papa’i te reira i ni’a i te iri.
4. Ani te melo o te piha ia horo’a mai te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa ta oe e hinaaro.

TE FAANUURAA
O TE TAATA IHO
E TE UTUAFARE

TE FAAHOTURAA TA TATOU MAU TALENI

H a a p i i r a a 27

Te opuara o teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia ite, ia faahotu, e ia faaohipa te mau taleni e te mau aravihi no te taata iho, tei horo'ahia mai e to tatou Metua i te ao ra.

No te taata hoê, te vai ra te mau taleni e te mau aravihi

Peresideni Spencer W. Kimball, tei parau: « ua horo'a mai te Atua ia tatou, te mau taleni, e te taima, te mau aravihi te vai moe noa e te mau faufaa taa ê, ia faaohipa e ia faahotu te reira no te tavini ia'na. No reira e titau rahi ona ia tatou, ta'na mau tamarii tei haafaufaa-taa-ê-hia » (*Te Semeio no te Faaoreraa Hara* [1969], 100).

Mai te peu e anihia mai eaha ta tatou mau taleni, nahea tatou te pahono atu? Te tahi o tatou, e mana'o nei aita ta tatou mau taleni. Penei a'e eita tatou i te mea aravihi roa no te mau peu paari mai te himene, ori, e aore râ, te papa'i buka. Area ra, te vai ra te mau aravihi ia tatou, o ta tatou e ore â e ite e mau taleni. E ti'a ia vai ia tatou te mau ite taa ê no te faanaho, te faahoaraa, te faatupuraa te hau, te haapiiraa ia vetahi ê, e aore râ, te atuaturaa te mau tamarii.

Ella, hoê tamahine i te omuaraa o to'na taure'are'araa, ua oto ona, no te mea aita ia'na te mau taleni o to'na nau tuahine paari a'e. Aita ona e tauahia e e aruehia mai ia raua. Ua haere e farerei i to'na metua vahine fetii ma te ta'i e te oto: « Aita e taata e au mai ia'u. Aita e mea maitai, tau ».

I muri mai, a tamaru noaai ia Ella, ma te feruri, ua parau o mama Suzana: « Te taa ra ia'u eaha ta oe e farii ra, Ella. E mea fifi mau ia ora e piti nau tuahine paari, au roahia, e te aravihi ho'i. E nehenehe oe e mana'o e mea faufaa ore mau oe ». I reira ua parau o mama Suzana: « Ella, ua haapa'o maitai to tatou Metua I Te Ao Ra te hamaniraa ia tatou tata'itahi. Eiaha oe ia faahinaaro ta te tahi atu. Ia vai te aau mehara no ta oe iho mau taleni e horo'a, e a tamata te faahotu te reira ».

Ua haapapû o mama Suzana e no te mea e aravihi to Ella no te haapa'o maitairaa te mau tamarii, e riro mai oia e haapa'o aiû faahiahia roa. Ua tamau te parau:

« I faaroo vau to metua vahine te parauraa... te mau mahana to'a, te rave maitai nei oe ta oe ohipa ma te aau tae e te rohi rahi nei ia riro to outou fare ei vahi hau atu te maitai.

« Ua ite anei oe, Ella, ia ma'ihia hoê taata, ua ite papû oe eaha te rave no te horo'a te tamahanahana hau i te maitai? [I to'u ma'i-raa-hia], o oe tei haamaua te taime no te horo e hoo mai tau mau maa, te hopoi mai te mau tiare apî i to'u ro'i, e te faaoaoaraa ia'u na roto ta oe mau hahaereraa e farerei. E mea maramarama oe Ella... E mea au na oe te haapiiraa e e mea maitai atoa oe i te reira pae... E rave rahi ta oe mau horo'a e taleni te faairiro ia oe e mea taa ê, mai to oe huru i teie nei ». I reira, ua ani o mama Suzana ia Ella mai te peu ua ite ona e « No na taiamani e piti eita, e aore râ, aita â i roahia hoê â hoho'a... » Ua haamaramama ona: « Teie hoê o te mau tumu te taiamani... e mau te ti'araa hau i te teitei i te mau tao'a o te ao. No na taiamani e piti eita e ti'a te hoho'a, area ra te taato'araa e mau piru ana'e. Eiaha e haamo'e te reira, e taiamani oe, Ella ». « (See Daryl V. Hoole and Donette V. Ockey, *With Sugar'n Space* [1966], 19–21).

Ta tatou mau taleni e to tatou mau aravihi e mau horo'a no ô mai i to tatou Metua I Te Ao Ra. I horo'ahia i te taata hoê, te tahi o teie mau horo'a.

Te iteraa e te faahoturaa ta tatou mau taleni

E mea faufaa ia ite e ia faaohipa tatou i ta tatou mau taleni. Ua parau te aposetolo Paulo, « Eiaha e vaiho-noa-hia tei horo'ahia mai e te varua i roto ia oe na » (1 Timoteo 4:14) Area ra te imiraa e te haamaitairaa ta tatou mau taleni, e titauhia ia rave itoito.

- Nahea tatou e ite ai ta tatou mau taleni?

E ti'a ia pure tatou no te farii te arata'iraa a to tatou Metua I Te Ao Ra, ia imi e ia faaohipa tatou no te ite raa ta tatou iho mau taleni. E ti'a ia tatou ia ani te mau haamaitairaa taa ê no te tauturu ia tatou ia ite te reira. Mai te peu i faataahia tatou no te mau piiraa i roto i te Ekalesia, penei a'e faahitihia te tahi taleni i te reira taime aore râ, te taime no to tatou vaihoraa. E ti'a ia ani ia tatou iho, « Eaha te mau aravihi e tauturu ia'u no te horo'a hoê haapiiraa, hoê aoraa, e ohipa i roto i te tomite ohiparaa, e aore râ, e tauturu no te faanaho hoê faaoaoaraa? » E ti'a ia hi'opo'a tatou te mau oraraa o ratou ta tatou e faafaahiahia nei. I reira e nehenehe tatou iho ia hi'o, mai te peu, te vaira te tahi o to ratou mau aravihi faahiahia, noa'tu e mea iti. Te mau metua e te tahi mau fetii, hoa, e te mau orometua e nehenehe e tauturu pinepine ia tatou ia ite mai e ia faahotu ta tatou mau taleni.

I te vahi i faati'ahia te mau tîti a te Ekalesia, e nehenehe te mau melo tî'ama e farii i te mau haamaitairaa a te patereareha o te tîti. Pinepine e horo'ahia te mau horo'a taa ê te mau taleni i roto i te haamaitairaa pate-reareha. E faaohipa tatou te reira, ei araita'i no te imiraa e te faahoturaa ta tatou mau taleni. Ua parau o peresideni Spencer W. Kimball, « To tatou ti'aturiraa rahi no te taata tata'itahi, e vai ra i roto i te te feia apî paari,

te horo'a-raa-hia te tau maitai no te farii hoê haamaitairaa patereareha » (i roto i te Conference Report, Atopa 1977, 4; e aore râ, *Ensign*, Novema 1977, 4)

Te tuahine Nancy Seljestad no Homer, Alaska, tei faaite nahea ona te iteraa ta'na mau taleni. I ani oia i ta'na tane no te hoê haamaitairaa taa ê. I te taime no te haamaitairaa, i faaûruchia ai te tane ia faaite ia'na mai te peu eita oia e faahotu oiioi i ta'na mau taleni, e iriti-ê-hia tu te reira, e e horo'ahia i te tahi ê. Ua parau oia:

« Ua huru ê roa vau e te ri'ari'a e ua faahaehaa te reira ia'u.

« Ua feruri mai au... Aore roa hoê hoho'a, e mea papû ia'u te reira, e riro mai ei taleni nau iho. Nahea vau te faahotu te mea o tau i ore â e nehenehe e ite atu? I te tahi vahi i roto ia'u, ua hunahia e te vai nei hoê pû no te mau horo'a, tei ore i faaohipahia, i itehia, i tape'ahia, i faaohipahia...

« E melo faafariuhia vau, e ite au te taata taleni, i vai ra i roto i te Ekalesia, te roaraa o to ratou mau oraraa, e te rahiraa matahiti faaohiparaa no te faahotu ta ratou mau taleni mai te himene, papa'i, e te parauparau. I'au nei, aore roa hoê o teie mau mea.

« I reira ihoa, ua itea ia'u. E nehenehe au e faaohipa i to'u mau hinaaro e mau faufaa, e na reira e hehe e e faaohipa tau taleni ia au te mau faito iti.

« Na roto i te feruri hohonu e te pure, ua itea ia'u, to'u mau hinaaro e to'u mau faufaa, teie ia:

« *Te taata*: Ua maiti vau ia faatupu te mau mana'o maitai tau i farii pinepine area ra tau i varavara, te apee no te faaoaoa te tahi pueraa. Ei haamataraa, ua hamani vau hoê pai na te hoê tamaiti na'ina'i, ua reva'tu to'na metua vahine.

« *Te pehe*: Eita e nehenehe ia'u ia tai'o te mau nota pehe aore râ, e hauti hoê mauihaa pehe, noa'tu â e au vau te pehe. Ua farerei au hoê tuahine e taleni no te pehe ta'na e ua parau, e hinaaro nei ia himene apiti e oe ».

« *Te hauti teata*: Ua farii au, ia haapa'o hoê arui teata, e te mau âpi, ia horo'ahia i te feia apî o ta matou amaa no to ratou tere hiero.

« *Te papa'iraa*: Te rahiraa te taime, e farii au te mau mana'o puai, ia putapû vau i te tahi mea ta te taata e parau e aore râ, e rave. Ua faaoti au ia papa'i teie mau mana'o ia tupu anae, e haapono te reira, i te taata tei faaputapu mai ia'u, na roto te rata roro uira...

« Te mau fana'oraa, teie ia: eita roa vau e riro mai ei taata tuiroo'... Teie ra, te mau mea e vai ra ia'u, e nehenehe au e opere ia ratou, tau i here rahi roa... to'u utuafare, te mau melo amaa, te mau taata tapiri. E mea na'ina'i, penei a'e, tera ra e nehenehe e faahotuhia, e horo'a faahiahia no ô mai i te

Atua... tau iho mau taleni » (« I Dug Up My Talents », *Ensign*, Mati 1976, 31)

Ta tatou mau taleni e mea na'ina'i ana'e i te haamataraa. Area ra, ia ohipa puai tatou e nehenehe te reira e tupu. Te haamaitairaa hoê taleni, pinepine, e tauturu ia tatou ia faahotu te tahi atu mau taleni. Te haapiipii-taa-ê-raa e aore râ, te haapiiraa ti'a e tauturu ia tatou ia patu te mau ite e rave rahi. Te manuiaraa i te mau titauraa e aore râ, te mau huru paruparu, e nehenehe atoa e tauturu ia tatou ia faahotu te mau taleni âpi. Ei mau melo tatou no te Ekalesia a Iesu Mesia I Te Mau Mahana Hopea Nei, e vai ia tatou te mau manuiaraa rahi no te imi e te faahoturaa te mau taleni âpi, ia farii tatou te mau piiraa no te tavini. E rave rahi tatou tei piihia, eiaha no te mea e nehenehe ta tatou e rave, area ra no te mea e nehenehe tatou e riro mai.

Elder Franklin D. Richards tei parau: « Pinepine te mau taata tei anihia no te hoê ti'araa i roto i te Ekalesia e pio i te parau, 'ei, eita e tano ia'u te ra. Aita vau i ite maitai, e aore râ, aita tau e ite haapiiraa mai tera pu'eraa tei tavini ae nei'. Area ra na roto te faaroo, te tutapapa, te ohipa, e te pure e tauturu te Fatu ia nehenehe tatou ia faaoti te mau mea, tei mana'ohia eita e nehenehe e rave ». (i roto i te Conference Report, São Paulo Area Conference 1977, 23).

Te tuahine Maria Teresa P. de Parades, vahine na te peresideni misioni, no Mexico Veracruz, i te tau i mairi tei horo'a to'na iteraa papû: « Ia itoito te hoê vahine i roto i te Ekalesia, e faahotu ona i te mau taleni maere ta'na i ore â ite, tei ia'na ra. Na roto te haapiiraa Evanelia e te haapa'oraa te mau parau tumu tano i te mahana'toa o to'na oraraa, e tui ei hoê tuahine maitai a'e, e rahi te aravihi no te faatupu ta'na tiaauraa i to'na fare e tauturu to'na utuafare e te huiraa-tira » (faahitihia e Carol Larsen i roto i te « The Gospel Counterculture », *Ensign*, Mati 1977, 23)

Ua parau te peresideni Brigham Young, « te mau faaotiraa atoa, te maitai teatea o te Atua, te mau manuiaraa e roaa na roto i te matematika, te pehe, e te taato'araa o te mau ihi e te mau peu paari e fatuhia te mau feia mo'a » (*Discourses of Brigham Young*, maitihia e John A. Widtsoe [1954], 252)

Ua ite atea o peresideni Spencer W. Kimball te mahana e riro ai te mau melo o te Ekalesia ei mau taata tuiroo no te peu paari e mau taata faahiahia no te tauihaa rima'i. Ua horo'a ona te titauraa ia tatou, ia maitai atu â i roto i ta tatou mau taleni e te mau ite aravihi. Ua faara ia tatou eiaha ia faaea i ni'a te mea maitai area ra ia ohipa no te maitai hau a'e. Ua faahaamana'o ona ia tatou, o ratou tei faahotu i ta ratou mau taleni ma te tautururaa a te varua maitai, e ti'a ia roaa mai te mau faito teitei roa a'e. (A hi'o « The Gospel Vision of the Arts », *Ensign*, Tiurai 1977, 3).

- Faaite te mau hoho'a 27 a, « Hoê vahine e tata'i ra te ahu », e te hoho'a 27 b, « Hoê metua vahine, te haapii ra te hauti te kita ».

27-a, Hoê vahine e tata'i ra te ahu

Faaohipa te mau taleni e aore râ, e moe te reira

Ia itea e ia faahotu tatou ta tatou mau taleni, e titau te Fatu ia faaohipa tatou te reira. Mai te peu eita tatou e faaohipa, e mo'e te reira ia tatou. Ua faara mai te Fatu ia tatou:

« Area ra te tahi o ratou ra aore au i maururu roa ra'no te mea e ore roa ratou e hamâmâ mai i to ratou ra mau vaha, te huna atu ra ratou i te taleni ta'u i horo'a atu no ratou ra, no te mata'u i te taata nei. E ati to te reira huru, no te mea ua hotu mai to'u riri ia ratou ra.

« E tupu hoi teie, mai te mea e aore ratou e haapa'o maitai a'e ia'u nei, e rave-ê-hia'tu te reira oia ho'i o te reira ta ratou e mau nei »
(PH&PF 60:2-3)

Elder Richard L. Evans tei parau no te hoê metua vahine tei pûto'eto'e te aau i te mea ta to'na tamahine e rave ra, e aore râ, e ore ra e rave no ta'na mau taleni e mau maitai... Hoê mahana ua parau... te metua vahine:

« I horo'a vau ia oe te ora. Teie nei a haamaitai atu te reira! » Ua parau o Elder Evans i reira: « E nehenehe tatou e feruri i to tatou Metua i te parau ra te taato'araa o taua mau parau: 'I horo'a vau ia oe te ora. teie nei a haamaitai atu te reira! Teie nei ia rahi atu â te maitai! I horo'a vau ia oe te taime, te maramarama, te fenua maitai e te taato'araa o te mau horo'a no reira mai... teie nei, faaohipa te reira' » (i roto i te Conference Report, Atopa 1970, 86-87; aore râ *Improvement Era*, Titema. 1970, 88).

E ere te mea faufaa te rahi o te mau taleni, e vai ia tatou ra, maoti nahea tatou te faaohipa te reira. Ua parau te Fatu, « No te mea o tei tuuhia tu te mea rahi ra, e mea rahi atoa ia te titauhia'tu ia'na ra »
(PH&PF 82:3)

E tae mai te oaoa na roto te faaohipa ti'araa te mau taleni

Ua parau te Fatu:

« A imi onoono outou i te mau horo'a maitai ra, ma te haamana'o-noa-raa i te tumu i horo'ahia mai ai taua mau mea ra;

« No te mea oia mau tau e parau atu nei ia outou, ua horo'ahia mai taua mau mea ra... ia haamaitaihia ratou atoa ra... tei ani mai ho'i ia'u nei... e eiaha ei tapa'o ia haamau'a ratou i te reira i ni'a i to ratou ra mau hinaaro ti'a ore » (PH&PF 46:8-9)

Te mau taleni e te mau aravihi, e ti'a ia tauturu ia vetahi ê oia'toa ia tatou iho. E faaite tatou te aau mehara i to tatou Metua i te Ao Ra, no ta tatou mau taleni no te turama, faateitei, e faati'a ia vetahi ê. E ti'a ia faaohipa tatou te reira no te haapii te mau tamarii, e te Feia apî, e te titauraa ia ratou ia faarahi te tutavaraa. I haamaitaihia to tatou mau utuafare, ia faaohipa tatou te mau aravihi i to tatou iho fare. E haapii tatou te nira, te tunu te maa, ia vai nahonaho to tatou utuafare, e nehenehe e faa'una'una to tatou mau oraraa, e haamâmâ te hopoi'a a vetahi ê. A faahotu ai tatou

27-b, Hoê metua vahine, te haapii ra te hauti te kita

te hoê natura purotu e te au maitai, e hopoi tatou te hau e te ti'araa i'ei'e i roto i to tatou mau fare. E nehenehe tatou e haamahora ta tatou mau taleni no te haamaitai te taata tapiri i to tatou vahi nohooa. E nehenehe tatou e hopoi te oaoa i te mau hoa e haatira ia tatou, ia tauturu ana'e tatou ia ratou i roto i te hepohepo.

Aue te pe'ape'a, te tahi pueraa e itea hoê taleni, e faahotu maitai nei ratou te reira, area ra e faaohipa ra ia au i te mau faanahora tei ore e tauturu ia vetahi ê. Te tahi taime, te faaohipa nei te tahi mau taata ta ratou mau taleni no te faaruperupe te ino. Te taata reo navenave no te himene, e ohipa ia no te mau himene faufau. Te taata e nehenehe e papa'i te poema i faauruhia mai, e faaohipa tano ore nei teie taleni, e papa'i te mau buka faufau. Hoê taata orero e aore râ, hoê orometua aravihi e arata'i ra te tahi pueraa i roto i te hara. « Te taleni aita e hiro'a, e rahi a'e te ri'ari'a e fariihia i te mana'o arue » (Richard L. Evans, *Thoughts... for One Hundred days* [1966], 208)

I te omuaraa o teie haapiiraa, ua aparau tatou no te tuahine Seljestad, tei ite e faahotu te mau taleni apî e rave rahi. Ua ani te peresideni amaa, o te tuahine Seljestad, ia'na ia riro ei taata faatere no te mau ohipa haapararearaa parau no te amaa. Ua horo'a te reira, ia'na hoê maitai no te faaohipa te tahi o ta'na mau taleni ite apîhia. Ua piri atu i te vahi neneiraa ve'a no te fenua iho, e ua feruri e papa'i ona hoê tuhaa no te haapa'oraa i roto i ta'na ve'a hepetoma na te huiraaatira. Ua horo'a teie, te rave'a no te farerei e te ohiparaa e te mau feia faatere o te tahi mau Ekalesia. No teie tuhaa, ua parau, « ua nehenehe ia'u ia faaatea te mau parau aamu no te Ekalesia, e i opere ai au te mau hoho'a no te buka a Moromona » (A hi'o « Calling Inspires New Talent », *Church News*, 4 febuare 1978, 14).

Elder boyd K. Packer tei hohora teie titauraa: « A haere atu, i reira, outou tei aravihi; faahotu ta oe horo'a. Faahotu te reira, i te mau tuhaa atoa o te mau peu paari e ia au te hi'oraa ti'a o te reira. Mai te peu te vai ra ia outou te aravihi e te hinaaro, a imi hoê toro'a e aore râ, hoê ohipa, ia riro ta oe taleni ei faaarearearaa e aore râ, a faahotu te reira ei faaoaoaraa. Area ra, i te mau raveraa toa, ia haamaitai, te reira, ia vetahi ê. Faatupu hoê faito no te hau atu te maitai... Eiaha e tuu ta oe mau horo'a ma te ti'a ore » (« The arts and the Lord », i roto i te *Speeches of the Year*, [1977], 280).

Opaniraa

I haamaitai tata'itahihia tatou na te mau taleni e te mau aravihi e te mau maitai no te faahotu te reira. E titau to tatou Metua i te Ao Ra ia tatou ia faaohipa ta tatou mau taleni no te maitai o te tahi pueraa e tatou iho. E rahi te oaoa e tae mai ia tatou e ratou, no ni'a ia tatou, ia faaohipa ta tatou mau taleni no te mau opuaraa ti'a. Ia faaohipa tatou, te reira ma te ti'a, e aano atu te reira e te mau maitai âpi, e te mau aravihi e hotu mai. E mea faufaa no tatou, ia haamana'o e, ta tatou mau taleni e mau horo'a no ô mai i te Atua, e e tape'a ona ia tatou ei piri no te mea ta tatou i rave i te reira.

Titauraa

Hi'opo'a ta oe mau faufaa, imi te taleni âpi; i reira faahotu atu. Faaitoito te mau melo utuafare ia imi e ia faahotu ta ratou mau taleni.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Mataio 25:14–30 (parabole no te mau taleni)
-

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, pene 34 « Faahotu ta tatou mau taleni ».
2. Ani te mau melo no te piha ia horo'a mai te mau aamu, irava, e aore rā, te tahi tuhaa e hinaarohia e oe.

FAAHOTURAA TE MAU ITE ARAVIHI NO TE HOÊ TORO'A

H a a p i i r a a 2 8

Te opuaraa no teie haapiiraa, te faaûruraa ia tatou ia imi e ia faahotu te mau ite aravihi no te hoê toro'a.

E ti'a te mau vahine ia rave te ohipa, te tahi mau taimé

I te rahiraa o te mau utuafare, hoê metua tane aore râ, tane, e ohipa nei no te pahono i te mau hiaai o te utuafare. Teie ra, e ere teie noa te hoho'a. E ti'a'toa te mau vahine ia faaineine no te horo'a ta'na patururaa. Te rahiraa o te mau vahine te rave nei te ohipa no te atuatu ia ratou iho, teie faahou â te tahi mau tuahine e ohipa nei no te aupuru ia ratou e to ratou mau utuafare.

- Eaha te tahi mau tumu e ti'a hoê vahine ia rave te ohipa? Papa'i te mau pahonoraia i ni'a te iri papa'i e aparau no te reira. Haapapû e e tuu-atoa-hia teie mau mana'o i muri nei:

Ua pohe ta'na tane aore râ, to'na metua tane.

Ua hapepa ta'na tane aore râ, to'na metua tane no te ma'i e aore râ, te ati.

Ona ana'e to'na oraraa e e ti'a ia atuatu ia'na iho.

Aita e rava'i ra i te hoê ana'e moni avae no te mau hiaai tumu o te utuafare.

Ma'i tia'i-ore-hia e aore râ, te tahi mau tamataraa e faatupu mai hoê hinaaro no te tahi moni atu â.

E ti'a te mau vahine ia faaineine no te ohipa

E ti'a te mau vahine ia faarii te parau faataa no te hoê ohipa i te fare iho e ia roaraa mai te moni.

« I te mau mahana'toa, e mea oaoa ae hoê vahine tei ore â i faaipoipo, mai te peu te vaira ta'na hoê ite aravihi e nehenehe ona, e tavini te pae sotiare e e farii te ti'amâ no te pae faufaa... te mau vahine faaipoipohia e nehenehe e riro mai hoê ivi, ma te faara-ore-hia. Te faufaa e nehenehe e riro mai, ei mea tumu ore, ma te ohie mau, mai te tane e nehenehe e pohe atu. No reira, e nehenehe hoê vahine e vai i raro ae te tauraa no te imi

ta'na iho moni, e te tautururaa ia aupuru te mau tamarii i raro ae ta'na atuaturaa. Mai te peu, ua faaineinehia ona no te mau hopoi'a e te mau mea rû o te oraraa ta'na e farerei atu, e rahi atu to'na oaoa e e vai hoê huru pe'ape'a ore ia'na » (Camilla Kimball, « A woman Preparation » *Ensign*, Mati 1977, 59)

I faaitoithia te mau metua vahine, ia roto te atuaturaa o ta ratou mau tamarii ei ohipa matamua na ratou taa ê roa tu, i te na'ina'iraa ta ratou mau tamarii. Tera ra, e ti'a faahou â ia ratou, ia faaineine e ia nehenehe oia e imi hoê ohipa i rapae'au te fare. Hou te metua vahine e tamarii na'ina'i ta'na, a feruri ai e rave te ohipa i rapae'au te fare, no te pahono i te mau hinaaro matamua o to'na utuafare, ia papû ona e, e mea ti'a teie mau hinaaro, eita ratou iho e nehenehe e pahono na roto te tabula haamauaraa paari mau e te faahoturaa a te utuafare. E ti'a ia'na ia tamata te mau rave'a'toa no te faaea i te utuafare e te mau tamarii.

« Te mau metua vahine e tamarii na'inai ta ratou i te fare, e ti'a ia faataa to ratou mau puai tumu no te faahoaraa e te haamaitairaa ta ratou mau tamarii, e te atuaturaa to ratou mau utuafare, e eita e ti'a ia imi te ohipa i rapae'au te fare, mai te peu aita tu â rave'a e nehenehe e pahono i te mau hinaaro tumu o te utuafare » (Rata a te Peresideniraa Matamua na Neal A. Maxwell e Dallin H. Oaks; faahitihia e Dallin H. Oaks i roto i te « Insights », *Ensign*, Mati 1975, 56)

- Faaito te hoho'a 28 a, « Hoê vahine e tauturu ra ta'na tane hapepa ».

Te metua vahine, i reira iho, tei ite e mea ti'a ia'na ia imi hoê ohipa no te faaamu to'na utuafare, hau atu ta'na haamaitairaa no te mau hopoi'a utuafare, e hinaaro rahi to'na ia haapiihia. Mai te peu, ua faaineine oiio ia'na iho, e farii oia te mau maitai faufaa atu, e e nehenehe e farii vitiviti hoê ohipa papû.

Eiaha tatou e tiai na te Hau Fenua e aore râ, te Tomite Totauturu e atuatu to tatou mau hinaaro mai te peu e nehenehe tatou e rave te ohipa. Ua parau te episekopo Vitor L. Brown:

« Te moni no te ereraa te ohipa, e aore râ, te fariiraa te faufaa ma te faaho'i ore, te mau faanahoraa e faahupehupe ra ia tatou, e te vairaa i raro a'e te mana o te hau fenua, oia ia e tape'a ra to tatou mana faatere ia tatou iho.

« Te rave'a a te Atua, i horo'ahia ia tatou tata'itahi no te tauturu ia faaineine no to tatou mau hinaaro » (« The Church and the Family i roto i te Welfare Services », *Ensign*, Me 1976, 110)

Nahea ia faaineine no te hoê toro'a

- Aparau no te mau rave'a i muri nei, e nehenehe te mau vahine e faaineine no te hoê toro'a. Faaitoito te mau mana'o hau atu no te mau melo o te piha.

28-a, Hoê vahine e tauturu ra ta'na tane hapepa

Te mau vahine e te mau tamahine faaipoipo-ore-hia e nehenehe:

1. Faatupu te opuaraa no te hoê toro'a e te fariiraa te haapiiraa e te faaineineraa tano.
2. A rave te mau haapiiraa tamau e aore râ, no te pô no te faaineine no te hoê toro'a.
3. Imi hoê ohipa no te tauturu ia ratou ia faahotu te mau ite aravihi, e ia farii te ite na roto te faaohiparaa.
4. Imi te haapiiraa no te faaineine no te mau hopoi'a a te mau vahine faaipoipo e te mau metua vahine.
5. Tauturu ma te aau tae i te mau fare ma'i, te mau piha faatere, te mau fare haapiiraa, e te tahi atu â.
6. Haapii mai te mau ite aravihi e nehenehe e faaohipa i te fare no te imi te moni.

- Te vai anei, i to outou vahi, te mau faanahoraa ohipa no te hoê taima noa? Te vai ra nei te mau piha no te faanuu â to outou ite haapiiraa?

Te mau vahine faaipoipo, eita e titau rahi ia rave te ohipa i rapae te fare e nehenehe:

1. E rave te mau haapiiraa o te faaineine ia ratou no te hoê toro'a.
2. Farerei te mau fare haapiiraa, e te piha faatere i to outou vahi, no te tauturu e te haamaramaramaraa no te mau ite no te toro'a e te mau maitai.
3. Faanaho te tomite tauturu ma te aau tae no te tauturu ia faahotu te mau ite aravihi no te ohipa.

E mea papû, eita hoê o teie mau ohipa e tape'a hoê metua vahine, ia faaoti te mau titauraa a to'na iho utuafare. No te mono, e imi te mau mea e tauturu ia'na, ia riro mai hoê metua vahine maitai a'e, e te atuatu i te fare. Hoê piha haapiiraa no te faatere auraa te faufaa, ei hi'oraa, e nehenehe e tauturu ia'na ia ite te mau rave'a no te faatere maitai atu â te faufaa a te utuafare.

- Eaha te tahi mau rave'a tu â e nehenehe e faaineine ia outou no te hoê toro'a?

Hoê tuahine, i te fenua Marite no Ropu, tei riro ei ivi, i te taima aita â ta'na tamarii apî roa, hoê matahiti atu ra. I te taima matamua roa, ua huru mo'emo'e oia. E toru ana tamarii na'ina'i no te faaamu, ua ite e ti'a ia'na ia roaa mai te tahi mau ite aravihi no te toro'a. Ua faaô ia'na i te hoê piha haapiiraa, no te haapii mai ia hamani te mau hoho'a ahu, e ia nehenehe oia ia ohipa i to'na utuafare, e e parahi i pihaiho ta'na mau tamarii

atoa. Ua haamaitai rahi roa ta'na mau ite aravihi, e ua anihia oia, i muri mai, ia faatere te tahi mau piha haapiiraa na te Hau. Ei hopearaa no ta'na mau tutavaraa e ta'na faatere maiteraa i te moni, ua nehenehe ta'na mau tamarii e toru, ia tae i roto i te mau fare haapiiraa maitai, e riro mai ei mau orometua. Teie tuahine, oia hoê o te mau tuahine, e rave rahi, tei itea ia ratou te mau rave'a ia faahotu ta ratou mau taleni e ia arata'i ia ratou i roto i te mau ite aravihi no te ohipa.

Ia imi tatou hoê ite aravihi no te toro'a, e maiti tatou eaha te mea au na tatou ia rave. Mai te peu e nehenehe, e maiti tatou hoê mea e auhia tatou. I reira, haapii mai te mau tuhaa atoa e nehenehe, no te reira. Teie hoê hi'oraa, mai te peu e hinaaro tatou e rave te ohipa faahoturaa i te fare noa, e tamau tatou te tamata e tae te taima, e itea hoê ohipa tei tano maitai, e e nehenehe e horo'a mai hoê faufaa maitai. E nehenehe tatou e faaite ta tatou mau tauihia i te mau hoa, taata tapiri io tatou, e te mau taata matauhia. E nehenehe tatou e faaiteite te reira i te mau vahi faanahohia no te reira.

E ti'a tatou ia pure tamau ia farii te tauturu no te faatupu te mau faaotiraa. E ti'a ia ani i to tatou Metua i te Ao ra, ia arata'i ia tatou no te imi te mau rave'a no te faaineine ia tatou.

« Eiaha tatou e mana'ona'o, eaha ra ta te Fatu e rave mai no tatou, e uiui tatou eaha ra ta tatou e nehenehe e rave no tatou iho »
(*Discourses of Brigham Young*, maitihia e John A. Widsoe [1954], 293)

Faatupu te imiraa moni i te utuafare

- Faaite te mau hoho'a 28 b, « E tapu ra hoê vahine te rouru, no te imi te moni »; e te 28 d, « Te hooraa te maa tunuhia i te fare ».

E rave rahi mau vahine tei itea te mau rave'a no te faaohipa ta ratou mau taleni e te mau mea auhia no te faatupu te imiraa moni i te utuafare. E tauturu papû teie hoê metua vahine, e tamarii na'ina'i ta'na, e e titauhia ia rave hoê toro'a. Teie te tahi mau raveraa no te mau vahine e imi ra te moni i te fare iho:

1. Te niraraa te ahu no te mau tamarii, te mau ahu fare, te mau ahu faaiipoipo, te mau ahu faaau, te mau tauihia no te ohipa fare, te mau animala hamanihia e faaihia te vavai, te mau pepe haavare e te mau ahu no te pepe haavare
2. Te hamaniraa e te mau nira taa ê vihi turua faanehenehe « broderie », ahu mahanahana « tricoter », hamani te mau tapo'i me'ume'u « couette », mai te tahei « crochet », hamani te mau farii tiare, hamani te mau tao'a faanehenehe, te tauihia ario, e aore râ, te tuiiraa te mau hei.

28-b, E tapu ra hoê vahine te rouru no te imi te moni

3. Faanehenehe te mau faraoa monamona; tunu te mau maa no mexico « tortillas », te mau faraoa monamona no te faaipoiporaa, te faraoa, te mau « biscuits », te mau monamona, e aore râ, te mau pai; e aore râ, te mau maa puohuhia no te fare haapiiraa
4. Atuaturaa te mau tamarii i to oe fare aore râ, te faatupuraa te haapiiraa tama hou i te fare
5. Te faaapuraa e te hooraa te maa. Te maa apî no te faaapu i te pae fare e ani rahihia e e hoo-ohie-hia. Te tahi mau vahine e ora nei i roto i te te oraraa faaapu rahi e hamani nei te piere monamona e te mau to'eto'e e te maa hotu o te fenua. Te hoo nei ratou te reira i te pae puromu e aore râ, i te mau fare to'a.
6. Te haapiiraa te pehe, te ori, e aore râ, te mau ohipa peu paari
7. Te aupururaa te mahana, te mau ruhiruhi â
8. Ei metua tia'i no te mau taure'are'a haere haapiiraa
9. Papa'i no te ve'a
10. Patapata parau e aore râ, te haapa'oraa i te parau no te hooraa
11. Hooraa na roto te niuniu
12. Te ohiparaa ei taata haapa'o te piha tarahu no te mau fatu fare
13. Faaamuraa te tahi mau taata i to ratou fare
14. Faatupuraa te hoê vahi atuaturaa i to oe fare, no te mau tamarii hapepa
15. Te faaneheneheraa e te atuaturaa i te mau animala
16. Tapuraa te rouru ia au te mau raveraa rau

Ia papû tatou e ia haapa'o te mau titauraa a te ture no te mau parau faati'a, ia faatupu te ohipa imiraa moni i te fare.

- Eaha te tahi mau rave'a no te imiraa te moni I te fare?
- No te aha e mea paari ia haamaitai ta tatou mau taleni, noa'tu e ore roa tatou e ohipa i rapae to tatou fare?

Opaniraa

I parauhia tatou ia faanaho no tatou iho. E parau mai te mau papa'iraa mo'a eiaha ia hupehupe (hi'o PH&PF 42:42). I faaitoito pinepine te feia faatere o te Ekalesia ia atuatu no to tatou mau hinaaro.

- No te aha e mea faufaa ia faanaho no to tatou mau hinaaro? No te aha eita tatou e ti'aturi na vetahi ê e rave atu te reira?

28-c, Te hoora te maa tunuhia i te fare

E ti'a tatou ia faaineine te taato'araa no te faanaho no tatou e to tatou mau utuafare. E ti'a tatou ia haamata oioi te faahotu to tatou mau taleni. E ti'a tatou ia faataa ia tatou no te imi te moni mai te peu e titauhia te reira. E ti'a tatou ia ite te mau rave'a no te imi te moni, faaohipa ta tatou mau taleni no te farii te hoonaraa e te aueue ore.

Mai te peu e titauhia tatou ia rave te ohipa, e ti'a ia haaputu tatou te mau haamaramaramaraa papû no te mau toro'a e vai ra, ia farii te mau haapiiiraa e te iteraa, e ia tamau te pure, no te ma'itiraa ta tatou e rave.

Peresideni Marion G. Romney tei parau, e tatou tata'itahi e ti'a ia rave te ohipa no te faaora ia tatou i te pae tino oia'toa te pae varua. Ua parau onoono ona, e ratou tei roto i te veveraa « e nehenehe e faateiteihia ia farii ana'e ratou te ti'amâraa e te faaturaraa ia'na iho na roto ta ratou iho tutava e te haaputuraa » (« In Mine Own Way », *Ensign*, Novema. 1976, 125)

Titauraa

Tabula te mau taleni e te mau ite aravihi e nehenehe e tauturu ia imi te moni no to oe utuafare. Ma'iti hoê a'e taleni e tamata te haamaitai. Haamata te faahotu teie ite aravihi na roto te faaohiparaa te reira, te mau piha haapiiiraa, te mau haapiiiraa, e aore râ, te taviniraa ma te auu tae.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiiraa:

1. Hi'o faahou te haapiiiraa 27, « Te faahoturaa ta tatou mau taleni ».
2. (I ta oe maitiraa) Haaputu te tahi mau buka na'ina'i, hamanihia e te mau vahine o to outou vahi, e faanaho te reira mai te au hoê faaite-iteraa tauihia i roto i ta oe piha haapiiiraa.
3. Faataa te mau melo no te horo'a mai te tahi mau aamu, irava, e aore râ, mau tuhaa e hinaarohia e oe.

HAAPIIRAA TE MAU UTUAFARE, TE FAUFAA O TE OHIPA E TE HOPOI'A

H a a p i i r a a 2 9

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia haapii te mau melo utuafare ia faatura te ohipa e ia ite e hopoi'a na ratou te utuafare.

Te faufaa taa ê no te ohiparaa

« Hoê... ve'a, tei papa'i te uiuiraa i te hoê tia'i mamoe faatuaahia, tei tabulahia 165 ona matahiti. O Shirali Mislimov to'na ioa. I fanauhia e i ora na i te maoraraa o to'na oraraa i roto i te mau mou'a Caucasées... i rotopu te Miti Ereere e te Miti Caspien...

« E tapu noa ra o Mislimov te tumu raau. 'I papû roa ia'u hoê taata hupehupe eita e ora maoro, 'ta'na i pahono i ta'na uiuiraa...

« Te faahiti ra teie uiuiraa, e te tamau noa ra teie taata paari te ô te apoo e ati a'e te mau tumu raau i te hoê uru raau maa, o ta'na i tanu faahou e rave rahi taime o to'na oraraa'.

« 'Te tamauraa te ohipa, te mata'i ora o te mou'a, e te amu-iti-raa, ua taururu ia'u ia tae i teie matahiti atea', ta Mislimov parau, i ore roa e inu te ava e i ore atoa e puhipuhi te avaava » (faahitihia e Wendell J. Ashton i roto i te « Sweetness of Sweat », *Ensign*, Tiurai 1971, 35)

Noa'tu te rahiraa o tatou eita e ora e tae atu te 165 matahiti, e ti'a ia tatou ia haafaua te ohipa no te mau haamaitairaa pae tino e pae varua ta'na e horo'a mai. Peresideni David O. Mc Kay tei parau, « ia ite tatou te faufaa no te ohipa e horo'a te reira, te puai no te Ohipa e haamaitairaa, te here i te ohipa e manuia ia ». (faahitihia e Franklin D. Richards i roto i te « The Gospel of Work », *Improvement Era*, Titema. 1969, 101).

Te rave'a maitai no te arai te poiuhu e te faahemaraa, oia te ohipa ferurimaitai-hia, tei horo'a mai hoê hopearaa papû. Te peniraa hoê aua, tapuraa hoê mahora, te ôraa hoê apoo e mau hoho'a ohipa huru tino anae. Te tuatapaparaa no te tuhaa haapiiraa e ohipa atoa te reira, mai te atuaturaa ia vetahi ê.

- Eaha te tahi mau hoho'a ohipa?

Haapiiraa te mau tamarii ia ohipa puai

E mea faufaa no te mau tamarii, ia haapii mai te mau peu tumu e te mau ti'araa i to ratou apîraa. Teie mau peu tumu e vai ia ratou i muri ae. E nehenehe ratou e faataa hoê oraraa maitai, hotu i te hoê oraraa hupehupe e te haamaua.

- No te aha e ti'a te mau tamarii ia haapii mai te mau peu maitai no te ohipa e te mau ti'araa?

Te episekopo Vaughn J. Featherstone tei faati'a hoê aamu, nahea hoê vahine te parauraa hoê tamaiti ia rave te ohipa:

Hoê taima ua tihepu mai hoê vahine moni e te ti'araa maitai, hoê tamaiti 13 matahiti, no te atuatu ta'na mahora e te aua tiare. I muri ae te hepetoma matamua, ua parau ona teie tamaiti: « E rave rahi mau rave'a no te tapu hoê matie mai te au i te rahiraa taata e vai ra, e e mea faufaa mai te mau vahi atoa, e haamata te aufau hoê pene e tae atu pae tara Marite. Parau taua hoê ohipa e toru tara te moni aufau, ua au ia i ta oe ohipa no teie mahana... Pae tara no te matie e... mea maitai, area ra aita i tano, e haamo'e taua te reira ».

Ua vaiho ona teie tamaiti ia faaau te moni o ta'na ohipa, e ia ma'iti e hia moni e ti'a, teie vahine, ia aufau ia'na. Ua aufau ona 2 tara marite no ta'na ohipa no te hepetoma matamua. Ua opua papû te tamaiti ia roaa ia'na 4 tara te hepetoma i muri mai, area ra aita ta'na ohipa i aifaito noa'tu te 3 tara marite. Ua rohi ona ma te haapa'o maite, e imi te mau rave'a ia maitai atu â te aua, area ra te tahi nau hepetoma i mua tu, eita â ta'na ohipa e hau atu te 3 tara e te afa. I te hopea ra, ua faataa e, i monoraa te tamata-noa-raa no te hoê ohipa 4 tara marite, e tamata ona ia roaa 5 tara marite. Ua feruri no te mau rave'a'toa ta'na e nehenehe e faaohipa no te haamaitai rahi atu te aua. Ua rave puai ona te ohipa i te roaraa o te mahana, e e rave i te mau taima iti no te faafaearii. Ua roa tu â te taima no ta'na ohipa i te tau na mua a'e nei, area ra ia oti te reira, ua oaoa roa ona, e ua rave ona hoê ohipa e au i te 5 tara marite.

I muri mai to teie vahine hi'opo'a maiteraa te aua, ua faataa ona teie tamaiti ua rave hoê tuhaa tei ore e nehenehe. Ua arue ia'na no ta'na ohipa e ua oaoa te aufau atu 5 tara ia'na, ta'na i tutava ia noaa mai.

E rave rahi matahiti i mairi, i to teie tamaiti riroraa ei taata paari, ua haamana'o ona te faufaa i noaa ia'na na roto i teie iteraa. « 'Mai te reira taima, e 25 matahiti te maoro teie nei, i to'u mana'oraa tei te hopea vau, e aita'tu â, i reira iho, te putaraa teie ta'o « e ore e ti'a », ua faaohipa vau te puai tia'i-ore-hia no te faaora ia'u teie puai i roto ia'u, e te iteraa e te rave'a tano te vai ra i roto i te noa te ta'o, e ore e ti'a' ». (A hi'o Conference Report, Atopa, 1973, 98; aore râ *Ensign*, Tenuare. 1974, 84–86; faahitihia na roto mai ia Richard Thurman, « The countess and the Impossible », *Reader's Digest*, Tiunu 1958).

Pinepine te mau tamarii e mana’o e te ohiparaa ia hau atu to ratou puai, e ore e ti’a. Area ra, mai ta teie aamu e faaite, e nehenehe tatou e titau ia ratou, ia rave hoê vahî iti te maitai i te tau i mairi. E ti’a tatou ia arue ia ratou no te ohipa oti maitai e te nuuraa au e itea. I reira eita ratou e faataia.

- Nahea tatou e nehenehe ai e titau e e faaitoito ta tatou mau tamarii ia haamaitai roa i te fare haapiiraa? Ani hoê tuahine ia faaite mai nahea ona te faaitoitoraa ta’na mau tamarii ia faaoti te tahi mau tuhaa, mai te pehe, peu paari, e aore râ, te mau faaetaetaraa tino.

E tauturu te ohipa ia manuia te utuafare

- Faaite te hoho’a 29 a, « Hoê metua vahine e haapii nei ta’na tamarii ia ohipa i roto i te fare tutu ».

Ua parau o peresideni Spencer W. Kimball: « E ti’aturi nei matou i te ohipa no tatou e ta tatou mau tamarii... Ia ti’a ia tatou ia ume ta tatou mau tamarii ia rave te ohipa, e ia haapii ratou te operepere te mau hopoi’a o te fare e te aua. Ia horo’ahia te mau titauroa ia ratou no te tama papû te fare, noa’tu â e mea peu ore. E ti’a ia horo’ahia te mau titauroa i te mau tamarii... no te atuatu te faaapu » (i roto i te Confernce Report, Eperera 1976, 5; aore râ *Ensign*, Me 1976, 5)

- Nahea te ohiparaa no te maitai o te utuafare, e tauturu ai hoê tamarii ia faahotu te auraa no te hopoi’a?

Te tahi mau metua e mana’o nei, ua ohipa puai roa ratou i to ratou apîraa. Eita ratou e hinaaro ta ratou mau tamarii ia riro mai ia ratou, no reira eita ratou e titau i ta ratou mau tamarii ia tauturu no te ohipa fare. Te tahi pue-
raa e mana’o ra, e mea na’ina’i roa te mau tamarii, e aore râ, aita e aravihi no te tauturu rahi. Area ra te rahiraa o tatou e mana’o ra e mea faufaa te mau tamarii ia tauturu i te fare.

- Eaha te mau hopearaa no teie huru ti’araa i te ohipa?

E ti’a tatou e ui maere nahea te tautururaa te mau tamarii ia haapii te oaoa no te ohipa e te iteraa e hopoi’a ta oe i to utuafare. E mea taa ê te ti’araa o te utuafare hoê, area ra e nehenehe te mau tamarii ia oaoa i te ohipa e te raveraa te mau hopoi’a na roto te mau rave’a e rave rahi.

- Faaite te api parau no te tabula i raro nei e aore râ, te parau papa’i i ni’a i te iri:

1. Haapii te mau tamarii ia atuatu te tahi o to ratou mau hiaai pae tino.
2. Ani te mau tamarii paari ia haapii e ia atuatu te mau tamarii na’ina’i a’e.
3. Haapii te mau tamarii ia tauturu no te haapa’o hoê ohipa imiraa moni a te utuafare.
4. Faanaho te mau opuaraa ohipa a te utuafare.

29-a, Hoè metua vahine e haapii nei ta'na tamarii ia ohipa i roto i te fare tutu

29-b, Hoê tuane e tauturu ra to'na tuahine no te manii te û

Haapii te mau tamarii ia atuatu te tahi o to ratou mau hiaai pae tino

E ti'a tatou ia haapii te mau tamarii ia ohi e ia atuatu to ratou mau ahu. Hoê mahana, e hinaaro ratou, haapii atoa ta ratou mau tamarii, teie mau ohipa, e aore râ, ia rave ratou iho te ohipa. E hinaaro te mau tamarii ia haapii mai te oraraa ti'amâ. E hinaaro ratou ia faahotu te mau hi'oraa maitai i te ohipa, e e haapii mai te mau haapiiraa e horo'ahia e te ohipa.

- Eaha te mau rave'a tano no te haapii te mau tamarii, ia atuatu to ratou mau hinaaro pae tino?

Ani te mau tamarii paari ia haapii e ia Atuatu te mau tamarii na'ina'i a'e

- Faaite te hoho'a 29 b, « Hoê tuane, e tauturu ra to'na tuahine no te manii te û ».

Ia ite te mau tamarii paari, e hopoi'a'toa na ratou te mau taea'e e tuahine apî a'e. E nehenehe ratou e haapa'o maitai ia ratou ia reva te mau metua no te hoê taime. E nehenehe ratou e tai'o na ratou, himene, hauti, e faa-oaoa ia ratou. Te faufaa rahi mau, ia faaite te mau tamarii paari hoê hi'oraa tano. Elder Adney Y. Komatsu tei faaite te puai no te hi'oraa maitai: « Aenei, i te taime no te pureraa haapaeraa e te iritiraa mana'o, ua horo'a hoê taure'are'a ta'na iteraa papû, no te taime matamua, mai to'na tomoraa i roto i te Ekalesia. Ua faaputapu ona te mau aau o te taata hoê i to'na parauraa, 'ua riro to'u taea'e ei hi'oraa maitai no'u. Ua ite au hoê tauraa rahi i roto i to'na oraraa, ia faaohipa oia ta'na piiraa autahuaraa. Ua ite au, ua piihia to'u taea'e na te Atua i teie ti'araa i roto i te Ekalesia. Ua rave te tauturu aroha, e te tavininraa e ua tavini te Fatu ma te tuutuu ore, na roto te haehaa, e te peepee. Te hinaaro nei au ia riro mai to'u taea'e' » (i roto i te Conference Report, Korea Area Conference 1977, 4)

- Eaha te tahi mau rave'a, e nehenehe te mau tamarii paari e atuatu te mau tamarii apî a'e?

Haapii te mau tamarii ia tauturu no te haapa'o hoê ohipa imiraa moni a te utuafare

Ei mau melo no te utuafare, e ti'a te mau tamarii e tauturu te ohipa a te utuafare. Ua faaite papû o peresideni Spencer W. Kimball to'na iho ite i to'na apîraa: « I farii au te aau mehara no te ite tau i farii i raro ae te faatereraa a to'u iho metua tane, ia horoi e te pua » castile « te mau haneti e ia tahinu no te paruru te reira. Ua haapii vau te peni te pou aua, te faarii pape, te tamaru pereoo puaahoro fenua, te vairaa titona, te pereoo tura'î, e te pereoo ume, e te hopearaa te fare. E mai te reira mau mahana ia opupu te tahi mau taime to'u mau rima, eita vau e haape'ape'a no teie mau iteraa » (i roto i te Conference Report, Eperera 1976; e aore râ *Ensign*, Me 1976, 126)

Te utuafare Willy Herrey no Göteborg, te fenua Suede, ua faaô ta raua mau tamarii e 7 i roto i te te hoê ohipa imiraa moni a te utuafare. Metua

tane, metua vahine, e te mau tamarii... matahiti 10 e tae atu 18... e opere nei te mau vea hou te hitiraa mahana. Te haamatau ra ratou te mau puaahoro fenua e e hoo atu. I te tau mahanahana, e faatupu nei ratou te hoê aua puaahoro fenua na te mau tamarii rii i Stromstad no te 400 e tae atu 600 tamarii no Suede, Norvege, e Finlande. Ia haamata te mahana no te rahiraa taata, e na te utuafare Herrey, e rave rahi hora te ohiparaa teie nei. Ia oti te ohipa, e te fare haapiiraa, na te mau faaoaoaraa a te Ekalesia e faahope te mahana. Te mau monire ahiahi... te pô utuafare, e himene ratou e hauti te mau haa no te pehe. Mea ohipa roa ratou, e mea i'ei'e no te oraraa, eita e haape'ape'a » (Edwin O. Haroldsen, « Changing lives », *Ensign*, Tiunu 1971, 20–21).

Te ohipa amuiraa i roto i te hoê ohipa imiraa moni na te utuafare e nehenehe e faahotu te faaoru ti'a i te mau tamarii no to ratou utuafare e ta ratou mau faatupuraa. E nehenehe ratou e noaa mai e e haaputu te moni no te hoê misioni e te tuhaa haapiiraa i te tau i mua.

- Eaha te tahi mau maitai e tae mai ia faaô te mau tamarii i roto i te hoê ohipa imiraa moni na te utuafare?

Faanaho te mau opuaraa no te ohipa a te utuafare

Te mau opuaraa no te ohipa utuafare e nehenehe e horo'a mai te iteraa e te mau amuiraa maitai. Ia faatanohia i ni'a te mau taleni e aore râ, te mau hinaaro ti'a o te mau melo utuafare, e nehenehe teie mau opuaraa ia riro ei mea arearea no te taata hoê. Na roto i te rave amuiraa te ohipa, e haafatatahia te mau tamarii e te mau metua e e haapii ratou no ni'a te tahi e te tahi.

I roto i te hoê utuafare, ua titau nau metua ia haapii ta raua mau tamarii te faufaa o te ohipa. Ua papû raua te ere ra ratou hoê manuiaraa, no te tupuraa o ta raua mau tamarii, na roto te tarahuraa hoê tiai no te tama te piha ohipa a te metua tane.

Ua anaanatae te mau tamarii no te fariiraa hoê moni tamau, ia tama te piha ohipa, te po'ipo'i atoa. Te rave tapupuraa te ohipa ua riro mai ei mea faufaa. E tama te mau tamahine o te utuafare, te piha ohipa, hoê po'ipo'i, area te mau tamaroa, e faaea te fare no te tauturu i te mau ohipa utuafare. I po'ipo'i a'e e faaohu ratou te raveraa te ohipa.

« E titau te opuaraa te rave'a itoito e te taima hau no te pae a te mau metua, i te metua vahine e titauhia ia na ia faahoro te mau tamarii i te piha ohiparaa, te mau poipoi atoa. Area ra te mau faufaa tei roaa te mau tamarii, e mea atea i mua te faito i roaa, i te rave'a itoito titauhia » (A hi'o Elwood R. Peterson, « Family Work Projects for fun and profit », *Ensign*, Tiunu 1972, 8).

- Eaha te mau maitai a teie opuaraa ohipa utuafare?

E nehenehe te mau tamarii ia haapii ia oaoa i te ohipa

Ia oaoa te mau tamarii i te ohipa, e tamata puai ratou ia haamaitai atu â. Ratou, tei ore e oaoa i te ohipa, pinepine ratou e hamani te mau otoheraa no ratou. peresideni N. Eldon Tanner tei parau no te taeraa i rotopu na tamaroa e piti, afa'i parau, te rave ra raua te ohipa no te hoê a taiete:

« [Hoê tamaroa] ua anaanatae roa i te taato'araa o ta'na ohipa... Ua hinaaro ona ia tavini, e tauturu te tahi pueraa, e e haapii mai te mea e nehenehe, no ni'a te ohipa imiraa moni...Ua tamata ia riro oia ei tamaroa afa'i parau maitai roa ae mai te peu e nehenehe...Aore rea avae to'na taeraa mai i hinaaro ai hoê o te mau taata faatere ia'na ia haere na muri ia'na, ua hi'opo'a teie faatere ia'na, no reira ua nuu ona i te ti'araa rahi atu te fau-faa e te hopoi'a. Hou te hopea o te matahiti, ua farii faahou ona hoê faanuura, e e tamau â te nuu no to'na huru. Ua faaineinehia ona no te haere no te 2 o te maile. Ua anaanatae i roto i te ta'na taiete, e hinaaro ia tavini atu, e e nehenehe e ti'aturi ia'na no te mau mea'toa. Te tahi tamaroa afa'i parau, ua vai noa ona hoê tamaroa afa'i parau...E mea papû, ua ite ona eita te taiete e au ra ia'na e to'na ite aravihi » (*Seek Ye First Kingdom of God* [1973], 236–37)

- Eaha te faataa i roto i te te manuiaraa o teie nau tamaroa e piti?

E oaoa te mau tamarii i te ohipa ia riro ta ratou haamaururaa ei oaoaraa no te tahi pueraa. Peresideni Davida O. Mc Kay tei horo'a teie hioraa:

« Ua ite au te mau tamahine apî, tei haamaua hoê mahana taatoa no te atuaturaa te taata i te oro'a no te mau ruhiruhi â: Te imiraa te mea au e te oaoa no te tahi atu taata. E haamana'o ra vau, te hoê taime, i te ho'iraa mai hoê o teie mau tamahine apî, i te ahiahi, ua papû roa ona e ua rohi-rohi oia, ua haatopa ia'na i ni'a te ro'i e ua parau, 'aue, ua rohirohi roa vau, area ra, ua ite outou teie hoê o te mau mahana oaoa roa ae o to'u oraraa'. Ua itea ia'na te oaoa i te ohipa tei horo'a'toa te oaoa ia vetahi ê.

« Haapii te here ta oe ohipa. Haapii te parau 'teie tau ohipa, to'u hana-hana, eiaha ra to'u hopea' » (*Stepping Stones to an Abundant Life*, haaputuhia e Llewelyn R. Mc Kay [1971], 115–16)

E mea arearea te ohipa mai te peu e manuia te tamarii. Te tahi mau taime matamua, e rave te tamarii hoê ohipa, e titauhia hoê taata paari, e aore râ, hoê tamarii paari ia ohipa e ona (hoê tamaroa e aore râ, hoê tamahine) e tae te taime, ua ite te rave ona ana'e. I reira e ti'a ia tatou ia haafaufaa te manuiaraa o teie tamarii e ma te haavare ore, arue ia'na (tamaroa e aore râ, tamahine) no te mau tutavaraa. E mea ohie roa ia tutonu tamau i te mau mea ta te hoê tamarii e rave hape nei, no te mea e hinaaro tatou ia'na (tamaroa e aore râ, tamahine) ia haamaitai atu â te tau i mua. Tei matauhia, e ohipa maitai te mau tamarii, ia tutonu tatou i te mau mea ta ratou i rave tano.

E nehenehe e faaau te ohipa, ia himene tatou te mau himene aore râ, na roto te faariroraa te ohipa hoê hauti. E nehenehe te mau metua ia faahiti faahou te mau aamu no to ratou apîraa e aore râ, no to ratou mau tupuna. Te taato'araa o teie mau faaoaoaraa e faauroa tu te ohipa amui. Eiaha e haamo'e e hinaaro te mau tamarii hoê taime faafaeearaa e aore râ, hoê mahana ohipa ore, teie nei e i mua atu â. Mai te peu e rave ratou hoê mahana faaeearaa no te mau ohipa hau, te hepetoma hoê, e rahi atu to ratou oaoa i te ohipa, te mahana i muri ae. E hinaaro'toa ratou te taime no te hauti e aore râ, te tahi atu faaoaoaraa, ia oti ana'e ta ratou mau ohipa hau.

- Ani te mau tuahine nahea ratou te faariroraa te ohipa ei mea oaoa roa no to ratou utuafare.

Opaniraa

No te haapii ta tatou mau tamarii ia manuia i te ohipa, ia vai peepee tatou no ta tatou iho ohipa. Mai ta te peresideni Brigham Young i haa-papû, « e ite te taata hoê teie oaoa i roto i teie ao, maori ra te ohipa o ta'na e rave, e te rave'a na reira ona i te raveraa » (Faahitihia e Elwood R. Peterson, *Ensign*, Tiunu 1972, 9)

Titauraa

Aparau tata'itahi i te mau tamarii. Aparau no to oe e to ratou ti'araa no te mau hopoi'a utuafare. Tauturu te tamarii hoê ia rave e faaoti te mau titauraa.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu o te Evanelia* pene 27, « Te ohipa e te hopoi'a no te taata iho ».
2. Faaineine te apî parau faahitihia i roto i te haapiiraa, e aore râ, papa'i atu teie parau i ni'a te iri.
3. Ani te mau melo o te piha ia horo'a mai te tahi mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa o ta oe e hinaaro.

FAAHOTU E E HAAPII TE HAAVI IA'NA IHO

H a a p i i r a a 3 0

Te opuaraa no teie haapiiraa, te taururaa ia tatou ia faahotu e ia haapii te haavi ia'na iho.

E ti'a ia tatou ia haapii ia haavi to tatou mau hinaaro e te mau huru

- Himene « Haapii ia'u ia ite i te maitai » (*Te Mau Himene*, no. 189, e aore râ, *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, 374)

I roto i te mau irava e tai'o tatou, « E maitai rahi to tei vi to'na ihora aau i tei pau ia'na te oire » (Maseli 14:32) E tai'o atoa tatou, « a tape'a i to te tino atoa ra; ia faaihia oe i te aroha ». (Alama 37:12)

To tatou mau hiaai maa e te mau hiaai rahi ua riro mai te hoê puaahoro fenua itoito e te puai. Mai te peu e faati'ahia ratou ia horo ma te taehae, haneti ore e te haapii ore, e rave oia ia tatou i te vahi ta ratou e au. E hopoi oia ia tatou i te mau vahi e roohia te ati e te ino. Area ra eita tatou e faaore hoê puaahoro fenua maitai no te mea noa e puai rahi to'na. Ia tavahahia, i reira e riro mai tatou ei Fatu, e nehenehe te puaahoro fenua e tavini maitai ia tatou. Mai te reira atoa, ia riro tatou ei Fatu no to tatou mau hiaai, e haapii tatou i te arata'i te reira i roto i te te mau otia o te Evanelia. E nehenehe te reira e riro mai ei tavini no tatou. E nehenehe ratou e faarahi to tatou mau aravihi no te farii te oaoa e te here.

Faahoturaa te haavi ia tatou iho, e tauturu mai ia faanuu e ia farii tatou te mau haamaitairaa

Te bapetizoraa oia te haamataraa no te hoê oraraa apî no tatou. Ia pee tatou te Faaora, e tutava tatou ia upooti'a i te peu o teie ao, te ati e te hara. Ua parau te Faaora:

« O te taata i hinaaro i te pee mai ia'u, e faarue oia ia'na iho, e rave ai ta'na satauro, a pee mai ai ia'u » (Mataio 16:24)

« E teie nei, te taata e rave ta'na satauro, e faarue, ona iho, te taato'araa o te peu paieti ore, e te hiaai pae tino tata'itahi o te ao nei, e e haapa'o tau mau faaueraa » (Iritiraa a Iosepha Semita, Mataio 16:26)

Ua parau atoa:

« E tomo na te uputa pirihaio; te atea nei hoi te uputa e te aano nei te e'a e tae atu ai i te pohe; e e rave rahi tei na reira i te tomo:

« Te apiapi ra te uputa e te piri hoi o te e'a e tae atu ai i te ora, e te iti hoi te feia tei ite atu i te reira! » (Mataio 7:13–14)

Tomoraa i te ao na te e'a pirihaio, e titau mai ia haavi e ia faasutia ia tatou iho. Te auraa, te raveraa ma te mau ore te mau mea e tamata nei ia tatou. Ia ite tatou e ia ora te parau mau, ta tatou haamaurururaa o te ti'amâraa.

- Tai'o Ioane 8:31–32. Papa'i i ni'a te iri: *Nahea te haapa'oraa te mau parau tumu o te Evanelia e faati'amâ ai ia tatou?* Ani te mau tuahine ia feruri no teie uiraa.

Mai te peu e vaiho tatou ia faaite to tatou riri, pohehae, mana'o tahoo, miimii, faaoru, faahua, riri u'ana, e te tahi atu â, e nehenehe te reira e haavi ia tatou. Ma te tuutuu ore, e rahi noa'tu â to ratou mana. E faaô te reira i roto i to tatou huru, e e riro mai ei mau peu tumu na tatou. No reira, e mo'ehia, eiaha ra te ti'amâraa ana'e, area ra te haaviraa ia tatou iho. Ia tavaha tatou i to tatou mau hinaaro pae tino, i reira, e tatara ra tatou ia tatou iho i te mau huru e nehenehe e riro mai ei faatere ia tatou.

Ia tavaha tatou to tatou mau hiaai maa, e riro mai tatou ei taata ti'amâ, i te mau hinaaro te nehenehe e riro mai ei feia faatere no tatou. I te tahi pae, mai te peu e amu rahi tatou te maa, e aore râ, e faaohipa te mau maa ino mai te taofe, ti, ava, avaava, e aore râ, te tahi mau raau taero, e faarahi tatou te mau peu, tei riro mai ei mea fifi no te faaore atu. E haamata to tatou tino i te matau teie mau mea, e e riro tatou ei tîfî no te reira.

Te poia no te mau maitai o te ao nei (ia rava'i e na tatou no to tatou mau hinaaro) e te hinaaro ia taoto maoro e aore râ, ia rahi roa te mau peu faaoaoa (mai te afata teata) e tuhaa'toa te reira no to tatou mau hiaai. E ti'a ia tape'a te reira i roto i to ratou otia tano.

- Tai'o 2 Nephi 9:45. Nahea te haapa'oraa te mau parau tumu no te Evanelia e faati'amâ ai ia tatou?

To tatou Metua i te Ao ra, to tatou arii paari, ua horo'a ia tatou te mau faaueraa no te mea ua here ona ia tatou. Hinaaro ona ia paruru ia tatou no te oto ti'a ore, ia roaa ia tatou te haavi ia tatou, ia nehenehe ona e haamaitai mai ia tatou. Te ture no te haapae e haapii ia tatou ia haavi to tatou mau hiaai maa, I reira, e nehenehe tatou e faairi to tatou mau varua ei feia faatere i to tatou mau tino. Te ture ahuru, e tauturu ia tatou ia upootia i to tatou mau mana miimii. Ua horo'a ona ia tatou te ture paari, no teie tuhaa, e faaora ia tatou i te mau hopea ino o te avaava, ava, e te mau raau taero. Ua horo'a ona ia tatou te ture no te viivii-ore, no te tauturu ia tatou ia haavi to tatou mau hinaaro pae tino.

30-a, Te pato'i ra Daniela e to'na mau hoa te maa e te uaina a te Arii

- Faaite te hoho'a 30 a, « Te pato'i ra Daniela e to'na mau hoa te maa e te uaina a te arii ».

I roto i te faufaa tahito, e tai'o tatou no Daniela e to'na mau hoa, tei faauehia e amu te maa, tei parauhia ia ratou eiaha e amu e e inu te uaina. Area ra ua pato'i ratou, e no te mea ua haapa'o ratou te ture no te ea a te Fatu, ua haamaitahia ratou i te puai e te paari. (A hi'o Daniel 1:1-16).

- Eaha ta tatou e haapii mai no te aamu o Daniela e to'na mau hoa?
Nahea te haaviraa ia tatou e tauturu ai ia haapa'o te mau faaueraa?

Te roaaraa te haaviraa ia oe

Te roaaraa te haavi ia oe, hoê ia haerea no te maoraraa o te oraraa. Ia roaa ia tatou hoê ite rahi no te Evanelia, e roaa'toa ia tatou hoê hinaaro rahi no te ora ta'na mau parau tumu. Te oraraa te Evanelia, e titau mai ia tatou ia haere tuutuu ore e tae atu hoê faito rahi no te haavi ia oe.

- Faaite hoê api parau no te tabula i muri nei e aore râ, papa'i atu i ni'a te iri:

1. Ia ite ia tatou iho.2. Faatupu te mau opuaraa.3. Pure e tai'o te mau papa'iraa mo'a no te tauturu.

Ia ite ia tatou iho

Na roto to tatou mau oraraa, e ite tatou te mau ti'araa apî e e nehenehe tatou e haapii rahi no te Evanelia e no tatou iho. E haapii tatou ia haroaroa to tatou mau paruparu e te mau puai, e e haamata tatou te papû no te aha i vai ai ia tatou ra. E hinaaro tatou ia faarue te mau peu ino e e faahotu te mau peu maitai.

Faatupu te mau opuaraa

Ia tae te taime e faatupu tatou te mau opuaraa, e ohipa no te faaoti te reira, e riro tatou mai te mau aremiti. E arata'ihia tatou na te mau mata'i o te mau hiaai e te mau mana'o mau ore. E ti'a tatou ia vai te mau opuaraa e te haavi ia oe te paari hou a faatere ai to tatou mau paruparu. Te tuahine Kay Newman no te fenua marite tei aro to'na hiaai maa mau ore:

« E vahine paari vau e tau iho mau tamarii faatata te paari atoa, a ite ai au e o vau ihoa to'u enemi ino roa. E ua ite anei outou no te aha ra? E haama rii au ia faaite atu! Hoê afata totora! I te taime no te faae meta haapiiraa no noela, ua amu vau, faatata te taato'araa no te hoê afata totora...

« Amu te mau totora o to'u ia vahi paruparu. Eita e nehenehe ia'u ia tatara, i te hoê tei ore â i ite, te mau huru mai teie: Ua î roa to'u opu i te mau totora, manuanu vau ia'u, ahoaho, e te taia rahi mau. Na roto teie paruparu nevaneva, maamaa, ua ohipa Satane i ni'a ia'u, e ua faatahua ia'u. Te taato'araa o to'u mau mana'o e te mau feruriraa i teie taime, e mea ti'a ore.

« No reira i te noela, ua maiti vau eihā e faatupu faahou teie hoho'a. Ua parahi e ua papa'i vau hoê rata. I roto i te rata, ua tatara vau to'u mau mana'o, e no reira eita e nehenehe ia'u ia haamo'e te reira, e ua parau vau ia'u iho, eita hoê matahiti e mairi, ma te ore au e upooti'a i ni'a i tau popore maa. Ua ite vau to'u nuuraa teie matahiti, mai reira mai, e ua hotu to'u ti'aturiraa te mahana hoê. Ua ite au ua faatata vau te rê i teie aroraa » (« My Worst Enemy...Me! » *Ensign*, Febuare 1975, 62)

- Eaha te mana'o o te tuahine Newman i to'na faaiteraa e nehenehe e faatupu hoê opuaraa, e e tape'a te reira? Eaha ta'na i rave no te haamana'o ta'na opuaraa?

Pure e tai'ora te mau papa'iraa no te tauturu

Na roto te pure e te tai'oraa te papa'iraa ti'a, e nehenehe tatou e haaapuui to tatou mau hiaai, ia maitai atu â. Te mau oraraa o te taata i roto i te mau papa'iraa mo'a, e vai ei hoho'a na tatou no te pee atu. E tauturu ratou ia tatou, ia ite e nehenehe atoa tatou e roaa mai te haaviraa ia tatou iho. Ua haapuui te tuahine Newman ia'na iho na roto te tai'oraa te mau papa'iraa mo'a, ma te haapa'o maitai, hoê hora te mahana tata'itahi. Ua parau ona: « I te roaraa o te reira hora, i tupu ia'u te mana'o ia haavi ia'u, e ua itea ia'u te hinaaro ia faarue te mau peu i vai mai te matamua mai â e te tape'a nei ia'u, e i puta mai teie hinaaro ia'u i te mau taimē e farii ai au te mau fifi » (*Ensign*, Febuare 1975, 63)

- Ani te mau tuahine ia faaite mai nahea te pure e te tai'oraa te mau papa'iraa mo'a i tauturu no te haamaitai mai ia ratou.

Haapii te mau tamarii ia haavi ia ratou iho

To tatou mau fare, e ti'a ia vai ei vahi tamatamataraa, i reira to tatou mau tamarii e haapii mai ai te haavi ia ratou iho. Mai te peu, eita tatou e manuia, e e faarava'i te haapiiraa ia ratou, e aore râ, mai te peu e hi'opo'a tatou ma te haavi rahi ia ratou, eita roa ratou e haapii mai te faatere ia ratou iho. E ti'a ia pee tatou hoê faanahoraa tano no te haapii ta tatou mau tamarii te haavi ia ratou.

- Faaite hoê api parau no te tabula i raro nei e aore râ, papa'i atu i ni'a te iri:

1. Tamau te mau oti'a.
2. Haapii te mau tamarii, a faaohipa te mau parau tumu o te Evanelia.
3. Horo'a te hopoi'a i te mau tamarii.

Tamau te mau oti'a

- Faaite te hoho'a 3o b, « Peresideni e te tuahine David O. Mc Kay ».

Peresideni David O. Mc Kay, tei parau:

« O to'u mana'o teie... te taimē maitai no te tamarii ia haapii mai te mau ture no te auraroraa, tei rotopu te mau faito matahiti 3 e te 5...Mai te peu eita e roaa te metua vahine te hi'opo'araa te tamarii i te reira taimē, e roaa ia'na hoē fifi rahi no te faatupu te hi'opo'araa i muri ae...Aita vau e parau ra e turai e ume aore rā, e faaiti ... teie noa a vaiho te tamarii na'ina'i te taato'araa o te ti'amāraa no te faahotu e tae atu ua tae i pihai atu te otia no te fifi ore. I reira, ia ite ona te rima mata aiai aore paari no te paruru.

« Hoē taimē, ua ite maua te tuahine Mc Kay e vau nei, teie ture te faaho-ho'a-maitai-hia, i roto i te vahi no te mau animala (Zoo) ... Ua ite maua hoē fanaua uritaata na'ina'i te haapii noa ra te haere. Ua haapa'o e ua faamu te mai'a ia'na. Te haamataraa, ua faahiahia maua te hi'oraa te mai'a, ia tupa'ipa'i te fanaua na'ina'i, e e tamata ra ia faataoto ia'na. Area ra, teie fanaua na'ina'i ua faateatea atu i te mai'a, e ua haamata i te ta'uma i ni'a te aua. Mai te mea ra aita te mai'a e taua ra ia'na, e ua vaiho ia'na ia ta'uma, e tae atu te taimē ua roohia ona te ati. I reira ua ti'a aera te mai'a, i ni'a, faaho'i maira ia'na i raro, e ua vaiho ia'na ia hauti i roto i te oti'a o te fifi ore... No reira ua ite maua te ohipa tauturu matamua o te utuafare ia roaa te oaoa o te tamarii, ia haapii ia'na te vai ra te mau oti'a, i ô atu eita e nehe-nehe ia'na ia haere atu â, ma te fifi ore ». (*Stepping Stones to an Abundant Life*, haaputuhia e Llewelyn R. McKay [1971], 38).

- Tai'o PH&PF 93:40 44. No te aha te Fatu i haavi ai ia Frederick G. Williams e Sydney Rigdon? Noa'tu a te aro nei tatou ia haapii ta tatou mau tamarii ia haavi ia ratou, i to ratou ap'iraa, no te aha e ti'a ia tatou ia tamau te tamata-noa-raa?

Haapii te mau tamarii ia faaohipa te mau parau tumu no te Euanelia

Peresideni N. Eldon Tanner tei parau:

« Eita te mau tamarii e haapii ia ratou iho, nahea ia faataa te mea ti'a i te mea hape. E ite te mau metua te ineineraa o te tamarii ia amo te hopoi'a... Ia haapii tatou ia ratou, tei ia tatou te hopoi'a no te faatiti'aifaro ia ratou e ia hio e te rave ra ratou te ohipa tano. Mai te peu, e mea reporepo te tamarii, eiaha tatou e tia'i ia rahi ona no te maiti e hapu aore eiaha ona e hapu te pape. Eiaha tatou e vaiho ia'na ia tia'i no te faaoti e rave aore rā, eiaha e rave ta'na mau raau ia ma'ihia ona, e aore rā, no te haere i te fare haapiiraa, e aore rā, i te fare pureraa.

« E ti'a atoa te mau metua ia haapii oioi ta ratou mau tamarii i roto i te oraraa, teie haapiiraa hanahana e teie parau e mau tamarii pae varua ratou no te Atua, e te maitiraa ia pee te mau haapiiraa a Iesu Mesia oia te rave'a papû e maururu ai no te manuia e te oaoa mure ore, i ô nei e te oraraa mure ore a muri atu. E ti'a ia parauhia ratou te vai mau ra Satane, e e faaohipa ona te mau rave'a'toa, e vai ra ia'na, no te tamata ia ratou ia rave te mea hape, ia arata'i ê atu ia ratou, e faairi ia ratou ei titi nana, e

30-b, Peresideni e te tuahine Davida o. Mc Kay

te faaereraa ia ratou te oaoa hau a'e, e te faateiteiraa ta ratou e nehenehe e roaa mai aita noa'tu » (*Seek Ye First the Kingdom of God* [1973], 87)

I roto i te mau papa'iraa mo'a, te tai'o nei tatou no Eli, hoê tahu parau-ti'a tei tavini i roto i te hiero. Te mau tamaroa a Eli, aita roa i pee te hi'oraa a te metua tane. No te monoraa, ua rave ratou te hara rahi i mua te Fatu. Ua a'o Eli ia ratou, aita ra i paruru ia ratou. No teie mea iti, aita te Fatu i mauruuru, e ua horo'a hoê faautuaraa toiaha i ni'a ia'na. (A hi'o 1 Samuel 2–3.)

- Tai'o 1 Samuela 3:13. Eaha ta te Fatu e titau ia tatou ia rave, ei amui-
raa te haapiiraa ta tatou mau tamarii?

E mea faufaa roa tatou ia horo'a te hi'oraa tano no ta tatou mau tamarii, ia pee mai. Mai te peu eita tatou iho e hi'opo'a e haavi to tatou mau huru, hiaai maa, e to tatou mau hiaai rahi, e mea papû eita toa te mau tamarii e haavi ia ratou iho.

E hinaaro tatou ia faaairo to tatou utuafare ei vahi no te oaoa mau. Ia ite ta tatou mau tamarii aita e ati, aita e fifi, e te vai ra te here. Mai te peu eita ratou e farii te oaoa, na roto te oraraa te Evanelia i te utuafare, e haere ratou i rapae te Evanelia. No reira, ia haapa'o ore hoê tamarii, e ti'a ia faatiti'aifaro tatou te tamarii e i reira, e horo'a'tu tatou (te tamaroa e te tamahine), te rahiraa here ia'na.

- Tai'o PH&PF 121:43–44. No te aha e faaite tatou, hoê rahiraa here i to
tatou mau tamarii i muri mai a faatiti'aifaro ai tatou ia ratou?

Horo'a te hopoi'a i te mau tamarii

Elder F. Enzo Bushe tei parau:

« Tau vahine e vau, ua farii maua e te riroraa ei taata paari i te pae varua, te vai ra, e nehenehe e parau hoê ti'a, i te mau tamarii... ia vai ia ratou ra te mau fifi i te pae ea... Te ti'aturi nei maua, e hopoi'a na te mau metua ia ite... e ia faaore te hapa, 'eiaha ratou ia faataia'... Te mau haamataraa na'ina'i no te titauraa te mau horo'a maitai, e ti'a ia itehia, ia parauhia e ia haapoupouhia...

« E tamata tatou ia arata'i ta tatou mau tamarii i ni'a te reni no te haaviraa ia'na iho... e te rahiraa o te taime a vaiho ia ratou, ia haava ratou iho. Ua itehia te tahi taime, eita tatou te orometua maitai mai te peu e ite tatou e aparau noa no te mau hape... mai te peu, e tamata tatou ia ite te tamarii iho, e te hape nei ona. Ia nehenehe hoê tamarii ia papû, ona iho, no ta'na mau hape, te tahiraa matamua te reira i ni'a te reni no te tauraa.

« Hoê taime, ua haamana'o vau, e nahea maua te aniraa ta maua tamaiti, i muri ae hoê ofatiraa ture, ia faatupu ta'na iho faautuaraa. Ua maiti, eita ona e hi'o te afata teata, i te maoraraa hoê ava'e. I to maua hi'oraa e mea paari roa te reira, area ra to maua oaoa rahi, o ta maua iho faarooraa, no

roto mai te vaha o to'na mama ruau, i to'na hahaereraa e farerei ia'na, e ua parau onoono ona i to'na mama ruau, e mea hape ona te faaitoitōraa ia'na ia hi'o te tahi hoho'a afata teata, noa'tu eita to'na nau metua e ite mai. Aita vau i mana'o, e nehenehe te mau metua e farii hoê oaoa hau a'e, ia ite hoê tamarii i faaohipa maitai, ona iho, i roto i te ti'araa fifi » (« 'Provoke not Your children' », *Ensign*, Mati 1976, 41–42)

- Nahea Elder Bushe te faaitoitōraa ta'na mau tamarii ia faarahi te haaviraa ia'na iho?

Elder L. Tom Perry tei parau: « Te mau parau no ni'a te faatereraa, a te peropheta Iosepha Semita, e mea papû ia faaau i ta tatou mau tamarii: 'Haapii ia ratou te mau parau tumu tano e vaiho ia faatere ratou ia ratou iho'. (Mai te faahitihia e John Taylor i roto i te *Millennial Star*, 13:339). Mea papû, e ti'a ia haapa'o maitai tatou e e mea ti'a ta tatou haapiiraa, e i oomo tatou te faaroo e te ti'aturi i te Fatu i roto i to ratou mau oraraa. Ia papû tatou, e ua haapii-tano-hia ratou, e ia haamata ratou te tupu i te paari pae varua, e ti'a ia tatou ia horo'a ia ratou te mau manuiaraa no te faaite te puai e tupu ra i roto ia ratou. E hinaaro tatou ia horo'a to tatou faaroo e te ti'aturi ia ratou, e ia horo'a toa te hopoi'a » (i roto i te Conference Report, Sao Paulo Area Conference 1977, 11–12).

Opaniraa

Te faahoturaa te parau no te haavi i roto ia tatou e ta tatou mau tamarii, e vai hoê huru no te taato'araa o te oraraa. E titau te reira te faaroo e te faaoroma'i. Area ra ia tamau tatou te faatupu te parau no te haavi, e farii tatou te mau haamaitairaa o te Evanelia.

Titauraa

Tuu hoê opuaraa no te haavi hoê paruparu. Pee na taahiraa e toru no te haapiiraa te parau no te haavi tei haapapûhia i roto i te teie haapiiraa. Tai'o faahou teie haapiiraa i te fare.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 4, « Ti'amâ no te maiti », e te pene 35, « Te haapa'oraa ».
2. Faanaho ia haamata te haapiiraa e te himene « Haapii mai ia'u ia ite te maitai » (*A hi'o Te Mau Himene*, no. 189, e aore râ, *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, 374).
3. Faaineine te mau api parau faahitihia i roto i te haapiiraa, e aore râ, papa'i i ni'a te iri.
4. Ani te mau melo no te piha ia horo'a mai te mau aamu, irava, e te mau tuhaa e hinaarohia e oe.

FAATUPURAA HOÊ HOHO'A TEI RIRO EI HI'ORAA MAITAI I ROTO I TO TATOU MAU FARE

H a a p i i r a a 3 1

Te opuaraa no teie haapiiraa, te faaururaa ia tatou ia faatupu hoê hoho'a tei riro ei hi'oraa maitai i roto i te i to tatou mau fare.

Te mana puai o te oraraa utuafare

- Faaita te hoho'a 31 a, « Hoê metua vahine e ta'na mau tamarii », e 31 b, « Hoê metua vahine, e tai'o ra i te mau tamarii ».

Te taima ta tatou e ora nei i te utuafare e te hoho'a oraraa o te fare, e riro hoê mana puai i to tatou mau tupuraa. I reira e tupu ai te mau peu e te mau mana'o o te mau tamarii. Ua papa'i o Dorothy Law Nolte:

- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te faahaparaa, e haapii ona te faahapa.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te tama'iraa, e haapii ona i te taputo.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te faaoo, e haapii ona te mamahu
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te haama, e haapii ona ia riro ei taata hara.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te mana'o farii, e haapii oia ia faaoroma'i.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te faaitoitorea, e haapii ona te ti'aturi.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te arueraa, e haapii ona ia ite i te huru mau.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te afaro, e haapii ona te parau-ti'a.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te pe'ape'a ore, e haapii ona te faaroo.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te faati'araa, e haapii ona ia here ia'na iho.
- « Mai te peu e ora hoê tamarii i roto i te fariiha e te autaea'eraa, e haapii ona ia imi te here i roto i te ao » (« Children Learn What They Live », © 1963 e John Philip Co.; used by permission)

E hopoi'a faufaa ta te mau metua vahine, te tautururaa no te faatupu hoê hi'oraa maitai i roto i te fare. E mana rahi to tatou hi'oraa i roto i te oraraa utuafare. E ti'a ia tatou ia ui ia tatou iho teie mau uiraa: E mea faaoroma'i e e mea oaoa anei tatou? Te faaiti'aifaro anei tatou i te mau hape utuafare na roto te here, eiaha na roto te riri? Te faaita anei tatou e faatura tatou i te

31-a, Hoê metua vahine e ta'na mau tamarii

31-b, Hoê metua vahine e tai'o ra i te mau tamaraii

mau mea mo'a? E ti'aturi anei tatou ia Iesu Mesia? E tauturu anei tatou te mau fifi o te tahi pueraa? E faatupu anei tatou te pure tata'itahi, e te pure amui? E faaroo maitai anei tatou i te tahi pueraa? Ia rave tatou i teie mau mea, te faatupu ra tatou hoê huru te faauru, e tauturu to tatou utuafare.

Faariroraa hoê fare ei utuafare

Hoê fare, e vahi i reira te taata e ora ai i roto i te hau e te oaoa. Hoê fare e nehenehe mai te hoê ana. Hoê fare na'ina'i, hoê fare i'e, hoê aora'i, hoê piha, e aore râ, hoê fare inidia. Te rahi e aore râ, te nehenehe o te hoê fare tima, eita e faariro te reira ei hoê utuafare; na te oaoa o te taata e faatupu hoê utuafare.

Tatou tata'itahi, e ti'a ia faatupu hoê hoho'a i to tatou utuafare tei faauru to tatou fetii. E hinaaro tatou to tatou mau melo utuafare ia ora te mau parau tumu o te evanelia e te faaohipa-maitai-raa to ratou taime e te mau taleni. E ti'a ia tatou ia horo'a te mau manuiraa no te haapiiraa, faaoaoaraa e te mau faaarearearaa i roto i to tatou mau fare. I reira e hinaaro te mau melo utuafare ia vai i te utuafare e e iti mai ta ratou imiraa te mau faaoaoaraa i rapae atu.

- Eaha tei faatupu hoê hi'oraa maitai i to tatou mau utuafare? Papa'i te mau pahonoraa i ni'a te iri e aparau no te reira. Ia papû e ua faaô outou te mau mana'o i raro nei:

Ia taua te mau mana'o o te tahi pueraa taata
 Ia vai te varua o te Fatu
 Te iteraa e herehia e mea faufaa tatou
 Pure
 Faatupu te pureraa pô utuafare
 Tuatapaparaa te mau papa'iraa

Mai te peu e mea moni e aore râ, e mea veve tatou, e nehenehe tatou e rave te mau mea rau ia tauturu to tatou mau melo utuafare ia au te faaearaa i te fare. E nehenehe tatou e faanaho te mau faaoaoaraa peu hauti no te haapii e te faaarearea te mau melo utuafare.

- Ani te mau tuahine ia aparau no te mau taime oaoa i te fare, i te taime a paari mai ai ratou.
- Papa'i i ni'a te iri: *Pehe*

« Ua amu Fred ta'na maa [no te po'ipo'i] ma te feruri maitai, e i muri ae ua faahee i raro mai ni'a mai to'na parahiraa.

« 'Teie nei, e nehenehe anei au e haere io Jimmy, mama?' ua ani ona.

« 'Area ra Fred', ua parau vau, 'i nanahi tei o mai oe e te mahana na mua'tu. No te aha eita o Jimmy e haere mai i o nei teie mahana'?

« 'E, eita ona e hinaaro'. Ua ruru te utu o Fred, noa'tu e ono matahiti ona no te huru tane. 'E, e, mama'.

« 'No te aha e mea au ae na oe te fare o Jimmy i to tatou, tau tamaiti'? Ua parau faahou vau. Ua haamana'o ae vau e, Fred e to'na mau hoa, e hinaaro noa ratou i te mau taime atoa, ia haere i te fare o Jimmy.

« 'No te aha! ua haapapû ona ma te feaa, no te mea... no te mea, te fare o Jimmy, hoê ia fare himene ».

« 'Hoê fare himene'? Ua ui vau. 'Teie nei, eaha te auraa te reira'? »

« 'Oia', ua ite Fred e mea fifi ia'na ia haapapû, 'te mama o Jimmy, e himenemene ona ia nira anae; e Annie i te fare tutu, e himene ona ia tapupu ona te mau 'biscuits'; e te papa o Jimmy i te mau taime toa e hi'o-hi'o ona, ia hoi mai i te fare'. Faaea a'e ra Fred hoê taime e ua parau faahou, 'ta ratou mau paruru fare, ua tavirihia i ni'a e mea maramarama roa te fare, e te vai ra te mau tiare i te pae maramarama. Te mau tamaroa paatoa e au roa ratou te fare o Jimmy, mama'.

« 'E nehenehe oe e haere, tau tamaiti', ua parau haavitiviti vau. Ua hinaaro vau, ia haere ona i rapae e i reira e nehenehe au e feruri.

« Ua hi'o faati au to'u fare. Ua parau te taata ia'u e mea haviti oia. Te vai nei te mau tapo'i tahua no te mau fenua i hitiaa o te ra. Te aufau nei matou te reira na roto te mau aufauraa rii... Te aufau ra matou no te tauihaa fare haameumeuhia, e te pereoo uira mai te reira'toa. Penei ae no reira te papa o Fred eita e hi'ohi'o ia tomo mai roto i te fare...

« Ua ... haere atu vau i te fare o Jimmy, noa'tu â ua hora ahuru, e e mahana maa i te po'ipo'i. Ua feruri au eita o Burton vahine e haape'ape'a ia tapu vau ta'na ohipa, i te ropuraa o te po'ipo'i. Aita roa hoê taime, e hoho'a rû ona. Ua farerei maua i te upta, e tauera to'na i ni'a te upoo.

« 'E, a tomo mai. No oti noa maira tau tamaraa te piha farereiraa. Oia mau, aita oe i tapu tau ohipa. Te haamata ra vau te tatara teie tauera, e ua tae mai ra oe ».

« No te mea te tia'i noa ra vau, ua hi'o faaati a'e ra vau. Te mau tapo'i tahua, ua marau roa; te mau paruru fare ... ua taamuhia i muri; te mau tauihaa fare, ua tahito e ua putaputa...hoê iri papa'i, e hoê tapo'i teatea tei ni'a hoê numera o te mau buka tahito 'magazines'. I te haamarama ua faatautauhia te mau vairaa no te « lierre »... , area hoê manu te ioio ra i roto i to'na vairaa tei faatarerehia i ni'a te mahana. Te au maitai, tera ia te hoho'a.

« Ua matara te uputa o te fare tutu, e ua ite vau ia Jerry, te aiû, te parahi ra i ni'a te vauvau tahua porenî mâ, e mata'ita'i ra ia Annie, te iiti ra te mau peho o te hoê pa'i apara. Ua himenemene ona...

« Ua haere mai o Burton vahine ma te ataata. 'Oia', ua ani mai ra, 'eaha teie? Ua ite au i haere mai oe no te hoê ohipa, no te mea e vahine ohipa roa oe ».

« 'E, 'ua pahono oioidu vau, 'ua haere mai au e hi'o, eaha te hoho'a no te hoê fare himene ».

« Ua hi'o mai o Burton vahine ia'u ma te hepohepo. 'No te aha, eaha ta oe e parau ra? »

« E parau o Fred, e mea au na'na ia haere mai i ô nei, no te mea e fare himene to outou. Te haamata nei au te ite eaha mau te auraa ».

« 'Hoê parau haapoupou nehenehe roa tena! 'Ua uteutehia o Burton vahine te fariuraa mai. 'Area ra eita to'u fare e tapirihia i to oe. E parau te taata tata'itahi, to oe te fare purotu roa a'e i roto i te oire ».

« 'Area ra e ere te hoê fare himene, Ua pahono atu vau'...Faaita mai ia'u nahea oe te faatupuraa te reira ».

« 'Oia', ua ataata o Burton vahine, 'mai te peu e hinaaro mau oe e ite te reira. Teie, aita ta John e moni rahi. Aita vau i mana'o e rahi atu â ta'na moni. Eita to'na huru te reira. E faaita matou te tahi vahi, e e maiti matou te mau tuhaa faufaa iti...Te vai ra te mau buka, 'magazines', e te pehe...Teie te mau mea ta te mau tamarii e tape'a i roto ia ratou. Eita te reira e roahia te auahi e aore râ, te mau fifi no te pae moni, no reira ua faaoti matou e mea faufaa teie mau tuhaa. E parau mau te maa tano maitai, oia hoê tuhaa faufaa'toa...Te mau ahua o te mau tamarii, e mea iti noa...Area ra, ia pee pauroa teie mau tauihaa, aita i rahi tei toe mai no te mau vauvau tahua e te mau tauihaa fare... Eita matou e tarahu, mai te peu e nehenehe matou e ape te reira... area ra te oaoa nei matou', na reira maira ona.

« 'Te ite nei au', ua pahono vau ma te feruri maitai. Ua hi'o atu vau ia Jerry e Fred i te peho, Ua hamani raua hoê pereoo auauahi i te mau afata raau mati e ua faai te reira i te huero titona. Ua puehu rii te reira, hoê tuhaa maitai, area ra te titona e mea mâ e te maitai.

« Ua ho'i au i te fare. Tau mau tapo'i tahua no te hitiaa o te râ, ua riro ei mea oriorio. Ua ta'iri atu vau tau mau paruru fare i te vahi teitei o te mau haamaramarama, area ra te maramarama e mea poiri mai te huru ra e haere mai ra na roto te mau ahua me'ume'u... [Tou fare] e ere te fare himene. Ua faaoti vau, ia faariro te reira ei fare himene » (me Morgan Potter, « The singing House », as quoted by Reed H. Bradford i roto i te *Priorities, Instructor*, Nov. 1969, 410, 415).

31-c, Hoê metua vahine e haapii ra te mau himene evanelia no ta'na mau tamarii rii

- Eaha te auraa o te hoê « fare himene »? Eaha te tahi mau tumu i riro ai teie fare ei fare oaoa?

Te tahi o te pehe, i te ao nei, i tei mahana, e eita e haapuai ia tatou. E faaitoito te reira, ia tatou, ia haamana'o i te mau mea faufau e te tura ore. Teie huru pehe e tape'a ia tatou ia farii te Varua o te Fatu.

- Faaite te hoho'a 31 c, « Hoê metua vahine e haapii ra te mau himene evanelia no ta'na mau tamarii rii ». Tai'o PH&PF 25:12.

E nehenehe te pehe e haafatata te mau melo utuafare e e haafatata i te Fatu. Te himene amuiraa te mau himene mai te hoê utuafare e haafatata, ia tatou i te Fatu. Te pehe o te fenua e faahaamana'o ia tatou, to tatou mau tupuna, e nahea ratou te oraraa. Te pehe tano e faateitei e e faaûru ia tatou. E haapii tatou i te au te reira na roto te faarooraa, te himeneraa, e te hauti pinepineraa te reira.

E ti'a tatou ia faaitoito te mau melo utuafare no te faahotu ta ratou mau taleni no te pehe. I ani te mau feia faatere o te Ekalesia ia tatou ia rave teie tuhaa, noa'ûu e mea paari no tatou. Te tuahine Margrit F. Lohmer, hoê melo no Suisse, tei faati'a te aamu i muri nei:

« E faai te reo o to'u metua vahine to matou fare i te po'ipo'i no Helevetia, te avatea, e te pô. Aita ona i ite te tahi ae himene no te mau piha tamarii, area ra ua himene noa ona te mau himene no Ziona... Ei hopearaa e nehenehe vau e himene teie mau pehe noa'ûu e tamarii rii noa vau.

« Eita e nehenehe to'u nau metua ia hoo mai hoê piana nau, e no reira e haere vau te mahana hoê, no te roaraa 20 minuti na roto te u'a e te hiona, no te hoê matahiti, e hauti te piana i roto i te piha to'eto'e, e vai ra i mua, o te tahi mau melo no ta matou amaa i Zurich. Ua roohia vau te hota (pneumonie) no te reira, ua hoo to'u mau metua te piana nau, e ua haa-pae raua te tahi o to raua mau hiaai. Ua tama to'u metua vahine te mau piha i te mau piha tarahu o te hoê taata tapiri, ia roaa mai te moni no te aufau tau mau haapiiraa pehe » (« With a Song on your Hearth », *Ensign*, Atete 1975, 27)

- Papa'i i ni'a te iri: *Peu paari*. Nahea tatou e nehenehe ai e faaitoito te peu paari i roto i to tatou mau utuafare?
- Faaite te hoho'a 31 d, « Hoê hoho'a no te Mesia tei ti'a-faahou mai e haamaitai te huru o teie fare ».

Te mau hoho'a e faaohipahia tatou i roto i to tatou mau fare, e faahaamana'o ia ia tatou, to tatou mau fetii o te mau mea faufaa ae. E nehenehe tatou e faaati ia tatou i te mau hoho'a te faahaamana'o mai ia tatou, to tatou mau fetii, to tatou mau tupuna, ta tatou Ekalesia, e ta tatou mau opuara. Teie mau hoho'a, mai te hoho'a no te Mesia, no te mau hiero, e aore râ, to tatou mau peropheta. E nehenehe toa tatou e faa'una'una to

31-d, Hoê hoho'a no te Mesia tei ti'a-faahou mai e haamaitai te huru o teie fare.

tatou mau fare i te mau hoho'a, e tauturu mai ia tatou ia here i te natura, te hau, te nehenehe, te aamu e rave rahi atu â.

E nehenehe atoa tatou e faahotu to tatou mau aravihi no te peni, nana'o, ohipa nira, e te ohipa tâta'i, faaunauna to tatou mau fare i ta tatou mau tauihaa rave rimahia. E nehenehe tatou e faaitoito te mau melo utuafare ia au te peu paari ma te horo'a ia ratou te mau mea e te mau tauihaa e au, e faaiteite ta ratou ohipa i to tatou mau utuafare. Eiaha tatou e faaoo ta ratou mau ohipa e aore râ, ta ratou mau tutavaraa. I te mau pô utuafare e nehenehe e rave hoê taima ohiparaa. E nehenehe te taata hoê e ohipa e te tahi pueraa no te hamani hoê tauihaa purotu maitai. I reira e nehenehe tatou e horo'a te reira i te taata tei ma'ihia, e faaea noa te fare, e aore râ, taata hoê

- Papa'i i ni'a te iri: *Natura*. Nahea tatou te faaitoito ia anaanatae te natura?

E rave rahi o tatou, aita e rave nei te taima no te maururu i te mau maitai o te natura. Area ra e nehenehe tatou e farii te Varua o te Fatu, ia oaoa tatou no te hoê toparaa mahana, hoê tiare nehenehe, te hili mahana i roto i te mau tumu raau, hoê poreho, e aore râ, hoê ofa'i penihia te û. E nehenehe tatou ia parauparau no te mau mea maere o te natura, e haamaururu no te mea rave rimahia e te Atua.

- Tai'o te mau parau o te himene « Ua here to'u Metua i te ao ra ia'u » hi'o i raro nei.

I te taima e faaroo au te himene a te manu
 E aore râ, ia hi'o te ninamu, te ninamu o te ra'i,
 I te taima e ite au te u'a i to'u mata
 E aore râ, te mata'i ia tomo mai,
 I te taima e tape'a au hoê roti terevete
 E aore râ, ia hahaere na te tumu « lilas »
 Ua oaoa vau te oraraa i roto i teie ao nehenehe
 Ta te Metua i te ao ra i hamani nou.

Ua horo'a mai to'u mau mata ia nehenehe au ia ite
 Te û o te mau pererau o te pepe
 Ua horo'a ia'u te mau tari'a ia nehenehe au e faaroo
 Te pehe navenave o te mau mea
 Ua horo'a ia'u to'u ora, to'u feruriraa, to'u mafatu:
 E haamauruuru vau ia'na ma te faatura
 No te taato'araa o ta'na mau mea i hamani, e tuhaa vau no te reira.
 E, ua ite au e ua here to'u Metua i te ao ra ia'u.
 (*Children's Songbook*, 228).

E nehenehe tatou e hopoi te mau nehenehe o te natura i roto i to tatou mau fare na roto te tanuraa te mau tiare e te mau raau i rapae aore râ, i roto. Te rahiraa o tatou e au nei ia tanu te mau huero, ia pipi te pape, e ia

hi'ō te reira ia vavahi te repo. E nehenehe tatou e au te ohi te mau ofa'i e te tuatapaparaa no ni'a te mau rauere. Te faaamuraa e aore rā, te atuaturaa te mau animala, e haapii mai ia tatou no ni'a te fanauraa, te ora, e te pohe. E haapii atoa tatou ia horo'a te aroha e te taviniraa. E ti'a ia tatou ia faaitoito ia haafaufaa te natura mai ta te mau melo utuafare e faaite mai.

- Papa'i i ni'a te iri: Te mau buka. Nahea tatou te faaitoito ia au te mau buka maitai i roto i to tatou fare?

Te tai'oraa te mau papa'iraa mo'a e te tahi mau buka maitai, e faaamu ia to tatou mau feruriraa, e mea ti'a mai te mau maa tano e faaamu ra to tatou mau tino. Hoê a te mau buka i te mau hoa. e nehenehe te reira e faateitei e aore rā, e faatopa ia tatou. E ti'a ia tatou ia tai'ō te mau buka ana'e, e tauturu ia tatou ia riro mai ei taata maitai atu â. Te mau buka maitai e tauturu ia tatou ia au i te mea maitai, purotu, e te parau-ti'a.

E nehenehe tatou e haapuui to tatou utuafare ia rave te mau peu tumu no te tai'ō na roto te ma'iti-tano-raa te mau buka maitai no te fare. E nehenehe tatou e faaitoito te mau melo utuafare ia tai'ō puai no te tahi e te tahi. E nehenehe tatou e faati'a te mau aamu no to tatou mau oraraa e to tatou mau tupuna.

- Tai'ō PH&PF 88:118 e 90:15. Eaha te mau buka e nehenehe oe e hopoi te fare no te tauturu to oe utuafare?
- Papa'i i ni'a te iri: *Faaooaoaraa*. Eaha te faaoaoaraa ta tatou e faanaho no to tatou mau fetii?

Te mau faanahonahoraa a te hoho'a e te afata teata, e nehenehe e haapuui ia tatou mai te mau buka. Te tahi e haapii nei te mau parau tumu ti'a, te tahi e faarearea hau noa ia tatou, e te tahi e horo'a ia tatou te mau mana'o hape. E maiti to tatou mau utuafare eaha te mau faanahoraa e tuea i to tatou tau. E rave rahi mau taata paari e te mau tamarii e nehenehe e faaahipa tano atu to ratou mau taima no te afata teata na roto te haamaitairaa to tatou mau tino e feruriraa i te mau rave'a tei faahitihia i te omuaraa o teie haapiiraa.

- Papa'i i ni'a te iri: *Nahonaho e te mâ*

E nehenehe tatou e rave hoê tuhaa o te ai'ai i roto i to tatou mau fare, noa-tu aita i rahi te moni. Eiaha tatou e tatama'i no te reporepo e te nahonaho ore, i roto ia tatou iho e aore rā, i roto i to tatou mau fare. Te tahi mau taima, ia vai ateate e mâ noa to tatou mau fare, e hinaaro tatou e faarue te mau faaoaoaraa, te mau mea no te haapau te taima, e aore rā, te mau opuaraa. E feruri tatou no te huanane e riro to tatou mau fare hoê hoho'a e ere te mea nehenehe roa. Area ra te melo hoê no te utuafare e titau ona

te ti'amâ no te faatupu te rave'a. E ti'a ia tatou ia faatura te mau tao'a e te mau itoito o te tahi mau melo utuafare. Te tamarii hoê ia vai ta'na hoê piha ume taa ê e aore râ, hoê afata no ta'na iho mau pueraa tao'a (te tamaroa e te tamahine).

Opaniraa

Te hiroa faaroo numera 13, tei faaite mai, « Te ti'aturi nei matou e, e mea ti'a i te taata ia ora ma te parau-ti'a ma te haavare ore, ma te viivii-ore, ma te aau maitai i te mau taata atoa ». E nehenehe tatou e faaohipa teie mau faaiteraa no te tauturu ia faahotu tatou, hoê hoho'a faateitei i roto i to tatou mau fare.

Peresideni Davida O. Mc Kay tei parau: « Ua ite au aita e vahi ê atu maoti i roto i te fare, e vai te oaoa ti'a i roto i te teie oraraa. E ti'a ia faairi te fare hoê tuhaa no te ra'i; oia mau, ua ite au te ra'i e riro ei vahi tuutuu ore no te fare faahiahia roa » (*Secrets of a Happy Life*, haaputuhia e Llewelyn R. McKay [1960], 18). Tatou tata'itahi e hopoi'a e e titauraa na tatou te faatupu teie hoho'a fare.

- Himene « No te aroha » (*Te Mau Himene*, no 179, e aore râ, *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, 352–53).

Titauraa

A rave hoê ohipa taa ê teie hepetoma, no te haamaitai te huru i roto i te to oe fare. Ei haamataraa, tamata te ataata pinepine atu â e aore râ, a haamaitai to oe huru. Tapao eaha te tupu i te tahi mau melo utuafare. Faanaho hoê hahereraa na roto te natura, hoê tai'oraa tamau, e aore râ, te tahi hauti au e hoê tamarii.

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 34, « Faahotu ta tatou mau taleni », e pene 36, « E nehenehe te utuafare e riro ei mea mure ore ».
2. Faanaho e faoti te haapiiraa na roto te himene « No te Aroha » (*Te Mau Himene*, no 179, e aore râ, *Te mau Parau Tumu no te Evanelia*, 352–53)
3. Ani te mau melo no te piha ia horo'a mai te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa e hinaaro oe.

HAAPII TE EVANELIA I ROTO I TO TATOU MAU FARE

H a a p i i r a a 3 2

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia faairi to tatou mau fare hoê pû no te haapiiraa te Evanelia.

E ti'a te mau Metua ia haapii ta ratou mau tamarii

Enosa, tamaiti na te hoê peropheta, pinepine te faaroo to'na Metua tane, Iakoba, te parauraa no te mau parau mau mure ore. Hoê mahana, ua haere Enosa i roto i te te uru raau no te auau te mau puua. To'na haereraa i reira ua parau ona:

« Te mau parau tau i faaroo i te parau pinepinehia e to'u ra metua tane no te ora mure ore... ua faaputapû roa to'u mafatu.

« Ua hiaai ihora to'u aau, e ua topa turi vau i mua te aro o tei hamani ia'u ra » (Enosa 1:3–4) I muri ae ta'na pure no te mahana'toa, ua faaroo ona hoê reo te parauraa mai ia'na, ua faaorehia ta oe mau hara. No te faufaa o te iteraa a Enosa, ua haapii ona te Evanelia e ua oaoa no te reira, i te hopearaa to'a o to'na oraraa.

Ua aparauhia te Evanelia ia Enosa i roto i to'na fare. Ua haapii mai te Faufaa Tahito, « haapii te tamaiti i ta'na e'a ia haere ra: e ia paari oia ra e ore e faarue taua ea ra » (Maseli 22:6) E mau metua faaroo tatou, e hopoi'a na tatou te tauturu ta tatou mau tamarii ia haapii te mau parau tumu no te Evanelia e ia faaohipa te reira i roto i to ratou mau oraraa.

To tatou fare—Hoê pû no te haapiira

Ua faanaho te Fatu ia haapii e ia nuu tamau tatou. Ua horo'a, i te mau metua hoê hopoi'a rahi, no te haapii ta ratou mau tamarii. No te reira tumu, e ti'a ia faairi tatou to tatou mau fare, ei vahi no te haapii te Evanelia.

- Tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 68:25–28. Ihea te mau tamarii e haapii ai to ratou ite matamua no teie ao? Nahea ratou e nehenehe ai e haapii mai no te ora mure ore?

E haapii te mau tamarii no ni'a teie oraraa i te fare, te fare haapiiraa, e na roto ta ratou mau pere hauti. Area ra tei matauhia eita ratou e haapii mai te mau parau mau mure ore i te fare haapiiraa e aore râ, i to ratou mau hoa. Ua tuu te Fatu i ni'a te mau metua te hopoi'a no te haapii ta ratou mau tamarii te mau parau tumu mure ore. E faai ra tatou ta'na mau faa- ueraa, ia na reira tatou.

No te arata'i ta tatou mau tamarii i roto i te maramarama e te parau mau, e ti'a ia tuatapapa tatou te Evanelia i to tatou iho fare e ta tatou mau tama- rii, noa'utu e mea api roa ratou. Ua parau te arii Beniamina i te mau metua:

« E ore roa outou e faati'a i te mau tamarii... ia faahapa mai i te mau ture a te Atua ra, e ia tama'i te tahi i te tahi, e ia tavini atu i te Diabolo...

« E haapii ra outou ia ratou ia haere na te e'a o te parau-ti'a e te haa- pa'o maitai ra, e haapii hoi outou ia ratou ia aroha te tahi i te tahi, e ia tauturu te tahi i te tahi » (Mosia 4:14–15)

Faanaho te tuatapaparaa Evanelia a te utuafare

Ia riro to tatou fare ei pu no te Haapiiraa Evanelia, e ti'a ia faatupu tatou ho'e faanahoraa. Na te utuafare ho'e e imi te rave'a e tano maitai i to'na mau melo.

- Faaito ho'e api parau o te tabula i raro nei e aore râ, a papa'i i ni'a te iri.

1. Faatupu te hoho'a e au no te haapiiraa.
2. Pure e te utuafare.
3. A faaohipa te mau tuhaa tano no te « taima haapiiraa ».
4. Tuatapapa te mau papa'iraa mo'a e te tahi atu mau materia haapiiraa ma te tuutuu ore.
5. Faatupu te pu utuafare ma te tuutuu ore.
6. Faaito to tatou iteraa papu i te mau tamarii.

Faatupu ho'e hoho'a e au no te haapiiraa

Ia vai ti'amâ to tatou mau tamarii no te parauparau ia tatou i te fare. Te rahiraa o te mau fare, ua i te aau etaeta, e taia te mau tamarii ia uiui mai, e ia faaito mai to ratou mau mana'o. Peresideni Davida O. Mc Kay tei ao: « E ti'a te mau metua... ia faaito ho'e hinaaro au maitai no te pahono i ta ratou mau uiraa. Ho'e tamarii e uiui nei, e afa'i mai ona te oaoa i to outou oraraa » (*Gospel Ideals* [1953], 480). E ti'a ia faaitoito ta tatou mau tamarii ia ui, hau atu no ni'a te Evanelia. Aita tatou i ite pauroa te mau pahonoraa, area ra e nehenehe tatou e haapii amui.

- Nahea tatou e nehenehe ai ia faaitoito te mau aparauraa Evanelia i to tatou mau fare?

Pure e te utuafare

- Faaite te hoho'a 32 a, « Hoê utuafare e pure amui ra ».

Ia pure tatou e to tatou mau tamarii, e nehenehe tatou e haapii'toa ia ratou. E nehenehe tatou e faaite to tatou mau ti'aturiraa, mau pe'ape'a, e te mau mea faahiahia. Ia pure tatou no te mau melo utuafare e te tahi pueraa, e haapii ra tatou te parau no te here, e te tauaraa to ratou mau hinaaro. Ia haamaururu tatou te Metua i te ao ra no ta tatou mau haamaitairaa, e nehenehe te mau tamarii ia haapii e ia ite ta ratou mau haamaitairaa. Ia aparau tatou e to tatou Metua i te ao ra, e haapii tatou no to tatou auraa e ona, e to tatou here no'na.

A faatupu te mau mana'o tano ei mau « taima no te haapiiraa »

E nehenehe haapii te Evanelia i te mau ti'araa e rave rahi. I te hora tamaaraa e nehenehe te mau metua ia faaite nahea te mau ohipa o te reira mahana e tuati ai e te mau parau tumu no te Evanelia. I te mau taima tai'oraa aamu na te mau tamarii rii, no roto te Buka a Moromona, te Bibilia, e aore râ, to tatou iho mau ite pae varua. E nehenehe tatou ia faaite te mau aamu, no roto ta tatou tai'oraa tamau i te papa'iraa mo'a. Ia tupu mai te mau ti'araa i te mahana hoê, e nehenehe tatou e haapii ta tatou mau tamarii ia papû te mau parau tumu no te Evanelia.

- Eaha te tahi mau taima e nehenehe e haapii te mau parau tumu no te Evaneria?

Tuatapapa te mau papa'iraa mo'a e te tahi mau materia haapiiraa ma te tuutuu ore

- Faaite te hoho'a 32 b, « Hoê metua vahine e tai'o ra te mau papa'iraa mo'a i ta'na mau tamarii ».

I parauhia te mau vahine ia tuatapapa te mau papa'iraa mo'a: « E hinaaro nei matou te mau tuahine mo'a atoa i te mau mahana hopea, ia tai'o te mau buka tumu a te Ekalesia [te Bibilia, Buka Moromona, Te Parau Haapiiraa e te mau Parau Fafau, e te Poe tao'a rahi], ia feruri hohonu i roto i to ratou mau mafatu, te mau parau tumu mure ore e itehia i roto i te reira » (Bruce R. Mc Conkie, « drink from the Fountain », *Ensign*, Eperera 1975, 70) Ia faatupu tatou te hi'oraa tano, e mea ohie atu â ia haapii ta tatou mau tamarii, ia tai'o te mau papa'iraa mo'a.

E rave rahi mau rave'a no te tuatapapa te mau papa'iraa mo'a. E nehenehe tatou e tuatapapa tata'itahi e te utuafare paatoa.

- Faaite te hoho'a no te tabula i raro nei no te mau mana'o e aore râ, a papa'i i ni'a te iri. I reira, ani te mau melo o te piha ia horo'a mai te tahi mau rave'a, no te tuatapapa tata'itahiraa te mau papa'iraa mo'a.

32-a, Hoê utuafare e pure amui ra.

32-b, Hoê metua vahine e tai'o ra te mau papa'iraa mo'a i ta'na mau tamarii.

1. Tai'ō te mau papa'iraa mo'a mai te haamataraa e tae atu i te hopea. Tamata te tai'ō hoê e aore râ, rahi atu â te mau pene i te mahana hoê aore a tai'ō i te roaraa 15 minuti te mahana hoê.
2. Tuatapapa te mau papa'iraa mo'a na ni'a te parau tumu (mai te « Pure » e aore râ, « Faaroo »). Imi te mau irava atoa no ni'a teie parau tumu.
3. Imi i roto i te mau papa'iraa mo'a, ia itea te pahonora a no te hoê fifi.
4. Tabula te mau irava e au roahia e oe.
5. Tabula te mau irava faahoro tarava na roto hoê faanahoraa tuatapaparaa tamau.

- Faaita hoê apî parau no te tabula i raro nei, e aore râ, a papa'i i ni'a te iri. I reira ani te mau tuahine te tahi mau rave'a no te tuatapaparaa e te utuafare, te mau papa'iraa mo'a.

1. Faataa 15 minuti te po'ipo'i hoê, hou a faarue mai ai te utuafare, no te ohipa e aore râ, te fare haapiiraa.
2. Faatupu hoê taime haapiiraa poto i te ahiahi, hou a haere ai te mau tamarii i ni'a te ro'i.
3. Faaineine e faati'a te mau aamu no roto mai te mau papa'iraa mo'a i te mau tamarii apî.
4. Maiti te mau irava taa ê, papa'i te reira i ni'a i te mau titeti. Tapiri te mau titeti i ni'a hoê iri e aore râ, i ni'a te papa'i, hoê vahi e nehenehe te mau taata'toa e ite atu. I reira faaitoito te mau melo utuafare ia tamau aau te mau irava.
5. Maiti hoê irava no te haapii hoê parau tumu. I reira a faaoti nahea te faaohipa teie parau tumu i parauhia. Te mau hi'oraa: Tai'ō mataio 25:31–40, e i reira tauturu hoê utuafare riirii; e aore râ, tai'ō Iakobo 1:27 e aore râ, Galatia 6:2, e i reira tauturu hoê taata ua pohe hoê o ta'na i here roa.
6. Mai te peu te vai ra, tai'ō te mau a'oraa no te amuiraa rahi i mairi a'e nei. Faaohipa te mau mana'o i horo'ahia.
7. Faaroo te mau papa'iraa mo'a na roto te mau pehe ripene mai te peu te vai ra.

Noa'tu eaha te faanahoraa ta tatou e apee, e ti'a tatou ia haamata te mau mahana toa ta tatou tuatapaparaa no te papa'iraa mo'a na roto te pure. E ti'a ia tatou ia ani i to tatou Metua i te Ao Ra, no te arata'i e haapapû mai. E ti'a tatou ia feruri i te mea i tai'ohia, ma te faaohipa te mau parau tumu no te Evanelia i roto i to tatou mau oraraa.

Te episekopo H. Burke Peterson tei parau: « Eita e ti'a ... eita e nehenehe ia vai... hoê utuafare i roto i te Ekalesia, aita e rave te taima ia tai'o te mau papa'iraa mo'a i te mahana hoê. Te utuafare hoê e nehenehe e rave te reira i ta'na iho rave'a » (i roto i te Conference report, Apr, 1975, 79; e aore râ, *Ensign*, me 1975, 53–54)

- No te aha e mea faufaa ia tuatapaparaa te mau papa'iraa mo'a i roto i te utuafare? Ani te mau tuahine ia haapapû mai nahea ratou te neheneheraa e manuia i ta ratou tuatapaparaa no te papa'iraa mo'a.
- Faaite te hoho'a 32 c, « Te mau buka evanelia e te tahi mau buka maitai e nehenehe e faataahia no te mau melo utuafare ».

Te tahi mau materia e nehenehe atoa e tauturu no te haapii mai te mau parau tumu no te Evanelia. Hoê pa'epa'e i te fare, e nehenehe e vaihohia te mau buka e au no te mau materia Evanelia. Te mau buka, hoho'a, ripene e te hauti ripene, e te tahi atu â mau materia e nehenehe ia vai i teie vahi no te taato'araa o te utuafare. Te mau buka tumu a te Ekalesia e te mau parau tumu no te Ekalesia, e ti'a ia vai ei mau buka, e aore râ, e mau ripene matamua i roto i ta tatou mau vairaa buka. Mai te peu e nehenehe, e hoo tatou, no te tamarii hoê, hoê hoho'a no te Buka a Moromona e te Bibilia. E ti'a ia faanaho tatou hoê taima taa ê, no te tuatapapa e ratou no ni'a teie mau buka. Eita e nehenehe ia tatou ia tia'i noa te mau tamarii ia tuatapapa, mai te peu eita tatou e apiti ia ratou, e e horo'a'tu te hi'oraa maitai.

Rave tamau te pureraa pô utuafare

Te pureraa pô utuafare, hoê o te mau taima maitai roa no te haapii ta tatou mau tamarii. (I faataahia te pô monire tata'itahi no te reira). E ti'a te mau utuafare ia faaohipa te mau buka no te pô utuafare mai te peu te vai ra. Mai te peu aita e buka, e ti'a tatou ia tuatapapa te mau papa'iraa mo'a, e te mau parau tumu no te Evanelia, faaroo te mau ripene Evanelia, e aore râ, opere to tatou mau mana'o no ni'a te Ekalesia. Te faatupuraa hoê huru au maitai e te oaoa, e tauturu te mau tamarii ia haapoupou te reira pô. I reira e hinaaro ratou ia hau atu te faaôraa i roto i te reira. Eiaha te parau a'o ana'e e faa'i te pureraa pô utuafare, a ore te mau tamarii e papû maitai. E ti'a ia arearea tata'itahi ratou.

Horo'a to tatou iteraa papû i mua ta tatou mau tamarii

I te taima tamaaraa, tuatapaparaa te papa'iraa mo'a, pureraa pô utuafare, e aore râ, te mau aparauraa Evanelia, e horo'a tatou to tatou iteraa papû i mua ta tatou mau tamarii. Ia faaroo ratou, ia tatou, e ia ite to ratou mau mata e te ora nei tatou te Evanelia, e rahi atu â to ratou iho mau iteraa papû no te Evanelia.

- Tai'o Deuteronomi 11:19. Ani te mau melo no te piha ia faaite to ratou mau iteraa i fariihia ratou i te haapiiraa te Evanelia i ta ratou mau tamarii.

32-c, Te mau buka evanelia e te tahi mau buka maitai e nehenehe e faataahia no te mau melo utuafare.

Opaniraa

Ia tuatapapa tatou te Evanelia, e haamaitaihia to tatou mau utuafare. E tupu puai to tatou mau iteraa papû e to tatou mau utuafare. E itea ia tatou te mau pahonora no to tatou mau fifi. E rahi atu to tatou oaoa e e vai hoê hau maitai a'e, no te mea te tamata nei tatou ia ora mai ia Iesu Mesia e to tatou Metua I Te ao Ra.

Te metua vahine tei faatupu ta ratou tuatapaparaa evanelia i te po'ipo'i roa, tei faati'a no ni'a ta ratou mau haamaitairaa:

« E rave rahi mau maitai no teie faanahonahoraa po'ipo'i roa: Te fariiraa hoê iteraa maitai atu no te mau papa'iraa mo'a e to ratou mau auaa i roto i to tatou mau oraraa, te haamataraa te mahana na roto te hoê rave'a faanaho maitaihia... haapoupou ia tamaa amui te utuafare i te po'ipo'i.

« E ua papû vau, e haere ta tatou mau tamarii i te fare haapiiraa, i te huru oaoa tu â, aueue ore no ratou iho, to tatou utuafare, e to ratou ao » (Geri Brinley, « Getting a head Start on the day », *Ensign*, Eperera 1977, 8)

Ua parau o Elder Bruce R. McConkie no te tahi mau haamaitairaa e tae mai na roto te tuatapaparaa: « E hinaaro tatou ia farii te oaoa e te poupou i roto i teie oraraa e ia riro ei Fatu no te ora mure ore i roto i te ao e tae mai. Teie na haamaitairaa hanahana e piti, e nehenehe te taata e riro ei Fatu no te reira. E nehenehe e roaa ia tatou te reira na roto te tai'oraa e te haapiiraa te mau parau no te ora mure ore, i ô nei e teie nei, na roto te haapa'oraa te mau faaueraa » (« Drink from the Fountain », *Ensign*, Eperera 1975, 70)

Titauraa

A faanaho e a tuatapapa te evanelia i te fare, no na pae e piti no te taata hoê e no te utuafare. A hi'opo'a i te mahana tata'itahi, te mau taime e tano no te haapapû te mau parau tumu no te evanelia i ta outou mau tamarii.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Roma 15:4 (e horo'a te mau papa'iraa mo'a te ti'aturiraa)
- 2 Timoteo 3:14–17 (e arata'i te mau papa'iraa mo'a ia tatou i te maitai-roa-raa))
- 2 Nephi 4:15 (te mau papa'iraa mo'a no to tatou ite e te maitai)
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 1:37 (e parau mau e e ti'a ia ti'aturihia)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. Faaineine te mau apî parau tei faahitihia i roto i te haapiiraa e aore râ, a papa'i i ni'a te iri.
2. Faataa te mau melo no te piha ia horo'a mai te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa e hinaarohia e oe.

FAAINEINERAA NO TE HAAPII

H a a p i i r a a 3 3

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia faaineine no te haapii te Evanelia e ia faufaahia.

Haapii te tahi i te tahi

Ua faaue te Fatu i te mau melo o ta'na Ekalesia ia haapii te tahi i te tahi.

- Ani hoê melo no te piha ia tai'o Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 88:77–78. O vai ta tatou e nehenehe e haapii?

E nehenehe tatou e haapii to tatou utuafare, mau hoa, mau taata tupu, hoa ohipa, e te mau hoa piha haapiiraa. E nehenehe tatou e haapii te mau melo no te Ekalesia i roto i te mau piha faanahohia. E nehenehe atoa tatou e haapii te mau melo ore.

- Faaite te hoho'a 33 a, « Hoê metua vahine e haapii ra ta'na tamahine ia taamu to'na mau tiaa ».

Mai te hamaniraa o teie ao, i parau te Fatu ia tatou, ia haapii te Evanelia ta tatou mau tamarii. E nehenehe e haapii i te pureraa pô utuafare e te tahi mau taima atu â. Taa ê noa'tu te mau metua vahine, e taima rahi to ratou no te haapii ta ratou mau tamarii i te fare.

- Ani te mau melo no te piha, ia aparau no ta ratou mau iteraa a haapii ai ta ratou mau tamarii.

Elder Boyd K. Packer tei parau:

« Te mau mea'toa e ravehia tatou e haapiiraa te reira. Faaiteraa te tamarii na'ina'i nahea te taamu to'na tiaa... tautururaa hoê tamahine ia faahopaha hoê parau maa apî, horo'araa hoê a'oraa i te fare pureraa, horo'araa to oe iteraa papû, faatere hoê apooraa a te feia faatere, e mai tei matauhia, haapiiraa hoê piha... te taato'araa o teie, e haapiiraa anae, e te rave tamau nei tatou te reira.

« Te haapii ra tatou ia a'o tatou e aore râ, ia paraparau e aore râ, ia pahono i roto i te mau apooraa » (*Teach Ye Diligently* [1975], 2–3)

33-a, Hoê metua vahine e haapii ra ta'na tamahine ia taamu to'na mau tiaa

I roto i te Ekalesia, e rave rahi mau maitai no te haapii i roto i te mau piha faanahohia. Ua faahaamana'o Elder Boyd K. Packer, ia tatou:

« Te melo tata'itahi no te ekalesia, ua mâtau te haapii i te oraraa taatoa.

« Te vai nei ta tatou mau orometua, e tavini ra i roto i te mau pûpû atoa a te Ekalesia...

« Te nuu nei te Ekalesia, paturuhia e te mana o te haapiiraa tei ravehia. E taupepe te ohipa no te basileia mai te peu te ravehia nei te haapiiraa ma te ore e haafauaahia » (*Teaching Ye diligently* [1975] 2–3)

Te tahi mau taime, aita ta tatou haapiiraa e tupu nei i roto i te piha haapiiraa. Ei mono, te tupu ra ia parau parau tatou te tahi i te tahi. Te aamu i muri nei, te hoê hi'oraa ia no te reira:

« To fred Carroll, riroraa ei episekopo, i to matou taeraa mai i roto i ta'na paroita, i te taime e diakono vau (hau atu te matahiti tano) i roto i te autahu'araa a Aarona. Ua faahiti afaro teie taata rahi, aita i hau atu te pae ahuru ta'o, ia'u nei, teie ra e piti ahuru ma pae o te reira, tei nana'ohia i roto i to'u feruriraa, e ore roa e mâ faahou. Ua papû ia'u e teie episekopo maitai roa, aita oia e taa ra te mana rahi roa ta'na i vaiho ia'u nei e teie piti ahuru ma pae tao auro, tei faahithia ia'u anae, hoê mahana, ma te maru: 'Ua hi'o vau e mea faatura roa oe i roto i te ta tatou mau amuiraa i te fare pureraa. Hoê hi'oraa maitai roa teie ta oe i horo'a i te tahi mau tamaroa no te pee atu ».

« Te tahi ana'e mau ta'o, area ra aue, e mea mana mau! Nou nei e mea rahi to'na mana i te mau hanere ti'araa tau i amo mai nei. Mai reira e tae teie nei, aita â vau i ite ia'u iho nei e mea faatura taa ê mau. Ua papû vau e te episekopo Carroll, ua hape to'u haamâ, e tau peu mamahu e e faatura te reira. Area ra e ere te mea faufaa roa. Mai te reira taime, ua haamata vau te mana'ona'o i te auraa o te parau faatura i roto i to'u oraraa. Ua haamata oioi vau te ora i te faatura. I muri mai te reira, mai te peu ua mana'o, te episekopo Carroll, e mea faatura vau, penei a'e te reira mau â! Te huru au tei hotu i roto ia'u, no te mea ua tanu te episekopo Carroll hoê huero tei tupu mai reira mai, e ua tupu mai te hoê mana arata'i i roto i to'u oraraa (Lynn F. Stoddard, « The Magic Touch », *Instructor*, Setepa. 1970, 326–27).

Te mau orometua no te mau piha i faanahohia, e manuiaraa rahi to ratou, no te ume e arata'i te mau melo o te piha. Ia ohipa puai ratou, e ite ratou te mau rave'a maitai no te haapii te mau parau tumu no te Evanelia i roto e i rapae te piha haapiiraa. Elder Thomas S. Monson tei parau no te ôraa i raro a'e te mana o teie huru orometua:

« I roto i ta matou piha haapiiraa sabati, ua haapii ona no te hamaniraa o te ao, te hi'araa o Adamu, te tusia taraehara a Iesu. Ua faaô mai i roto i ta'na piha, ei mau manihini hanahana mai ia Mose, Iosua, Petero, Toma,

Paulo, e Iesu Mesia. Noa'tu â aita matou i ite ia ratou, ua haapii matou te here, faahanahana, e pee ia ratou.

« Aita â ta'na haapiiraa, i faahiahia roa ae e aita â to'na mana i hau atu te mure ore mai te hoê po'ipo'i sabati i to'na faaiteraa, ma te oto, ia matou te pohe o te metua vahine no te hoê hoa. Aita â matou i ite ia Billy i te reira po'ipo'i, area ra aita atoa i ite te tumu no to'na ma'iriraa. Te parau tumu o te haapiiraa: « e mea maitai a'e ia horo'a i te farii mai ».

« I te ropuraa o te haapiiraa, ua tapiri ta matou orometua i ta'na buka e ua rarahi to matou mau mata e te mau tari'a e te mau mafatu i te hana-hana o te Atua. Ua ani mai, 'Eihea moni ta tatou i roto i ta tatou afata? »

« ... 'maha tara marite e hitu ahuru ma pae pene. ' »

« I reira, ua titau ona ma te maru rahi: 'Tei roto i te utuafare o Billy i te taupupu e te mau iui. Eaha to outou mana'o ia haere tatou e farerei te mau melo utuafare teie po'ipo'i e te horo'araa ia ratou ta outou moni?'

« E haamana'o noa vau te mau mahana toa, teie pūpū iti ha'iha'i, haereraa e toru mau patu fare o te oire, tomoraa i'o Billy, aroharaa ia'na, to'na taea'e, te mau tuahine, e te metua tane. E ite maitaihia ua mairi te metua vahine. A muri noa tu, e poihere noa vau te hoho'a o te mau roimata tei anaana i roto i te mau mata o te taato'araa, i te taeraa te vihi rata uouo, i roto i ta matou faufaa iti faahiahia, mai te rima here o ta matou orometua i roto i te rima o te metua tane i oto rahi ra. Ua ho'i atu matou i te fare pureraa ma te ou'au'a. Ua māmāhia to matou mau mafatu e aita â matou ite atu teie huru; to matou oaoa ua rahi atu â, to matou ite raa ua hohonu atu â. Hoê orometua faaūruhia e te Atua, tei haapii te mau tamaroa e tamahine hoê haapiiraa mure ore no te parau mau, a te Atua. 'E mea maitai a'e ia horo'a i te farii mai » (« Only a teacher », *Ensign*, Me 1973, 29).

Te melo tata'itahi e orometua ia. Te haapii paato'a nei tatou, te tahi pueraa, te Evanelia na roto ta tatou mau parau e ohipa. I to tatou baptizoraa, ua fafau tatou « ia ti'a ei mau ite no te Atua i te mau mahana atoa e i te mau mea toa, e i te mau vahi atoa ta outou e parahi ra, e ia tae noa'tu te poheraa » (Mosia 18:9) I muri mai to tatou baptizoraa, e opere tatou te Evanelia i to tatou mau taata tupu, e te taata atoa i ni'a te fenua. E nehenehe atoa tatou e haapii i to tatou mau tamarii e te tahi mau melo no te Ekalesia.

Tuatapapa e faaineine

- Faaita te hoho'a 33 b, « Hoê tuahine e haapii ra na roto mai te mau papa'iraa mo'a ».

Ia riro ei mau orometua faahiahia, e ti'a ia faaineine maitai tatou. Tatou paato'a, te vai ra te mau ite aravihi no te haapii, area ra na tatou tata'itahi e tamau i te haamaitai atu. Ua parau peresideni David O. McKay: « Aore orometua e nehenehe e haapii i te mea aita ona iho i ite. Aore orometua e nehenehe e haapii i te mea aita ona i rave e ite » (*Treasures of life* [1962], 476)

33-b, Hoê tuahine e haapii ra na roto mai te mau papa'iraa mo'a

- Ani te mau melo no te piha ia faaroo te mau manao no te faaineineraa hoê haapiiraa ia tai'ou outou te tuhaa i muri nei:

« Faataa hoê hora taa ê e faaahipa no te rave e faanaho ta oe haapiiraa. Faanaho ta oe mau materia... mau papa'iraa mo'a, te buka haapiiraa, te mau parau faahoraraa, api parau, peni tara... ia vai ineine noa...

« Haamata... te faanahonaho na roto te pure. E Evanelia teie na te Fatu; e orometua oe na'na, no te haapii ta'na mau tamarii. Ani te Fatu eaha ta'na e hinaaro ia haapii outou i roto i ta'na parau poro'i... Ia fariihia hoê hiaai taa ê, e ti'a ia haapae e apiti i te pure, hoê rave'a no te faaafaro i ni'a te reni a te Varua o te Fatu » (*Teacher Development Program: basic course* [1971], 133)

- Papa'i i ni'a te iri, te mau materia e hinaarohia no te faaineine hoê haapiiraa. Eaha ta oe e rave a faaineine ai oe?

Te mau taahiraa i muri nei, e titauhia ia faaineine hoê haapiiraa no te piha:

1. Faataa te opuaraa o te haapiiraa.

I roto i te rahiraa o te mau buka a te Ekalesia, teie opuaraa, i papa'ihia i te omuaraa o te haapiiraa. Te opuaraa te mana'o matamua ta oe e hinaaro i te mau melo no te piha ia haapii mai, ia haamana'o, e aore râ, ia rave atu. Papa'i ta oe opuaraa, e feruri no ni'a te reira ia faaineine oe te haapiiraa.

2. Ia ite oe te mau materia no te haapiiraa.

Tuatapapa maitai te materia no te haapiiraa, na tuhaa e piti te materia e te mau papa'iraa mo'a, na mua a'e, e maiti teiheia te mau tuhaa faufaa roa a'e. Faaineine te mau mahana toa na roto te pure.

3. Haaputupu te mau hoho'a na ratou te imiraa e te tuatapaparaa.

No te haafaahiaha te haapiiraa, faaahipa te mau materia e nehenehe te piha e ite mata. Te mau tauihia, tabula fenua, te mau hoho'a e nehenehe e riro mai e mau tuhaa e ite matahia. Te haafaahiahiaraa te haapiiraa, e mea faufaa ia haapii te taata o te mau matahiti rau.

4. Faanaho te mau tauturu e te mau materia o te haapiiraa.

Faanaho ta oe mau materia hoê a ana'iraa e te haapiiraa. Ia faaineine maitaihia te reira hou te faaahiparaa, e ape tatou te huanane

Here i te taata ta tatou e haapii ra

Ua parau o Elder Boyd K. Packer: « Te orometua maitai i faaineine ena te haapiiraa. Te orometua hau atu â te faahiaha e hi'opo'a to'a ona te mau tamarii haapii... e hi'o to ratou huru ma te paari e te hinaaro mau... Ia tuatapapa maitai outou te mau huru e te ti'araa o ta outou mau tamarii, e tupu hoê hi'oraa maitai i roto i to oe mafatu... hoê huru e au te faaûuraraa; o te here e tauturu ia oe ia ite te e'a no te rave te ohipa a te Fatu... faamuraa ta'na mamoe » (« Study Your Students », *Instructor*, Tenuare 1973, 17)

*33-c, Hoê orometua e pure ra ia roaa te arata'iraa,
ia tuatapapa ona te mau papa'iraa mo'a*

Te mau tamarii tei herehia, e rahi atu to ratou ti'aturi. E tupu te hinaaro ia haamaitai ia ratou. Te mau tamarii tei herehia e haapii ato ratou nahea te here ia vetahi ê. Te mau orometua e here ra ta ratou mau tamarii, e farii ratou te faaûruraa no ô mai te Fatu. E rahi ratou te papû te mau hinaaro o ta ratou mau tamarii.

« E tae noa' tu te orometua tei ore i haapiipihia i te mau peu paari no te haapii, e nehenehe e vai hoê mana puai i ni'a te tamarii tata'itahi mai te peu, e here e e faatura ona teie tamarii, e faaite to'na haafaufaaraa ia'na.

« Ua haamana'o vau hoê orometua tau i ti'aturi e mea au ore e te anaana-tae ore, ua farerei ia'u hoê mahana e ua horo'a ia'u hoê buka, ua feruri ona penei a'e e anaanatae vau te reira. Aita vau i au oioi teie buka... Area ra te reira mahana, ua farii au hoê maururu âpi no teie orometua tei faaite ia'u hoê anaanatae no'u nei, e mai reira mai ua nehenehe ona ia tape'a ia'u i ta'na haapiiraa » (William E. Bennett, « Teaching: An Extension of your Personality », *Ensign*, Eperera 1973, 61)

- Nahea tatou e nehenehe e faaite i te mau melo no te piha e ua here tatou ia ratou i roto i te piha haapiiraa? I rapae te piha haapiiraa?

Pure no te Varua

- Faaite te hoho'a 33 c, « Hoê orometua e pure ra ia roaa te arata'iraa, ia tuatapapa ona te mau papa'iraa mo'a ».

Ua parau o peresideni Brigham Young, « i muri ta tatou mau tutavaraa no te farii te paari no roto mai te buka maitai a'e, ... i reira, e vai noa ia hoê puna iritihia no te taato'araa; te ere ra te hoê o outou i te ite, e ani oia i te Atua ra' [Iakobo 1:5] (*Discourses of Brigham Young*, maitihia e John A. Widsoe [1954], 261).

Mai te peu, e farii tatou te horo'a no te haapii, e ti'a tatou ia pure i to tatou Metua I Te ao Ra. E tauturu ona ia tatou no te faaineine te haapiiraa. E tauturu ona ia ite e ia here te mau tamarii. Mai te peu, e imi tatou ta'na tauturu, e vai ona i pihai iho ia tatou ia haapii tatou.

Opaniraa

E hopoi'a na tatou ia haapii te Evanelia i ta tatou mau tamarii, te tahi mau melo no te Ekalesia, e to tatou mau melo utuafare e ere â te melo e te mau taata tupu i te ao nei.

Ua parau o Elder Vaughn J. Featherstone, ma te faahiti ia peresideni Davida O Mc kay: « Aita e piiraa hau atu te teitei i te ao nei, maoti te haapiiraa hoê varua taata ». Ua faahiti faahou o Elder Featherstone, « hoê tuhaa teitei no te tiaauraa a te metua tata'itahi e te orometua i roto i te te Ekalesia, te haapiiraa e te ohipa maitairaa » (I roto i te Conference Report, Atopa 1976, 153; e aore râ, *Ensign*, Novema. 1976, 103)

E tiaau te Fatu, ia faaineine tatou no te haapii ma te faahiahia. Faaineineraa, te auraa ia tuatapapa, ia pure, e ia haapii na roto te faaûruraa a te Varua Maitai.

Titauraa

Maiti hoê parau tumu no te Evanelia ia haapii i teie hepetoma. Pure no te imi te mau manuiaraa no te mahana hoê no te haapii te reira. Hi'opo'a ta oe mau tutavaraa i te hopea o te hepetoma, e maiti nahea outou e nehe-nehe e tamau te haamaitai atu.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- Deuteronomi 6:5–7 (haapii ma te tuutuu ore e ma te tamau)
- Mosia 4:14–15 (haapii te here i te mau tamarii)
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 42:14–15 (haapii na roto te faaûruraa a te Varua)
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 68:25–28 (haapii te Evanelia i te mau tamarii)
- Mose 6:57 (haapii te tatarahapa i te mau tamarii)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

Ani te mau melo o te piha ia horo'a te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa e hinaaro oe.

HAAPII NO ROTO MAI TE MAU PAPA'IRAA MO'A

H a a p i i r a a 3 4

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia haapii no roto mai te mau papa'iraa mo'a.

Te mau papa'iraa mo'a, oia ta tatou puna teitei roa no te haapiiraa

- Faaita te mau hoho'a 34 a, « Ua ite teie orometua eiaha ona e tuatapapa noa te mau papa'iraa mo'a area ra ia ma'imi atoa te mau mea o ta'na i haapii mai », e 34 b, « Ua haapii teie tuahine no roto mai te mau papa'iraa mo'a, e ua farii te mau tamarii ta ratou iho mau buka no te faaohipa i roto i te piha ».

Ua faahiti te peresideni J. Reuben Clark Jr, hoê taima i te hoê pŭpŭ orometua no te Ekalesia: « Ta outou ohipa... faufaa roa, oia te haapiiraa te Evanelia a te Fatu ra Iesu Mesia... Ia vai outou no te haapii teie Evanelia ma te faaohipa, ei puna e ei mana na outou, te mau buka tumu a te Ekalesia, e te mau parau ta ratou, te mau taata ta te Atua i pii no te arata'i to'na nunaa i teie mau mahana hopea nei ». (*The Charted Course of the Church in Education* [1938], 10–11).

Ia ite e ia tamau te mau papa'iraa mo'a e te faaohiparaa te reira ia haapii tatou, oia te tauturu hau atu te teitei, e vai ra no tatou.

I parau te Fatu te faufaa ia ite e ia haapii te mau papa'iraa mo'a. I to'na farereiraa te mau ati Nephi i muri to'na ti'a-faahou-raa, ua parau ona, « E te faaue atu nei au ia outou ia imi maite noa i te reira » (3 Nephi 23:1) Ua faaue atoa ia ratou ia haapii te Evanelia ia vetahi ê (hi'o 3 Nephi 23:14) I roto i te PH&PF, ua faaue ia tatou ia ohipa puai no te tuatapapa te mau papa'iraa mo'a (hi'o PH&PF 1:37). E ti'a ia tatou ia haapii te reira ma te haapa'o maitai no te mea e faaite ra ratou e haapii ra no ni'a ia'na. E haapii te mau papa'iraa mo'a ia tatou te mau mea 'toa ta tatou e rave ia maururu te haamaitairaa o te ora mure ore.

Ei apitiraa i te mau buka tumu a te Ekalesia, te vai ra no tatou te parau a te Fatu teie nei, na roto mai to'na peropheta ora. Te mau parau a te mau peropheta ora « mai te au i ta ratou i ūruhia ra e te Varua Maitai » e riro ia ei parau mo'a (Hi'o PH&PF 68:1–4). Te mau buka a te Ekalesia e te mau

34-a, Ua ite teie orometua, eiaha ona e tuatapapa noa te mau papa'iraa mo'a, area ra e ma'imi atoa te mau mea o ta'na i haapii mai.

buka iti « magazines » tei tauturu ia tatou ia haapii mai te mau parau a te mau peropheta e te tahi atu â mau papa'iraa mo'a.

- Ihea tatou e ite ai te mau parau a te peropheta ora?

Faaohipa te mau papa'iraa mo'a i roto i to tatou mau oraraa

I to Lehi e to'na utuafare taeraa i te fenua i tohuhia, ua aparau Nephi i to'na mau taea'e te mau papa'iraa mo'a. Ua parau ona ma te hoê rave'a e nehenehe te nunaa e taa. Ua haapapû ona, « Ua faaau ho'i au te mau parau papa'i mo'a atoa ia matou, ia reiro te reira ei maitai e ei haapiiraa ho'i no matou » (1 Nephi 19:23)

E haapii mai te mau papa'i mo'a ia tatou « Te mau ohipa a te Fatu i te mau fenua êe, i rotopu i te feia tahito ra » (1 Nephi 19:22) Noa'tu i papa'ihia te reira i tahito ra, e mana â te auraa o te reira, no tatou i teie nei. Te mau orometua maitai e nehenehe e faaohipa te mau papa'iraa mo'a i te oraraa apî nei, e e faaite ia tatou nahea te mau ohipa i tahito ra e nehenehe tauturu ia tatou ia taa teie tau.

- Faaita te hoho'a 34 c, « Nephi e Lehi iteraa te liahona ». Ia tai'o hoê melo no te piha 1 Nephi 16:9–12, 15–31.

Ia hi'o faahou i te aamu no te Buka a Moromona, no te utuafare o Lehi e te liahona, ua parau o peresideni Spencer W. Kimball:

« Nehenehe oe feruri o Nephi oe, tei faaroo to'na metua tane, te faaiteraa ma te maere rahi, te huru o te hoê mea ta'na i ite i rapae e i pihaiho noa to'na uputa? Oia ho'i... hoê poro menemene i te hoê hamaniraa maere mau, hamanihia i te veo maitai', e aita hoê o outou i ite a'e nei hoê tauihaa mai teie, na mua a'e. (1 Ne. 16:10) ...

Mai te peu e... hi'o maitai oe te mau ohipa o teie poro maere, e ite oe e haapa'o te reira i tei au i te faaroo e te itoito e te tia'i, i ti'aturi ai matou te reira no te e'a e ti'a ia matou ia pee. (1 Ne. 16: 28). Eaha ta oe e mana'o, mai te peu, ia hi'o tutonu oe te reira, e itea ia oe te vai nei te mau papa'i i ni'a te poro, e e mea ohie ia tai'o atu e... e faaite mai te mau e'a o te Fatu ra? E eaha, mai te peu e tauihia te mau papa'i i te tau hoê, mai te mau titauraa apî a te Fatu, e te reira ia au i te faaroo e te itoito, ta te utuafare e horo'a i te reira? (1 Ne. 16:29) ...

« Te poro, e aore râ, te liahona... ia hurihia to'na auraa: hoê avei'a... ua faaineine-taa-ê-hia te Fatu no te faaite ia Lehi te e'a e ti'a ia tere i roto i te Medebara. Eita anei outou e au i teie huru poro... outou tata'itahi... i te mau taime atoa, tei roto i te oe te hape, e faaite mai te reira te e'a tano e e papa'i mai te mau parau e au no oe... ia ite noa oe, i te mau mahana'toa, ia topa oe i roto i te hape aore râ, i te e'a ti'a?

« E... te ia outou te taato'araa. Ua horo'a te Fatu ia... outou tata'itahi, hoê feruriraa, tei faaite ia outou, te mahana'toa te haamata ra oe te haere i te

34-b, Ua haapii teie tuahine no roto mai te mau papa'iraa mo'a, e ua farii te mau tamarii ta ratou iho mau buka no te faaohipa i roto i te mau piha.

e'a hape. Ua parau pinepine ona mai te peu te faaroo ra outou, area ra, e nehenehe te taata, ma te huru mau, e riro mai ei mau taata matau te faaroo te mau faaúruraa ta ratou i taua ore, e tae atu te taime, eita ratou e haruharu faahou te reira.

« E nehenehe oe e ite, te vai ra ia oe, hoê mea mai te aveia, mai te liahona, i roto i to oe tino. Te tamarii hoê te vai ra te reira ia'na... Mai te peu e faaau ore ratou te liahona e vai ra ia ratou, mea papû, eita ratou e haroaroa te muhumuhu. Area ra, mai te peu, e haamana'o tatou, e te taata hoê te vai ra te mea e arata'i ia'na i ni'a te e'a ti'a, eita to tatou pahi e patore... mai te peu e faaroo tatou te arata'iraa a to tatou liahona, ta tatou e pii noa to tatou mana'o haava ».

- Nahea peresideni Kimball te faaauraa te mau papa'iraa mo'a ia tatou i teie tau?

Ia ite tatou te mau papa'iraa mo'a, e nehenehe tatou e faaohipa te mau parau tumu i roto i to tatou mau oraraa. Na te mau aamu i muri nei, e faaite mai nahea hoê metua vahine te aparauraa ta'na mau tamarii no ni'a te mau papa'iraa mo'a:

I te hora no te pure, hoê ahiahi, ua parau mai o Ann, e maha matahiti oia, e aita ona e hinaaro ia pure. Ua taparu to'na metua vahine ia'na, area ra ua pato'i noa Ann no te pure. I reira, ua faati'a te metua vahine te aamu o Daniela, ia Ann.

- Ani te melo o te piha tei faataahia ia tai'o mai Daniela 6:1–23 e aore râ, faahiti te aamu ia au i ta'na mau parau.

Ua haapapû te metua vahine e mea faufaa roa te pure no Daniela. Ua pure ona, noa'tu â, ua feruri ona e e pohe ona no te pureraa. I reira, ua ani ona ia Ann, « Teie nei, ua ite oe e mea faufaa rahi te pure, hinaaro anei oe te tauturu no ta oe pure? »

Te tahi atu taime, ua tatama'i Ann e to'na tuahine Jennifer, ma te puai. Te tamahine hoê e tama'i nei no te hoê a pepe haavare. Ua haere mai te metua vahine i na tamahine, e ua ani, « No te aha tatou eita e tapu teie pepe haavare na ropu e opere ia orua tata'itahi hoê afaraa? »

« Aita » ua pahono o Ann, « Eiaha e tapu ia'na na ropu ».

« Oia, na reira! » Ua tuou Jennifer.

Ua pahono te metua vahine, « E mea papû na Ann te pepe haavare. Nehenehe anei orua e ite, nahea vau te iteraa? » I reira ua tai'o ona, e ua aparau i na tamahine te aamu e itehia i roto i te 1Te mau arii 3:16–23.

- Ani te melo no te piha tei faataahia ia tai'o e aore râ, ia faati'a te aamu no roto mai 1Te mau arii 3:16–27 na roto i ta'na iho mau parau. Nahea

34-c, Nephi e Lehi iteraa te Liahona

te mau papa'iraa mo'a te tautururaa teie metua vahine ia haapii ta'na mau tamarii? Tai'o Mataio 25:1-13 e Enosa 1:2-5.

Faaineine te haapii atu te mau papa'iraa mo'a

Peresideni Harold B. Lee tei haapapû: « E parau vau e ti'a tatou ia haapii to tatou mau taata ia imi te mau pahonuraa i roto i te mau papa'iraa mo'a... Area ra, te vahi fifi, e rave rahi o tatou, aita e tai'o ra te mau papa'iraa mo'a. Aita tatou i ite eaha mau to roto te reira, e no reira e uiui tatou no ni'a te mau mea o te ti'a ia tatou ia imi i roto i te mau papa'iraa mo'a iho. Ua mana'o vau, i roto noa te vai ra hoê o to tatou ati rahi roa no teie tau » (« Find the Answers i roto i te ths Scripture », *Ensign*, Titema. 1972, 3).

Eita te taata e faahepo ia tatou no te tuatapapa te mau papa'iraa mo'a. E nehenehe tatou e imi e rave rahi mau otoheraa ia ore tatou ia tutapapa te reira. E ti'a ia tatou ia faanaho no te tuatapapa te papa'iraa mo'a. (Hi'o te haapiiraa 32, « Haapiiraa te Evanelia i roto i to tatou mau Utuafare », i roto i teie buka haapiiraa).

- Nahea tatou e nehenehe ai e upooti'a i ni'a te mau otoheraa no te tuatapapa te papa'iraa mo'a?

Mai te peu e hinaaro oe ia haapii atu no roto mai te mau papa'iraa mo'a, e ti'a ia hau atu te raveraa i te tai'o noa ma te ore e feruri hohonu.

- Ani te mau melo ia tai'o Moroni 10:3. Eaha ta Moroni e parau ia tatou no te haapii atu no roto mai te mau papa'iraa mo'a?

Ua parau o peresideni Marion G. Romney:

« A tai'o ai au te mau papa'iraa mo'a, i haru to'u mata i teie ta'o' *maimi'*... Teie ta te titionare e parau ra: *maimi'* te auraa ia faito i te pae no te aau, ia feruri hohonu, ia mana'o maitai, ia mana'ona'o no ni'a te reira...

« *Maimi'*, i to'u feruriraa, hoê ia hoho'a pure. I riro, i te iti a'e, hoê hoho'a no te tapiri atu i te Varua o te Fatu » (i roto i te Conference Report, Eperera 1973; aore râ, *Ensign*, Tiurai 1973, 90)

Hoê taime, i Tai'o e maimi tatou te mau papa'iraa mo'a, e nehenehe tatou e ani i te Metua i te ao ra ia tauturu ia tatou ia ite e parau mau anei te reira, na roto te mana o te Varua Maitai, mai ta Moroni i tohu. Na roto te arata'iraa a te Varua Maitai, e nehenehe atoa tatou e ite te au maitai e te mau pahonuraa i te mau fifi na roto te tuatapaparaa te mau papa'iraa mo'a. Te faaohiparaa teie mau mea, e tauturu ia ia tatou te haapii te tahi mau pueraa.

- Ani manihini te mau melo o te piha ia faaite nahea te tuatapaparaa te mau papa'iraa mo'a i haamaitai ai to ratou mau oraraa e e tauturu ai ia ratou no te faaineine te haapii.

Opaniraa

I te mana'o e haapii atu tatou te mau papa'iraa mo'a, e ti'a ia *ineine* tatou no te tai'o pinepine te reira. E ti'a ia tatou ia *ma'imi* te materia ma te feruri no ni'a te reira. E ti'a tatou ia *pure* ma te hinaaro mau e te papû. I reira e *faaohipa* tatou te mea ta tatou i haapii mai, e ta tatou i papû na roto te varua. Ia oti teie i te ravehia, e nehenehe tatou e haapii atu te mau papa'iraa mo'a na roto te mana.

Titauraa

Tapa'o te mau papa'iraa mo'a, te riro e auraa taa ê no outou. faaau te mau papa'iraa mo'a i to oe iho oraraa. I te pureraa pô utuafare, te taimé tamaaraa, e aore râ, te tahi mau ti'araa utuafare, aparau no ni'a te mau aamu no roto te papa'iraa mo'a. Faaohipa te mau papa'iraa mo'a i roto to oe oraraa.

Te tahi atu mau papa'iraa mo'a

- 2 Nephi 4:15–16 (te here o Nephi i te mau papa'iraa mo'a)
- 2 Nephi 32:3 (a pou pou i te mau parau a te Mesia)
- Alama 37:38–47 (te mau haapiiraa mo'a a Alama i ta'na tamaiti Helamana no ni'a te liahona).
- Te Parau Haapiiraa e Te Mau Parau Fafau 11:21–22 (a mau te parau a te Atua)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a tu ai teie haapiiraa:

1. Tuatapapa *Te mau Parau Tumu no te Evanelia* pene 10, « Te mau papa'iraa mo'a ».
2. Tai'o faahou te haapiiraa 32 o teie buka, « Haapii te Evanelia i te utuafare ».
3. Faataa e piti melo no te piha, no te tai'o te mau irava i muri nei e aore râ, ia faahiti na roto ta ratou iho mau parau te mau aamu tei faaitehia i roto i te mau papa'iraa mo'a: Daniela 6:1–23 e 1 Te mau arii 3:16–27.
4. Ani te mau melo o te piha, ia horo'a mai te mau aamu, irava, e aore râ, te mau tuhaa e hinaarohia e oe.

HAAPII NA ROTO TE MANA E TE FAAÛRURAA A TE VARUA MAITAI

H a a p i i r a a 3 5

Te opuaraa no teie haapiiraa, te tautururaa ia tatou ia haapii te Evanelia na roto te mana o te Varua Maitai

E titau te mau orometua te arata'iraa a te Varua Maitai

I faaue te Fatu ia tatou ia haapii te tahi i te tahi no ni'a to'na basileia (hi'o PH&PF 88:77). No te haapii atu, e ti'a ia vai ta tatou iteraa papû no te parau mau o te Evanelia a Iesu Mesia, tei faaho'ihia mai. E ti'a tatou ia haapii atu na roto te mana e te faaûruraa a te Varua Maitai.

Ua parau peresideni David O. Mc Kay: « E te mau orometua, haamata te faaineine ta oe mau haapiiraa na roto te pure. Horo'a atu ta outou mau haapiiraa na roto hoê aau pure. I reira, pure ia haamaitai mai te Atua ta outou parau...na roto te faaûruraa a to'na Varua Maitai » (*Gospel Ideals* [1953], 223)

Ua faahiti o Elder Hartman Rector Jr., hoê aamu no ni'a te peresideni Harold B. Lee:

« I muri noa mai, i faataahia ai ona i te ti'araa [peresideni],... Ua ani hoê taata uiui parau...:

« 'Eaha ta oe e titau ia faaoti i te maoruraa o ta oe faatereraa ei peresideni no te Ekalesia?'...

« 'Oia, 'ua pahono atu ona, 'e nehenehe ia'u ia pahono noa i teie uiraa na roto te mau parau a te hoê peropheta rahi i to'na fariiraa hoê parau titauraa na te Fatu, ia paruru hoê papaa parau tahito. Ua parau oia:

« 'Ua arata'ihia vau e te Varua, e aore au i ite na i te mau mea ta'u e rave' » (1 Nephi 4:6) (i roto i te Conference Report, Atopa. 1973, 134; aore râ, *Ensign*, Tenuare 1974, 106).

Te mau orometua, e ti'a atoa tatou ia arata'ihia te Varua. No te haapii te Evanelia a Iesu Mesia, e ti'a ia vai te Varua Maitai no te arata'i ia tatou.

- Ani te mau melo ia tai'o PH&PF42:12–14. Eaha te parauhia ia tatou e haapii? I hea tatou e imi ai teie mau parau tumu? Nahea tatou e farii ai te Varua no te haapii atu? Mai te peu aita tatou i farii te faaûruraa a te Varua Maitai, no te aha eita e ti'a ia haapii atu tatou?

E nehenehe te faaûruraa a te Varua Maitai ia faaputapû te mau parau a te orometua i roto i te te hohonuraa o te mau mafatu o te mau taata e faaroorā: « No te mea ia parau te hoê taata na roto i te mana o te Varua Maitai, e faataehia taua parau ra i roto i te auu a te tamarii a te taata nei ».

- Faaitē te hoho'a 35 a, « Te haapii ra te arii Beniamina to'na nunaa mai te hoê patu teitei ».

Ua haaputuptu te arii Beniamina to'na nunaa no te horo'a te mau faaâraaraa taa ê. Ua hinaaro ia haapuui ia ratou i te pae varua.

- Ani te piha ia tai'o Mosia 5:1-2. Eaha tei faatupu te ti'aturiraa i te mau parau faahitihia te arii Beniamina? Ani i te melo o te piha ia tai'o Mosia 5:3-4. Nahea to ratou faaroo i te faaûruraa i te iteraa rau ?

Fariiraa te arata'i a te Varua Maitai

Ua haapii te mau tamaroa a Mosia i te Evanelia na roto te faaûruraa a te Varua Maitai. Ua farii ratou teie arata'i i muri mai te tutavaraa rahi.

- Ani hoê melo no te piha ia tai'o Alama 17:2-3. Eaha na taahiraa e toru ta te mau tamarii a Mosia i apee no te haapii na roto te mana? Papa'i te reira i ni'a te iri.

I muri mai te faaineineraa na roto te tuatapaparaa, e ti'a hoê orometua ia pure no te farii te arata'i a te Varua Maitai.

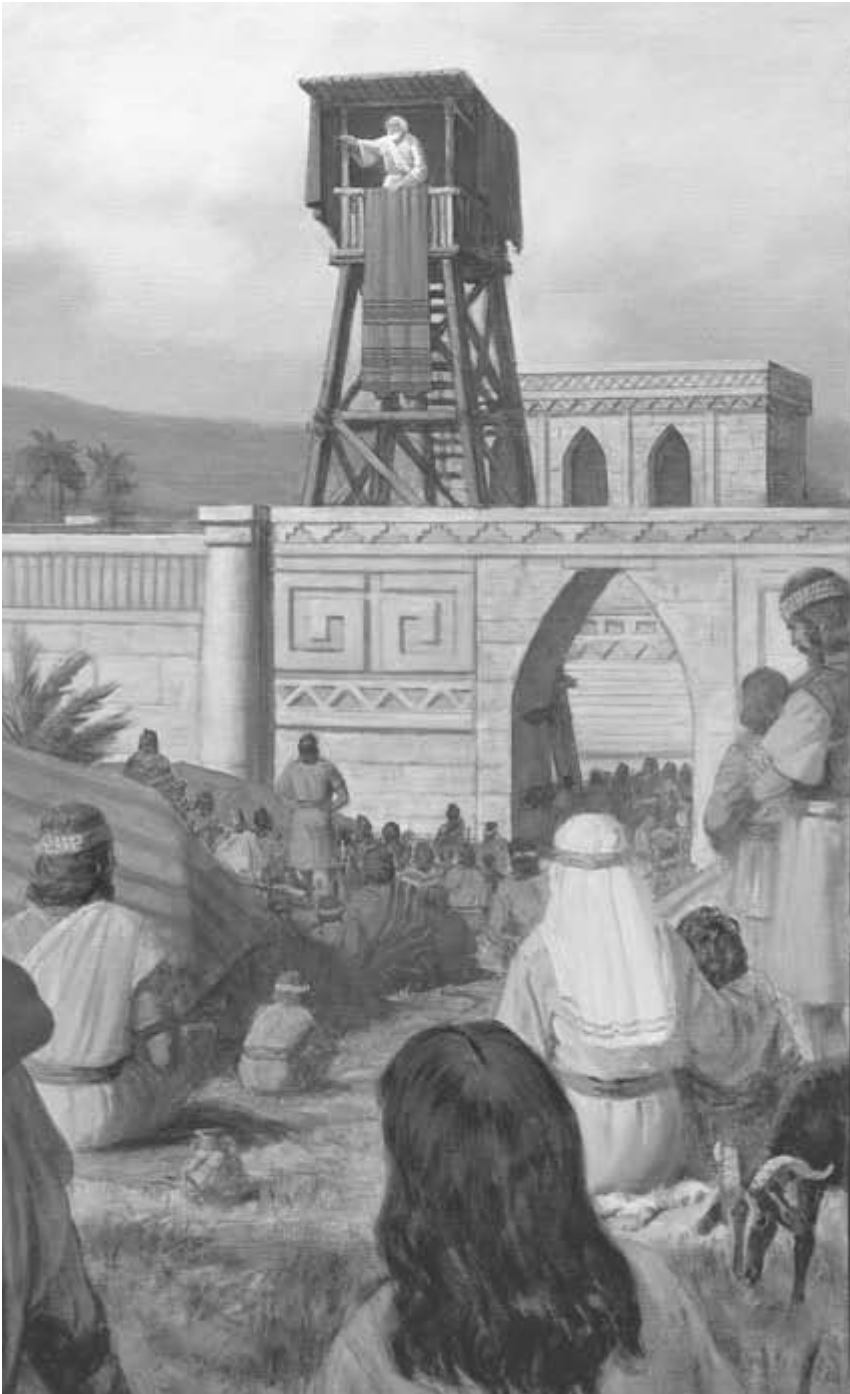
Ua faahiti peresideni Marion G. Romney, no te iteraa o ta'na vahine i to'na haapiiraa na roto te Varua. Te horo'a ra ona hoê haapiiraa no te peropheta Iosepha Semita e ta'na orama no te Metua e ta'na Tamaiti. I roto i ta'na piha te vai ra hoê melo ore, o te hoê tamarii haapii tei farii ta'na parau tû ite no te fare haapiiraa teitei. Ua feaa te tuahine Romney ia ore teie vahine maramarama ia farii ta'na haapiiraa, e aita ona i papû e e parau mau anei te reira.

I to'na aparauraa no te fifi i to'na metua vahine, ua parau te tuahine Romney: « 'Eita e tano ia'u ia horo'a teie haapiiraa. Aita vau i ite e ua farii mau o Iosepha Semita taua orama ra'.

« E ere ta'na metua vahine hoê vahine maramarama roa, area ra i vai ra ia'na hoê iteraa papû. Ua parau atu i ta'na tamahine, 'Ua ite oe nahea te peropheta te fariiraa te orama, e ere anei?'

« 'Oia, ... Ua farii ona te reira na roto te pureraa i te Atua no te paari'...

« Ua haere te tuahine Romney i roto i to'na piha taotoraa, e ua tamata te reira... Te hopearaa o teie... ua horo'a ona taua haapiiraa, ma te papû te mana'o, i te hoê mana hau i te mau aravihi e vai ia'na ra. Nahea ona e nehenehe ai e rave te reira? Oia, ua tae mai te Varua Maitai, ei pahono ta'na aniraa. Ua farii ona hoê âhu i roto i to'na varua. Ua ite ona, e ua farii mau Iosepha Semita te orama, mai ta Iosepha iho i ite. Aita ona i ite, ma

35-a, Te haapii ra te arii Beniamina to'na nunaa mai te hoê patu teitei

te ti'a roa, hoê â o teie mau mea ma to'na iho mata, mai ta te peropheta i ite, area ra, ua farii ona hoê â iteraa. Ua ite ona, na roto te faati'araa a Iosepha Semita, eaha ta'na i ite, e ua farii ona hoê â iteraa no roto mai te Varua Maitai e ta'na i faati'a, e parau mau te reira » (« How to gain a Testimony », *New Era*, Me 1976, 10–11)

- Eaha te mau taahiraa i apeechia te tuahine Romney? Faaau teie i te mau taahiraa e toru i tabulahia i ni'a te iri. No te aha te apitiraa te pure i ta'na tuatapaparaa e horo'a ai te ti'aturiraa tano ia'na? Eaha ta tatou e parau nei te iteraa, ta te tuahine Romney i farii atu?
- Eaha te taa-ê-raa i te tai'o ma te peu ore, hoê parau mau, e hoê taata ta oe i ti'aturi, tei parau mai ua ite ona (te tamahine aore râ, te tamaroa) e parau mau te reira? Ia tai'o te mau melo o te piha Moroni 10:4–5. Nahea te Varua Maitai e haapii ai ia tatou te parau mau? Eaha ta tatou e rave no te farii teie iteraa?

Te horo'araa te iteraa papû

Haapii na roto te iteraa papû, te auraa haapii ma te ite e e parau mau te Evanelia. Na roto te varua o te iteraa, e nehenehe tatou e tauturu te tahi mau pueraa, ia ite papû te Evanelia i faaho'ihia mai. E nehenehe te Varua Maitai e faaite papû te parau tumu no te Evanelia e parau mau i te mau taata e faaroo ra. (hi'o 1 Korinetia 2:12–13)

- Faaite te hoho'a 35 b, « E piti misionare i te uputa o te hoê melo e haapiihia ra ».

Ua faati'a o Elder Alvin R. Dyer te aamu i muri nei:

« Ua tae mai e piti misionare i te fare i te hopearaa o te avatea... Te utua-fare... ua faaineine ra te parahi no te hoê tamaaraa oioi, i te ahiahi... Ua farii te mau misionare hoê manuia iti i ta raua aparauraa i te uputa... e ua haamata te vahine te tapiri mai te uputa... [I to'na na reiraraa'], te mau misionare... ua horo'a ta raua iteraa papû no te parau-ti'a o te Evanelia... Hoê o te mau misionare, ua faateitei ona to'na reo ma te opuahia e ana. ia nehenehe to roto mai ia faaroo mai te reira... I reira, ua faarue vitiviti atu te mau misionare...

« I haere oia i te afaraa o te hoê paturaa fare, i faaroo ai raua hoê taata te piiraa ia raua... Hoê taure'are'a, piri i te ahuru ma maha matahiti, ua pii ia raua e ua parau, 'hinaaro to'u papa ia hoi mai orua. 'No reira ua ho'i vitiviti raua i te fare... Ua parau te metua tane, aita â ona i farii a'e nei hoê faaûruraa i te mea i faahitihia i te uputa, e tae noa'tu ua faaroo ona hoê o raua te horo'araa ta'na iteraa papû. I reira, ua parau ona, 'ua tae mai hoê mea taa ê i ni'a ia'u, e ua ite au to matou hape te faaho'iraa ia orua. 'Teie haaputapura tei vai mai na roto i te iteraa papû e te Varua no te papû te mana'o, tei arata'i teie utuafare i te bapetizoraa » (« When Thou Art Converted », *Instructor*, Tiurai 1961, 225).

35-b, E piti misionare i te uputa o te hoê melo e haapiihia ra

- No te aha te metua tane i faaho'i mai ai te mau misionare?
- Ani na tuahine e piti ia faaite, eaha to raua huru i te faarooraa te Evanelia.

Opaniraa

Ia haapii tatou na roto te Varua Maitai, e rahihia to tatou ite, taaraa, iteraa papû, e te faaroo... no tatou iho e ratou ta tatou e haapii atu. Ia ti'amâ tatou, e ia ineine no te haapii na roto te mana o te Varua Maitai. Mai te peu, e faaineine maitai, e haapii atu tatou te Evanelia ma te mana'o papû. E tae mai te arata'iraa a te Varua Maitai, ia tuatapapa, ia pure, e ia ora tatou te mau faaueraa a te Atua.

« E horo'ahia tu te Varua ia outou na roto te pure faaroo; e mai te mea e ore roa outou e farii te Varua ra e ore roa ho'i outou e haapii atu...

« E ia faateitei mai outou i to outou mau reo i ni'a na roto te Faa'o, e parau atu outou e, e e tohu hoi mai te au ia'u nei;

« No te mea, inaha, ua ite te Faa'o i te mau mea toa »
(PH&PF 42:14, 16–17)

Titauraa

Imi te arata'iraa a te Varua Maitai na roto te tuatapapa, pure, e te haapaeraa maa. Teie te mau taahiraa no te faaineine ia haapii atu. Tapa'o e faaohipa to outou mau manuiaraa no te haapii te mau tamarii, te tahi mau melo utuafare, hoa, e te mau taata tupu.

Te tahi mau papa'iraa mo'a

- Luka 24:32 (ua ahu te mau aau o te mau pipi i roto ia ratou iho)
- Ioane 14:26 (e haapii te Varua Maitai te mau mea toa)
- 2 Nephi 32:7 8 (faaroo i te Varua)
- Alama 5:43 52 (te faaite nei o Alama no te Varua Maitai)
- Moroni 10:7 8 (te mau horo'a a te Atua e horo'ahia na roto te Varua a te Atua)

Faaineineraa a te orometua

Hou a horo'a ai teie haapiiraa:

1. A pee te mau taahiraa faahitihia i roto i teie haapiiraa no te farii te tauturu a te Varua Maitai.
2. Faataa piti melo no te piha ia faaite, eaha to raua huru i to raua aparau-raa-hia te Evanelia.
3. Ani te mau melo no te piha, ia horo'a mai te mau aamu, irava, e aore râ, mau tuhaa ta oe e hinaaro.

TE MAU PERESIDENI O TE EKALLESIA

1. Iosepha Semita

Fanauhia te 23 no titema 1805 i Sharon, tuhaa no Windsor, i Vermont, e tamaiti na Iosepha Semita papa e Lucy Mack Semita. Ua farii te autahuaraa Melehisedeka (Faataahia e apotesolo) i te tau uaraa tiare 1829 na te mau aposetolo Petero, Iakoba, e Ioane (hi'o PH&PF 20: 2, 27: 12); piihia e te Atua ia riro ei peresibutero matamua no te Ekalesia te 6 no eperera 1830; faataahia e tahua rahi te 3 no tiunu 1831 na Lyman Wight; paturuhia ei peresideni no te autahuaraa teitei te 25 no tenuare 1832 i te hoê amuiraa rahi i Amherst, te tuhaa o Lorain, Ohio; taparahi haapoehia te 27 no tiunu 1844 i te fare auri o Carthage, tuhaa o Hancock, Illinois, te 38raa o to'na matahiti.

2. Brigham Young

Fanauhia te 1 no tiunu 1801 i Whitingham, te tuhaa o Windham; i Vermont, e tamaiti na John Young e Abigail Howe Young. Faataahia Aposetolo te 14 no febuare 1835 na te mau ite tootoru o te Buka a Moromona: Oliver Cowdery, David Whitmer, Martin Harris; paturuhia ei peresideni no te pūpū ahuru ma piti aposetolo te 14 no eperera 1840; te Peresideniraa Matamua tei faati'ahia e Brigham Young i to'na ti'araa peresideni no te Ekalesia 27 no titema 1847; pohe te 29 no atete 1877 i Roto Miti, tuhaa o Salt Lake, Utah, i te 76raa o to'na matahiti.

3. John Taylor

Fanauhia te 1 no novema 1808 i Milnthorpe, te tuhaa no Westmoreland, i Peretane, e tamaiti na James Taylor e Agnes Taylor Taylor. Faataahia ei Aposetolo 19 no titema 1838 na Brigham Young e Heber C, Kimball, paturuhia ei peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo 6 no atopa 1877; paturuhia ei peresideni no te Ekalesia 10 no atopa 1880, pohe te 25 no tiurai 1887 i Kaysville, te tuhaa no Davis, Utah, ite 78raa o to'na matahiti.

4. Wilford Woodruff

Fanauhia te 1 no mati 1807 i Avon (Farminton), te tuhaa o Hartford, e tamaiti na Aphek Woodruff e Beulah Thompson Woodruff. Faataahia e aposetolo te 26 no eperera 1836 na Brigham Young; paturuhia ei peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 10 no atopa 1880; paturuhia ei peresideni no te Ekalesia te 7 no eperera 1889; pohe te 2 no setepa 1898 i San Francisco, tuhaa no San Francisco, California, te 91raa o to'na matahiti.

5. Lorenzo Snow

Fanauhia te 3 no eperera 1814 i Mantua, te tuhaa no Portage, Ohio, e tamaiti na Oliver Snow e Rosetta Leonora Pettibone Snow. Faataahia e aposetolo te 12 no febuare 1849 na Heber C. Kimball; paturuhia e tauturu no Brigham Young te 9 no me 1874; paturuhia e tauturu hi'opo'a no te peresideni Brigham Young te 9 no me 1874; paturuhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 7 no eperera 1889; Peresideniraa Matamua tei faati'ahia e Lorenzo Snow ei peresideni no te Ekalesia te 13 no setepa 1898; pohe te 10 no atopa 1901 i Roto Miti, te tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 87raa o to'na matahiti.

6. Joseph F. Smith

Fanauhia te 13 no novema 1838 i Far west, tuhaa no Caldwell, Missouri, e tamaiti na Hyrum Smith e Mary Fielding Smith. Faataahia e aposetolo e piihia ei tauturu no te Peresideniraa Matamua te 1 no tiurai 1866 na Brigham Young; ua riro mai ei melo no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 8 no atopa 1867; iritihia ei tauturu no te Peresideniraa Matamua i te poheraa o peresideni Young te 29 no Atete 1877; paturuhia ei tauturu piti no peresideni John Taylor te 10 no atopa 1880; iritihia i te poheraa o peresideni Taylor 25 no tiurai 1887; paturuhia ei tauturu piti no te peresideni Wilford Woodruff te 7 no eperera 1889; paturuhia ei tauturu hoē no peresideni Lorenzo Snow te 6 no atopa 1901 (Aita ra i faataahia no teie piiraa); iritihia i te poheraa peresideni Snow 10 no atopa 1901; pohe te 19 no novema 1918 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah te 80raa o to'na matahiti.

7. Heber Jeddy Grant

Fanauhia te 22 no novema 1856 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake city, Utah, e tamaiti na Jeddiah Morgan Grant e Rachel Ridgeway Ivins Grant. Faataahia e Aposetolo te 16 no atopa 1882 no George Q. Cannon; faataahia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 23 no novema 1916; haamaitaihia e faataahia e peresideni no te Ekalesia te 23 no novema 1918; pohe te 14 no me 1945 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 88raa o to'na matahiti.

8. George Albert Smith

Fanauhia te 4 no eperera 1870 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, e tamaiti na John Henry Smith e Sarah Farr Smith. Faataahia e aposetolo te 8 no atopa 1903 na Joseph F. Smith; faataahia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 8 no tiurai 1943; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 21 no me 1945 i te 75raa to'na matahiti; pohe te 4 no eperera 1951 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, i te 81raa o to'na matahiti.

9. David Oman McKay

Fanauhia te 8 no setepa 1873 i Huntsville, tuhaa no Weber, Utah, e tamaiti na David McKay e Jennette Eveline Evans McKay. Faataahia e aposetolo te 9 no eperera 1906 na Joseph F. Smith; paturuhia e tauturu piti no peresideni Heber J. Grant te 6 no atopa 1934; paturuhia e tauturu piti no peresideni Georges Albert Smith te 21 no me 1945; paturuhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 30 no setepa 1950; paturuhia e peresideni no te Ekalesia te 9 no eperera 1951; pohe te 18 no tenuare 1970 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 96raa o to'na matahiti.

10. Joseph Fielding Smith

Fanauhia te 19 no tiurai 1876 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, e tamaiti na Joseph F. Smith e Julina Lambson Smith. Faataahia e aposetolo te 7 no eperera 1910 na Joseph F. Smith; paturuhia e peresideni ohipa no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 30 no setepa 1950; paturuhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 9 no eperera 1951; paturuhia e tauturu no te Peresideniraa Matamua te 29 no atopa 1965; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 23 no tenuare 1970; pohe te 2 no tiurai 1972 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 95raa matahiti to'na.

11. Harold Bingham Lee

Fanauhia te 28 no mati 1899 i Clifton, tuhaa no Oneida, Idaho, e tamaiti na Samuel M. Lee e Louisa Bingham Lee. Faataahia e Aposetolo te 10 no eperera 1941 na Heber J. Grant; haamauhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 23 no tenuare 1970; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 7 no tiurai 1972; pohe te 26 no titema 1973, i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 74raa o to'na matahiti.

12. Spencer Woolley Kimball

Fanauhia te 28 no mati 1895 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, e tamaiti no Andrew Kimball e Olive Woolley Kimball. Faataahia e Aposetolo te 7 no atopa 1943 na Heber J. Grant; haamauhia e peresideni ohipa no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 23 no tenuare 1970; ua riro mai e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 7 no tiurai 1972; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 30 no titema 1973; pohe te 5 no novema 1985 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 90raa to'na matahiti.

13. Ezra Taft Benson

Fanauhia te 4 no atete 1899 i Whitney, tuhaa no Franklin, Idaho, e tamaiti na Georges T. Benson e Sarah Dunkley Benson. Faataahia e Aposetolo te 7 no atopa 1943 na Heber J. Grant; haamauhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 30 no titema 1973; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 10 no novema 1985; pohe te 30 no me 1994 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 94raa o to'na matahiti.

14. Howard William Hunter

Fanauhia te 14 no novema 1907 i Boise, tuhaa no Ada, Idaho, e tamaiti no William Hunter e Nellie Marie Rasmussen Hunter. Faataahia e Aposetolo te 15 no atopa 1959 na David O. McKay; haamauhia e peresideni ohipa no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 10 no novema 1985; faataahia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 2 no tiunu 1988; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 5 no tiunu 1994; pohe te 3 no mati 1995 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, te 87 raa o to'na matahiti.

15. Gordon Bitner Hinckley

Fanauhia te 23 no tiunu 1910 i Roto Miti, tuhaa no Salt Lake City, Utah, e tamaiti na Bryant S. Hinckley e Ada Bitner Hinckley. Paturuhia e tauturu no te Ahuru ma Piti Aposetolo te 6 no eperera 1958; faataahia e Aposetolo te 5 no Atopa 1961 na David o. McKay; haamauhia e tauturu no te peresideni Spencer W. Kimball te 23 no tiurai 1981; haamauhia e tauturu piti no peresideni Kimball te 2 no titema 1982; ua tavini e tauturu hoê no peresideni Ezra Taft Benson te 10 no novema 1985; haamauhia e peresideni no te pūpū Ahuru ma Piti Aposetolo te 5 no tiunu 1994; pihia e tauturu hoê no peresideni Howard Hunter te 5 no tiunu 1994; faataahia e haamauhia e peresideni no te Ekalesia te 21 no mati 1995.

FAAHORORAA

A

Aau faatura

Ahu vahine tano, 64
E mea mo'a te tino, 60–61
Haapii te mau tamarai, 61–65
Haapiiraa no, 60–65
Hi'oraa a te mau metua, 65
Te mau papa'iraa mo'a no, 65
Abinadi i mua te aro o te Arii Noa,
 hoho'a no te tuhaa 11
Amuiraa (mau), Ekalesia
Ani mahini te mau hoa ia, 135–36
Haapiiraa no, 122–29
Titauraa i muri te bapetizoraa, 26
Amuiraa a te Autahu'araa
Ahea e faatupu ai, 124
O vai te ti'a atu, 124
Amuiraa a te Ekalesia (mau)
Haafaufaraa te mau amuiraa, 126–27
Haapaeraa e iteraa papû, 126
Haapiiraa no, 122–29
Pureraa oro'a, 122–24
Sotaiete tauturu, 126
Te haapiiraa sabati, 126
Te mau amuiraa a te Autahu'araa, 124
Te mau amuiraa a te mau tamahine
 apî, 126
Te mau amuiraa a te mau tamahine,
 126
Te mau amuiraa a te mau tamarai, 126
Te mau amuiraa a te mau vahine, 126
Te mau haamaitairaa no te haereraa i,
 127

Te mau opuaraa o, 122–26
Te mau papa'iraa mo'a no, 129
Te paraimere, 126
Arai to tatou huru
Faahotu e haapii, haapiiraa no, 223–32
Fariiraa, 226–27
Faufaa no te haereraa i mua, 226–27
Ite tatou iho, 226
Pure e tai'o te mau papa'iraa mo'a
 no te tauturu i roto i te faanuuraa,
 227–31
Arairaa, ma'i, haapiiraa no, 170–75
Aroha
E faatupu te taviniraa, 57
Faaueraa I, 56
Fafau i, 57–58
Haapiiraa no'55–59
Hinaaro mau i te Mesia... Aroha, 55
O te Mesia, 55–56
Ati hapepa (mau), ia haafatata te mau
 melo i, vi–vii
Autahu'araa
E mea titauhia no te faateiteiraa o te
 utuafare, 79–80
Faaho'i-raa-hia no, ia Iosepha Semita,
 76
Faatura e paturu, 92
Haapiiraa no te faufaa no, 76–81
Haapiiraa no te mau fafauaraa no,
 76–81
Mana no, na roto te parau mau,
 78–79
Papa'iraa mo'a no, 81

- Tatararaa no, 76, 91
 Te mau ti'araa e te mau hopoi'a no, 76
 Te mau vahine e te, haapiiraa no, 91–96
- B**
- Bapetizoraa
 E ora mure ore, 22–24
 Fafauraa a, 24
 Haapiiraa no, 22–28
 No te aha e ti'a ia bapetizohia tatou, 23
 Te mau hopoi'a i muri mai, 26–28
 Te mau papa'iraa mo'a, 28
 Te mau titauraa no, 24
- Benson, Ezra Taft
 Aamu poto no to'na oraraa, 279
- Buka, teie
 No te mau vahine e te mau tamahine i te haapiiraa sabati, v
 Te mau titauraa no te orometua no, v–vi
 Te tuahine tata'itahi e ti'a ia tuatapapa i te roaraa o te hepetoma, vi
- E**
- E mea mo'a te tino, 60–61
- Esetera
 Hoho'a tuhaa 4
 I mua te Arii, hoho'a no, (6 a), 46
- Evanelia
 e ti'a te mau metua ia haapii, 245
 faaineine no te haapii, haapiiraa no, 254–62
 faaite te iteraa papû i te mau tamarii, 252
 faanaho no te tuatapaparaa a te utuafare, 246–52
 haapii te Evanelia i roto i to tatou mau utuafare, haapiiraa no, 245–53
- haapii te tahi i te tahi, 254–57
 hoê huru e au no te haapii i roto i te fare, 246
 pure e te utuafare, 246–48
 pureraa pô utuafare e, 252
 te mau haamaitairaa no te tuatapaparaa, 252–53
 te mau papa'iraa mo'a, tuatapapa te, 248–52, 257–59
 te mau taime haapiiraa, 248
- F**
- Faahaereraa i mua no te taata iho, haapiiraa no, 198–205
- Faahoaraa
 te mau melo apî, 136
 te ohipa misionare e, haapiiraa no, 130–37
- Faahoaraa e te ohipa misionare, haapiiraa no, 130–37
- Faahoaraa e te ohipa misionare, haapiiraa no, 130–37
- Faahoturaa
 E haapii ia haavi ia tatou iho, haapiiraa no, 223–32
 Te mau ite toro'a, haapiiraa no, 206–13
 Te mau taleni, haapiiraa no, 198–205
- Faahoturaa, fare
 Atuatu ta tatou mau tao'a, 193
- Faaapu, 190
 Haamaitai no to tatou mau hinaaro, 188–93
 Haapii te mau ite aravihi, 193–95
 Haapiiraa no, 186–96
 Hamani e aore râ, patu te mau tauihaa e hinaarohia, 193
 Maa haaputu, 190–93
 Nira e tifaifai, 193
 Tata'i te mau tauihaa, 193
 Te haapa'oraa e, 186–88

- Faaipoiporaa
 Faaineine no te mure ore, 71–72
 Faaipoiporaa hiero, no teaha, 66–68
 Haapiiraa no mure ore, 66–74
 Mau haamaitairaa no mure ore, 68–71
 Tusia no te mure ore, 72–73
 Faaipoiporaa mure ore
 Faaineine no, 71–72
 Faatusia no, 72–73
 Haapiiraa no, 66–74
 Ma'itiraa hoê hoa mure ore, 62, 71–72
 Te mau haamaitairaa no, 68–71
 Te mau titauraa no, 71
 Te mau tumu no, 66
 Faaora, haapii no ni'a, 2
 Faaoraraa
 Hi'o bapetizoraa e ora mure ore
 Faaoreraa hara, tatarahapa e horo'a mai, 16–21
 Faaoroma'i e tae atu i te hopea, 27
 Faaoroma'i i te melo utuafare e te mau hoa e ere te melo, 135
 Faaroo
 Faaohiparaa, 5–8
 Haapiiraa no, 2–11
 Nahea te faahotu, 2–5
 Tape'a te faaroo, 8–10
 Tatararaa no, 2
 Te mau papa'iraa mo'a no, 11
 Faatere auraa
 Te mau faufaa a te utuafare, haapiiraa no, 152–59
 To tatou fare ia maitai, haapiiraa no, 146–51
 Faatura
 Faufaa no, 50
 Haamaitai, 52–53
 Haapii, 53–54
 Haapiiraa no, 48–54
 Hi'oraa e, 54
 Hoê o te mau faito teitei a'e o te varua, 48
 I te fare pureraa, 52
 I te io'a o te Atuaraa, 50
 No te Atua, 50
 No te fare o te Atua, 51
 Oaoa e, 51
 Te auraa no, 50
 Te fare e, 51
 Te mau metua e, 53–54
 Faatureraa (mau) no te mau taime farereiraa e te viivii-ore, 62–64
 faaitoitorea, 62–64
 Faaûruraa (mau) a te varua, pee atu, 134–35
 Fafauraa (mau)
 Faataaraa no, 24
 No te bapetizoraa, 24
 Oro'a, 24
 Fare
 faaapuraa maa, haapiiraa no, 176–85
 faanaho te ohipa i roto, 150
 faaohie te ohipa utuafare, 148–50
 faairi hoê fare e utuafare, 235–42
 faatere maitairaa haapiiraa no, 146–51
 faatupu hoê fare nahonaho, 146
 faatupu hoê huru teitei no te mau mea e haati ra ia tatou i roto, haapiiraa no, 233–44
 faatupu te auraa maitai i roto, 235
 faatupuraa a te utuafare, haapiiraa no, 186–96
 faaûruraa o, 233–35
 haapii te Evanelia i roto, haapiiraa no, 245–53
 pehe i roto, 235–40
 peu paari i roto, 240
 te atuaturaa ia oe e te faarava'iraa a te utuafare, 186–88
 te mau parau tumu no te nahonaho, 148
 vahi no te haapiiraa, 245–46

- vahi vairaa no te mau tauihaa
tata'itahi, 148
- Farerei e to tatou mau utuafare
ape te tarahu, 158
faanaho nahea te faaohiparaa, 152–54
- Faufaa (mau)
- Faufaa o, 113
Haapiiraa no, 108–14
hoho'a iti no te tabula faufaa, (21 b),
155
ta te utuafare faatereraa, haapiiraa
no, 152–59
tabula faufaa, 154–58
Te apooraa utuafare i roto, 111–13
te mau mea e hinaarohia, 157
te mau moni haaputu, 154–57
tuhaa ahuru e te mau ô a te Ekalesia
- G**
- Grant, heber J., aamu poto no to'na
oraraa, 278
- H**
- Haapaeraa
E faarahi te pure i te pae varua, 43
Esetera e, 45–47
- Haapa'o e, 47
- Haapiiraa no, 43–47
Pû no te mana, 44–47
Pure e, 44
Te mau haamaitairaa no, 43
Te mau hopoi'a i muri te baptizoraa,
26
Te mau papa'iraa mo'a, 47
Te mau tamarii, e, 44
Te mau utuafare e, 43–44
Tumu no, 43
- Haapii
Arai to tatou huru, haapiiraa no, 223
32
Faaineine te haapii te mau papa'iraa
mo'a, 267–69
- Faaineine te haapii, haapiiraa no,
254–62
Faaohipa te mau papa'iraa mo'a i
roto i to tatou mau oraraa, 45–67
Farii te arata'i a te Varua Maitai, 260,
272–74
- Haapii te tahi i te tahi, 254–57
- Here ta tatou e haapii atu, 259–60
- Horo'a te iteraa papû, 274
Mau papa'iraa mo'a, 260–62
Mau utuafare te faufaa o te ohipa e
te hopoi'a, haapiiraa no, 214–22
Na roto te mana e te faaûruraa a te
Varua Maitai, haapiiraa no, 271–76
No roto mai te mau papa'iraa mo'a,
haapiiraa no, 263–79
Pure ia roaa te varua, 260
Tuatapapa e faaineine, 257–59
- Haapiiraa (mau), i roto i teie buka, v–vi
- Haapiiraa Sabati, 126
- Haehaa, titauraa no te baptizoraa, 24
- Hamaniraa te pahi, hoho'a tuhaa 1
- Hi'oraa maitai, faaite no te mau utua-
fare, hoa, e te mau melo ore, 135
- Hi'oraa, tano no te mau utuafare, hoa,
e te mau melo ore, 135
- Hinaaro (mau), haamaitai no to tatou,
188–93
- Hinckley, Gordon B., aamu poto no
to'na oraraa, 278
- Hoa (mau)
ani manihini i te fare aore râ, i te
mau pureraa a te Ekalesia, 135–36
te ohipa misionare e te faahoaraa,
haapiiraa no, 130–37
- Hoho'a tuhaa, 291
- Hopoi'a, haapii te mau utuafare,
haapiiraa no, 214–22
- Hunter, Howard W., aamu poto no
to'na oraraa, 279–80

- I**
- Iesu i te uputa, hoho'a tuhaa 9
- Ino, faaite te Fatu ia tatou ta tatou, 17
- Ite (mau) aravihi, toro'a
 E ti'a te mau vahine ia roaa te ite e e
 riro mai e mau taata atuatu te
 fare e imi te moni, 206-7
 Faaineine no te hoê toro'a, 207-8
 Faanuuraa, haapiiraa no, 206-13
 Haapii te mau ite aravihi i ere tatou,
 193-95
- Imiraa moni i te fare, 208-11
 Mau metua vahine e, 206-7
 Mau tumu e titauhia te mau vahine
 ia rave te ohipa, 206
- Iteraa papû
 David O. McKay, nahea ona te
 fariiraa, 38-39
 Feruri hohonu e pure na roto te
 faaroo no, 40
 Haapae e pure pinepine no, 40-41
 Haapaeraa e te pureraa no te horo'a
 te iteraa papû, 124
 Haapiiraa no, 37-42
 Hinaaro ia ti'aturi oia te taahiraa
 matamua, 40
 Horo'araa, 42
- Iteraa o Joseph F. Smith, 37-38
 Marion G. Romney, nahea ona te
 fariiraa, 39
 Mau faaûruraa no te horo'a, 132-33
 Mau parau mau tei riro ei tuhaa no,
 37
 Nahea e nehenehe tatou e faarii, 38-41
 Nahea te tape'a, 41-42
 Patu to tatou iho e to vetahi ê, 41-42
 Rave te hinaaro o te Atua no, 40
 Tatararaa no, 37
- K**
- Kimball, Spencer W., aamu poto no
 to'na oraraa, 279
- L**
- Lee, Harold B., aamu poto no to'na
 oraraa, 279
- M**
- Maa
 E haapii te mau misionare ia faaine-
 ine te mau maa tano e te maitai,
 140
 Hoho'a faatereraa maa (22 b), 162
- Mau maa e horo'a mai te maa tano e
 te maitai, 160-64
 No te metua vahine e te aiû, haapii-
 raa no, 165-69
 No te utuafare, haapiiraa no, 160-64
 No te vahine hapu, 165-67
 Parau paari e, 160-63
 Raveraa te mau maa tano e te maitai,
 163-64
- Maa hotu
 no te maa tano, 160, 163
 no te mau pepe, 168
- Maitai-roa-raa, e'a i, 26-28
- Manila, Hiero, no Philipino, hoho'a
 tuhaa 16
- Maria e Mareta, hoho'a tuhaa 7
- Mâro
 e tiahia te varua maitai, 31
 no ô mai te diabolo, 31
- Mc Kay, O. David, aamu poto no
 to'na oraraa, 278-79
- Mesia (te)
 E te mau tamarii no te ao e ati ae,
 hoho'a tuhaa 10
 Faarahi te faaroo i roto, 2 11
 Faasataururaa, hoho'a no (2 c), 18
 Pure i Gethemane, hoho'a no (2 b), 17
 Rave i ni'a ia tatou te ioa o, 24
- Metua tane (mau)
 aparau amui e te mau utuafare,
 haapiiraa no, 108-14

- aparau e te mau vahine, 111
 te mau oro'a a te autahu'araa, 82, 85
 te tiaraa i roto i te fare, 93–94, 108
- Metua vahine (mau)
 haamaitairaa e hopoi'a a te mau
 metua vahine i te mahana hopea,
 99–102
 maa e au i te metua vahine e te aiû
- Misionare (mau)
 Faaitoito te faaineineraa pae tino no,
 140
 Nahea te riroraa, 131–36
 Rata i, 143
 Te mau faaineineraa no, 138–42
 Te ohipa misionare e te faahoaraa,
 haapiiraa, 130–37
- Mose i roto i te mau ôpaero, hoho'a
 tuhaa 2
- N**
- Nahonaho e te mâ i roto i te fare, 243
 Nana animala, haapa'o, 188
 Natura, faaitoito te auraa o, 240–42
 Nephi e avau ra to'na nau taea'e,
 hoho'a no (1 d), 9
- O**
- Ohipa
 faatupu te manuiaraa o te utuafare,
 216
 Haapii ia tau'a to tatou mau titauraa'
 pae tino, 216–19
 Haapii te mau tamarii paari ia
 haapa'o te mau tamarii apî, 219
 Haapii te mau tamarii, 214–20
 Haapii te mau utuafare te faufaa no,
 haapiiraa no, 214–22
 Manuiaraa no, 214
 Mau opuaraa no te ohipa utuafare,
 220
 Mau rave'a no te haapii te mau
 tamarii, 216–20
- Ohipa imi moni a te utuafare, haapii
 te mau tamarii no te tauturu i,
 219–20
 Te mau tamarii haapii ra te arearea,
 220–21
- Ohipa ani-ore-hia, oia hoê faaineineraa
 no te toro'a, 207–8
- Ohipa faapu
 faaineine hoê vahi faaapuraa,
 181–83
 faanaho no te fare, 177–83
 fare, haapiiraa no, 176–85
 no te maa maitai, 176
 tanuraa te maa, 183
 tapu te aihere o te aua, 183
 te ao a te mau peropheta no, 176
- Ohipa misionare e faahoaraa
 faufaa no, 130–31
 haapiiraa no, 130–37
 horo'a mai te oaoa, 131
 nahea te raveraa, 131–36
- Ora faaravairaa e te faahoturaa a te
 utuafare, 186–88
- Ora mure ore, te tahi mau titauraa no,
 26–27
- Oro'a (mau) no te autahu'araa
 Faaoromai ia tiai te mau
 haamaitairaa no, 87–89
 Haamaitairaa no, 85–87
 Haapiiraa no, 82–90
 Tatararaa e tabula no, 82
 Te mau papa'iraa no, 90
- Oro'a, rave tamau te, 26
- P**
- Papa'iraa mo'a (mau)
 Faaineine no te haapii, 267–69
 Faaohipa te mau papa'iraa mo'a i
 roto i to tatou oraraa, 265–67
 Haapii no, haapiiraa no, 263–70
 Tuatapapa no, tauturu ia tatou ia
 farii to tatou iteraa papû, 40

- Pape, faaohipa te pape mâ no te ano'i e te û no te mau ai'û, 167
- Pâta (te) hopea, na Carl Bloch (17 a), 123
hoho'a, tuhaa 8
- Pepe (mau)
ahea e faaamu ai te tahi atu mau maa, 168–169
maa na, 165–69
te mau maa na, 167–69
te û a te metua vahine e te mohina titi, 166–168
- Peresideni (mau) no te Ekalesia, te mau aamu poto no, 277–80
- Petero, Iakobo, e Ioane horo'a ra te autahu'araa a Melehisedeka ia Iosepha e Oliver Cowdery, hoho'a (11), 77
- Peu tumu
Faahotu te mau taleni, 240
Faaitoito i roto i te utuafare, 240
- Piha taatiraa, Hiero no Vernal i Utah, hoho'a tuhaa 16
- Piti tauasini faehau apî, hoho'a tuhaa 13
- Pota (mau)
Faaapu i te pae fare, haapiiraa no, 176–85
No te maa tano e te maitai, 160, 163
No te mau aiû, 168
Tanuraa e te haaputuraa, 190–93
- Pueraa buka, Ekalesia, horo'a te Buka a Moromona, te mau buka iti, te mau buka 133–34
- Pÿpÿ pereoo huti rima a Martin i Bitter Creek, Wyoming, 1856; hoho'a tuhaa 15
- Pure
E faaineine ia haapii, 260
Hopoi'a, 26
- No te arata'iraa a te varua maitai, 272
- Pureraa haapaeraa maa e te horo'araa te iteraa papû
ahea e faatupu ai, 124
opuaraa no, 124
te mau oro'a faataahia i roto, 124
- Pureraa oro'a, opuaraa o, 122–24
- Pureraa pô utuafare
E faatupu te utuafare te, 115
Faataa te pô monire no, 115
Haapiiraa no, 115–21
Tauturu te faatupuraa te hoê huru maitai i roto i te fare, 235
Te mau haamaitairaa no, 120–21
- S**
- Samuela te ati Lamana i ni'a te patu, hoho'a tuhaa, 14
- Smith, George Albert, aamu poto no to'na oraraa, 278
- Smith, Joseph F., aamu poto no to'na oraraa, 278
- Smith, Joseph Fielding, aamu poto no to'na oraraa, 279
- Smith, Joseph, aamu poto no to'na oraraa, 277
- Snow, Lorenzo, aamu poto no to'na oraraa, 277–78
- T**
- « Te Mesia Ora », viii
« Te Parau Poro'i a te Sotaiete Tauturu », xi
« Te utuafare: E Poro'i i to te Ao nei », x
- Tabula faufaa
Faanaho nahea te faatere te mau faufaa utuafare, 152–54
Haapiiraa no, 152–59
Hoho'a iti no te tabula haamauaraa (21 b), 155

- Te mau ô na te Ekalesia, moni haaputu,
maa, ahū, fare, moni no te ma'i, uta-
raa, te mau mea hinaarohia, 152–5
- Taleni (mau)
Faahotu, haapiiraa no, 198–205
Faaohipa e aore râ, e moe atu, 201–2
Faaohipa tanoraa e horo'a mai te
oaoa, 202–5
Ite e faahotu, 199–201
Mau taleni e te mau ite aravihi ta te
taata tata'itahi, 198–99
Papa'iraa mo'a, 205
- Tamarii (mau)
Hopoi'a, horo'araa, 231
Ohipa imiraa moni a te utuafare,
haapii ia tauturu no, 219
Ohipa puai, haapii te mau tamarii ia,
214–15
Ohipa, haapii te mau tamarii ia
fana'o te, 220–21
- Te arairaa to oe huru, haapii, 227–31
- Te mau opuaraa a te utuafare e, 220
- Te mau parau tumu no te Evanelia,
haapii te mau tamarii ia faaohipa,
230
- Te mau tamarii paari ia haapa'o te
mau tamarii na'ina'i, haapii, 219
- Tane (mau)
aparauraa e, 111
faaite te here e te faatura no, 108–11
- Tarahū
ape, 158
faatere maitairaa te faufaa a te utua-
fare, haapiiraa no, 152–59
- Tatarahapa
E titau te taato'araa, 15–16
eaha te auraa tatarahapa, 12–15
Faatupu mai te faaoreraa hara,
16–21
Haapiiraa no, 12–21
mau mea e ti'a ia tatarahapa tatou
no, 15
- te mau papa'iraa mo'a no, 21
- Tauturu ia vetahi ê, e tuhaa na tatou,
26
- Taviniraa
Faatupu te here, 57
Fafau no te horo'a, 57–58
Haapiiraa no, 55–59
- Taylor, John, aamu poto no to'na
oraraa, 277
- Te aparauraa utuafare, faatupu, 113
- Te arairaa te ma'i
Haapiiraa no, 170–75
Ia hi'opo'a te mau manumanu, 170
71
Paruru te maa, 171
Paruru te mau manumanu, e ia vai i
rapae te fare, 170
Rapaauraa te ma'i, 174
- Te mâ, 171
- Te mau faaohiparaa no te hoê ea
maitai, 174
- Te mau parau patiaraa (24 a), 172
- Te mau patia, 171–74
- Te mau tapa'o no te ma'i, 174
- Te paari e te parururaa i te ma'i (24 a),
172
- Te vairaa tano no te mau tutae animala
e to te taata, 171
- Te aroha rahi
Aroha rahi atu, 55
Haapiiraa no, 55–59
Hinaaro mau i te Mesia, 55
- Tavini e, 57–58
- Te bapetizo ra Alama i roto i te mau
pape o Moromona. hoho'a tuhaa 12
- Te mâ e te nahonaho i roto i te fare, 243
- Te mau buka, faaitoito te auraa te
maitai, 242

Te mau faito tano no te ahu
 e te aau faatura, 64–65
 faaitoito te aau faatura, 64

Te mau i’o e te mau pota
 no te maa tano e te maitai, 160, 163

Te mau ite toro’a, faahotu, haapiiraa
 no, 206–13

Te mau maa huero
 No te hoê maa tano e te maitai, 163
 No te mau pepe, 168

Te mau mea e haati ra ia tatou, te fare
 afata teata, 243
 faatupu te faateiteiraa, haapiiraa no,
 233–44
 mâ i roto, 243
 mana o te fare, 233–43
 nahea te haamaitairaa, 235–43
 nahonaho, 243
 pehe i roto i te fare, 235–40
 peu paari, 240
 te faaohiparaa, 242–43
 te mau hoho’a no te haamaitai, 240
 te mau papa’iraa mo’a e te mau buka,
 242
 te mau purotu o te natura e nehenehe
 e haamaitai, 240–42
 te mau taleni e te mau tauihaa rave
 rimahia, 240

Te parau faaite no te fanauraa o te
 Mesia, i te mau tia’i mamoe,
 hoho’a tuhaa 5

Te paturaa e hinaarohia te mau
 materia, 193

To Samuela tamaiti pii-raa-hia e te
 Fatu, hoho’a tuhaa 3

Tumu maa hotu (mau), tanuraa, 188
 90

V

Vahine (mau)
 E te autahu’araa, haapiiraa no,
 91–92
 Faaineine no te hoê toro’a, 205–8
 Faarahi te mau ite aravihi no te
 toro’a, haapiiraa no, 206–13
 Faatura e paturu te autahu’araa, 92
 Farereiraa e te faatere autahu’araa i
 roto i te fare, 93–94
 Farereiraa i te faatere autahu’araa i
 roto i te Ekalesia, 94–95
 Feia mo’a no te mahana hopea nei,
 haapiiraa no, 97–107
 Haamaitairaa no roto mai te autahu-
 ’araa, 91–92
 Haamaitairaa no te metua vahine no
 te mahana hopea, 99–102
 Haamaitairaa no te vahine otahi,
 102–105
 hopoi’a a te vahine mo’a o te
 mahana hopea nei, haapiiraa no,
 97–107
 Imi te moni i te fare, 208–12
 Mau haamaitairaa no te vahine mo’a
 o te mahana hopea nei, 97–99
 mau hopoi’a a te metua vahine mo’a
 o te mahana hopea, 99–102
 mau hopoi’a a te vahine faaipoiipo,
 mo’a o te mahana hopea, 97–100
 Mau metua vahine e te toro’a, 206–7
 mau papa’iraa mo’a no, 95, 106
 patururaa te mau taata e mau ra te
 autahu’araa i roto i te fare, 93–94
 ti’araa a te vahine otahi, 102–6

Vahine (mau) faaipoiipo ore
 Mau hopoi’a, 102–6
 Ohipa a, 102–6

- Vahine i te apoo pape, na Carl Bloch,
hoho'a tuhaa 6
- Vahine mo'a i te mahana hopea nei
haapiiraa no, 97-107
te mau feia apî tamahine
te mau hopoi'a e te mau haamaitairaa
te riroraa e metua vahine no te
mahana hopea nei, 99-102
te mau hopoi'a e te mau haamaitairaa
te riroraa e vahine faaipoipo no te
mahana hopea nei, 97-99
vahine otahi, 102-06
- Varua Maitai
arata'iraa a, 26, 271-74
eita e parahi i te mau taata haapa'o
ore, 31
faaite te parau-ti'a, 34-35
faara ia tatou, 32-33
faaûru no te mau tuhaa maitai, 32
haapii na roto te mana e te faaûruraa
a, 271-72, 274
haapiiraa no te horo'a o, 29-36
horo'araa te iteraa papû
imi te arata'iraa a, 35
nahea ona te tauturu ia tatou, 32-35
nahea te tape'araa ia'na ia tatou ra,
31-32
no te aha e hinaaro, 29-31
- tauturu ia tatou ia tupu i roto i te
Ekalesia, 32
te farii, 35
te mau papa'iraa mo'a no, 35, 276
te mea au, 33-34
- Varua o te Fatu, horo'a hoê huru
maitai i roto i te fare, 235
- Viivii-ore
Faufaa no, 60-61
Haapiiraa no, 60-65
Hi'oraa o te mau metua e, 65
Ofatiraa te ture no te viivii-ore,
e hara te reira, 60-61
Taime farereiraa e, 62-63
Te faito ahu tano e, 64
Te haapiiraa te mau tamarii, 61-65
Te mau papa'iraa mo'a, 65
Te tino e mea mo'a, 60-61
Ture no, 60
- W**
- Woodruff, Wilford, aamu poto no
to'na oraraa, 227
- Y**
- Young, Brigham, aamu poto no to'na
oraraa, 277

TUHAA HOHO'A

Tei roto i teie tuhaa te mau hoho'a ma'itihia, no roto mai te Puea hoho'a aravihi no te Evanelia (34730). E nehenehe teie mau hoho'a e faaohipahia ei tauturu hau no te tuatapaparaa evanelia e te haapiiraa i te fare pure e i te fare.

Faufaa tahito

1. Hamaniraa te pahi
Genese 6-7; Mose 8
2. Mose i roto i te mau ôpaero
Exodo 1:1-2:10
3. Tamaiti Samuela pii-ra- hia e te Fatu
1 samuela 3:1-10, 19-20
4. Esetera
Esetera 1-10

Faufaa apî

5. Te faararaa no te fanauraa o te Mesia i te mau tia'i mamoe
Luka 2:8-20
6. Vahine i te apoo pape (na Carl Bloch. Faaohipahia ia au te parau faati'a a National Historic Museum i Frederiksborg i Hillerod).
Ioane 4:3-30, 39-42
7. Maria e Mareta
Luka 10:38-42; Ioane 11:5
8. Te pâta hopea (na Carl Bloch. Faaohipahia e te parau faati'a a National Historic Museum i Frederiksborg i Hillerod)
Mataio 26:17-30; Mareko 14:12-26; Luka 22:7-23, 39; Ioane 13:1, 23-35; 14-17; 18:1; huriraa a Iosepha, Semita, Mataio 26:22-25
9. Iesu i te uputa
Apokalupo 3:20
10. Te Mesia e te mau tamarii no te ao e ati a'e
Mataio 11:28-30; 2 Nephi 26:33; 3 Nephi 9:14-18; Moroni 10:32

Buka a Moromona

11. Abinadi i mua te Arii Noa
Mosia 11–17
12. Bapetizo ra Alama i roto i te mau pape o Moromona
Mosia 17:2–4; 18:1–17
13. Piti tauasini mau faehau apî
Alama 53:10–21; 56:44–56; 58:39
14. Samuela ati Lamana i ni'a te patu
Helamana 13:1–16:8

Aamu no te Ekalesia

15. Pupu pereoo huti rima a Martin i Bitter Creek, Wyoming, 1856
Ta tatou faufaa tupuna: Aamu poto no te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei, 77–80

Mau hoho'a no te hiero

16. Hiero no Manila Philippines
17. Piha taatiraa no te hiero o Vernal Utah

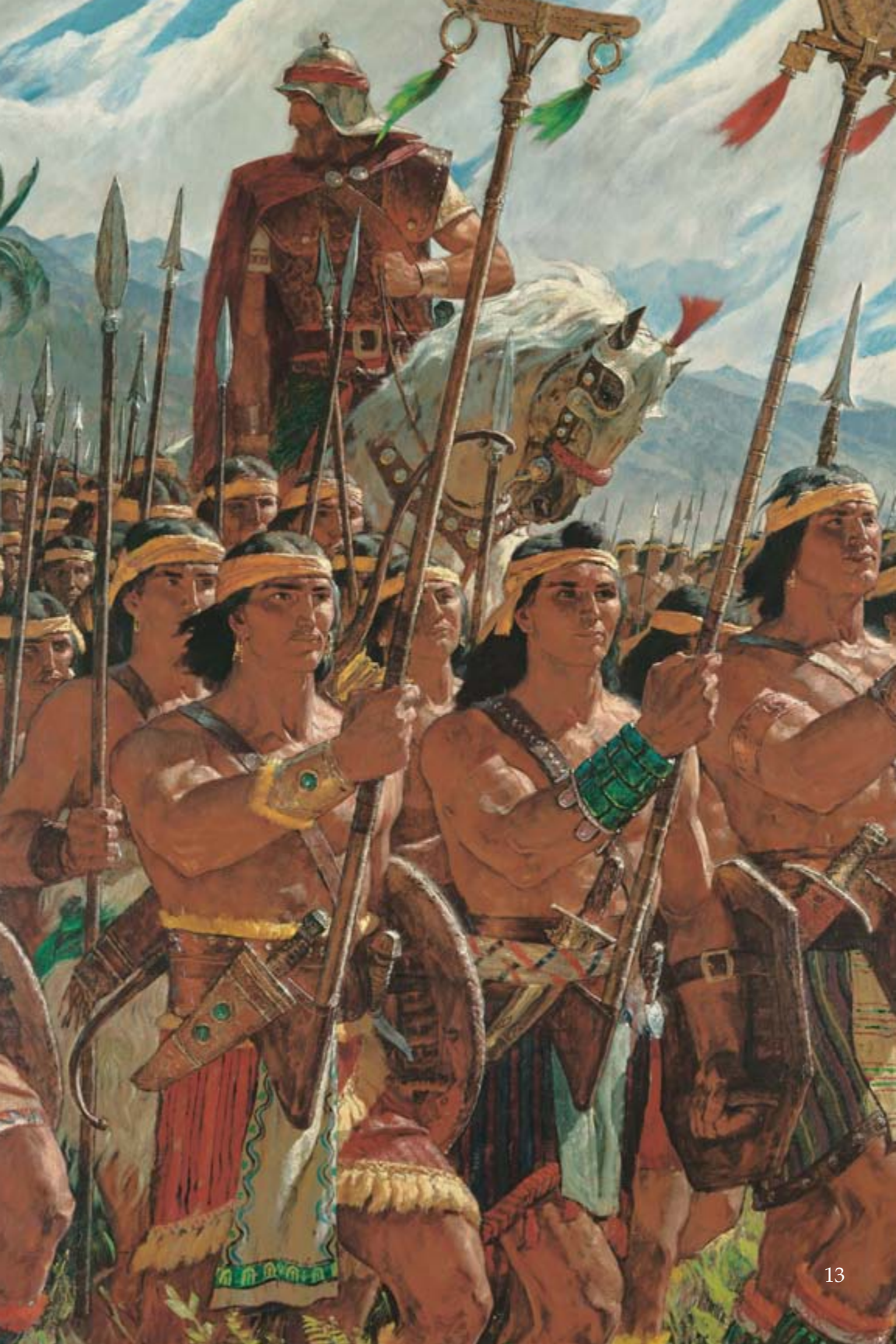

16

17

